LIBRARIES
UNIVERSITY OF WISCONSIN–MADISON

Lectures on Tibetan religious culture: an intermediate textbook of Tibetan, Part II.

Sopa, Geshe Lhundup
s.l.: s.n., 1972?

https://digital.library.wisc.edu/1711.dl/UDTUGVREUOJYE8I

http://rightsstatements.org/vocab/InC/1.0/

The libraries provide public access to a wide range of material, including online exhibits, digitized collections, archival finding aids, our catalog, online articles, and a growing range of materials in many media.

When possible, we provide rights information in catalog records, finding aids, and other metadata that accompanies collections or items. However, it is always the user's obligation to evaluate copyright and rights issues in light of their own use.

728 State Street | Madison, Wisconsin 53706 | library.wisc.edu

TB2.001#2

RESERVE COPY - 274 ONLY
DO NOT REMOVE FROM LAB

LECTURES ON TIBETAN RELIGIOUS CULTURE

(An Intermediate Textbook of Tibetan)

Geshe Lhundup Sopa
Department of Indian Studies
University of Wisconsin

Part II

U.W. LABS FOR RECORDED INSTR.
00305331

This work has not been published. It is being distributed to a limited audience for review and comment. It may not be further distributed or reproduced without the written permission of the author.

PART II

University of Wisconsin-Madison
Laboratories for Recorded Instruction

305331

LESSON TWELVE

༄༅། །ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་ནང་ལ་སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ[1]་ཟེར་བ་འདི་ཚོ་
གང་འདྲས་སེ་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཀྱི་རེད།

སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ཟེར་ཡ་དེ་གཟུགས་པོ་ཆེ་ཆུང་དང་། རྒྱ་ཚ་ལག་ཆེ་ཆུང་།
འཛིག་རྟེན་པའི་གོ་གནས་ཆེ་ཆུང་སོགས་དེ་འདྲས་གང་གི་སྣེ་ནས་ཀྱང་ཕྱེ་བ་མ་
རེད། འོ་ན་གང་འདྲས་རེད་ཟེར་ན་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྣེ་ནས་བློ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་དང་། བསམ་
པའི་ཁྱུར་ཆེ་ཆུང་གི་སྣེ་ནས་བཞག་གི་རེད། དེའི་སྣེ་ནས་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་
བུ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་དུ་བསྡུས། སྐྱེས་བུ་ཆུང་དུ་ཟེར་བ་དེ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་
སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཙམ་པོ་བ་དང་། ཁྱད་པར་ཅན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའམ། ཡང་འགའ་
ཞིག་གིས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ། ཆུང་ངུའི་འབྲིང་། ཆུང་ངུའི་མཆོག་གསུམ་དུ་
དབྱེ་བའི་ལུགས་སྲོལ་ཡང་ཡོད་པ་རེད། གང་ལྟར་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཟེར་བ་དེ་ཚེ་འདི་
གང་གི་བདེ་སྐྱིད་ཙམ་མམ། ཕྱི་མ་མངོན་མཐོ་ལྷ་མིས་བསྡུས་པའི་འཁོར་བའི་བདེ་བ་
ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལས་འཁོར་བ་མཐར་དག་ལས་ཐར་བའི་ཐར་པ་
དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་གཙོ་བོར་དོན་དུ་མི་གཉེར་བའི་གང་ཟག་ཞིག་
ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་ཚེ་འདི་རྐྱང་རྐྱང་གི་བདེ་བ་དང་སྐྱིད་པོ་ཙམ་མ་གཏོགས་
ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ཀྱི་བསམ་བློ་གང་ཡང་མེད་པ་འདི་ལ་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཙམ་པོ་བ་དང་།
ཕྱི་མ་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ལ་འཇིགས་ནས་མངོན་མཐོ་ལྷ་མིའི་གོ་འཕང་
ཙམ་ཞིག་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གང་ཟག་འདི་ལ་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཟེར།།
ཡང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ལ་འང་ནང་གསེས་ཀྱི་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་དབང་
དུ་བྱས་ན་ཆོས་ཀྱི་བསམ་བློ་གཏན་ནས[2]་མེད་པར་དགྲ་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་ལ་སོགས་
པའི་སྣེ་ནས་ཚེ་འདི་གང་གི་བདེ་སྐྱིད་ཙམ་ལ་གཙོ་བོར་དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་གྱི་གང་

ཟག་དེ་ ལ་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་དང་། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་འབྲིང་ཟེར་བ་ནི། དཀོན་
མཆོག་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། ཕྱག་མཆོད། སྦྱིན་གཏོང་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི
བསམ་བློ་ཕྲར་སྣང་ཙམ་ ཡོད་ཀྱང་། གང་ཕྲར་ཚེ་འདིའི་ཟས་ཟའ་བཀྲུང་ཡོངས་སྤྱོད། བདེ་
སྐྱིད། སྙན་གྲགས། ཚེ་རིང་བ་ལ་སོགས་པ་གཙོ་བོར་ཚེ་འདི་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་འབད་བརྩོན་
བྱེད་པ་མ་གཏོགས་ཕྱི་མའི་དོན་དག་གཙོ་བོར་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ཙང་། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་
འབྲིང་ཟེར། ད་ཡིན་ཙང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་འབྲིང་འདིས་སྐྱབས་འགྲོ་ལ་སོགས་པའི་
ཆོས་བྱེད་ཁུལ་བྱེད་ཀྱང་དོན་དག་ཡང་སྙིང་འཇིག་རྟེན་འདི་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་
ཙང་། ཆོས་ཕྲར་སྣང་ཙམ་ལས་ཆོས་ཟམ་དག་ཏུ་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། སྐྱེས་བུ་ཆུང་
ངུའི་མཆོག་ཟེར་ཡ་དེ་ནི། ཚེ་འདི་རང་དུ་མི་གནས་པ་དང་། དགེ་སྡིག་གི་ལས་འབྲས་ལ་
ཡིད་ཆེས་ ཉེད་ནས་ཕྱི་མ་ངན་སོང་ལ་སྐྱེ་བ་བླང་གི་དོགས་པས་འཇིགས་ཤིང་སྐྲག
མདོན་མཐོ་ལྷ་མིའི་གོ་འཕང་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་། དེའི་ཆེད་དུ་དཀོན་མཆོག་ལ་
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། སྡིག་སྤོང་དགེ་སྒྲུབ་ལ་དོན་གཉེར་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་གང་ཟག
དེ་ཚོ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡིན་ཙང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་མཆོག་འདིས་ངན་སོང་
གི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སྐྱོན་དུ་མཐོང་ནས་འཇིགས་ཤིང་སྐྲག་ཀྱང་། འཁོར་བས་བསྡུས་
པའི་བདེ་འགྲོའི་སྐྱེ་བ་ལ་སྐྱོན་དུ་མ་མཐོང་བར་ཡོན་ཏན་དུ་མཐོང་སྟེ། དེ་འཐོབ་བྱེའི་
གཙོ་བོར་བྱས་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཡིན་ཙང་། ཁོས་འཁོར་བའི་ཆ་གཅིག་ལ་
སྐྱོན་དུ་བལྟས། ཆ་གཅིག་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་བལྟས་ནས་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་
ཐར་བའི་ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་གྱི་ཡོད་པ་མ་རེད།།
སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ཟེར་བ་ནི། བསམ་པའི་སྒོ་ནས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་མཆོག་དེ་ལས་ཀྱང་
ལྷག་པ་རེད། ག་རེ་རེད་ཟེར་ན། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་འདིས་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་
ཙམ་ལ་སྐྱོན་དུ་བལྟས་ཏེ་འཇིགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་འཁོར་བས་བསྡུས་པའི་
མདོན་མཐོ་ལྷ་མིའི་བདེ་སྐྱིད་ལ་ཡང་སྐྱོན་དུ་མཐོང་ནས། འཁོར་བ་མཐའ་དག

ལ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་མེའི་འོབས་དང་འདྲ་བར་འཇིགས་སྣང་སྐྱེ་བའི་གནས
སུ་མཐོང་ནས་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་ཐར་བའི་ཐར་པ་ཙམ
ཞིག་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གང་ཟག་དེ་ལ་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།། །
སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཟེར་ཡང་ན། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ལས་ཀྱང་བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་ཕྱིན
ཏུ་ཕྱུག་པ་རེད། གང་ལགས་ཟེར་ན། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གིས་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་འཁོར
བའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐར་བ་ཙམ་གྱི་ཞི་བདེ་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་བ་འདི་འདྲས
མ་ཡིན་པར་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཟེར་བ་འདིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པ
དང་། སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ་སྦྱངས་ནས་འཇིག་རྟེན་ན་ཕ་མ་བཟང་པོ་བཀའ···
དྲིན་ཅན་དེ་ཚོས་རང་ལས་བུ་ཕྲུག་གཅེས་པར་བྱས་ཏེ་རང་དོན་དོར་ནས་བུ་ཕྲུག
གི་དོན་དུ་དཀའ་ངལ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་འཁུར་དུ་བླངས་ནས་པོ··· ཚོའི་དོན
བྱེད་པ་བཞིན་དུ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་འདིས་ཀྱང་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་ཞི་བདེའི་བསམ
བློ་སྤངས་ནས་རང་ལས་གཞན་ཕྱིན་ཏུ་གཅེས་པར་བྱས་ཏེ། གཞན་གྱི་སྡུག
བསྔལ་སེལ་བ་དང་། བདེ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་འཁུར་དུ་ལེན་པའི་བསམ་པ
མཆོག་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།། །།

LESSON TWELVE

VOCABULARY

སྐྱེས་བུ་	creature, person, individual
གཟུགས་པོ་	physical body (i.e. of a living creature)
ཁུར་	burden, responsibility
ཙམ་པོ་བ་	a mere . . .
སྐྱིད་པོ་	comfort
དོན་དུ་གཉེར་	to aim at, to aspire to, to strive for
ཡན་ཆད་	from the . . . . on
གཏན་ནས་	entirely
འདུལ་	to tame, to train, to discipline
ལོངས་སྤྱོད་	natural resources; necessities and amenities
སྙན་གྲགས་	fame
ཁྱེར་སྣང་	simulated; counterfeit; fallacious
ཁུལ་བྱས་	pretended
བྱམས་པ་	love
སྙིང་རྗེ་	compassion
བུ་ཕྲུག་	child, offspring

EXPRESSIONS AND IDIOMS

ཆུང་འབྲིང་ཆེ་	small, middle, and great
རྒྱུ་ཆ་ལག་	material wealth
རྒྱུ་ཆེ་ཆུང་	size
ངན་སོང་	those gone (going) to an evil destiny; evil destiny
དབང་དུ་བྱས་ནས་	from the point of view of

ཚེ་རིང་པ་	a long life
དོན་དག་ཡང་སྙིང་	in fact; essentially
བདེ་འགྲོ	those gone (going) to a fortunate destiny; fortunate destiny
མེའི་འོབས་	fire pit; pit of fire
དཀའ་ངལ་	tiresome task

NOTES

1. སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ -"the small, middle, and great individual"- This classification of individuals from the point of view of their religious aspiration and practice is specifically the teaching of the *Bodhipatha-pradipa* of Atisa. The *Bodhipatha-pradipa* is in turn the root-text on which the *Lam rims* of Tsong kha pa are commentaries. In a general way, these teachings are all the basic practices of the Mahāyāna as set forth for instance in the *Abhisamayālamkāra* of the *Natha Maitreya*. However, the presentation and arrangement of the above from the point of view of a small, middle, and great individual are a point of departure or manner of instruction (*upadesa* see n.4, L. 7) particularly associated with Atīsa. The continued exposition of this subject occupies all of PART II, Lessons 11 through 22, of this book.

2. གཏན་ནས་ (མེད་པར་) "completely without"- གཏན་ནས་ , "completely", "absolutely", etc., is constructed only with negatives, མེད་པ་ , མ་ཡིན་པ་ , མ་རེད་ . etc.

TRANSLATION

I. How does one distinguish the so-called small, middle, and great individual within the Buddhist religion?

G. The so-called small, middle, and great individual is not distinguished according to a small or great physical stature, or small or great wealth, or small or great position in the world, etc., by any of these. How then? Rather he is categorized according to the small or great burden of his thought or the stature of his mind from the point of view of its religious direction. From the point of view of this, all persons are included in the three, the small, middle, and great individual. One distinguishes both a special and a mere small individual within (the class of) the so-called small individual, and there is also a system of distinguishing him by some as threefold, a small small individual, a middle small, and a superior small. Whence one designates a small individual a person who other than striving chiefly for the happiness and comfort of the present life or in the future just the happiness of the round of existence which is contained in the high condition of (life as) a god or human, does not strive for the condition of all-knowledge or the deliverance which frees from the entire round of existence. Moreover, one who is without any thought of the future-on, other than just the happiness and comfort of the present life only, is the mere small individual, and one who, anxious about the miseries of those going to the three evil destinies in future life, aims at just a high condition (in the world), the state of a god or a human, is called the special small individual. Also, from the point of view of distinguishing a small, middle, and great within the small individual, one designates a small small individual one who entirely without a thought of religion is chiefly a striver for the happiness and comfort of this life span by way of guarding friends and subduing enemies, etc. As for the middle small individual, although there is a semblance of religion, (like) going for refuge to the three Jewels, worship, donation, etc., whereby, except for making an effort chiefly for just the present life, (i.e.) the food, drink, material resources, happiness and comfort, good name, long life, etc. of this life, there is no acting principally for the objectives of the future life; hence he is called the middle small individual. Therefore, although the middle small individual performs a simulated practice of the doctrine, going for refuge etc., since essentially it goes for the purpose of only this life, rather than a mere semblance of the doctrine, it does not

go to the pure doctrine. One designates as the superior small individual those persons who, (seeing) the present life does not last long and having obtained faith in the action-result of virtue and non-virtue, are apprehensive and anxious on account of the uncertainty of taking birth in evil destinies in future life, and so strive chiefly for a high condition, the state of a human or a god, and for the purpose of this go to the Jewels for refuge and strive principally for achieving virtue and avoiding vice. Therefore, the superior small individual, even though anxious and apprehensive on seeing as objectionable the misery of those in evil destinies, without perceiving as objectionable, birth in a fortunate destiny which is contained in the round of existence, he perceives its virtues, and making this the foremost of objectives, he strives for this; therefore, once he perceives one part of the round of existence as an objectionable and another part as a benefit, he does not strive for the delivrance which frees from the entire round of existences.

The so-called middle individual is superior also to the best small individual from the point of view of his thinking. The reason is that one designates as the middle individual a person who, without being merely anxious on seeing as objectionable only the misery of those in evil destinies, perceives as objectionable also, the happiness and comfort of the high condition of a human or a deity which is contained in the round of existence, and so perceiving the nature of misery in the entire round of existence as a place productive of fear as is a pit of fire, he strives principally for only a delivrance which frees himself alone from the entire round of existence. The so-called great individual is quite superior to the middle individual also in his way of thinking. The reason is that the great individual without such striving primarily for the peace and happiness of delivering himself alone from the misery of the round of existence like the middle individual, the great individual practises the thought of love and compassion to all living creatures, - and just as in the world good and kind parents cherish their own offspring and forsaking their own aims take on the responsibility of many hundreds of irksome tasks for the sake of their children, - the great individual also forsakes the peace and happiness of himself alone and makes the others much dearer than himself; the person who has the superior thought of assuming the responsibility of a means for clearing away the ills and accomplishing the happiness of the others is designated the great individual.

A. **Answer in Tibetan the following questions on Lesson Twelve.**

1 སྐྱེས་བུ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ཞེར་བ་འདི་གང་འདྲས་ཞེ་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཀྱི་ཡོད་
པ་རེད།

2 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེན་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

3 མ་གཞི་ནས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཞེར་ཡ་དེའི་དོན་དག་ཧྲི་བ་གང་འདྲས་རེད།

4 འོ་ན་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཙམ་པོ་བ་དང་། ཁྱད་པར་ཅན་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་ག་རེ་
ཡོད་པ་རེད།

5 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་དང་། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ཙམ་པོ་བ་གཉིས་གཅིག་
པ་རེད་པས།

6 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་མཆོག་ཞེར་ཡ་དེ་གང་འདྲས་གཅིག་ནས་ངོས་འཛིན་
དགོས་པ་རེད།

7 འོ་ན་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་རེ་བསམས་པའི་སྐོར་ནས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་མཆོག་ལས་
ཁྱད་ཧྲག་པ་རེད་ཟེར་པ་རེད་པ། དེ་ལྷག་ཧྲང་ས་གང་འདྲས་རེད།

8 སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་ཁྱད་ཆེ་ཆུང་གང་འདྲས་ཡོད་པ་རེད།

9 འོན་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དེ་བུ་ཕྲུག་ལ་ཤིན་ཏུ་གཅེས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཕ་མ་
བཟང་པོ་དང་དཔེ་གང་འདྲས་ཞེ་སྒྲུར་གྱི་རེད།

10 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཁྱད་པར་ཅན་དང་། ཆུང་ངུའི་མཆོག་ཞེར་བ་དེ་གཉིས་
ཀྱི་ཁྱད་པར་ག་རེའི་སྐོར་ནས་བཤད་གི་རེད།

LESSON THIRTEEN

༄༅། །སྐྱེས་བུ་གསུམ་སོ་སོའི་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་འདྲ་བ་ག་རེ་ཡོད་དམ།

སྐྱེས་བུ་གསུམ་པོ་དེའི་དོན་དུ་གཉེར་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་འདམ། འདོད་བྱའི་ལྟ་བ་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞང་བཞིན། དེ་ཚོ་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་གཙོ་བོ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་གང་འཚམས་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་ཚིམ་པོ་བ་དང་། ཁྱད་པར་ཅན་ཟེར་བ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱུ་ལ་དོན་འཛིན་པའི་སྐབས་སུ། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་ནས་དོན་འཛིན་བྱེད་དགོས། ཚིམ་པོ་བ་ནི་ཕྱིན་དུ་ཕྱུག་པ་ལྟར་ཚེ་འདི་སྣང་ཙམ་གྱི་བྱབ་ལས་ཕྱི་མའི་ཆེད་དུ་ཐབ་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ཙང་། ཆོས་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་གྲངས་སུ་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། འདི་འདྲས་ཡིན་ཙང་། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་གྲངས་སུ་འཚུད་པ་ཚོ་འདིའི་བློ་ཁོས་གནམ་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་བདེ་སྐྱིད་ལ་འང་མི་ལྟ་བར་ཕྱི་མའི་དོན་ལ་གཙོ་བོར་ལྟ་བ་དང་། དེ་ཡང་ཕྱི་མ་ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་འཇིགས་ནས་མངོན་མཐོ་ལྷ་དང་མིའི་གོ་འཕང་ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་མཁན་ཞིག་དགོས་པ་རེད།།

དེ་ཡིན་ཙང་། ཁོས་བསམ་བློ་བཏང་། སྒོམ་བརྒྱབ་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་གཙོ་བོ་ནི། དང་པོར་དོན་ཆེ་བ་དང་། རྙེད་པར་དཀའ་བའི་དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས[1]འདི་རིང་དུ་མི་གནས་པར་འཆི་བར་ངེས་པ་དང་། ག་དུས་འཆི་བ་ལ་ངེས་པ་མེད་པ། འཆི་བའི་ཚེ་ཆོས་མ་གཏོགས་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པའི་ཚུལ་བསམ་ཞིང་སྒོམ་དགོས་པ་རེད། དེ་ནས་ཤི་བའི་འོག་ཏུ་གནས་མེད་དུ་མི་འགྲོ་བར་སྐྱེ་བ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ལེན་དགོས་ལུགས་དང་། སྐྱེས་དེ་ཡང་ངན་འགྲོ་དང་བདེ་འགྲོ་གཉིས་ལས་མེད་ལུགས

དང་། ངན་འགྲོར་སྐྱེ་ན་ངན་སོང་གསུམ་སོ་སོའི་སྡུག་བསྔལ་གང་དང་གང་ཡོད་བསམ་པ་
དང་། བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་ན་མངོན་མཐོ་ལྷ་དང་མིའི་བདེ་སྐྱིད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འབྱུང་ཡ་
གེ་ཕན་ཡོན་དེ་ཚོ་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་དེ་འཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། ངན་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་སྡིག་པ་མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤོང་བ་དང་།
བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་བའི་དགེ་བཅུའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཚུལ་བཞིན་དུ
སྲུང་བར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཚོ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་[2]གཙོ་བོར་ཉམས་
སུ་ལེན་ཡ་གི་ཆོས་དེ་ཚོ་རེད། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུས་གཙོ་བོར་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ཡ་
གི་ལམ་དེ་ཚོ་ནི་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་། ཆེན་པོའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་
གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་དག་དང་ཐུན་མོང་བའི་ཉམས་སུ་བླང་བྱ་རེད། ག་རེ་རེད་
ཟེར་ན། གོང་མའི་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་ལམ་[3]གྱི་གཙོ་བོ་དེ་ཚོ་འོག་མའི་སྐབས་སུ་ལེན་
མི་ནུས་ཀྱང་། ལམ་འོག་མ་ལ་ཉམས་ལེན་མ་བྱས་པར་གོང་མའི་ལམ་སྐྱོད་པར་ཚན་
ངེ་ཚོར་གཅིག་མི་ཐུབ། དེ་ཡིན་ཙང་། འོག་མ་འོག་མའི་སྐབས་སུ་ཉམས་ལེན་དགོས་
ཡ་དེ་ཚོ་ཕལ་ཆེ་བ་གོང་མ་དང་ཡང་ཐུན་མོང་བ་རེད།།

ད་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་སུ་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་དང་པོ་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྒོམ་
ཚུལ་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་སོགས་ལས་གསུངས་པ་ཁ་ཤས་རགས་བསྡུས་ཙམ་བཤད་
ན། འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྒོམ་པ་ཞེ་གལ་ཆེན་པོ་དང་། ཕན་ཡོན་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། འཆི
བ་མི་རྟག་པ་སྒོམ་པས་ཚེ་འདི་རིང་དུ་མི་གནས་པ་ཤེས་པས་ཚེ་འདི་ཞེན་གྱི་བསམ
པ་ལྡོག་སྟེ། ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་བསྐུལ་མ་བྱེད་མཁན་ཐེབ་འདི་
རེད། འཆི་བམ་དྲན་ན་ཚེ་འདི་ཡུན་རིང་བསྡད་རྒྱུའི་བློ་ཕྱིག་བྱས་ཏེ། དེའི་ཆེད་དུ
ཟས་གོས་ལ་སོགས་པའི་འཚོ་བ་དང་། བདེ་སྐྱིད་སྙན་གྲགས་ལ་སོགས་པ་སྒྲུབ་པ
ལ་མགོ་འཁོར་ནས་འདེབ་ཏེན་ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ཀྱི་དོན་དག་གཏན་ནས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད
པ་མ་རེད། དཔེར་ན། ང་རང་ཚོ་ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་བའི་མི་ཞིག་ལམ་ཁའི་གནས

ཚོང་དུ་ཞག་གཅིག་བསྡད་པ་ན། ཕྱིས་སང་ཉིན་ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་སྒྲ་སྒྲོག་བྱེད་པ་མ་གཏོགས
དེར་རྒྱུན་རིང་སྡོད་ཡ་གི་སྒྲ་སྒྲོག་གི་བསམ་བློ་མེད་པ་ལྟར། འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དྲན་ན…
ཚེ་ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ཀྱི་ཐབས་བྱེད་པ་མ་གཏོགས་ཚེ་འདིའི་དོན་དུ་སྒྲ་སྒྲོག་མི་བྱེད་པ
དེ་ཡོང་གི་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདུ་ཤེས
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་མི་རྟག་པའི་འདུ་ཤེས་མཆོག་ཡིན། རྗེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི…
ནང་ནས་གླང་པོ་ཆེའི་རྗེས་མཆོག་ཡིན་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། ག་རེ་ཡིན་ཟེར་ན།
གླང་པོ་ཆེ་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡིན་ཙང་། སེམས་ཅན་གཞན་དང་མི་འདྲ
བའི་རྗེས་ཆེན་པོ་འཇོག་པ་ནང་བཞིན་མི་རྟག་པ་སྒོམ་པའི་འདུ་ཤེས་དེས་འཇིག
རྟེན་འདིའི་དོན་གཉེར་གྱི་བསམ་པ་རྒྱུང་…… རིང་དུ་དོར། ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ལ་བདེ
བའི་བསམ་པ་ཕུགས་དྲག་འདུན་པའི་སྒོ་ནས་ཐེག་པ་སྦྱོང་བ་དང་། དགེ་བ…
སྒྲུབ་པ་སོགས་ཆོས་རྣམ་དག་བྱེད་པ་ལ་བསྐུལ་བའི་སྒོ་ནས་ལག་རྗེས་ཆེན་པོ
ཞིག་གཞག་གི་ཡོད་པ་རེད།།

འཆི་བ་སྒོམ་སྟངས་ལ། ངེས་པར་འཆི་བ་སྒོམ་པ་དང་། ནམ[4]་འཆི་ངེས་མེད་བསམ
པ། འཆི་བའི་ཚེ་ཆོས་མ་གཏོགས་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་བསམ་པ་བཅས
གསུམ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཚོ་གསུམ་སོ་སོར་བསམ་བློ་ཡག་པོ་ཞིག…
བཏང་། དེ་ཡང་ནས་ཡང་སེ་བསྒོམ་ན་སོ་སོའི་ལག་རྗེས་མི་འདྲ་བ་ཆེན་པོ་རེ
གཞག་གི་རེད། དཔེར་ན། ངེས་པར་འཆི་བ་དྲན་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་ཕྱི་མའི
དོན་དག་ངེས་པར་སྒྲུབ་དགོས་པ་མཐོང་། གཉིས་པ། ནམ་འཆི་ངེས་མེད་དྲན
པ་དེའི་དབང་གིས་ཕྱི་མ་ལ་ཕན་པའི་ཐབས་སྒྲུབ་ཡ་དེ་སང་ཙ། གནངས་ཀྱི…
བསམས་པའི་དང་དུ་མ་ལུས་པར་ད་ལྟ་རང་ནས་ལམ་སེང་ཀྱ་དགོས་པ་མཐོང་།
གསུམ་པ། འཆི་བའི་ཚེ་ཆོས་མ་གཏོགས་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་དྲན་པ…
དེས་ཕྱི་མ་ལ་ཕན་པའི་ཐབས་དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པའི་དབང་ཐང་དང་། ཤིན

ཏུ་གཅེས་པའི་གཉེན་དང་། སྙིང་གྲོགས། གསེར་དངུལ་ལ་སོགས་པའི་ཅ་ལག་
སོགས་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ། མ་ཟད་རང་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ལུས་པོ་འདིས་
ཀྱང་མི་ཕན་པ་ཤི་དུས་དེ་དག་ཚང་མ་བཞག་སྟེ། རང་ཉིད་གཅིག་པུ་མར་གྱི་ནང་ནས་
སྐྲ་བཏོན་པ་ནང་བཞིན[5]འགྲོ་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཚེ་འཁྱེར་རྒྱུ་ཡོད་པའི་གྲོགས་ནི་
དམ་པའི་ཆོས་མ་གཏོགས་མེད་པ་ཤེས་ནས་དམ་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་
མཐར་གཅིག་ཏུ་བརྩོན་པ་དེ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། འཆི་བའི་ཚེ་མཐར་གཅིག་ཏུ་
ཕན་པའི་གྲོགས་པོ་ནི་དམ་ཆོས་དགེ་བའི་ལས་དང་། དེའི་ཚེ་མཐར་གཅིག་ཏུ་གནོད་
པའི་དགྲ་བོ་ནི་མི་དགེ་བའི་ལས་རེད། དེ་གཉིས་ནི་ལུས་དང་གྲིབ་མ་བཞིན་དུ་
རང་དང་མཉམ་དུ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།།

སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་འཆི་བ་མི་རྟག་པའི་སྐོར་ལ་བསམ་བློ་ཡག་པོ་གཏོང་
སོང་ན། དེ་ནས་ཤི་བའི་རྗེས་སུ་གཏན་མེད་དུ་མི་འགྲོ་བར་སྐྱེ་བ་ཞིག་ལེན་དགོས།
སྐྱེ་བ་དེ་ཡང་ངན་འགྲོ་དང་། བདེ་འགྲོ་གཉིས་ལས་འགྲོ་ས་མེད་པ་ཡིན་ཙང་། སྐྱེ་བ་
ཕྱི་མར་འགྲོ་བ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་གང་འདྲས་ཡོང་མིན་དང་། བདེ་སྡུག་གཉིས
ཀྱི་རྒྱུ་དཀར་ནག་ལས་འབྲས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བསམ་བློ་ཞིབ་ཏུ་བཏང་ནས་སྒོམ་དགོས
པ་རེད། དེ་ཡང་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་འགྲོ་བ་གཉིས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་གང་ཡོང་བསམ་པ་ན
སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་སུ་བདེ་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་མི་བསམས་པར་ངན་འགྲོའི་
སྡུག་བསྔལ་ལ་གཙོ་བོར་བསམ་དགོས། ངན་འགྲོ་ཟེར་བ་དེ་ལ། དུད་འགྲོ། ཡི་དྭགས[6]
དམྱལ་བ་བཅས་གསུམ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཚོ་སོ་སོའི་སྡུག་བསྔལ་ཞིབ་ཕྲ་འདིར་བྲིས
ན་མང་དྲགས་ཀྱི་ཡོད་ཙང་། གཙོ་བོ་འགའ་ཞིག་མདོར་ཙམ་གྱི་སྒོ་ནས་ལབ་ན་དུད་
འགྲོ་ལ་གླེན་ཞིང་། གཏི་མུག་པ་དང་། ཆེ་བས་ཆུང་བ་ཟ་བ་དང་། ཆུང་བས་
ཆེ་བ་ཟ་བ་ལ་སོགས་པ་གཅིག་གིས་གཅིག་ཟའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། གཞན་གྱིས
དབང་མེད་དུ་བཀོལ་ཞིང་ སྤྱོད་པ་སོགས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མང་།།

དེ་བཞིན་ཡི་དྭགས་ལ་ལྟོགས་སྐོམ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དཔེར་ན། ཡི་དྭགས་འགའ་ཞིག་བཟའ་བཏུང་འདོད་པ་ཡིན་པ་ལ་བསྐལ་པའི་བར་དུ་བཙལ་ཡང་མི་རྙེད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་བཟའ་བཏུང་རྙེད་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཡང་ཡི་དྭགས་ནང་སྒྲིབ་ཅན་ཟེར་བ་གྲོད་ཁོག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ། མིག་པ་ཁ་ཙམ་ཕྲ་བའི་སྦུབས་ཀྱིས་ཁ་ཟས་ནང་དུ་འགྲོ་མི་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཕྱི་སྒྲིབ་ཅན་ཟེར་བ་བཟའ་བཏུང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཀར་འགྲོ་དུས་གཞན་གྱིས་མཚོན་ཆ་ལ་སོགས་པ་ལག་པར་འཁྱེར་ཏེ་བཟའ་བཏུང་དེ་དག་ཟ་རུ་མི་བཅུག་པར་སྲུང་བར་མཐོང་ནས་ཟ་མི་ནུས་པ་དང་། ཡང་རེས་འགའ་བཟའ་བཏུང་མཐོང་ནས་ཟ་ལྟངས་བྱེད་དུས་རྣག་ཁྲག་ལ་སོགས་པ་ཟ་རུ་མི་རུང་བར་གྱུར་ནས་ལོངས་སྤྱོད་མི་ཐུབ་པ་སོགས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བཟོད་མི་ཐུབ་པ་ཡོད་པ་རེད།།

དམྱལ་བ་ནི། དུད་འགྲོ་དང་། ཡི་དྭགས་ལས་ཧ་ཅང་གིས་ལྷག་པའི་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་སོགས་ལས་གསུངས་ཚུལ་མང་ཡང་། སྤྱིར་བཏང་དམྱལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་ཚ་དམྱལ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཟེར་བ་ནི། ཡང་གསོས། མཐིང་ནག བསྡུས་འཇོམས། ངུ་འབོད། ངུ་འབོད་ཆེན་པོ། ཚ་བ། རབ་ཚ། མནར་མེད་བཅས་རེད། གྲང་དམྱལ་བརྒྱད་ནི། ཆུ་བུར་ཅན། ཆུ་བུར་རྡོལ། ཨ་ཆུ་ཟེར་བ། ཀྱི་ཧུད་ཟེར་བ། སོ་ཐམ་པ། ཨུཏྤལ་ལྟར་གས་པ། པདྨ་ལྟར་གས་པ། པདྨ་ལྟར་ཆེར་གས་པ་བཅས་རེད། དེ་ཚོའི་ཉེ་འཁོར་བ་དང་ཉི་ཚེ་བ་གཉིས་བཅས་བཅོ་བརྒྱད་རེད། དེ་འདྲ་བའི་ཚ་དམྱལ་བརྒྱད་པོ་དེ་ཡང་། སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་རྗེས་མ་རྗེས་མ་དེ་ཚོ་སྡུག་བསྔལ་ཧ་ཅང་ཆེ་བ། དཔེར་ན། ཡང་གསོས་ལས་མཐིང་ནག་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་བ་དགུ། མནར་མེད་ནི་སྡུག་བསྔལ

ཚེ་ཉོས་བཙས་རེད། དེ་བཞིན་གྲང་དམྱལ་བརྒྱད་པོ་དེ་ཡང་། སྔ་མ་སྔ་མ་ལས
ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་སྡུག་བསྔལ་ལྷབ་འགྱུར་གྱིས་ཆེ་བ་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་བའི་དམྱལ་
བ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་བ་མ་ཟད། ཚེ་ཡང་ཧ་ཅང་རིང་པོ་རེད། དཔེར་ན། གྲང་དམྱལ་
དང་པོ་ཆུ་བུར་ཅན་གྱི་ཚེ་ཚད་ཆོས་མངོན་པ་ལས་གསུངས་པའི་དབང་དུ་བྱས
ན། ཡུལ་མ་ག་དྷའི་ཏིལ་ཁལ་བརྒྱད་ཅུ་ཤོང་བའི་བང་བ་ནས་ལོ་བརྒྱ་རེ
སོང་བ་ན་ཏིལ་རེ་བཏོན་ཏེ་བང་བའི་ཏིལ་ཟད་པའི་ཡུན་ཚད་དེ་ཆུ་བུར་ཅན་གྱི
ཚེ་ཚད་ལ་གསུངས་ཤིང་། དེའི་འོག་མ་གྲང་དམྱལ་རྣམས་ནི་ལྷག་མ་ལྷག་མ་
ལས་ནི་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུས་ཚེ་རིང་བར་གསུངས།། ||

LESSON THIRTEEN

VOCABULARY

གཏན་མེད་	nothing; nothingness	དམྱལ་བ་	hell-denizen
འོག་མ་	lower	དབང་མེད་དུ་	without independence
བསྐུལ་མ་	exhortation	བསྐལ་པ་	kalpa, eon
གྲ་སྒྲིག་	preparation	གྲོད་ཁོག་	stomach
འཚོ་བ་	necessities of life; livlihood	མིད་པ་	throat
གནས་ཚང་	inn	ལོངས་སྤྱོད་པ་	to use (i.e. necessities and amenities)
གྲབས་	preparation	རྣག་	pus
འདུ་ཤེས་	perception, thought, mental formation	ཡང་གསོས་	Samjīva
རྗེས་	imprint, impression	ཐིག་ནག་	Kala-sūtra
གླང་པོ་ཆེ་	elephant	བསྡུས་འཇོམས་	Saṁghāta
སེམས་ཅན་	animal	ངུ་འབོད་	Rāurava
ལག་རྗེས་	footprint	ངུ་འབོད་ཆེན་པོ་	Mahārāurava
རྒྱང་	distance	ཚ་བ་	Tāpana
ནམ་	when	རབ་ཚ་	Mahātāpana
གྲིབ་མ་	shadow	མནར་མེད་	Avīci
དུད་འགྲོ་	brute, animal	ཆུ་བུར་ཅན་	Arbuda
ཡི་དྭགས་	preta	ཆུ་བུར་རྡོལ་	Nirarbuda
		ཨ་ཆུ་ཟེར་བ་	Huhuva
		ཀྱི་ཧུད་ཟེར་བ་	Hahava

ཨ་ཙ་ཊ་པ	Aṭaṭa
ཨུཏྤལ་ལྟར་གས་པ	Utpala
པདྨ་ལྟར་གས་པ	Padma
པདྨ་ལྟར་ཆེར་གས་པ	Mahāpadma
ཉེ་འཁོར་བ	utsada
ཉི་ཚེ་བ	prādeśika
ལྡབ་འགྱུར	to double
མ་ག་དྷ	Magadha

ཏིལ	sesamum
ཁལ	a loose bulk measure Ca. 30 #s
གཤོང་བ	to contain; to fit
བང་བ	a storage bin

EXPRESSIONS AND IDIOMS

དོན་དུ་གཉེར་རྒྱུ	aim; object of striving
གྲངས་སུ་འགྲོ	to come into the reckoning of
གྲངས་སུ་འཚུད་པ	to be one of the ....
ཟས་གོས་གཏམ་གསུམ	food, clothes, and fame
དལ་འབྱོར	wealth and leisure
མི་ལུས	human body
རྙེད་པར་དཀའ	difficult to find
མགོ་འཁོར	the head is spinning; going around in circles
འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ	future life
ལུས་སྟོབས་ཆེ་བ	huge bodily size
ཤུགས་དྲག	very forceful
ཡང་ནས་ཡང་དུ	again and again
དབང་ཐང	power

མཐར་གཅིག་ཏུ་	definitely
བསམ་གྱི་མཐོང་	to comprehend, to understand
ཡོང་མི་ན་	to come or not
གཅིག་གིས་གཅིག་ཟའི་	of eating one another
བཟའ་བཏུང་	food and drink
ཁྲག་རྣག་	blood and pus
སྔ་མ་སྔ་མ་	each former
ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་	each latter
ཚེ་ཚད་	life span; measurement of life

NOTES

1. དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་ - "a human body of wealth and leisure". A human body of wealth and leisure signifies not just a human life but a human life endowed with eight kinds of leisure or opportunity and ten kinds of wealth or richness. The eight kinds of leisure or opportunity are freedoms from eight kinds of deprivation of opportunity, i.e. 1.2. and 3., birth among the beings gone to the three evil destinies, hell denizens, pretas, and animals, 4. birth in a place without religious teaching, or 5. where people have completely wrong views, or 6. as a savage, or 7. as a mental deficient, or 8. as a "long lived god", the last signifying a being born in the realm of non perception (འདུ་ཤེས་མེད་པ་) where it is taught that the beings remain for many eons in a completely unconscious state. The ten kinds of wealth or richness are 1. birth as a man, 2. in a central place, 3. with mental and sense faculties complete, 4. as a person who has not committed one of the five most nefarious sins, like killing one's parent, or an Arhant, etc., 5. as one who has faith in the Tripitaka, 6. as one who is born in a place where a Buddha has appeared, 7. and where he has taught, and 8. where his teaching survives, and 9. where there are people who follow, and 10. where others can help out of compassion.

2. སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་ - "at the time of the small individual" etc., is an elliptical expression signifying 'at the time of practising the religious practices of the small individual'.

The practices of the three individuals are understood as progressive, accomplishment of the practice of the small individual being prequisite for the practice of the practices of the middle individual, and likewise the accomplishment of the first two is prequisite for the practice of the practices of the great individual.

3. གོང་མའི་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་ལམ་ "the path which is the practice of the higher". i.e., the higher of the three individuals, small, middle, and great. (see note 2 above).

4. དུས་ -"when" is a noun meaning "time" and also the interrogative adverb "when".

5. མར་ཇི་ནང་ནས་སྤུ་བཏོན་པ་ནང་བཞིན་ -"like a hair taken out from the butter". The simile refers to extracting a yak hair from butter made from the milk of the female yak, (འབྲི་), for the extraction does not disturb the butter which is left behind wholly intact.

6. ཡི་དྭགས་ "pretas" often translated as "tantalized spirits", "hungry ghosts", etc. are an important class of miserable lives belonging to the round of existences (འཁོར་བ་) according to Buddhist teaching. These are discussed somewhat briefly in the present lesson.

TRANSLATION

I. What are the differences in the chief paths which are practised by each of the three individuals?

G. As there is a particularity in the principal aim or main object of desire of the three individuals, there is also much particularity in the principal practice of the way of achieving them. If one takes the small individual for example, - although within (the class of) the small individual there is both a mere and a special (small individual), when one is distinguishing the method of practising the paths of the three individuals, it is necessary to distinguish (them) from the path of the special small individual. The mere (small individual), as said above, since he does not perform action for the sake of future life rather than the action of the mere appearance of this life, does not come into the reckoning of the practice of religion. Therefore, in order to be counted as the special small individual, one has to look chiefly to the objectives of the future life without looking even to the happiness and comfort of this life, food, clothes, reputation, etc., and moreover, being fearful of birth in future life among beings gone to the three evil destinies, one must be a striver chiefly at a high condition, the state of a deity or human. Therefore, as for the chief thing for him to practise by reflection and meditation, - at first he must reflect and meditate that the human body of wealth and leisure which is of great use and difficult to obtain is certain to die without enduring for long, that there is no certainty as to the time of dying, and that at the time of death there is no way of help from anything whatsoever except the doctrine. Then, by way of considering the way of having certainly to take birth after death without going to utter nonexistence and the way in which there are no places of birth except the two, among beings gone to an evil or a fortunate destiny, and whatever miseries there are of each of the three evil destinies, if one is born among the beings gone to an evil destiny, and by considering the benefits of the arising of the desirable happiness and comfort of the high condition of a human or god, if one is born among beings gone to a fortunate destiny, - for the purpose of obtaining this, one goes to the Three Jewels for refuge, and avoids the ten non-virtues, the evils which are causes of birth among beings gone to an evil destiny, and safeguards correctly the right conduct of the ten virtues eliminating the ten non-virtues (and) which are the causes of birth among beings gone

to a fortunate destiny, etc.; these are the religious practices which are practised chiefly at the time of the small individual. This path, which it is necessary to practise principally during the time of the small individual, although it is not the principal object of practice during the time of the middle individual and the great individual also, is an object of practice shared by both of them. The reason is that, although the leading path principles which are the chief object of practice by the higher cannot be taken up at the time of the lower; without practising the lower path, one has no capacity to commence these specific paths of the higher. Therefore, most of the things which must be practised at the time of the lower are common also to the higher. If merely summarizing roughly a few things taught in the small and large Lam rims, one explains the way of meditating the impermanence of death (which is) the first object of practice during the time of the small individual, - meditation on the impermanence of death is of great importance and a great benefit. Because by meditating on the impermanence of death one understands that this life does not endure for long, one turns away from thinking of the appearances of this life, and this is the main exhorter to achieve the objectives of the future life on. If one is unmindful of death, one makes preparations to remain in this life for a long time, and once for the purpose of this, one's head is spinning to achieve the life-necessities of food and clothes etc. and happiness, comfort, good reputation, etc. one will never perform the objectives of the future-on. For example, - if someone of us who is going far away stays for a night at a roadside inn, other than preparing for going on the road tomorrow, he does not think of preparations to stay there for a long duration, - just so, if one is mindful of the impermanence of death, other than making preparation for the future life on, there will be no making of preparation for the purposes of this life. Therefore, the Blessed Lord, the Buddha teaches that of all perceptions, the perception of impermanence is best, that of all footprints, the elephant's footprint is best. The reason is that since the elephant has a very great bodily size, he leaves a large footprint unlike other animals, - just so, the perception which meditates on impermanence casts far away the thought which aims at this life. By way of eliciting a very strong thought of happiness from the future on and by way of exhorting one to perform the pure religious practice of avoiding vice and achieving virtue etc., it leaves a very large footprint.

As for the way of meditating on death, - meditation on

the certainty of death, reflection on the uncertainty of the time of death, and third, reflection that there is no help from any other than the doctrine at the time of death,are taught. One does a good consideration of each of these three. If one meditates upon these again and again, each leaves its own large and different impression. For example, - through recourse to attentiveness to the certainty of death, one sees that it is necessary definitely to achieve the purposes of future life. Secondly, by power of attentiveness to the uncertainty of the time of death, one sees that one must do now at once the achievement of the means (of insuring) the future, without dwelling with the thought of doing it tomorrow or the day after tomorrow. Thirdly, through attentiveness to there being no other help than the doctrine at the time of death, - this method of help to the future life, - the power of a king etc., very cherished relatives, a dear friend, things like gold, silver, etc., - there is no help from any of these, - not only that, this body which is born together with one is also no help, - all these are left behind at the time of death, and one has to depart alone like a hair taken out from the butter, and once one understands that at this time there is no friend other than the noble doctrine which one can take along, there will come a making of effort definitely to accomplish correctly the noble doctrine. The friend who definitely assists at the time of death is the virtuous action (taught by) the noble doctrine, and the enemy who definitely injures at that time is non-virtuous action. These two go along with one like body and shadow.

During the time of the small individual, when one has understood well the impermanence of death, then one (considers that) after death,not going to utter nonexistence,it is necessary to take birth, As for this birth, since there are no places of birth other than the two, among beings gone to an evil or a fortunate destiny, on the thought of what kind of happiness or misery of these two (kinds of) beings will come or not in future birth, and (thought on) white and black deeds which are the causes of happiness and misery and (on their) result. Moreover, when one thinks on what happiness or misery of the two (kinds of) beings will come in future birth,without thinking on the miseries of beings gone to a fortunate destiny, during the time of the small individual it is necessary to think chiefly on the miseries of beings gone to evil destinies. The so-called beings gone to evil destinies are brutes, <u>pretas</u>, and hell-denizens. Since if one were to state here in fine detail the miseries of each of these there would be too many words, (it cannot be done here), - when one states them by way of just the names of some chief

ones, - the brutes have many miseries, stupid, ignorant, the misery of one eating another, the large's eating the small, the small's eating the large, etc., forced and used by others. Similarly, the pretas have the misery of hunger and thirst, for instance, - some pretas have desire for food and drink, but even if they search for an eon, they do not find it; and others even though they seem to find food and drink, for those called "pretas possessed of outer obscurations" by virtue of quite large bellies and extremely narrow throats, food cannot pass inside, and those called "possessed of inner obscurations" at the time when they go to make use of food and drink, see it guarded by others carrying weapons, etc. in hand, without allowing them to eat the food and drink; again, once they perceive food and drink, when they try to eat, it becomes pus, blood, etc. without their being able to eat, and these have the unendurable misery of being unable to avail themselves of the necessities and amenities.

As for the hell-denizens, - their suffering is much greater than that of the brutes and the pretas. For example, - although there are many ways of explanation in the sutras and sastras, generally speaking, the hells are subdivided into 18 regions. Moreover, there are the so-called eight great hot hells, (i.e.), Saṁjiva, Kala-sutra, Saṁghāta, Rāurava, Mahārāurava, Tāpana, Mahātāpana, and Avīci. The cold hells are: Arbuda, Nirarbuda, Huhuva, Hahava, Atata, Utpala, Padma, and Mahāpadma. Together with two in addition to these, the Utsada and the Prādeśika, there are eighteen. As for the above eight hot hells, the misery of each latter is very much greater than each former. For example,- the misery of the Kala-sūtra is greater than the Samjīva, and the Avici is the greatest misery. Likewise, for the eight cold hells, the misery of each latter becomes greater by double than each former. Not only is the misery of the above hells greater, but the life span is extremely long. For example,- as for the life span of the first, the Arbuda, from the point of view of the Abhidharmakośa, -if one seed were taken every hundred years from a storage bin containing 80 khal of sesamum from the Magadha region, the measure of time to exhaust the storage bin of the sesamum, is the measure of the lifespan of the Arbuda. As for the cold hells beneath that, the life span is twenty times greater than each one above it.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Thirteen.

1 སྐྱེས་བུ་གསུམ་པོ་སོ་སོའི་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་ལམ་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་རེད་པས།

2 འོ་ན་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ལམ་ཟེར་དུས་ཙོན་དེ་ཙམ་པོ་བ་དང་། ཁྱད་པར་ཅན་གཉིས་ཆར་གྱི་ལམ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད་པས།

3 དང་པོར་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུས་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་གཙོ་བོ་ག་རེ་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

4 ཨེ་ནི་ སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་སུ་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཡ་གི་ཆོས་དེ་ཚོ་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་ཆེན་པོས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད་པས།

5 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུས་གཙོ་བོར་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཡ་གི་ཆོས་དེ་ཚོ་སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་གཉིས་དང་ཡང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་རེད།

6 འོ་ན་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྒོམ་པ་ལ་ཕན་ཡོན་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

7 འཆི་བ་མི་རྟག་པ་མི་སྒོམ་ན་སྐྱོན་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

8 འོ་ན་རྗེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་གླང་པོ་ཆེའི་རྗེས་མཆོག་ཡིན་ནོ་གསུངས་པ་དེ་ག་རེའི་དཔེ་ལ་གསུངས་པ་རེད།

9 འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྒོམས་སྟངས་ད་ལ་ག་ཚོད་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

10 ངེས་པར་འཆི་བ་སྒོམ་པ་དང་། ནམ་འཆི་ངེས་མེད་སྒོམ་པ་གཉིས་ལ་ལག་རྗེས་མི་འདྲ་བ་གང་འདྲས་ཡོད་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད།

11 ཨེ་ནི་ འཆི་བའི་ཚེ་ཆོས་མ་གཏོགས་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་སྒོམ་པའི་ལག་རྗེས་ལ་ག་རེ་ཡོད་གི་རེད།

12 འོ་ན་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུས་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྒོམ་པའི་རྗེས་ལ་སྒོམ་ཡ་གི་རིམ་པ་ག་རེ་ག་རེ་ཡོད་དམ།

13 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་སྡུག་བསྔལ་བསམ་དུས་གཙོ་བོ་ག་རེའི་སྡུག་བསྔལ་
བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

14 ངན་འགྲོ་ཟེར་ག་རེ་རེད།

15 ཨེ་ན་ ཡི་དྭགས་ལ་སྡུག་བསྔལ་དཔེར་ན་གང་འདྲ་གང་འདྲས་ཡོད་དམ།

16 འོ་ན་ ཚ་དམྱལ་བརྒྱད་ཟེར་ཡ་རེ་གང་འདྲས་རེད།

17 དམྱལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཟེར་ཡ་ད་འདྲེན་དུས་ཚ་དམྱལ་བརྒྱད་ཀྱི་ཚིག་
ལག་རེ་ག་རེ་འདྲེན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

18 ཚ་དམྱལ་བརྒྱད་པོ་དེ་ཚོ་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་གང་འདྲས་
ཡོད་པ་རེད།

19 འོ་ན་ གྲང་དམྱལ་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ག་ཚོད་ཀྱིས་
ཆེ་གི་རེད།

20 དུད་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་དུས་ག་རེ་ལྟ་བུ་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

21 གྲང་དམྱལ་དང་པོའི་ཚོ་ཚོད་གང་འདྲས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

22 གྲང་དམྱལ་དེ་ཚོ་ནང་གསེས་ལ་ཚེ་རིང་ལོས་ཀྱི་ཁྱད་ཡོད་པ་རེད་པས།

LESSON FOURTEEN

༄༅། །དེ་བཞིན་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་བསམ་པ་དང་། སྒོམ་པ་བྱེད་ཡ་ག་གཙོ་
བོ་གཅིག་ནི། བདེ་སྡུག་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་དཀར་པོ་དགེ་བའི་ལས་དང་། ནག་པོ་མི་དགེ་བའི་
ལས་རྒྱུ་འབྲས་དང་བཅས་པ་དེ་རེད། བདེ་སྡུག་གི་རྒྱུ་དཀར་ནག་གི་ལས་འབྲས་ཡག་
པོ་ཞིག་མ་ཤེས་ན་ང་རང་ཚོ་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པ་ཡིན་པ་ལ། དེའི་རྒྱུ་དོ་མ་ཤེས་...
པའི་དབང་གིས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་དེ་ཚོ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཐབས་ཤེས་མང་པོས་རྒྱུན་དུ་འཇུག་
ཅིང་། དེ་བཞིན་བདེ་བ་འབྱུང་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ་ཡོད་ཀྱང་། བདེ་བའི་རྒྱུ་དེ་ཚོ་ལ་བདེ་
བའི་རྒྱུར་ཁ་མ་གོ་བའི་དབང་གིས་རྒྱུ་དེ་ཚོ་དགྲ་ཟང་བཞིན་དུ་བཅོམ་ནས་མེད་པར་...
བཟོས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ད་འདྲས་ཡིན་ཙང་། བདེ་བའི་རྒྱུ་དཀར་པོ་དགེ་བའི་...
ལས་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ནག་པོ་མི་དགེ་བའི་ལས་གཉིས་ཀྱི་...རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་...
གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་ཤེས་དགོས་པ་དེ་གནད་ཆེན་པོ་རེད།།
དགེ་དང་མི་དགེའི་ལས་དེ་ཚོ་ཡང་གཙོ་ཆེ་བ་རགས་བསྡུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཅུ་
རེ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ནས་དང་པོ་ནག་པོ་མི་དགེ་བའི་ལས་བཅུ་པོ་འདི་
ཐོག་མར་ངོས་འཛིན་ན་དེ་དག་སྤོང་...བའི་དགེ་བ་བཅུ་ངོས་འཛིན་ལས་སླ་བ་ཡིན་
ཙང་། དང་པོ་མི་དགེ་བ་བཅུའི་ངོས་འཛིན་མདོར་བསྡུས་ན། ལུས་ཀྱི་མི་དགེ་བ་
གསུམ་ནི། སྲོག་གཅོད་པ། མ་...བྱིན་པར་ལེན་པ། ལོག་གཡེམ་བཅས་རེད།...
ངག་གི་མི་དགེ་བ་བཞི་ནི། རྫུན། ཕྲ་མ། ཚིག་རྩུབ། ངག་འཁྱལ་བཅས་རེད།...
ཡིད་ཀྱི་མི་དགེ་བ་གསུམ་ནི། བརྣབ་སེམས། གནོད་སེམས། ལོག་ལྟ་བཅས་རེད།
ད་ཡང་མི་དགེ་བཅུ་རེ་རེ་ལ་ཡང་གཞི། བསམ་པ། སྦྱོར་བ། མཐར་ཐུག་བཞི་རེ་ཡོད་
ཙང་། དེ་བཞི་ཁར་ཡོངས་སུ་ཚང་ན་མི་དགེ་བཅུ་པོ་དེ་སོ་སོའི་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དེ་ཡོང་གི་རེད། ད་ཡང་སྲོག་གཅོད་ལྟ་བུ་ལ་རྒྱས་པར་བཤད་ན

གཞན་རྣམས་ལ་དེས་རིགས་འགྲེ་བྱས་ནས་ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན་ཙང་། གཞན་པ་ཚོར་སོ་
སོའི་ངོ་བོ་མདོར་བསྡུས་ཙམ་ལས་རྒྱས་པ་འདྲེར་འགོད་ཀྱི་མིན། དེ་ཡང་སྲོག་གཅོད་
པ་ལ་དཔེར་ན། ལུག་ཀླུ་བུ་བསད་པའི་སྲོག་གཅོད་ཀླུ་བུ་ལ་མཚོན་ན་གང་གསད་ཡ་
གི་ལུག ... དེ་གཞི་དང་། བསམ་པ་ལ་ཡང་ནང་གསེས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཀུན་
སློང་། འདུ་ཤེས་བཅས་གསུམ་ཡོད་པ་རེད། ཉོན་མོངས་ནི།[1] འདོད་ཆགས། ཞེ་...
སྡང་། གཏི་མུག་བཅས་གསུམ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། འདོད་ཆགས་ཀྱིས་གསོད་པ
ནི་ཤ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཆགས་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་སྲོག་གཅོད་པ་དང་། ཞེ་སྡང་གིས
གསོད་པ་ནི། གསད་ཡ་དེ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས་གསོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཏི་མུག་གིས
གསོད་པ་ནི། སེམས་ཅན་བསད་ནས་མཆོད་སྦྱིན་བྱས་ན་དགེ་བ་ཡིན་པར་བསམས
ནས་གསོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ཀུན་སློང་ནི། གང་གསད་ཡ་སེམས་ཅན་དེ་སྙིང་ནས...
གསོད་པར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། འདུ་ཤེས་ཟེར་བ་ནི། གསོད་པའི་གནས་སྐབས་སུ
གང་གསོད་འདོད་ཡོད་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ལ་དེ་ཡིན་པར་འདུ་ཤེས་པ་དེ་རེད། བསམ
པ་དེ་ཚོ་བྱས་ནས་སྦྱོར་བ་ནི། མི་མདའ་དང་། གྲི་ལ་སོགས་པ་རང་གིས་བསྒྲུབས
པའམ། གཞན་ལ་སྲོག་གཅོད་བྱེད་དུ་བཅུག་པའི་བྱ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ཟེར། མཐར་
ཐུག་ནི། སྦྱོར་བ་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་གསད་ཡ་གི་སེམས་ཅན་དེ་ཤི་སོང་ན་མཐར་ཐུག
སྒྲུབ་པ་དང་། དེ་དུས་སྲོག་གཅོད་པའི་ལས་དངོས་གཞིའམ། ངོ་མ་ཡོངས་...
རྫོགས་དེ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།།

གཉིས་པ་མ[2]...བྱིན་པར་ལེན་པ་ནི། གཞན་གྱིས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་ཅ་ལག་ལ་སོགས
པ་དུག་གསུམ་གང་ཡང་རུང་བའི་དབང་གིས་བརྐུ་བར་འདོད་ནས་གཞན་གྱི་དངོས
པོ་རིན་ཐང་ཚད་བ་ཞིག་བརྐུས་ནས་མཐར་གཞན་གྱི་ཅ་ལག་དེ་རང་ལ་ཐོབ་སོང
སྙམ་པའི་བློ་སྐྱེས...ན་མ...བྱིན་ལེན་གྱི་ལས་ངོ་མ་དེ་གྲུབ་བ་རེད། གསུམ་པ
ལོག་གཡེམ་ནི། རང་གི་ཆུང་མ་མ་ཡིན་པ་གཞན་གྱིས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་ཆུང

མ་ལ་སོགས་པ་དང་། རང་གི་ཆུང་མ་ཡིན་ཡང་། དུས་མ་ཡིན་པ་སྦྲུམ་མ་དང་།
བསྙེན་གནས་ལ་སོགས་པའི་སྐབས་དང་། ལམ་མ་ཡིན་པ་དབང་པོའི་སྒོ་གཞན་
དང་། གནས་མ་ཡིན་པ་མཆོད་རྟེན་ལ་སོགས་པའི་དྲུང་དུ་འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པ་
ལྟ་བུ་ལ་ཟེར།།

ངག་གི་མི་དགེ་བ་བཞི་ནི། དང་པོ་རྫུན་ཟེར་བ་མིག་གིས་མཐོང་བ་ལ་མ་མཐོང་
བ་འམ། མ་མཐོང་བ་ལ་མཐོང་ཟེར་བ་དང་། དེ་བཞིན་ཨ་མཆོག་གིས་མ་གོ་བ་ལ་
གོ་ཐུང་དང་། ཤེས་པ་ལ་ཤེས་མ་ཐུང་སོགས་དུག་གསུམ་གང་ཡང་རུང་བའི་སྒོ་ནས་
བསམ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་རྫུན་བཤད་པ་དེ་གཞན་གྱིས་གོ་བ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། གཉིས་
པ་ཕྲ་མ་ཟེར་བ་ནི། གཞི་སེམས་ཅན་མཐུན་པ་དང་། མི་མཐུན་པ་དེ་ཚོ་ལ་བསམ་
པ་དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་མཐུན་པ་དེ་ཚོ་མི་མཐུན་པར་
བཟོ་འདོད་པ་དང་། མི་མཐུན་པ་དེ་ཚོ་ཤག་རེད་དུ་གཏོང་བར་འདོད་པའི་བསམ་…
པ་ལྟ་བུ་དང་། སྦྱོར་བ་སེམས་ཅན་མཐུན་པ་དང་མི་མཐུན་པ་དེ་ཚོའི་བར་དུ་དཀྲུགས
ཤིང་གི·‥·སྐད་ཆ་དཔེར་ན། ཁྱེད་རང་ལ་ཁོས་སྐད་ཆ་སྡུག་ཆགས་འདི་འདྲ་འདི་
འདྲས་ཤོད་ཀྱི་འདུག་ཟེར་ཡ་ལྟ་བུ་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དཀྲུགས་ཤིང་བརྒྱབས
པ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་སྡུག་སེམས་ཅན་མཐུན་པ་དེ་ཚོ་མི་མཐུན་པ་དང་། མི…
མཐུན་པ་དེ་ཚོ་རྒྱང་…… རེད་དུ་བཟོས་པ་ལྟ་བུ་རེད། གསུམ་པ་ཚིག་རྩུབ་ནི། རྒྱུ
དུག་གསུམ་གང་ཡང་རུང་བའི་དབང་གིས་གཞན་ལ་རྒྱུན་མ་དང་། སྨྲུགས་པ་ཟེར
བ་སོགས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་དང་། སྤྱོད་ལམ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོ
ནས་སྨོན་བརྗོད་ཀྱི་ཚིག་ངན་ལབ་པ་ལྟ་བུ་རེད། བཞི་པ་ངག་འཁྱལ་ནི། དུག
གསུམ་གང་ཡང་རུང་བའི་དབང་གིས་དགོས་མེད་དུ་རང་"གར་སྐད་ཆ་གང་བྱུང
མ་"བྱུང་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རེད།།

ཡིད་ཀྱི་མི་དགེ་བ་གསུམ་ནི། བརྣབ་སེམས། གནོད་སེམས། ལོག་ལྟ་བཅས

རེད། བརྣབ་སེམས་ཟེར་བ་ནི། གཞན་གྱི་ཚ་ལག་མཐོང་དུས་དེ་ང་ལ་བྱུང་ན་ལྟམ
པ་ལྟ་བུའི་སེམས་གཞན་གྱི་ཡོ་བྱད་ལ་ཆགས་པའི་ཆ་གཅིག་ལ་ཟེར། གནོད་སེམས
ནི། གཞན་ལ་བརྡུངས་པ་དང་། བཅིངས་པ་དང་། གསོད་པ་ལ་སོགས་པའི
སྒོ་ནས་གནོད་པ་སྐྱེལ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། ལོག་ལྟ་ནི། སངས
རྒྱས་དང་། ཆོས། དགེ་འདུན་མི་བདེན། སྐྱེ་བ་སྔ་མ་དང་ཕྱི་མ་མི་བདེན། ཚེ་འདིར
དགེ་བ་བྱས་པ་ལས་ཚེ་ཕྱི་མ་བདེ་བ་དང་། ཚེ་འདིར་མི་དགེ་བ་བྱས་པ་ལས་སྡུག
བསྔལ་བྱུང་བ་མི་བདེན་ཟེར་བ་ལ་སོགས་པའི་ལྟ་ངན་དེ་ཚོར་ཟེར་གྱི་རེད། ད
མི་དགེ་བའི་ལས་བཅུ་པོ་དེ་ཚོའི་འབྲས་བུ་ལ་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་། རྒྱུ
མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་བཅས་གཙོ་ཆེ་བ་གསུམ་རེད། མི
དགེ་བའི་ལས་ཆེན་པོ་བྱས་པས་རྣམ་སྨིན་དམྱལ་བ་དང་། འབྲིང་གིས་ཡི་དྭགས།
ཆུང་བས་དུད་འགྲོར་སྐྱེ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། སྲོག་གཅོད་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་སྲོག
གཅོད་ཀྱི་ལས་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་རྣམ་སྨིན་ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ
ལེན་པ་དང་། སྲོག་གཅོད་པའི་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་མྱོང་བ་རྒྱུ་མཐུན་དང་།
བྱེད་པ་རྒྱུ་མཐུན་ཟེར་བ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད།།
མྱོང་བ་རྒྱུ་མཐུན་ནི། སྲོག་གཅོད་པའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ངན་སོང་ལ་མྱུངས
ཚར་ནས་དེ་རྗེས་མི་ལྟ་བུ་ལ་སྐྱེ་ནའང་ཚེ་ཐུང་བ་དང་། གཞན་གྱིས་དབང···
མེད་དུ་གསོད་པ་དང་། ནད་མང་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཚོ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།། དེ
བཞིན་བྱེད་པ་རྒྱུ་མཐུན་ཟེར་བ་ནི། ཚེ་རབས་སྔ་མ་སྲོག་གཅོད་ལ་གོམས་པའི
དབང་གིས་དེའི་འབྲས་བུ་དེ་ལ་ཚེ་འདི་ལ་ཡང་གཞན་གྱི···སྲོག་གཅོད་པ་ལ
དགའ་ལྟ་བུ་རེད། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཟེར་བ་ནི། ཕྱི་རོལ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི
ཐོག་ནས་སྨིན་ཡོང་གི་རེད། དཔེར་ན། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡོ་བྱད་ལ་མ་དང་། ཆུ་ལ
སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་དང་། སད་དང་། སེར་བ་ལ་སོགས་པས་ལོ་ཏོག་བཅོམ

པ་ལ་སོགས་པའི་འབྲས་བུ་ངན་པ་དང་། མཐུ་ཆུང་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཚོ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ནག་པོ་མི་དགེ་བའི་ལས་རྒྱུ་འབྲས་དང་བཅས་པ་མདོར་····བསྡུས་ད་ཙམ་བྱས་ནས་དཀར་པོ་དགེ་བའི་ལས་ནི། མི་དགེ་བའི་ལས་བཅུ་པོ་དེ་དག་མ་བྱས་པ་ཙམ་ལ་དགེ་བར་མི་འཇོག་ཀྱང་། མི་དགེ་བ་བཅུ་པོ་དེ····དག་རང་རང་ལ་ཉེས་དམིགས་སུ་བལྟས་ནས་དེ་དག་བསམ་བཞིན་དུ་སྤོང་···ཞིང་། སྡོམ་པར་བྱེད་པ་བཅུ་པོ་དེ་ལ་དགེ་བའི་ལས་ལམ་བཅུ་ཟེར། དེ་འདྲ་བའི་མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྲུང་བ་སོགས་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་མཐོ་ལྷ་དང་མིའི་གོ་འཕང་འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་དགེ་བའི་ལས་ཆུང་ངུ་བྱས་པས་མི་དང་། འབྲིང་ལས་འདོད་པའི་ལྷ[3]། ཆེན་པོ་ལས་ཁམས་གོང་མའི་བདེ་སྐྱིད་རྣམས་རིམ་བཞིན་འཐོབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།། །།

LESSON FOURTEEN

VOCABULARY

སྲོག་གཅོད་པ།	killing
མ་བྱིན་པར་ལེན་པ།	stealing
ལོག་གཡེམ།	sexual misconduct
རྫུན།	lie
ཕྲ་མ།	slander
ཚིག་རྩུབ།	harsh speech
ངག་འཁྱལ།	nonsense
བརྣབ་སེམས།	covetousness
གནོད་སེམས།	the wish to injure
ལོག་ལྟ།	wrong view
གཞི།	object
སྦྱོར་བ།	action
མཐར་ཐུག	final end
དངོས་གཞི།	actual
འགོད།	to set forth
ལུག	sheep
ཀུན་སློང་།	motivation
འབྱེ་རིས།	singling out; discrimination
འདོད་ཆགས།	attachment
ཞེ་སྡང་།	hatred
ཁོང་ཁྲོ།	anger
མེ་མདའ།	gun
གྲི།	knife
རྐུ། (ཁ་བརྐུས།)	to steal
དངོས་པོ།	article, thing
ཆུང་མ།	wife
སྦྲུམ་མ།	pregnancy
རྣ་མཆོག	ear
དཀྲུགས་ཤིང་།	irritation, inflammation
རྡུང་། (ཁ་བརྡུངས།)	to beat
འཆིང་། (ཁ་བཅིངས།)	to bind
སད།	frost
སེར་(བ་)	hail
ལོ་ཏོག	leafage; crop

EXPRESSIONS AND IDIOMS

བདེ་སྡུག་	happiness and misery
ཧ་(མི་)གོ་བ་	(not) to know, (not) to comprehend
ཐབས་ཤེས་	method
མེད་པར་བཟོ་	to anihilate
(རིགས་འགྲེ་བྱས་ P.) བྱེད་	to make a comparison; to compare
གཞན་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་	to order or make another to do
རིན་ཐང་	cost; value; price
བསམ་བཞིན་དུ་	intentionally
དུས་མ་ཡིན་པ་	an inappropriate time
བསྙེན་གནས་	the one day vow
འདི་འདྲས་འདི་འདྲས་	such and such
སྐྱོན་བརྗོད་	to express criticism
གང་བྱུང་མ་བྱུང་	haphazardly
གནོད་པ་སྐྱེལ་	to do harm
རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་	the result of maturation
རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་	the result which is in conformity with the cause
བདག་པོའི་འབྲས་བུ་	the controling result
ཚེ་རབས་	a life (i.e. as belonging to a string of lives)
ཉེས་དམིགས་	bad results or effects
འདོད་པའི་ལྷ་	a god of the desire world
ཁམས་གོང་མ་	the higher regions (i.e. of the three worlds of Buddhist cosmology) (see note)

NOTES

1. ཉོན་མོངས་ "the passions are" - Nescience (གཏི་མུག་) is counted as one of the passions (ཉོན་མོངས་). Also, when a passion obscuration (ཉོན་སྒྲིབ་) and a knowledge of obscuration (ཤེས་སྒྲིབ་) are delineated, nescience is on the side of passion obscuration. Also included on the side of the passion obscuration are the seeds deposited by previous passions which produce an empassioned mentality in the future. What are placed in the side of the knowledge obscurations are other depositions of nescience which produce the habit formations which are obstacles to all-knowledge.
2. དུག་གསུམ་ "the three poisons", i.e. འདོད་ཆགས་ attachment, ཞེ་སྡང་ hatred, and གཏི་མུག་ nescience.
3. ཁམས་གསུམ་ "the three realms". These are the three realms of the triple Buddhist cosmos, i.e. འདོད་ཁམས་ the desire realm, གཟུགས་ཁམས་ the form realm, and གཟུགས་མེད་ཁམས་ the formless realm. The desire realm which is characterized by sensual attachment or attachment to objects of the five senses, is said to extend from the hells through the worlds of the pretas, animals, and men up to the sixth of six realms of deities. The form and formless realms are produced by the absence of sensual attachment resulting from meditation. The form realm which is described as consisting of seventeen subdivisions of the four dhyanas or absorptions (བསམ་གཏན་བཞི་) is made from the point of view of the size and subtlety of the bodies of its denizens. The formless realm consisting of four main

divisions is made from the point of view of the meditative absorption. The term lower realm (ཁམས་འོག་མ་) signifies the desire region whereas the term higher regions (ཁམས་གོང་མ་) signifies the form and formless realms.

TRANSLATION

Likewise, during the time of the small individual, one of the principal things to reflect and meditate upon is the cause of happiness and misery, (i.e.) the white action of virtue and the black action of non-virtue and their cause and effect. When there is no good understanding of the action result of white and black action, the causes of happiness and misery, we, without wishing for misery, commence continuously by many ways to effect the causes of misery by the power of not understanding its real causes, and likewise, although we have the thought which desires happiness, by the power of not knowing these causes of happiness as the (real) causes of happiness, we defeat them like an enemy and so bring about their anihilation. Therefore, the necessity of understanding the actual situation of the cause and effect of both the white action of virtue, the cause of happiness, and the black action of non-virtue, the cause of misery, is of great importance.

From the point of view of reducing broadly these virtuous and non-virtuous actions to the principal (types), each is taught to be tenfold. If among these one first identifies in the beginning the ten non-virtuous actions, it is easy to identify the ten virtues which eliminate them; hence, first, identification of the ten non-virtues in brief are; the three non-virtues of body; killing, stealing, and sexual misconduct; the four non-virtues of speech; lying, slander, rough speech and senseless speech; and the three non-virtues of mind; covetousness, the wish to injure, and wrong view. Moreover, each of the ten non-virtues is also fourfold (by way of) object, thought, action, and final end; likewise, when all four are fulfilled, the actual action of a particular one of the ten non-virtues is completed. Again, if one explains killing at length, one can understand the others by comparison with that. Hence, the nature of each, individually other than just briefly, will not be set forth at length for the others. Again, killing, for example, - if one illustrates by the killing, say, of a sheep, whatever sheep is to be killed is the object, and again within the thought there are the three, the passion, the motivation, and the singling out. The passion is attachment, hatred, or ignorance. For example, to kill on account of attachment is to kill a living creature out of desire for the meat, etc. To kill on account of hatred is, say, to kill the victim on account of the arising of anger, and to kill on account of ignorance is, say, to kill with the thought that it is a virtue if, having killed a living creature, one makes of it a religious offering. The motivation is the heart-

felt desire to kill the living creature to be killed. The singling out is a singling out at the time of killing that this is that living creature which one wishes to kill. These thoughts having been made, the action signifies both to strike with a knife or a gun,etc. by oneself or to commission another to do the killing. As for the final end, when the living creature to be killed has died on account of the action, the final end is accomplished and at this time there is completion of the real or actual act of killing.

The second, stealing,- there is the wish on account of whichever of the three poisons to take away the property,etc. which another holds as his own, and, having stolen another's article of a sufficient value, one finally produces the idea that one has obtained another's property as one's own; this is the actual action of stealing. The third, sexual misconduct, signifies the performance of the sexual act not with one's own wife but a wife held by another as his,etc. or, even with one's own wife but at an inappropriate time (like) during pregnancy, the one day vow, etc. or through an inappropriate avenue (i.e.) another aperture (than the customary), or at an inappropriate place (like) in front of a stupa etc.

As for the four non-virtues of speech, - first,lying,signifies another's hearing the telling of the lie to him intentionally by way of whichever of the three poisons,that one has not seen what one has seen,or has seen what one has not, and likewise,that one has heard what one has not heard or does not know what one knows,etc. As for the second, slander, - in regards to its object (which is) persons either friendly or unfriendly, the thought is the thought which,by the power of whichever of the three poisons,wishes to make friendly persons unfriendly and to make more distant those (already) unfriendly; and the action is inflammatory speech (carried) between friendly and unfriendly persons, for instance,"he said such and such vile things about you", and the final end is by recourse to putting an irritation between both mutually,to make far apart persons friendly and unfriendly. The third, harsh speech,is by power of whichever of the three poisons, bad words which express criticism concerning another's body, speech, mind, or behavior etc. like calling another a thief or stupid etc. The fourth, senseless speech, is talking haphazardly as one likes without purpose,under the power of whichever of the three poisons.

The three non-virtues of mind are covetousness, the wish to injure, and wrong view. Covetousness signifies the portion

of the mind which longs for another's possessions with the thought "would it were mine" at the time of seeing another's possessions. The wish to injure signifies the attitude which wishes to do harm to another by way of striking or binding or killing, etc. Wrong view signifies a bad viewpoint which states that the Buddha, Dharma, and Sangha are untrue, that former and future life are untrue, that the arising of happiness in future from the performance of virtue in this life, and the arising of misery from the performance of non-virtue in this life are untrue, etc. Now, the result of these ten non-virtuous actions has three major (aspects), the result of maturation, the result consistent with the cause, and the controling result. Through performance of a great non-virtue, maturation is birth among the denizens of hell, of a middle one among the pretas, and by a small one among the animals. Again, for example, if one illustrates by killing, maturation of a great, middle, or small act of killing is taking birth among the beings gone to the three unfortunate destinies, and the result of killing which is consistent with the cause is both experience in conformity with the cause and acting in conformity with the cause.

As for experience in conformity with the cause, - once one has experienced the evil destiny (which is) the maturation of killing, afterwards, even though one is born as a man, there will come a short life, being killed beyond one's control by another, many diseases, etc. Likewise, acting in conformity with the cause, - by the force of being accustomed to kill in former life, as a result of that, there is pleasure in killing another in this life also. As for the so-called controling cause, there will be a ripening upon one's outer resources. For example, there will be injury to one's outer things by fire and water, etc., the bad result of destruction etc. to crops by hail and frost etc. and these will also be of small virtue. The ten black actions of the non-virtues and their cause and effect having been made briefly, as for the white action of the virtues, one does not set down as virtues merely not doing the ten non-virtues, but upon perceiving the bad effects of each of the ten non-virtues, one avoids them according to this thought, and the ten which safeguard against these is called the path of virtuous action. Through recourse to preserving according to the lawful conduct, which avoids the ten non-virtues such as these, one will come to obtain the high condition of the state of a human or a deity, and again, one will obtain respectively (the condition of) a human by performance of small virtuous action, a god of the desire world by middle action, and the happiness and comfort of the higher regions by great action.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Fourteen.

1 སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་བདེ་སྡུག་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་དཀར་ནག་ལས་རྒྱུ་འབྲས་དང་
བརྩམས་པའི་གནས་ཚུལ་སྒོམ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་རེད།

2 ནག་པོ་མི་དགེ་བའི་ལས་དེ་ལ་གཚོད་ཡོད་པ་རེད།

3 ལུས་ཀྱི་མི་དགེ་བ་གསུམ་པོ་དེ་གང་འདྲས་ཟེ་རེད།

4 འོ་ན་མི་དགེ་བ་བཅུ་པོ་རེ་རེ་ལ་གཞི་ བསམ་པ་ སྦྱོར་བ་ མཐར་ཐུག
བཅས་བཞི་རེ་ཡོད་པ་རེད་པ། དེ་ཡིན་ཙང་སྲོག་གཅོད་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན
ན་གཞི་ག་རེ་རེད།

5 གཞི་བསམ་པ་ཟེར་ཡ་གི་བསམ་པ་དེ་ལ་ག་ཚོད་ཡོད་པ་རེད།

6 འོ་ན་བསམ་པ་གསུམ་པོ་དེའི་ཁྱད་པར་གང་འདྲས་ཟེ་...འཁྱེར་ཀྱི་རེད།

7 སྲོག་གཅོད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་དེ་རང་གིས་དངོས་སུ་བྱས་པ་དགོས་ཀྱི་ཡོད
པ་རེད་པས།

8 སྲོག་གཅོད་ཀྱི་ལས་དངོས་གཞི་དེ་ག་དུས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།

9 འོ་ན་མ་བྱིན་ལེན་གྱི་ལས་ངོ་མ་དེ་འབྱུང་བ་ལ་ག་རེ་དགོས་པ་རེད།

10 ལོག་གཡེམ་གྱི་གཞི་ལ་ག་རེ་ག་རེ་ལྟ་བུ་གཞག་གི་ཡོད་པ་རེད།

11 ངག་གི་མི་དགེ་བ་བཞི་ཡོད་པ་རེད་པ། ཨེ་ན་ཕྲ་མ་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲས་
ཤིག··ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་རེད།

12 ཚིག་རྩུབ་དང་། ངག་ཀྱལ་ལ་ཁྱད་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

13 ལོག་ལྟ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲས་ཤིག··ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

14 འོ་ན་ཡིད་ཀྱི་ལས་དང་པོ་གཉིས་པོ་དེ་གང་འདྲས་གང་འདྲས་རེད།

15 མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་གཙོ་ཆེ་བ་གང་འདྲས་ཡོད་དམ།

16 སྲོག་གཅོད་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་དེའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ག་རེ་ཡོད་

རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད།

17 བྱེད་པ་རྒྱུ་མཐུན་དང་མྱོང་བ་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ཟེར་ཡ་དེ་གཉིས་
ལ་ཁྱད་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

18 འོ་ན་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲས་གཅིག་ལ་གོ་དགོས་
པ་རེད།

19 དགེ་བའི་ལས་བཅུ་པོ་དེ་མི་དགེ་བའི་ལས་བཅུ་པོ་དེ་ཚོ་རེ་རེ་ནས་མི་
བྱེད་པ་ཙམ་ལ་ཟེར་གྱི་རེད་པས།

20 སེ་ཉི་ མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྲུང་བའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་
འབྲས་བུ་ལ་ག་རེ་འདྲ་པོ་འཐོབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

LESSON FIFTEEN

༄། །སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་གཙོ་བོ་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་ག་རེ་ཡོད་དམ།
སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ཟེར་བ་ནི། ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་འཁོར་བའི་
སྡུག་བསྔལ་མཐའ་དག་ལས་ཐར་བའི་ཐར་པ་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་[1]མཁན་ཞིག
ཡིན་ཙང་། འཁོར་བ་ལས་ཐར་བའི་ཐར་པ་དོན་གཉེར་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱེ་བར་
བྱེད་པ་ལ་འཁོར་བའི་སྐྱོན་མཐོང་ནས་འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་བའི་སྐྱོ་ཤས་ཆེན་པོ་ཞིག
སྙིང་ཐག་པ་ནས་མ་སྐྱེས་ན་དེ་ལས་ཐར་འདོད་ཀྱི་བློ་ཤུགས་དྲག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་མ་
རེད། དཔེར་ན། བཙོན་པ་ཞིག་བཙོན་ཁང་དུ་གནས་པ་ལ་སྐྱོ་སྣང་མེད་པར་དེ་ལ་
སྙིང་པོ་དང་ཡག་པོའི་བསམ་བློ་ཡོད་ན་དེ་ལས་ཐར་འདོད་མི་ཡོང་བ་དང་། དེ་མེད་
ན་ཐར་བའི་ཐབས་མི་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། འཁོར་བ་ལས་
ཐར་བའི་ཐབས་སྣོམ་ཡ་དེ་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པ། ཀུན་འབྱུང་
བདེན་པ། འགོག་པའི་བདེན་པ། ལམ་གྱི་བདེན་པ་བཅས་བཞི་གསུངས་ཡོད་པ་
རེད། དེ་ཚོ་བཞི་འང་འཁོར་བར་འཁོར་ཡ་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་གཉིས་
དང་། འཁོར་བ་ལས་ཐར་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་གཉིས་བཅས་རེད། དེ་
ག་རེ་རེད་ཟེར་ན། འཁོར་བ་ལ་འཁོར་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་ཟེར་བ། དཔེར་
ན། འཁོར་བར་འཁོར་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་དང་། ལས་དེ་ཚོ་
ཀུན་ནས་སློང་བྱེད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་རེད། འཁོར་བར་
འཁོར་བའི་འབྲས་བུའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པ་ཟེར་བ། དཔེར་ན།
ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་བླངས་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་པོ་འདི་
ལྟ་བུ་རེད། དེ་བཞིན་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་རྒྱུ་ནི་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ཟེར་བ།
བདག་འཛིན་རྩ་བ་ནས་གཅོད་བྱེད་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་

རང་ལ་སོགས་པ་བསླབ་པ་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལམ་དེ་ཚོ་རེད། བསླབ་
གསུམ་ཟེར་ཡ་དེ་ཚུལ་ཁྲིམས། ཏིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་བཅས་རེད།།
འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་འབྲས་བུ་འཐོབ་པའི་བདེན་པ་ཟེར་བ། ལམ་བདེན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཁོར་
བའི་རྒྱུ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྩད་ནས་མེད་པར་བཟོས་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ལས་
ཐར་བ་འཐར་བ་ཐུབ་བུ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། རྒྱུས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་བདེན་པ་བཞིའི་...
གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་ཞིག་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་བླང་དོར་བྱེད་དགོས་པ་དེའི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་
རེད། བདེན་པ་བཞི་པོ་དེ་ཚོ་དོན་དག་དངོས་གནས་ལ་འབྱུང་སྟངས་ཀྱི་གོ་རིམ་བྱས་ན་དང་པོ་
ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་དང་། དེ་རྗེས་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པ། སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་... དང་བཅས་
པ་ཐོད་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བདེན། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་... དང་བཅས་པ་ལས་གྲོལ་
བའི་འགོག་བདེན་བཅས་རིམ་པ་བཞིན་འབྱུང་བ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་གསུང་དུས་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་སྔོན་ལ་གསུངས། དེ་རྗེས་སྡུག་བསྔལ་
གྱི་རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང་གསུངས། དེ་ནས་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་འབྲས་བུ་འགོག་བདེན་གསུངས།
མཐར་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བདེན་གསུངས་པ་རེད། དེ་འདྲས་གསུངས་
ཡ་དེ་བདེན་པ་བཞི་པོ་དེའི་གནས་ཚུལ་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་བླང་དོར་བྱེད་འདོད་ཀྱི་བསམ་
པ་བསྐྱེད་སྟངས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་པ་རེད། དེ་གང་འདྲས...
རེད་ཟེར་ན། ནད་པ་ཞིག་ནད་ལས་གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལ་འཇུག་པའི་རིམ་
པ་ནང་བཞིན་རེད། ང་རང་ཚོ་ནད་ཀྱི་མནར་བ་ན་དང་པོ་ནད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་
ཤར་དེའི་སྐྱོན་ང་ཚོ་ངོས་འཛིན། ནད་ཀྱི་སྐྱོན་མཐོང་དུས་ཙང་དེའི་རྒྱུ་ག་རས་བྱས་ཡོད...
...མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་པའི་བསམ་བློ་བསྐྱེད། བརྟག་... དཔྱད་བྱས་ནས་
ནད་ཀྱི་རྒྱུ་ངེས་ཟིན་དུས་ནད་... རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ལས་གྲོལ་བའི་བདེ་བ་འཐོབ་འདོད་
ཀྱི་བློ་སྐྱེད། དེ་བསྒྲུབ་དུས་ནད་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་སྨན་ཟ་འདོད་ཀྱི་བློ་སེམ་
པས་བསྒྲུབ་པ་ནང་བཞིན་ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གང་ཟག་དེ་ཚོས་ཀུན་དང་པོ་....

འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཉེས་དམིགས་ཡག་པོ་ཞིག་བསམ་པའི་སློ་ནས་སྡུག་བདེན་
ཤེས་པར་བྱ་དགོས། དེ་ཤེས་པའི་རྗེས་སུ་སྡུག་བསྔལ་དེ་གང་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་གང་
ཡིན་བསམས་ནས་རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་རྟོག་གཅོད་པར་བྱེད། རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང་
དེ་རྟོག་ཆོད་དུས་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ལས་གྲོལ་བའི་འགོག་བདེན་འཐོབ་
འདོད་ཀྱི་བློ་འབྱུང་། དེ་བསྒྲུབ་དུས་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐར་བའི་ཐབས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་
སྒོམ་འདོད་ཀྱི་བློ་འབྱུང་བ་བཅས་རིམ་བཞིན་བསྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།།
རྒྱུ་མཚན་དང་པོར་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གནས་ཚུལ་བསམ་ནས་དེའི་ཉེས་དམིགས
ཤེས་དགོས་པ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་ཡ་དེ་ལ་གང་
ཡོད་པ་རེད་ཞེར་ན། འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ་དང་། བྱེ་བྲག་གི་སྡུག་
བསྔལ་བསམ་ཚུལ་གཉིས་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་སོགས་ནས་ཞིབ་རྒྱས་གསུངས་པ་
དེ་ཚོའི་ནང་ནས་རགས་བསྡུས་ཁ་ཤས་ཞུ་གི་ཡིན། དེ་ཡང་དང་པོ་འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྡུག
བསྔལ་ལ། ངེས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱད་བསམ
ཚུལ། དྲུག་བསམ་ཚུལ། གསུམ་བསམ་ཚུལ་བཅས་མདོར་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་
དེའི་ནང་ནས་རེ་གཉིས་ཙམ་ཞུ་ན། དཔེར་ན། ངེས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ནི།
འཁོར་བ་འདིར་སྐྱེ་བ་བླངས་ཚུན་ཆད་དགྲ་དང་། གཉེན། སྐྱིད་སྡུག་སོགས་ལ
ངེས་པ་དང་ཡིད་བརྟན་བྱེད་ས་མེད་པར་ཕན་ཚུན་གོ་ལོག་ཏུ་འགྱུར་བར་བྱེད
པའི་སྡུག་བསྔལ་མང་། དེ་ཡང་དང་གི་དགྲའི་ཏུ་བ་ཞིག་གཉེན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། གཉེན
གྱི་ཏུ་བ་ཡང་དགྲར་འགྱུར་བ་ལ་སོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཆེ་འདྲ་ཡང་དང་ཆོས་མཐོང་
དང་མཐོང་བཞིན་པ་རེད། ཆེ་གཞན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དཔེར་ན། ཕ་མ་མི་ཚང་
ཞིག་གི་རྒྱལ་ཁུ་རྒྱ་རྫིང་ཡོད་པ་དང་། དེའི་པ་ལས་རྫིང་རེའི་ནང་ནས་ཧག་པར་ཉ
བས་དཀས་ཐག་ཡོད་པ་རེད། པ་ཕ་ཤི་ནས་སྤར་ཉ་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་རྗེས
སུ་ཁང་པའི་རྒྱབ་ཀྱི་རྫིང་གི་ནང་ལ་སྐྱེས། མམ་དེ་མི་ཚང་ལ་ཆགས་པའི་ཞེན་ཤས་

ཀྱིས་ཤེ་ནས་མི་ཚང་དེའི་ཁྲི་རུ་སྐྱེས། མི་ཚང་གི་དགྲ་ལྷ་བ་དེ་མི་ཚང་གི་མཐའ་མ་ལ་
ཆགས་ཏེ་ཤི་བའི་རྗེས་སུ་མཐའ་མ་དེའི་བུ་རུ་སྐྱེས། ཁྱིམ་ཡོད་དུས་ཉིན་གཅིག་མི་
ཚང་གི་རྒྱང་མའི་ཁྲོ་ཁ་དེས་ཁོ་རང་གི་ཕ་རྒྱབ་ཀྱི་ཤར་སྐྱེས་པ་དེ་བས་དཀའ་ཉེ་ཤ་
བཟས། ཁོ་རང་གི་ཨ་མའི་སྐྱེ་བ་ཁྲོ་དེས་ཁ་རུས་ཐ་སྙངས་ཁྱིད་དུས་ཁྲོ་དེ་བརྡུངས་
པ་དང་། ཁོ་རང་ཚོའི་དགྲའི་སྐྱ་བསུ་ཀུ་དེ་ཕད་རུའ་ཁྱེར་ནས་གང་མེན་ཚོད་ཀྱིས་
སྲིམས་པོ་ཁྱུས་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཤཱ་རིའི་བུ་
ཞུ་བ་དེས་མཐོང་མཁྱེན་གྱིས་གཟིགས་ནས་འདི་འདྲ་སེ་གསུངས་པ་རེད། ཕ་
ཤ་ཟ་ཞིང་མ་ལ་འཚོག བསད་པའི་དགྲ་བོ་པང་དུ་ཁྱེར། ཆུང་མས་ཁྲོ་
ཡི་རུས་པ་འཆའ། འཁོར་བའི་ཆོས་ལ་གད་མོ་བྲོ། ཞེས་གསུངས་པ་རེད།།
དགྲ་གཉེན་ལ་ངེས་པ་མེད་པ་ནང་བཞིན། གོས་མཚོ་དམར་ལ་རང་ངེས་པ་མེད་
པ་རྒྱལ་པོ་ཀྲ་ཀུའི་གོས་མཛོ་པོ་ཡང་ཆེ་སྨད་ལ་གཡོག་པོའི་ཐ་མར་འགྱུར་བསོགས
དང་། ཁྱེད་སྡུག་ལ་ངེས་པ་མེད་པ་དཔེར་ན། ས་ཞིང་། ནོར་ལོངས་སྤྱོད། འཁོར་
གཡོག་ལ་སོགས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གཞན་གྱིས་འཕྲན་ཟླ་མེད་པ་ཀྲ་ཀུ་ཡོད་
ཀྱང་། ཚེ་སྨད་ལ་ར་ཅང་སྐྱོ་པོ་སྤྲང་པོའི་ཡང་སྤྲང་པོར་གྱུར་པ་ཐུད་དང་འཐུད་
མུ་ཁྱེས་ཀྲ་ཀུ་རེད། དེ་བཞིན་ངོམས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ནི། ང་རང་ཚོ་འཁོར་བ
འདིར་བ་དེ་སྐྱིད་ཕྲན་ཏུ་ཆུང་ཡང་ངེས་ངོམས་པ་དང་ཚོག་ཤེས་ཁྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཟས་
གོས་དང་། ལོངས་སྤྱོད། གོས་ལ་སོགས་གང་རག་བཏུད་པ་དེས་མ་ཚིམས་
པར་དེ་ལས་མང་བ་དང་། བཟང་བ་སོགས་འདོད་ནས་དེའི་ཆེད་དུ་དཀའ་ལས་དང་།
དེ་ཚོ་མི་རིགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། སྔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་
བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྐུ་ཕྲེང་སྔམ་སྔམ་ཞིག་རྒྱལ་པོ་ང་ལས་ནུ་ཞུ་བ་ཞིག་ཏུ་འཁྲུངས།
ཁོང་གང་མེན་ཚོད་ཀྱི་འཕྲོར་པ་དང་། དབང་ཐང་ཆེན་པོ་ཐུང་ནས་རང་པོ་འཛམ་
བུ་གླིང་དབང་དུ་བསྒྱུར། དེ་ནས་གླིང་གཞན་པ་ཚོ་ཡང་རིམ་བཞིན་དུ་དབང་དུ་བསྒྱུར

ནམ་གླིང་བཞི་ཁར་དབང་སྒྱུར་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོར་[3]གྱུར་པ་རེད། ཁོང་ད་དུང་དེས་
ཚིགས་མ་ཁེངས་པར་རི་རབ་ཀྱི་རྩེ་ལ་ཐེག་ནས་ལྷ་གནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་ལྷའི་རྒྱལ་
པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་བཞུགས་ཁྲིའི་ཕྱེད་ཀ་ལ་དབང་ཐོབ་པ་རེད། དེ་དུས་ང་ལས་ནུ་འདོད་པ་མ་
རྫོགས་པར་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་དབང་ཚད་མ་ལེན་དགོས་བསམས་ནས་ལེན་སྟངས་བྱེད་དུས་
སྔོན་གྱི་ལས་བཟང་པོའི་འབྲས་བུ་རྫོགས་ནས། རང་དབང་མེད་པར་ས་ལ་གཟགས་
པ་རེད། དེ་བཞིན་བརྒྱ་ཕྲག་ཉི་ཤུའི་ནང་ཛར་མན་ཧི་ཏེ་ལའི་ལོ་རྒྱུས་འཛམ་གླིང་འདིར་
གྲགས་པ་དེ་འདྲ་ངོམས་པ་མེད་པའི་སྐོམ་གྱིས་ཐུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། ད་མཚོན་ན་ཡུལ་
ཡང་ནས་ཡང་དུ་འདོར་ཞིང་ཉེ་མཚམས་སྦྱོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། ཡང་ནས་ཡང་དུ་མཐོ་
དམན་དུ་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། མཚམས་མཚམས་
ལ་ལྷ་དང་མིའི་ལུས་བཟང་པོ་ཐོབ། ནམ་གོས་ལ་སོགས་པའི་འཁོར་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ཡག་
པོས་དེ་ཚོར་ལོངས་སྤྱོད། ལྷ་དང་མིའི་བུ་དང་བུ་མོ་མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དེ་ཚོ་དང་...
མཉམ་དུ་རྩེ་བ་...ལ་སོགས་པའི་འཁོར་བའི་བདེ་བ་མྱོང་ནས་ཡང་། དེ་འདྲའི་ལུས་...
འདི་ལྷག་མེད་དུ་འདོར་དགོས་བྱུང་སྟེ། ཤི་ནས་ངན་སོང་དུ་ལྷུང་ནས་དང་མེ་དབྱེར་མེད་
དུ་གྱུར་ནས་བསྲེགས་པ་ལྟ་བུ་སོགས་ཚ་གྲང་གི་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་མྱོང་དགོས་པ
དང་། ཡི་དྭགས་ཀྱི་ལུས་བླངས་ནས་ཚ་ཁྲེལ་པོར་ཟས་གོས་མ་རྙེད་པར་ལྟོགས་...
སྐོམ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཆེན་པོ་རང་བཞིན་དུ་འགྱུར་དགོས་སོགས་སྡུག་བསྔལ་ཆེ།། ||

LESSON FIFTEEN

VOCABULARY

སྐྱོ་	to be depressed
དྲག་པ་	to recover
རྩད་གཅོད་	to search for; to investigate
བྱེ་བྲག་	a specific, a particular
ཉེས་དམིགས་	disadvantage
མི་ཚང་	family
ཆུ་རྫིང་	pool
མནའ་མ་	daughter-in-law
ཁྱོ་ག་	husband
པང་	lap
ཉན་ཐོས་	sravaka, disciple
ཤ་རིའི་བུ་	Sariputra
འཚོག	to beat
གད་མོ་	laughter
ཁྱོ་	to raise
གོ་ས་	position
འཆའ་	to chew
འགྲན་ཟླ་མེད་པ་	incomparable
སྤྲང་པོ་	beggar

ངོམས་པ་	satisfaction
ཆོག་ཤེས་	satisfaction
ང་ལས་ནུ་	Mandhatā (P.N.)
འབྱོར་པ་	wealth
འཛམ་བུ་གླིང་	Jambudvipa, this world continent
གླིང་	continent
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་	Cakravartin
རི་རབ་	Mt. Sumeru, the cosmic mountain
བརྒྱ་བྱིན་	Indra
ཕྱིན་	to go
བཞུགས་ཁྲི་	throne (H)
གཟགས་	to fall
ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་	century
མཚམས་མཚམས་	sometimes
ཡིད་དུ་འོང་བ་	attractive; desirable
དབྱེར་མེད་	inseparable; indistinguishable
ཧྲིལ་པོ་	whole

EXPRESSIONS AND IDIOMS

..........ནས་ཆེན་པོ་	a very great . . . . .
ཀུན་ནས་སློང་བར་བྱེད་	to motivate
བསླབ་པ་གསུམ་	the three disciplines
བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་	the dharma-wheel of the four truths, i.e. the doctrine of the four truths
བྱས་ཚོད་	therefore
ར་/ཀ་གཉིས་	a couple, a few
(ཕྱིན)ཕྱིན་ཆད་	since, so long as
(དབུལ)ཕྱུག་	wealth; wealth and poverty
ཡིད་བརྟན་	trust, confidence
གོ་ལྡོག་	to reverse (positions)
བྱས་ཡོད་དུས་	when this happened
གང་མེད་ཆོད་	without measure, extreme
བྱམས་པོ་བྱས་བསྟོད་	to fondle affectionately, to caress
མངོན་མཁྱེན་	supernormal knowledge
ཚེ་ཕྱིད་(ལ་)	(in) later life
གང་རག་བསྡད་པ་	which one happens to have
སྐྱེ་ཕྲེང་	string of lives
ཐུགས་(མ)ཁེངས་པ་	(not) to satisfy (H)
ལྷ་གནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་	the heaven of the 33
ཕྱེད་ཀ་	one-half
ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་	to take rebirth, to continue on (i.e. after death)

NOTES

1. སྐྱོ་བའི་སྐྱོ་ཤས་ཆེན་པོ་ "an extremely strong despondency which is despondent with." Tibetan usage often qualifies or specifies a verb derived noun by joining to it the identical verb, a usage which English usage would consider unpleasantly redundant, e.g. (Lesson 4) དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བའི་སྐྱབས་འགྲོ་ "the refuge taking which takes refuge in the Three Jewels."

2. . . . སྡུས་ "continue to% . . ." སྡུས་ is a particle which suffixed to a verb signifies "to contimue to . . ."

3. འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ "Cakravartin". According to Buddhist tradition a Cakravartin or universal monarch is a being of such an extraordinary accumulation of moral merit as to be assured of an unimpeded and non-violent sovereignty over a whole world continent. Four kinds of Cakravartins are distinguished, i.e. a gold Cakravartin, a silver, a bronze, and an iron according to whether their sovereignty extends over four, three, two or one world continents of the Buddhist cosmological scheme. Similarly, the appearance of Cakravartin in the world is viewed as belonging to earlier ages when human virtue and life-span are held to have been much greater than the present degenerate times (སྙིགས་དུས་).

TRANSLATION

I. At the time of the middle individual, what is there chiefly to be practised?

G. Since the so-called middle individual is a striver chiefly for the deliverance which frees from all the miseries of the round of existence, not just the miseries of those gone to the evil destinies, - in order to develop a very powerful striving for the deliverance which frees from the round of existence, once one perceives the faults of the round of existence, if one does not produce from the heart an extremely strong depression which is depressed by the round, there will not come a strong attitude of wishing to be free from it. For example, - it is just as if a prisoner, without manifesting despondency with remaining in a prison, has the thought to its goodness and comfort, there will not come a desire to be free from it, and if this is absent, he will make no method of being freed. Therefore, in regard to cultivation of the method of release from the round of existence, the Blessed Lord taught the four, the truth of misery, the truth of the arising of all, the truth of cessation, and the truth of the path. As for these four, two are made from the point of view of the cause and effect of circuiting the round of existence, and two are made from the point of view of the cause and effect of deliverance from the round. The reason is that the cause of circuiting the round of existence is called the arising of all, - for example, like the virtuous and non-virtuous action which is the cause of circuiting the round of existence and the three poisons, the passions which motivate these actions. From the point of view of the effect of circuiting the round of existence, it is called the truth of misery, - for example, like the suffering aggregates which take birth under the sway of action and the passions. Similarly, the cause of deliverance from the round of existence is called the truth of the path. It is the path of the Aryan individual which is comprehensive of the three disciplines, the wisdom etc. which comprehends directly no self (thereby) cutting off from the root the apprehension of a self. The so-called three disciplines are the disciplines of lawful conduct, meditation, and understanding. The result of deliverance from the round of existence is called the truth of cessation; by the power of the truth of the path the action and the passions which are the cause of the round of existence are anihilated at the root, and it (the truth of cessation) is like the deliverance which frees from misery and its cause. Therefore, during the time

of the middle individual, the principal practice is the necessity to cultivate and to avoid by way of understanding well the actuality of the four truths. When one actually makes the sequence of the order of the meanings of the four truths, first comes the truth of the arising of all, next the truth of misery, its result, (then) the truth of the path (which is) the means of avoiding misery and its causes, and by recourse to that the truth of cessation which is deliverance from misery and its causes, - successively. Nonetheless, the Blessed Lord when he taught the doctrine of the four truths first stated misery, the result; next he stated the arising of all, the cause; then stated the truth of cessation, the result of deliverance from the round of existence; (last) he stated the truth of the path which is the means of effecting deliverance from the round of existence. The stating (them) in such a way is statement in conformity with the sequence of the way of developing the attitude which wishes to cultivate and to avoid by way of understanding the actuality of the four truths. The reason is that it is like the steps of a sick man's commencing the means of being delivered from the sickness. When we are suffering from an illness, first we recognise the misery and objectionableness of the illness. Only at the time of seeing its objectionableness is there produced the thought investigating whether or not there are causes for it. At the time of recognising, upon examination, the causes of the illness, there is produced thought of wishing to find the happiness of recovery from the illness and its causes. When this is produced, there is produced successively the thought wishing to take the medicine which effects cure from the illness, - just so, persons striving for emancipation also must first understand the truth of misery by way of considering well the disadvantages of the misery of the round of existence. After understanding this, once there is consideration as to what are the causes from which it arises, one investigates the truth of the arising of all. At the time of investigating these causes, (i.e.) the arising of all, there is produced thought wishing to obtain the truth of cessation which is rid of misery and its causes. When this is produced, there arises the thought wishing to cultivate the truth of the path (which is) the means of release from misery; such is the sequence of their production.

Therefore, first upon considering the actual situation of the misery of the round of existence, it is necessary to consider its disadvantages. Consequently, if one asks what is it to consider the misery of the round of existence? - to state briefly a few things stated at length in the small

and long Lam rims etc. on both the consideration of misery in general, and the consideration of specific miseries. Again first, the general misery of the round of existence: - although many are stated (i.e.), a way of considering eight miseries, the misery of uncertainty etc., a way of considering six, and a way of considering three, - to put forth just a couple from among these:- for instance, - the misery of uncertainty: - Once one has taken birth in this round, without having surety or certainty about friend foe, wealth poverty, etc., they reverse back and forth, and there are many miseries of vicissitude. Moreover, it is just as in the present life also we have seen and are seeing stories of a principal foe's becoming a friend and also of a principal friend's becoming an enemy. From the point of view of other lives, for instance: - once there was a pool in the back of a family's house, and its father was constantly killing and eating the fish in that pool. The father having died, on account of his former attachment to fish he was born subsequently as a fish in the pool behind the house. The mother by the force of her attachment to the family, when she had died was born as the family dog. The principal enemy of the family was attached to the family's daughter-in-law, and after death he was born as the son of the daughter-in-law. When this had occured, one day the husband of the daughter-in-law killed his father who had been born as a fish (in the pool) behind and ate the flesh. The mother who had been born as a dog was beaten when she tried to eat the fish bones; their enemy who was born as an infant, they carried in their lap and fondled affectionately without any measure. Thereupon, a bikhsu of the Blessed Lord named Sariputra, perceiving with his supernormal knowledge, spoke thus, "A father's flesh is eaten and a mother beaten - a mortal enemy is carried on the lap - a wife gnaws a husband's bones - the law of the round arouses a laugh." Now, as there is uncertainty as to friend and foe, without certainty also as to a high or low status, the station as of a king turns into the least of servants etc. in later life, and as for uncertainty as to wealth, for example, it is just as even though desirable lands and fields, riches and resources, attendant servants, etc. are without comparison by others, in later life (their owners) have become and are still becoming beggars of the most abject of beggars. Similarly, the misery of dissatisfaction, - once in the round of existence a little happiness is present, we, unable to be satisfied or find a way of satisfaction with that, (and) dissatisfied with the food, the clothes, the resources and amenities, the status, and the like which we happen to have, wish for more and better etc. than these, and there are many miseries in hard work

for the sake of these or in not obtaining them. For example,- in a story of the past, a very ancient one of the string of lives of the Blessed Lord, was a birth as the king Mandhata. Having immeasurable wealth and power, he first held sway over Jambudvipa. Then, successively having become master over the other four continents, he became a Cakravartin. Then, dissatisfied with that he went to the summit of Mt. Sumeru and obtained mastery over half the throne of Indra, the king of the gods of the heaven of the thirty-three. Then, the desire of Mandhata not being fulfilled, he thought he must take all the power of Indra, and at the time of trying to take it the result of his former good karma was finished, and he fell down powerless. Similarly, in the twentieth century the story of the German Hitler, well known in this Jambudvipa, is also a happening through the fault of dissatisfaction. Likewise, there come many miseries of vicissitude, high and low, again and again, and the miseries of leaving the body again and again and of continuing on. For example, - sometimes one obtains the good body of a human or a deity. One uses the best resources and amenities of the wealth of food and clothes etc. Even experiencing the happiness of the wealth of play etc. together with the beautiful and attractive sons and daughters of men and gods, powerless, one comes to have to leave a body such as this, and having died, one must experience many miseries of heat and cold like burning, body and fire having become indistinguishable for those gone to the unfortunate destinies, or once one has taken the body of a <u>preta</u> there is the great misery of having to become of the nature of hunger and thirst etc. not finding food and clothes for the entire life.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Fifteen.

1 འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་ཐར་བའི་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་ཤུགས་ཆེན་པོ་
ཞིག་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ་ལ་ག་རེ་དགོས་པ་རེད།

2 འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་ཤས་ཆེན་པོ་མེད་ན་དེ་ལས་ཐར་འདོད་ཀྱི་བློ་ཤུགས་
དྲག་མི་ཡོང་བའི་དཔེ་ག་རེ་རེད།

3 འོན་འཁོར་བ་ལས་ཐར་བའི་ཐབས་སློམ་ཡ་དེ་ལ་གཙོ་བོར་ག་རེ་ག་
རེ་གསུངས་ཡོད་དམ།

4 མི་ནི་ བདེན་པ་བཞིའི་ནང་ནས་འཁོར་བར་འཁོར་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་
ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བདེན་པ་གཉིས་པོ་དེ་གང་འདྲས་གང་འདྲས་
རེད།

5 འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་འབྲས་བུ་འགོག་བ་དེན་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་
གཅིག་ལ་ཟེར་གྱི་རེད།

6 བསླབ་པ་གསུམ་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།

7 ལམ་བདེན་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲ་ཟེར་དོན་འཛིན་དགོས་པ་རེད།

8 འོ་ན་བདེན་པ་བཞི་པོ་དེ་དོན་དག་དངོས་གནས་འབྱུང་སྟངས་ཀྱི་གོ་
རིམ་གང་འདྲས་རེད།

9 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་གསུང་དུས་བདེན་
པ་བཞིའི་གོ་རིམ་གང་འདྲས་ཟེར་གསུངས་པ་རེད།

10 འོ་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བདེན་བཞི་གསུང་དུས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གོ་
རིམ་དང་མི་མཐུན་པར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ག་རེ་ཡིན་པ་ནོ།

11 དང་པོ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གནས་ཚུལ་བཤམ་སྟངས་དེ་ལ་གང་འདྲས་
ཡོད་པ་རེད།

12 འོ་ན་ ངེས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་ཚུལ་གང་འདྲས་རེད།

13 དགྲ་གཉེན་ལ་ངེས་པ་མེད་པའི་དཔེ་ལ། ཕ་ཤ་ཟ་ཞིང་མ་ལ་འཚོག
ཅེས་སོགས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་ཅིག་གསུངས་ཡོད་པ་དེའི་དོན་གང་
འདྲས་རེད།

14 འོ་ན་ མཐོ་དམའ་ལ་ངེས་པ་མེད་ལུགས་གང་འདྲས་རེད།

15 ངོམས་པ་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་དཔེ་ལ་རྒྱལ་པོ་ང་ལས་ནུའི་ལོ་
རྒྱུས་ཤིག་གསུངས་འདུག་ན། ད་ཁྱེད་རང་གིས་དྲན་གྱི་འདུག་
གམ། ཨེ་ནི་གཅིག་གསུངས་རོགས་གནང་དང་།

16 ད་མིན་ཡང་ཡང་མཐོ་དམན་དུ་འགྱུར་བསོགས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་དཔེ་
ག་རེ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

17 ཨེ་ནི། འཁོར་བ་སྐྱིད་དང་ཉི་བྲག་གི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་སྣངས་ཀྱི་
སྐོར་དེ་ཚོ་ཞིབ་གསལ་ག་པར་གསུངས་ཡོད་དམ།

LESSON SIXTEEN

༄༅། །འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྡུག་བསྔལ་ཉུང་བསྡུས་ནི་ཙམ་ཕྱུས་ནས་ཕྱེ་བྲག་སོ་སོའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ་ལ། ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་མཚོལ་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་སུ་མདོར་བསྡུས་ཞིག་བྱུང་ཚར་བ་ཡིན་ཙང་། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་འདིར་བདེ་འགྲོ་ལྷ་དང་མིའི་སྡུག་བསྔལ་...... བསམ་སྟངས་ནི་བཤད་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ཡི་མི་ལྷ་བུ་ལ་མཚོན་ན་ངན་སོང་ལས་ཟུར་ཏེ་མིའི་སྐྱེ་བ་བླངས་ཀྱང་། མིའི་ལུས་རྟེན་འདི་ཡང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་ཙམ་རེད། གང་རེད་ཟེར་ན། དང་པོ་སྐྱེ་བའི་སྡུག་བསྔལ། དེ་ནས་རྒ་བའི་སྡུག་བསྔལ། ན་བའི་སྡུག་བསྔལ། མཐར་འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ། གསོན་པའི་ཚེ་ཡང་གཉེན་སྡུག་པ་དང་བྲལ་བའི་སྡུག་བསྔལ། དགྲ་མི་སྡུག་པ་དང་འཕྲད་པའི་སྡུག་བསྔལ། འདོད་པའི་དངོས་པོ་བཙལ་ཀྱང་མི་རྙེད་པའི་སྡུག་བསྔལ། མི་འདོད་པའི་རྐྱེན་ངན་མང་པོ་ཐོག་ཏུ་བབས་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད།།

དེ་ཚོའི་སྐོར་ཁ་ཤས་ཕྱུར་ཙམ་ཕྱུན། སྐྱེ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ནི། དཔེར་ན། ཨ་མའི་ཁོག་པར་གནས་དུས་མི་གཙང་བའི་དྲི་ངན་པ་དང་། སྡུག་སྦུབ་དོག་པ། མུན་ནག་ནི་ལྟ་བུའི་ནང་དུ་ཟླ་བ་དགུ་དང་། ངོ་[1]བཙའི་སྐོར་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་དང་གནས་དགོས་པ་དང་། དེའི་རིང་ལ་ཨ་མས་བཟའ་བཏུང་དང་སྤྱོད་ལམ་སོགས་འགྲིགས་པ་དང་མི་འགྲིགས་པའི་དབང་གིས་སྡུག་བསྔལ་བཟོད་མི་ཐུབ་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ཨ་མས་ཇ་ཚ་པོ་ཞིག་འཐུང་དུས་ལུས་ལ་རྒྱུ་འཁོལ་རེག་པ་ལྟ་བུའི་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་། ཨ་མས་ཁུར་ཆེན་པོ་འཁུར་བའི་སྐབས་རི་ཆེན་པོའི་འོག་ཏུ་འཚིར་བ་ལྟ་བུའི་སྡང་བ་འབྱུང་། ཨ་མས་མཆོངས་ཏེ་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་དུས་གཡང་ས་ཆེན་པོ་ནས་མར་གཟགས་འགྲོ་བའི་སྡང་བ་འབྱུང་།

ཨ་མའི་ཁོག་པ་ནས་ཕྱིར་འདོན་དུས་ཨ་མའི་མངལ་གྱི་རུས་གོང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་
བཙིར་ཏེ་ཤི་ལ་ཁད་[2]ཕྲུ་གུའི་སྡུག་བསྔལ་བཟོད་གླགས་མེད་པ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།
དེའི་སྐབས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དེས་ཕྲུ་གུ་ཤི་བའང་མང་། མཚམས་མཚམས་ལ་
ཨ་མ་ཡང་མཉམ་དུ་ཤི་བའང་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད།།

ཀ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ནི། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་དང་། ཤེས་རབ
སོགས་རིམ་གྱིས་གཡེར་འགྲིབ། ལུས་ཀྱི་ནང་བཅུད་ཟུག བཀྲག་མདངས
ཉམས། ཡར་ལང་དུས་སྒུག་རྫེར་བཞིན་ བརྟེགས་ནས་ལང་ དགོས་པ་དང་མར་
སྡོད་དུས་ས་སྒྲེ་ཐག་པ་ཆད་པ་ཤད་བཞིན་[3]གཏུགས་པོ་མར་གཟིགས་འགྲོ་བ་ལྟ་
བུ་ ཧ་ཅང་དཀའ་ངལ་འབྱུང་། སྐྲ་ལ་སོགས་པ་དཀར་བ་དང་། གཉེར་མ་མང་
བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མདོག་ངན་པར་འགྱུར་ཏེ་སྐྱོ་བ་རྒད་བརྗེས་པ་ཕྲུ་གུའི་སྡུག་བསྔལ
འབྱུང་། འདི་འདྲས་སོང་ཙང་། མི་ལ་རས་པས། བརྗོད་ཕུར་འདོན་པའི་ལྷང་
ལུགས་དང་གཅིག བྱི་ལ་འཇབ་པའི་འགྲོ་ལུགས་དང་གཉིས། ས་དོ་ཆད་པའི་
སྡོད་ལུགས་དང་གསུམ། གསུམ་དེ་གསུམ་འཛོམས་པའི་དུས་ཚོད་ན། ཨ་
ཕྱི་རྒྱུ་ལུས་རྒུད་པའི་ཡིད་ཕམ་ཡ། ཞེས་དང་། ཕྱི་ཕགས་པ་འདུས་པའི་གཉེར
མ་དང་གཅིག ནང་ཤ་ཁྲག་ཟད་པའི་རུས་འབུར་དང་གཉིས། བར་སྐྱོན་ལྷུགས
འོན་ལོང་འཐོམ་ཡོར་དང་གསུམ། གསུམ་དེ་གསུམ་འཛོམས་པའི་དུས་ཚོད་
ན། ཨ་ཕྱི་མི་སྡུག་སྡོན་པའི་ཁྲི་གཉེར་[4]མོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཞིན་རེད།།

ན་བའི་སྡུག་བསྔལ་ནི། ང་རང་ཚོས་ཉམས་མྱོང་གིས་ཤེས་ཐུབ་པས་ཟུར་དུ་ཞུ
གི་མིན། དེ་འབྲེལ་འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་། སྔོན་དུ་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི
འཆི་བ་མི་རྟག་པའི་སྐབས་སུ་ཐུན་ཙམ་ཞུས་[5]ཟིན་སྟབས་འདིར་ཞུ་མ་དགོས།
བདེ་འགྲོ་མིའི་སྡུག་བསྔལ་དེ་ཙམ་བྱས་ནས་དེ་བཞིན་བདེ་འགྲོ་ལྷ་ལའང་སྡུག
བསྔལ་ཡོད་པ་རེད། འཁོར་བས་བསྡུས་པའི་ལྷ་དེ་ལ་འདོད་ཁམས། གཟུགས

ཁམས། གཟུགས་མེད་ཁམས་བཅས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ལྷ[6]་རིགས་གསུམ་ཡོད་པ་
རེད། ལྷ་མ་ཡིན་ཟེར་བ་ཕྱིར་འདོད་པའི་ལྷའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཡང་། ལྷའི་ནང་
ནས་ཕུག་དོག་ཆེ་བ་དང་། འཐབ་རྩོད་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་མང་བ་སོགས་
ཀྱིས་ལྷའི་ནང་ནས་ཞན་པ་དམའ་འཚོས་གཅིག་ཡིན་ཙང་། མཚམས་མཚམས་ལ་
ལྷ་ལས་ཟུར་དུ་གྲངས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གང་ལྟར་ལྷ་མ་ཡིན་དང་འདོད་པའི་ལྷ་ཚོག་
མ་འགའ་ཞིག་ཕན་ཚུན་འཐབ་རྩོད་ཀྱིས་ཕུང་བཅད་པ་དང་། བརྟུབས་པ་ལ་
སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྱིར་འདོད་པའི་ལྷ་བྱིངས་
ལ་འཆི་འཕོ་ལྟུང་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཟེར་བ་སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བཟོད་
བཏག་མེད་པ་ཞིག་འཆི་ཁར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་གང་འདྲས་རེད་ཟེར་
ན། ལྷ་དེ་ཚོ་ལ་སྐབས་གསུམ་པོ[7]་ཟེར་ནས་སྐྱེ་བའི་གནས་སྐབས་སྔོན་མ་གང་
ནས་སྐྱེས་པ་དང་། ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་ག་གེར་སྐྱེས་པ་དང་། ཤི་བའི་གནས་
སྐབས་སུ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ག་པར་སྐྱེ་གི་ཡོད་པ་བཅས་དེ་གསུམ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་
རེད། ལྷའི་ཞག་པོ་བདུན་གྱི་རྗེས་ནས་ཤི་བར་ངེས་པའི་ལྷ་དེ་ཚོ་ལ་འཆི་ལྟས་
ལྔ་ཟེར་བ་ཞིག་ཕོག་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་བཀྲག་མདངས་ཉམས་པ་དང་། རང་
གི་སྟན་ལ་བསྡད་འདོད་མེད་པ། ལུས་ཀྱི་མེ་ཏོག་གི་ཕྲེང་བ་རྙིང་བ་དང་། གོས་
ལ་དྲི་མ་ཆགས་པ། ལུས་ལ་རྔུལ་བྱུང་བ་བཅས་ད་ལྟ་བུའི་ཉེ[8]་ཆེ་ལྟས་ལྔ་
བྱུང་དུས་ལྷ་གཞན་སུ་གང་ཡང་དེ་ཉེ་འཁོར་དུ་ཡོང་རྒྱུ་ལྟར་བཞག མེ་ཏོག་གིས་
ཀླུ་བ་ཙམ་ཡང་བྱེད་མཁན་དཀོན་པར་གྱུར་ཏེ་རང་གཅིག་པུ་གནས་གཅིག་ཏུ་
སྡུག་བསྔལ་སྤྱོད་དགོས་པ་དང་། ལྷར་སྐྱེས་པའི་རིང་ལྷའི་བདེ་བ་ལ་མགོ…
འཁོར་ནས་དགེ་བའི་ལས་གསར་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མི་གསོག་ཙང་། སྔོན་མའི…
ལས་བཟང་པོའི་འབྲས་བུ་ཟད་ཚར་ནས། ཕྱི་མང་ཆེ་བ་ངན་སོང་
དུ་སྐྱེ་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། ད་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ཁོང་ཚོ་འཆི་ཁ་ལ་ཁར་དན་

སོང་གསུམ་གང་དུ་སྐྱེས་འདི་གནས་དང་། ལུས་ལ་སོགས་པ་ངན་པ་དེ་ཚོ་མཐོང
ཞིང་རྒྱུས་མཐོང་དུས་སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཤ་ཚང་ཆེ་བ་བཟོད་མི་ཐུབ་པ་ཡོང
གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ལུས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དཀྱེལ་བ་ཆེ་ཡང་།
སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་འདོད་ཕྲའི་འཆི་འཕོ་ལྟུང་བྱེད་དེ་ཆེ་བར་གསུངས་ཡོད
པ་རེད། དེ་བཞིན་གཟུགས་ཁམས་དང་། གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་དེ
ཚོ་ལ་ཡང་ཚེ་འདེར་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་མེད་ཀྱང་།
ཁོ་རང་ཚོའི་སྐྱེ་བ་དེ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་ཞིང་། རང་དབང
མེད་པ་རེ་ཡི་དགོས་པ་དང་། ཤི་བའི་འོག་ཏུ་གང་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་རང
དབང་མ་ཐོབ་པར་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་ཙང་། ཁྱབ
པ་འདུ་…བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་།…
ཁམས་གསུམ་པོ་འདི་ནི་འཁོར་བའི་སྐྱེ་བ་ཞིག་བླངས་ཕྱིན་ཆད་སྡུག་བསྔལ
གསུམ་གང་ཡང་རུང་བའི་རང་བཞིན་ལས་མ་འདས་པའི་རྒྱལ་བས་མ་པའི
སྣོན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་དང་ཉེས་དམིགས་སོགས་ཡག་པོ་ཞིག
ངང་པོར་ཤེས་…དགོས་པ་རེད།། ||

LESSON SIXTEEN

VOCABULARY

རྒ་བ་	to age	འགྲིབ་	to be diminished
ན་བ་	to be ill	གཞུ་	bow
གསོན་པོ་	life	ཀུག་	bent
སྡུག་པ་	pleasant, attractive	བཀྲག་མདངས་	radiance, brilliance (of complexion, youth, health, etc.)
ཁོག་པ་	stomach; hollow of the trunk or torso	སྒྱེ་	sack, bag
མི་གཙང་བ་	uncleanliness	ཆད་	to break
དྲི་མ་	smell	གཉེར་མ་	wrinkle
སྦུག་	cavity, hollow	མདོག་	cast, appearance; color
སྦུབ་	to close up, to stop up	བརྗེ་ (ཁ་བརྗེས་)	to change
དོག་པོ་	narrow, tight	བརྟོད་ཐུར་	a pole for tethering
འཁོལ་མ་	boiling	ལྡང་	to arise, to stand
རེག་	to touch	འཇབ་	to hide; to sneak
མཆོངས་	to jump	དོ་པོ་	load
མངལ་	womb, uterus	ཨ་ཕྱི་	old woman; grandmother
རུས་གོང་	(anatomical) bone	འཛོམ་	to bring together; to come together
བཙིར་	to be squeezed	པགས་པ་	skin
བཟོད་བཟུག་	(un)bearable		
ག་ལེར་ སྒྲུད་པ་	slowly		

འབུར་	(v.) to protrude, (n.) protrusion
འོན་པ་	deaf
ལོང་བ་	blind
འཐོམས་	to be confused
ཡོར་	to sway
ཉམས་མྱོང་	experience
ལྷ་མ་ཡིན་	asura, antigods, titans
ཕྱོགས་གཏོགས་	a part of
ཞན་པ་	the worse (i.e. of a better and a worse)
འཐུབ་(P. བཏུབས་)	to cut in pieces
ཕྱིངས་	the most; the general; the common
ལྷུང་	to fall
(verb+) ཁར་	just before
ཕོག་	to be hit, to be struck
གདན་	seat; abode
ཕྲེང་བ་	garland; rosary
ང་བ་	to become old
ཐལ་	dust
གསོག་ (P. བསགས་)	to accumulate
ལ་ཁ་	just before, at the point of

EXPRESSIONS AND IDIOMS

མིའི་ལུས་རྟེན་	the body of a human (i.e. a human life)
ཐོག་ཏུ་བབས་པ་	to descend upon one; to happen to one
ཟུར་ཙམ་ཞུ་	just to touch the surface of (i.e. to discuss extremely briefly) (Lit. to mention the corners of)
ངང་གནས་	to remain throughout or during
གཡང་ས་	precipice; cavern

ཞུག་སྦུབ་དོག་པ་	narrow
ཤི་ལ་ཁད་	near to dying
ཀུག་སྐྱེར་	the extremities (i.e. the hands and feet)
ཡིད་ཕམ་	to be depressed
ཁྲོ་གཉེར་མ་	a scowling or frowning woman
......ཟིན་སྟབས་	since having already . . .
འདོད་ཁམས་	the desire region, <u>kamadhatu</u>
གཟུགས་ཁམས་	the form region, <u>rupadhatu</u>
གཟུགས་མེད་ཁམས་	the formless region, <u>arupadhatu</u>
འཐབ་རྩོད་	quarrel and dispute
འདོད་པའི་ལྷ་	a god of the desire region
འཆི་འཕོ་	to die; to transmigrate
སྐབས་གསུམ་པ་	"a three occasions (god)"
འཆི་ལྟས་	signs of death, death omens
ཁམས་གསུམ་	the three regions or realms (of the round of existences)

NOTES

1. ཟླ་བ་ངོ་བཅུ་ "into the tenth month". The word ངོ་, a noun meaning "face", is used in time expressions, months, years, etc., and signifies any part or portion short of completion.
2. ཁད་ "almost". The verb + ཁད་ or ཁད་ལ་ signifies "near to" or "almost".
3. ས་སྒྱེ་ཐག་པ་ཆད་པ་ནང་བཞིན་ "like the breaking of the (hold) rope of bags of dirt". This simile refers to the Tibetan method of transporting goods or stuff on a mule. First a portage saddle is placed upon the mule's back. As a means of securing baggage, etc. hung on both sides of the mule by a hold-rope tied to the two packs of baggage and stretched across the portage saddle.
4. ཁྲོ་གཉེར་མ་ "a scowling old woman" is literally a fierce, wrinkled woman. The term is commonly applied to female dieties of a fierce, wrathful aspect.
5. སྐབས་ "since", "because" = ཡིན་ཙང་ .
6. ལྷ་མ་ཡིན་ འདོད་པའི་ལྷའི་ཁོངས་གཏོགས་ "the asuras belonging to the gods of the desire world." In the Buddhist scheme of the round of existences (འཁོར་བ་), the asuras are sometimes included among the gods of the desire world. Sometimes they are counted as a separate realm of beings. In the former instance, the round of existences is reckoned as fivefold. In the latter instance, it is recokoned as sixfold. The sixfold scheme is the more commonly resorted to, especially in paintings depicting the round of existences.

7. སྐབས་གསུམ་པ་ "the three occasions gods" is an epithet applied to all classes of dieties belonging to the desire and form worlds.

8. ཕར་བཞག Literally, "to put away from considering" is a rhetorical expression like the English "what need is there to mention?"

TRANSLATION

The general misery of the round of existence having been made just briefly, - as for reflection on specific miseries; - since the way of reflecting on the miseries of those gone to the evil destinies has already appeared briefly in the chapter on the small individual, in this chapter on the middle individual, the way of reflecting also upon the miseries of those gone to the fortunate destinies, humans and gods, will be explained. If one illustrates this by the example of men, - even though one is delivered from those gone to the evil destinies and has taken a human birth, this human body also has the characteristic of misery. The reason is that first there is the misery of birth, then the misery of aging, the misery of illness, finally the misery of dying. During this life also, there is the misery of separation from a cherished friend, the misery of encountering an unpleasant enemy, the misery of not obtaining an object of desire even though one strives (for it), the misery of many unwished for evil conditions descending upon one; (these) etc. will come without limit.

Concerning these, - merely to touch upon the surface of a few; - The misery of birth, for instance. At the time of remaining in a mother's belly throughout a great travail towards nine or part of ten months in a kind of darkness, a tight stopped up cavity and the bad smell of uncleanliness. During this, there are many unbearable miseries by force of the mother's proper or improper eating, drinking, behavior etc. For instance, when the mother drinks hot tea, there arises a pain like the touch of boiling water. When the mother carries a heavy load it seems like being put under a great hill. When the mother jumps and when she walks etc., it seems like falling down from a great precipice. At the time of coming forth from the mother's belly, one is squeezed between the two pelvic bones of the mother, and there comes an unbearable pain like near to dying. Many infants even die from the misery of this time. Often also, many mothers die together with (them).

The misery of aging; - The organs of the eyes and the rest (of the senses) and the understanding etc. slowly by degrees are dim, the body bent like a bow; the radiance (of complexion) deteriorates. There is much difficulty, like on standing up, one must rise planting all four extremities, and on sitting down, the body falls like a sack of dirt (from a

donkey) when the (hold) rope breaks. One becomes of a very evil cast, the head hairs etc. white and many wrinkles etc., and there is the misery as of a completely changed birth. Thus it is as Mi la ras pa says, "Getting up like pulling out a tether pole for one. Walking like (a cat's) sneaking up on a bird for two. Sitting down like a (rope-)cut bag of dirt for three. At the time when three, these three, combine, grandma is upset at the decline of the magical body." and, "Wrinkles to compress the outer skin for one. Bones protruding from spent inner flesh and blood for two. In between, swaying, and confused, dull, deaf, and blind for three. At the time when three, these three, combine, grandma is a scowler with an unfine appearance."

The misery of sickness; - Since it is easy to understand from our own experience (of it), it will not be discussed separately. Along with that, the misery of death also, as it has been touched upon above in the chapter on the impermanence of death, (the reflection) of the small individual, there is no need to discuss it here. Just the miseries of humans (of) those gone to the fortunate destinies having been made, (the others of) those gone to the fortunate destinies, the gods, also have misery. As for the gods who are included in the round of existence, there are the three types of gods of the three regions, the desire region, the form region, and the formless region. Although generally, the Asuras belong to the gods of the desire realm, among the gods, their envy is greater, and on account of their many miseries of fighting and contention etc., they are the lowest of the worse among the gods; therefore, often they are counted separately from the gods. From this, they have the many miseries of being wounded and maimed etc. by quarreling and contention back and forth with some of the lower gods; not only that, generally, most of the gods of the desire region, just before dying, have an unbearable mental anguish called "the misery of transmigration fall". The reason is, that these gods called "the three occasion (gods)" know these three: at the time of their birth from whence in the past they are being born, at the time of the present where they are born, and at the time of dying where they will be born in the future. The so-called five signs of death strike that god ascertaining that he is to die after seven divine days. At the time of the appearance of these, the five signs of death, such as the deterioration of his radiance, displeasure at remaining in his abode, the aging of the garlands of flower about his body, his garments' having an odor, and the appearance of sweat, no other god comes near him; even one to behold him with the eyes is rare, and he must ex-

perience the misery alone in a solitary place. During life as a god, once rapt with divine felicity, there is no accumulation of extensive new virtuous acts and, having used up the result of former good action, most gods come to be born among those gone to the evil destinies. Therefore, at the time of their perceiving clairvoyantly just before dying their place of birth among which of the three evil destinies and the evil body etc. (to come), there arises an extremely great unbearable mental anguish. Therefore, although the bodily suffering of a hell-denizen is great, the mental suffering of the "transmigration-fall" of the gods of the desire realm is taught to be greater. Likewise, the gods of the form realm and the formless realm; - although there is no misery felt by mind or body, the birth of these arises from action and the passions, and it is necessary (for them) to die without a personal control (over the matter), and without obtaining personal control over where they will be born after death, they are under the other power of action and the passions; therefore, they have the misery of an all-pervasive conditionedness. Consequently, once one has taken a birth in the round of existences here in the three realms, it is necessary to know well first the character and disadvantages etc. of misery from the point of view of reflection on the way in which (none of the above) go beyond the nature of whichever of three (kinds of) miseries.

A. **Answer in Tibetan the following questions on Lesson Sixteen.**

1 སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་བདེ་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་སྟངས་དེ་ལ་ག་རེ་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

2 འོན་སྐྱོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་དཔེར་ན་གང་འདྲས་ཡོད་པ་རེད།

3 ན་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྐོར་ལ་མི་ལ་རས་པས་གསུངས་པའི་ཚིགས་བཅད་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་དེ་ཚོའི་ནང་ནས་ཁྱེད་རང་གིས་གང་ཡང་དྲན་གྱི་འདུག་གས། (གམ)

4 ཨ་ནི་ལྷ་མ་ཡིན་ཟེར་བ་དེ་ལ་སྡུག་བསྔལ་ག་རེ་ཡོད་དམ།

5 ན་བའི་སྡུག་བསྔལ་འདིར་མ་བཤད་པ་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

6 འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྐོར་ཡང་འདིར་བཤད་མི་འདུག་ག དེ་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

7 འོ་ན་ལྷ་མ་ཡིན་ཟེར་ཡ་དེ་ལྷའི་ཁོངས་གཏོགས་མ་རེད་པས།

8 ལྷ་དེ་ཚོར་སྐབས་གསུམ་པ་ཟེར་བའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་རེད།

9 འདོད་པའི་ལྷ་དེ་ཚོར་འཆི་ལྟས་ལྔ་ཟེར་ཡ་ཞིག་ཕོག་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད་པ། དེ་ཚོ་གང་འདྲས་རེད།

10 འོ་ན་འདོད་པའི་ལྷ་དེ་ཚོ་ཤི་དུས་སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དམྱལ་བ་ལས་ཀྱང་ཆེ་བ་ལྟ་བུར་གསུངས་ཡོད་པ་རེད་པ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

11 ལྷ་དེ་ཚོ་ཤི་བའི་རྗེས་སུ་ཡང་བསྐྱར་ལྷར་སྐྱེ་བའི་ངེས་པ་ཡོད་པ་མ་རེད་པས།

12 འོ་ན་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ལྷ་དེ་ཚོར་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི

ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་ཡོད་པ་རེད་པས།
13 སེ་ནེ་ཁམས་གོང་མའི་ལྷ་དེ་ཚོར་ཁྱབ་པ་འདྲ་བྱེད་ཅི་སྡུག་བསྔལ་
ཡོད་སྣངས་གང་འདྲས་རེད།

LESSON SEVENTEEN

༄༅། །ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲས་རེད།

ཀུན་འབྱུང་ཟེར་བ་ནི་འཁོར་བ་ལ་འཁོར་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་དང་། ལས་དེའི་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་པ་བཅས་ལས་ཉོན་གཉིས་པོ་དེ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ཉོན་མོངས་ཟེར་བ་དེ་ལ་ཕྱེར་ན་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་དྲུག་དང་། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཉི་ཤུ་ཟེར་བ་སོགས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ནས་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་དྲུག་པོ་དེ་རོབ་ཙམ་བཤད་ན། འདོད་ཆགས། ཞེ་སྡང་། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ལྟ་བ། ཐེ་ཚོམ་བཅས་ལ་ཟེར། འདོད་ཆགས་ཟེར་བ། ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཡིད་འོང་གི་རྣམ་པར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་ཆགས་པའི་ཡུལ་དེ་འཐོབ་པར་འདོད···པ་འམ། མི་འབྲལ་བར་འདོད་པའི་ཆགས་པ་གཅིག་ལ་ཟེར། ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཟེར་ན། མི་གཙང་བ་ལ་གཙང་བར་འཛིན་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་བདེ་བར་འཛིན་པ་དང་། མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འཛིན་པ་དང་། བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་གྱི་རེད། ཞེ་སྡང་ཟེར་བ་ནི། ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཡིད་མི་འོང་བའི་རྣམ་པར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་ཁོང་ཁྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་ཞིག་ལ་ཟེར། ང་རྒྱལ་ནི། ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་རང་གི་ཡུལ་མཐོ་བ་ལ་དམིགས་ནས་མཉམ་པ་དང་། མཉམ་པ་ལ་དམིགས་ནས་མཐོ་བ་དང་། དམའ་བ་ལ་དམིགས་ནས་ཅེས་ལྷག་པ་སོགས་སུ་འཛིན་པའི་སེམས་མཐོ་བའམ་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ལ་ཟེར། མ་རིག་པ་ནི། ལས་རྒྱུ་འབྲས་ལ་སོགས་པ་མི་ཤེས་པའི་རྨོངས་པ་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྨོངས་པ་གཉིས་བཤད་ཙང་། ལྟ་བ་ལ། འཇིག་ལྟ། མཐར་ལྟ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ···ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ཟེར་བ་བཅས་ལྔ་

ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ནས་འདེག་ ཕྱེ་ཟེར་བ་ནི། རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་གིས
འདེག་ཅིང་ཚོགས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་དེ་ལ་དམིགས་ནས་ང་དང་། ངའི
སྙམ་དུ་བསམ་པའི་ལྟ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་བདག་འཛིན་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྨོངས
པའི་མ་རིག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ
ལྟ་བུ་དང་། ལས་གསོག་པའི་ཀུན་སློང་གི་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཀྱང་རེད། མཐར་ཕྱིན།
འདེག་ ཕྱེས་བཟུང་བའི་ཡུལ་དེ་ཚོལ་གཙང་བ་དང་། རྟག་པ་ལ་སོགས་པར
སྒྲོ་བཏགས་ནས་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཟེར། ལོག་ལྟ་ནི། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་དང་། ལས
རྒྱུ་འབྲས། ཐར་པ་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བའི་ཆད་ལྟ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། ལྟ་བ་མཆོག
འཛིན་ཟེར་བ་ནི། ལོག་ལྟ་ལ་སོགས་པའི་ལྟ་ངན་དེ་ཚོ་ལ་ཡག་པོ་དང་མཆོག་ཏུ
ལྟ་བ་ལྟ་བུ་ ལ་ཟེར། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ཟེར་བ་ནི།
ལུས་ལ་མེ་ཐབ་བསྟེན་པ། ཆུ་བོ་ཆེན་པོར་ལུས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འཁྱུབ། ཁྱི་དང་
ཕག་པའི་སྤྱོད་པ་བྱེད་པ[1] སོགས་ཐར་པའི་ལམ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་མ་ཡིན
པ་ལ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། ཐེ་ཚོམ་ཟེར་བ་ནི། བདེན་པ་བཞི་དང་།
དཀོན་མཆོག་དང་། ཐར་པ་སོགས་ཡོད་དམ་མེད། དེ་ཚོ་བདེན་པ་མི་ཡིན
བསམས་པའི་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར།།

ཉོན་མོངས་པ་དེ་ཚོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་དང་གཙོ་བོ་ལྟ་བུ་བདག་འཛིན་མ་རིག་པ
དེ་རེད། དེ་ཡོད་ན་དེའི་དབང་གིས་འདོད་ཆགས། ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་པ་ཉོན
མོངས་གཞན[2] རྣམས་འབྱུང་ཞིང་། ཉོན་མོངས་པ་ཡོད་ན་ཉོན་མོངས་དེའི་དབང
གིས་འཁོར་བར་འཁོར་བྱེད་ཀྱི་ལས་དགེ་མི་དགེ་སྣ་ཚོགས་པ་དེ་ཡོང་གི
ཡོད་པ་རེད། ཉོན་མོངས་མེད་ན་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ལས་ག་རེ་བྱས་ཀྱང
དེས་འཁོར་བའི་སྐྱེ་བ་འགྲུབ་མི་ཐུབ་པ་ཡིན། དཔེར་ན། རླན་དང་བྲལ་བའི
ནས་སྣ་མ་པོས་མྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡིན

ཚང་ཉོན་མོངས་པ་དེ་ཞེ་སྡང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་མཁན་དགྲའི་གཙོ་བོ་དེ་རེད། ནང་གི་
དགྲ་ཉོན་མོངས་པ་ནི། ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་དགྲ་གང་དང་ཡང་འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་དགྲ་
སྡུག་ཤོས་དེ་རེད། འཇིག་རྟེན་ན་ཕྱུ་དང་མི་དང་། ནམ་ཡིན་སོགས་ཐམས་ཅད་
རང་གི་དགྲར་ལངས་ཀྱང་། རང་གི་སེམས་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མ་བཏང་
ན་དེ་ཚོས་རང་གི་ཚེ་འདིར་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཙམ་དང་། ག་ཚོད་སྡུག་ན་ཡང་ཚེ་
འདིའི་ལུས་སྲོག་བྲལ་བར་བྱེད་ཐུབ་པ་ཙམ་ལས་གཞན་གང་ཡང་བྱེད་མི་ཐུབ།
ནང་གི་དགྲ་ཉོན་མོངས་པ་དེས་རང་ཉིད་དམྱལ་བའི་མེའི་ནང་དུ་བསྐལ་པ་ལ་
སོགས་པའི་བར་དུ་བཙུག་ནས་འཚོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སྤྱོར་
ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་ཡིན་ཙང་། ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གང་ཟག་གིས་ནང་གི་དགྲ་
དེ་འདུལ་བ་ལ་གཟབ་གཟབ་བྱེད་རྒྱུ་གང་ཡོད་བྱེད་དགོས་པ་རེད།།
དེ་ནས་ལས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་[3]ཟེར་བ་ནི། ཉོན་མོངས་པས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་ལས་
དེ་ཡང་སེམས་པའི་ལས་དང་། བསམ་པའི་ལས་ཟེར་བ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད།
སེམས་པའི་ལས་ཟེར་བ་འདི་གང་འདྲས་རེད་ཟེར་ན། ལུས་དང་ངག་གི་ལས་
དེ་དང་དེ་བྱེད་སྐུལ་བའི་བསམ་པ་ལུས་ངག་གི་བྱ་བ་ལ་བསྐུལ་བའི་བྱེད་ལས་
ཙམ་ཞིག་ལ་ཟེར། བསམ་པའི་ལས་ཟེར་བ་ནི། སེམས་པ་དེས་ཀུན་ནས་བསླངས་
པའི་ལུས་ངག་གི་བྱ་བ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་
པ་རེད། དཔེར་ན་དེ་ལ་འདོད་པའི་བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་ལས་དགེ་བ་ལྟ་བུ་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ལས་དང་། ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བའི་ལས་མི་དགེ་བ་ལྟ་བུ་བསོད་ནམས་
མ་ཡིན་པའི་ལས་དང་། ཁམས་གོང་མའི་སྟར་སྐྱེ་བའི་ལས་ལྟ་བུ་མི་གཡོ་བའི་
ལས་ཟེར་བ་བཅས་གསུམ་ཡོད་པ་རེད། འདོད་པའི་དགེ་བའི་ལས་ལ་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ལས་དང་། ཁམས་གོང་མའི་དགེ་བ་དེ་ཚོ་ལ་མི་གཡོ་བ་ཟེར་བ་གང་ཡིན་
ཟེར་ན། འདོད་པའི་དགེ་བ་དེ་ཚོའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། ངན་སོང་གི་ཉེན་

ལའང་སྨིན་པ་ཡོད་ཙང་གཡོ་བ་རེད། དཔེར་ན། མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་
མ་བསྲུངས་པས་དུད་འགྲོ་ཕྲ་བུར་སྐྱེས་ནས་ཚེ་སྔ་མ་ལ་སྦྱིན་པ་བཏང་བ་ལ་སོགས་
པའི་དགེ་བའི་འབྲས་བུ་ལ་བཟའ་བཏུང་ལོངས་སྤྱོད་ཆེ་བ་སོགས་ངན་འགྲོའི་
རྟེན་ལ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་ཡིན་ཙང་གཡོ་བ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཁམས་གོང་མའི་
དགེ་བའི་ལས་དེ་ཚོ་ནི། རྣམ་སྨིན་ས་གཞན་དང་རྟེན་གཞན་ལ་མི་སྨིན་པར་རང་
སའི་རྟེན་ཁོ་ན་རང་ལ་སྨིན་པ་ཡིན་ཙང་། མི་གཡོ་བ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།།
ཡང་ལས་དེ་ལ་མཐོང་ཆོས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་དང་། སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་
ལས། ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ཟེར་བ་བཅས་གསུམ་ཡོད་པ་
རེད། མཐོང་ཆོས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ནི། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་ཤ་ཚང་
སྟོབས་ཆེན་པོ་བྱས་པའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཚེ་འདི་རང་ལ་སྨིན་པ་དཔེར་ན།
ཚེ་སྟོད་ལ་བསགས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཚེ་སྨད་ལ་སྨིན་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། དེ་
ཡང་ལས་དེ་ནི་ཤ་ཚང་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡིན་ཙང་། རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུའི་
འགོ་ཚེ་འདིར་ཚུགས་ནས་འབྲས་བུ་བྱུང་ས་ཚེ་ཕྱི་མར་སྨིན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། སྐྱེས་
ནས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ནི། མཐོང་ཆོས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ལས་ཆུང་ཟད་
སྟོབས་ཆུང་བ། རྣམ་སྨིན་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ལ་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་དེ་ཚོ་ལ་
ཟེར། ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་འགྱུར་ཟེར་ཡ་དེ་ནི། སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་
གྱི་ལས་ལས་སྟོབས་ཆུང་བ་ཚེ་རྗེས་མའི་རྗེས་མ་ཕན་ཆད་ལ་མྱོང་བར་
འགྱུར་བའི་ལས་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ཕྱིར་བཏང་ལས་དེ་ཚོ་
ལྕི་བའམ་ཤུགས་ཆེ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་སྔོན་ལ་སྨིན་ཡོང་བ་དང་། ལས་ལྕི་ཡང་
མཉམ་ནག་རེ་ལ་གོམས་པ་ཤས་ཆེ་བ་དེ་དང་པོར་སྨིན་ཡོང་བ་དང་། དེ་ཡང་
སྔོན་ལ་གང་བྱས་པ་དེ་དང་པོར་སྨིན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཡང་ལས་དེ་ལ་འཕེན་
བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་། འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་། རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཟེར་བ་བཅས་

གསུམ་དུ་འདང་དབྱེ་བ་ཡོད། འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཟེར་བ་ནི། མི་ལ་སོགས་པའི་འགྲོ་བ་
རིགས་དྲུག་གང་རུང་གཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་ས་བོན་ཚམ་ཞིག་དང་པོར་འཛོག་མཁན་
གྱི་དགེ་མི་དགེའི་ལས་ཤིག་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་དང་པོར་ས་བོན་འདེབས་པ་
དང་དཔེ་མཚོངས་པ་ཞིག་རེད། འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཟེར་བ་ནི། སྔར་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་
ཀྱིས་ས་བོན་ལྟ་བུ་བ་ཞག་པ་དེ་ནུས་པ་མཐུ་ཚན་དུ་བཏང་ནས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་དེ་དངོས་སུ་
འགྲུབ་པར་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་ཤིག་ལ་ཟེར། དེ་ནི་ས་བོན་བཏབ་པའི་རྗེས་སུ་
ཆུ་དང་། དྲོད་ལ་སོགས་པས་སྔར་གྱིས་བོན་དེའི་ནུས་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ནས་མྱུ་
གུ་དངོས་སུ་འཐོན་པར་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་རེད། རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་ནི། འཕེན་བྱེད་
དང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་ངན་འགྲོ་དང་། བདེ་འགྲོའི་སྐྱེ་བ་
གང་ལེན་པ་དེ་ལྡངས་ཚོར་བའི་རྗེས་ལ་ཚེ་འདིར་བདེ་སྡུག་གི་འབྲས་བུ་གཞན་
སྣ་ཚོགས་ཡོང་བའི་ལས་ཤིག་ལ་ཟེར། དཔེར་ན། ང་རང་ཚོས་བྱམས་པོ་དང་གཅེས
པོ་བྱས་ཏེ་ཉར་བའི་ཁྱི་ཕྲུག་ལྟ་བུ་ནི། འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱིས་ངན་འགྲོ
དུད་འགྲོར་སྐྱེས་ཀྱང་ཁོའི་ཚེ་ལ་མིས་བྱམས་པོ་བྱས། ཟས་ཞིམ་པོ་བསྟེར། རང་
ག་བུ་ཕྲུག་ནང་བཞིན་གྱིས་གཅེས་པོ་......བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ལུས་སེམས
སྐྱིད་པོའི་ངང་ནས་ཚེ་འཕྱོལ་འགྲོ་བ་དེ་བདེ་བ་ཡིན་ཚོད། དེ་ཡོང་བའི་རྒྱུ་དགེ་བའི
ལས་དེ་ཚོ་ལྟ་བུ་ལ་རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་བདེ་འགྲོ་མི
ལ་སྐྱེ་བ་བླངས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཁོའི་སྐྱེ་བ་འདི་འཕེན་བྱེད་དགེ་བའི་ལས་ཀྱིས
འགྲུབ་པ་རེད་ཀྱང་། མི་ཚེའི་རིང་ལུས་ལ་ནད་ཚ་དང་། ལོངས་སྤྱོད་གཞན་གྱིས་འཕྲོགས
པ་དང་། གཞན་གྱིས་དུས་རྟག་ཏུ་རང་ལ་སྡུག་པོ་གཏོང་བའི་གཡོག་ཞབ་ཀྱི་ཐམ
ཀྲ་བུའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཡོང་བ་དེ་ཚོ་མི་དགེ་བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཚོད།
དེ་དག་འབྱུང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མི་དགེ་བའི་ལས་དེ་ཚོ་ལྟ་བུ་ལ་རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས
ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཚོད། འཁོར་བའི་སྐྱེ་བ་ལ་འཕེན་བྱེད

དགེ་བས་འཕངས། རྫོགས་བྱེད་མི་དགེ་བས་རྫོགས་པ་མིར་སྐྱེས་ནས་སྡུག་བསྔལ་
ཆེ་དང་ཚེ་འཁྱོལ་བ་ཀླུ་བུ་དང་། འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བས་འཕངས་ལ་རྫོགས་བྱེད་···
དགེ་བས་རྫོགས་པ་དུད་འགྲོ་ཁྱི་ཕྱུག་ཀླུ་བུ་ལུས་སེམས་བདེ་བའི་དང་ཚེ་འཁྱོལ་
བ་ཀླུ་བུ་དང་། འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བས་འཕངས། རྫོགས་བྱེད་ཀྱང་མི་དགེ་བས་
རྫོགས་པ་དམྱལ་བ་ཀླུ་བུ་དང་། འཕེན་བྱེད་དགེ་བས་འཕངས་པ་དང་རྫོགས་···
བྱེད་ཀྱང་དགེ་བས་རྫོགས་པ་ཁམས་གོང་མའི་ལྷ་ཀླུ་བུ་བཅས་བཞི་ཡོད་པ་རེད།།
མདོར་བསྡུས་ན། སྡུག་བདེན་གྱི་ཉེས་དམིགས་བསམས་པའི་སྒོ་ནས་འཁོར་བའི་སྐྱོན་
ཡག་པོ་ཞིག་མ་མཐོང་ན་འཁོར་བ་ལས་ཐར་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱེ་
ཐབས་མི་སྲིད་པ་དང་། དེ་སྐྱེས་ཀྱང་ཀུན་འབྱུང་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་འཁོར་བར་འཁོར་
ཚུལ་མ་ཤེས་ན་འཁོར་བའི་རྒྱུ་རྩ་བ་ནས་སྤོང་སྟངས་ཤེས་མི་ཐུབ་པ་ཡིན་ཙང་། འཁོར་
བ་འདི་ལས་ཐར་བར་འདོད་པའི་གང་ཟག་ཅིག··· ཡིན་ཕྱིན་ཆད་འཁོར་བ་ལ་བ་སྐྱེས་པའི་
རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་བདེན་པ་འདི་གཉིས་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཀྱི་ཤེས་དང་། ངེས་
འབྱུང་གི་བསམ་པ་རྣམ་དག··· ཅིག་བསྐྱེད་དགོས་པ་ནི་ཤ་ཚད་གལ་ཆེན་པོ་རེད། རྗེ་
ཙོང་ཁ་པས་ཀྱང་ཁོ་རང་གི་ཉམས་མགུར་[4]དུ་འདི་འདྲ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། སྡུག་
བདེན་ཉེས་དམིགས་བསམ་ལ་མ་འབད་ན། ཐར་པ་དོན་གཉེར་ཇི་བཞིན་མི་སྐྱེ་ཞིང་།
ཀུན་འབྱུང་འཁོར་བའི་[5]འཇུག་རིམ་མ་བསམ་ན། འཁོར་བའི་རྩ་བ་གཅོད་ཚུལ་
མི་ཤེས་པས། སྲིད་ལས་ངེས་འབྱུང་བློ་ལ་བསྟེན་པ་དང་། འཁོར་བར་གང་
གིས་བཅིངས་པ་ཤེས་པ་གཅེས། རྣལ་འབྱོར་ངས་ཀྱང་ཉམས་ལེན་དེ་ལྟར་བྱས།
ཐར་འདོད་ཁྱེད་ཀྱང་དེ་བཞིན་བསྐྱང་འཚལ་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་རེད།། ||

LESSON SEVENTEEN

VOCABULARY

རོབ་ཙམ་	roughly
ང་རྒྱལ་	conceit, egotism
མཉམ་པ་	equal
ཁེངས་	to be inflated, to be puffed up
ཐེ་ཚོམ་	uncertainty (i.e. between two alternatives), dilemma
མ་རིག་པ་	nescience
འཇིག་	to destroy
སྒྲོ་འདོགས་	to hypostatize; to superimpose
རླན་	moisture
ནས་	barley
སྐམ་པོ་	dry
མྱུ་གུ་	sprout
ཕྱི་ཕྱོགས་	outer
འཚོད་པ་	to cook
གཟབ་གཟབ་	careful
ལུང་མ་བསྟན་	neutral; indeterminate

བསོད་ནམས་	merit
གཡོ་བ་	(v.) to move, (a.) mobile
ལྕི་བ་	**heavier**
ལྕི་ཡང་	heavy-light, weight
འཕེན་བྱེད་	thrower, hurler; shooter
ས་བོན་	seed
མཚུངས་པ་	to be like, to resemble
དྲོད་	heat, warmth
ཁྱི་ཕྲུག་	puppy
ཞིམ་པོ་	savory, **delicious**
སྡུག་པོ་	bad, evil; miserable
ན་ཚ་	pain
གཡོག་བྲན་	servant
ངེས་འབྱུང་	renunciation

EXPRESSIONS AND IDIOMS

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་	the cognate passions
ཚུལ་མིན་	inappropriate; unaccording; improper
ཆེས་ཧྲུག་པ་	very much,extremely
འཇིག་ལྟ་ འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་	view to the impermanent
བརྟུལ་ཞུགས་	religion, discipline, manner
སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་གིས་	in every single instant
སྔ་ཕྱི་	former-later; past-future
ཆད་ལྟ་	a nihilistic view
མེ་ལྔ་	"the five fires", i.e. a form of austerity in Brahmanism
གང་ཡོད་	whatever you have; whatever is possible to you
སེམས་པའི་ལས་	mental action
བསམ་པའི་ལས་	deliberative action
ཁམས་གོང་མ་	the higher realms or regions (i.e. the form region and formless region of Buddhist cosmos)
མཐོང་ཆོས་	the present
ལན་གྲངས་	number of times
ཚེ་སྟོད་	first part of life, earlier life
ཚེ་སྨད་	the second part of life, later life
རྗེས་མའི་རྗེས་མ་	the one after the next
འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་	precipitative action

འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་	effective action
རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་	complementary action
ཉམས་མགུར་	song of experience (i.e. of dharma) (see note)
ཇི་བཞིན་	as is; exact
འཇུག་རིམ་	steps of entry (see note)
བསྐྱུད་འཚལ་	please do

NOTES

1. ཁྱི་དང་ཕག་པའི་སྤྱོད་པ་བྱེད་པ་ "performance of the actions of a dog or pig" refers to various ritual and/or ethical behaviours, which have recourse to imitation of the gestures, movements, natural cycles, etc. of animals.
2. ཉོན་མོངས་གཞན་ "the other passions". See Lesson 14, Note 1.
3. ལས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་ "the arising of all which is action". This is a genetive of apposition, e.g. the sun of the Buddha, <u>viz</u>. the sun which is the Buddha.
4. ཉམས་མགུར་ "songs of experience", a kind of yogic song in in which the yogin gives a lyrical expression to his personal religious experiences.
5. འཇུག་རིམ་ "the steps of entry", i.e. the procedure of entering or becoming involved in.

TRANSLATION

I. What is the so-called truth of the arising of all?

G. The so-called truth of the arising of all is both action and the passions, i.e. the action which is the cause of circuiting the round of existence and the passions which are the cause of that (action). These passions, generally speaking, are the six root passions, attachment etc., and twenty cognate passions, etc. From among these, to explain just roughly the six root passions, - these are attachment, hatred, conceit, nescience, (wrong) view, and dilemma. Attachment signifies a desire which wishes to obtain or not to be separated from the object once one has, with an inappropriate fixing of thought, imputed a <u>cognitum</u> as of attractive aspects. So-called inappropriate fixing of thought means, for instance, apprehending the unclean as clean, or apprehending the miserable as happy, or apprehending the impermanent as permanent, or apprehending the selfless as self. Hatred signifies a mental attitude possessed of an angry aspect once one has with an inappropriate fixing of thought imputed a cognitive object as of unattractive aspects. Pride signifies a mental attitude which is possessed of an aspect of inflation or elevation which, with an inappropriate fixing of thought, apprehends equality on viewing a higher object, or superiority on viewing the equal, or extreme (lowness) on viewing the lower, etc. Nescience is explained both as gloom as to the reality of no-self, such as apprehending the self of an individual, and the gloom which does not understand the causality of action etc., and view is the five; a view to the impermanent, view to the extremities, wrong view, holding (a wrong) view as the best, holding (unlawful conduct etc. as) lawful conduct and a religious discipline. Among these, a view to the impermanent is a view which opines "I" and "mine" upon having as its object the five aggregates of one's own continuum which have the character of aggregation and of destruction in every single instant. This is the two; the apprehension of a self and the nescience (which is) darkness as to the real; not only that, this is also like the root of all the passions and the root motivating the accumulating of acts etc. A view to the extremities signifies hypostatizing and then holding as pure, or permanent, etc. a <u>cognitum</u> apprehended by the (above) view to the impermanent. Wrong view signifies a nihilistic view which views that there is no past-future life, no cause and effect of actions, no deliverance etc. Holding the view as the best signifies holding a bad view, wrong view

etc., as good or excellent. Holding lawful conduct and a religious discipline as best signifies holding as excellent a lawful conduct which is not excellent and as the path of deliverance (corporeal austerities like) placing the five fires on the body, washing again and again in a river, performing (i.e. ritually) the action of a dog or a pig, etc. Dilemma signifies dilemma considering whether the four truths, the Jewels, deliverance, etc. exist or not, whether they are true.

This nescience which apprehends a self is the chief and root of all the passions. Therefore, under the sway of this, the other passions, attachment, hatred, etc. come into being, and if the passions are present, there come the various virtuous and non-virtuous acts which bring about circuiting the round of existence. If the passions are absent, even though one performs whatever acts of body speech and mind, they are unable to bring about birth in the round of existence, - for example, it is said to be just as there is no production of a sprout from a dry barley (seed) deprived of moisture. Therefore, these passions are the foremost of enemies doing injury to oneself. The inner enemy, the passions, is the worst of enemies without comparison to any outer enemy whatsoever. In one's life, even though all the gods, humans, asuras, etc. arise as one's enemy, if one does not let one's mind come under the power of the passions, they merely do injury to this life of one, but, however bad they are, they cannot do anything else other than being able to deprive the vital force of this life. The inner enemy, the passions, having put one into the fire of the hell-denizens for eons, can bring one to cooking etc. Therefore, a person striving for deliverance, must be as careful as possible to subdue this inner enemy.

Then, the so-called "arising of all which is acts": - these acts which are motivated by the passions are both mental actions and deliberative actions. What are these so-called mental actions? These are the thought which thinks to do such and such an act of body or of speech (and) has the function of enjoining action of body or speech. "Deliberative action" signifies the three, virtuous, non-virtuous, and indeterminate acts of body and speech which are motivated by the (above) mentality. Now these acts (i.e. mental and deliberative) are the three called "meritorious acts" such as the virtuous acts (effecting) birth in the fortunate destinies of the desire world, and "demeritorious acts" such as the non-virtuous acts (effecting) birth in the evil destinies,

and "non-mobile acts" such as actions (effecting) birth as a god of the higher regions. Why are the virtuous acts of the desire world called meritorious acts, and the virtues (leading to) the higher regions called non-mobile acts?. The maturation result of the virtues of the desire world, since it ripens also in the life of those gone to the evil destinies, is mobile. For example - once born as an animal on account of not keeping the lawful conduct of avoiding the ten non-virtues, since there will come in (that) life of an evil destiny greater food, drink, resources etc. as the result of having given gifts etc.the previous life, it (i.e. a work of merit) is called mobile. These virtuous acts (leading to) the higher regions, since they ripen only in their own sphere without ripening in other lives or spheres of fruition, are called non-mobile. Again,these actions are threefold, action experienced in the present, action experienced on birth, and action experienced at another reckoning time. Action experienced in the present signifies the fruition in this life of the maturation result of having performed a virtuous or non-virtuous act of extremely great strength, for example,like the fruition in later life of the results of works accumulated in earlier life. Again of this action, since it is of a much greater force, most of the results once started in this life, will ripen in the future life. The act experienced after a rebirth (is) of a little smaller force than the act experienced in the present, (and) signifies those acts,the fruition of which,will be experienced in the next birth. Those called "experienced after another reckoning of time", smaller in force than the acts experienced after a birth, signify acts which will be experienced from the life after the next on. Therefore, in general whatever acts are of a greater force or heaviness, the fruition comes earlier, and if the acts are equal in weight, those acts to which one is more acclimatized come to ripen first, and again, the one which one did earlier will ripen first.

Again,this action is classified also as threefold: precipitative action, effective action, and complementary action. So-called precipitative action signifies the act, virtuous or non-virtuous, which is the depositor first of the mere seed of taking birth in one of whichever of the six kinds of destinies, human etc. It is like the example of first planting the seed. The so-called effective action signifies the action which effects directly the resultant birth through energizing the potential (i.e.) that which has been deposited earlier as a seed by the precipitative action. This is like, after a seed has been deposited, the coming forth of a sprout

directly upon the earlier (planted) seed's potential's being energized by water and heat etc. The complementary action signifies the action through which come the various other results of happiness and misery in that life, after one has taken a birth in the fortunate destinies or the evil destinies, in dependence upon the two, the precipitating action and the effective action. For example - a puppy which we treat with love and affection - even though he is born as a brute, an evil destiny,-on account of a non-virtuous precipitating action, - he is loved by a man, given savory food, and is cherished like his own child, and the passage of his life is happy in mental and bodily comfort. Likewise, there is also a taking of birth as a human, one gone to a fortunate destiny, (and) even though this life of one arises on account of a virtuous precipitative action, during the human life the body has pain, one's resources are robbed by others, and there come various miseries like being the least of servants always imposed on by others; since these are the effects of non-virtues, the non-virtuous acts which are the cause of the arising of those (above) are called complementary action. Therefore, birth in the round has these four: precipitation by a virtuous precipitative action, and complement by a non-virtuous complementary action: - like the passage of life in misery once born as a human; and, complement by a virtuous complementary action to precipitation by a non-virtuous precipitative action, like the passage of the life in mental and bodily happiness such as a brute, the (above) puppy; and precipitation by a non-virtuous precipitative action and complement by a non-virtuous complementary action, like a denizen of hell; and precipitation by a virtuous precipitative action and complement by a virtuous complementary action, like a god of the higher regions. In brief, - if one does not perceive well the objectionableness of the round of existences, by reflecting on the disadvantages of the truth of misery, there is not developed a strong attitude of longing to be delivered from the round, and even though one develops this, if one does not understand the way of circuiting the round of existence under the power of action and the passions, (i.e. the truth of) the arising of all, it is impossible for a person wishing for deliverance from this round to understand the way of avoiding at the root the causes of the round; therefore, it is necessary for a person wishing for deliverance from this round to develop a pure thought of renunciation and a great depression towards these two truths of the cause and effect (of misery) from the point of view of the round of existences. The Lord Tsong Kha Pa also says this in his songs of experience: "Understand by what one is

tied to the round. Make use of depression and renunciation of the world since one doesn't know the way of cutting the root of the round if he doesn't reflect the steps of entry in the round, the (truth of the) all arising, and doesn't produce an actual striving for emancipation. I also have practised yoga thus. May also you who desire emancipation do the same."

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Seventeen.

1 ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་རེད།

2 ཨེ་ནི་ཉོན་མོངས་ཟེར་ཡ་དེ་ལ་སྤྱིར་ན་གང་འདྲས་གང་འདྲས་ཡོད་པ་རེད།

3 ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཟེར་ག་རེ་རེད།

4 རྩ་ཉོན་དྲུག་པོ་དེ་གང་འདྲས་རེད།

5 མ་རིག་པ་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

6 འོན་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་ལྔ་ཡོད་པ་རེད་པ། དེ་ཚོ་ག་རེ་ག་རེ་རེད།

7 ཨེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དེ་ཚོའི་ནང་ནས་རྩ་བའམ་གཙོ་བོ་ལྟ་བུ་དེ་ག་གེ་ཡིན་ནམ།

8 ནང་གི་དགྲ་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དགྲའི་གཙོ་བོ་ཡིན་སྟངས་གང་འདྲ་རེད།

9 ལས་ལ་སེམས་པའི་ལས་དང་བསམ་པའི་ལས་ཟེར་བ་གཉིས་འདུག་ག དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ག་རེ་རེད།

10 འདོད་པའི་དགེ་བའི་ལས་དེ་ཚོར་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་དང་། ཁམས་གོང་མའི་དགེ་བའི་ལས་ལ་མི་གཡོ་བའི་ལས་ཟེར་བའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

11 འོན་མཐོང་ཆོས་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།

12 སྐྱེས་གནས་མྱོང་འགྱུར་དང་། ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གང་འདྲ་ཟེར་འབྱེད་ཀྱི་རེད།

13 ཨེ་ནི་ཚེ་གཅིག་ལ་ལས་འདྲ་མི་འདྲ་མང་པོ་བསགས་པའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་དེ་ཚོ་ག་རེ་ག་རེ་སྔོན་ལ་སྨིན་གྱི་ཡོད་དམ།

14 འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཉིས་ལ་ཁྱད་ག་རེ་ཡོད་དམ།

15 རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་རེད།

16 འོ་ན་འཕེན་བྱེད་དགེ་བས་འཕངས་རྫོགས་བྱེད་ཀྱང་མི་དགེ་བས་རྫོགས་པ་ཟེར་བ་དེའི་དཔེ་ག་རེ་རེད།

17 འོ་ན་འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བས་འཕངས་རྫོགས་བྱེད་ཀྱང་མི་དགེ་བས་རྫོགས་པ་དེ་འདྲ་ཡོད་པ་རེད་པས།

18 འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བས་འཕངས་རྫོགས་བྱེད་དགེ་བས་རྫོགས་པ་ཡང་ཡོད་པ་ནོ།

19 ཨ་ནི་འཕེན་བྱེད་དང་རྫོགས་བྱེད་གཉིས་ཀ་དགེ་བས་བྱས་པ་གང་འདྲས་ཞིག······ཡོད་པ་རེད།

20 འོ་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ཉམས་མ་གྱུར་དུ་བདེན་པ་བཞིའི་སྐོར་ལ་བསླབ་བྱ་ཞིག་གསུངས་ཡོད་པ་དེ་ཁྱེད་རང་གིས་དྲན་གྱི་འདུག་གམ།

LESSON EIGHTEEN

༄༅། །འོ་ན། འགོག་པའི་བདེན་པ་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲས་ཤིག་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

འགོག་པའི་བདེན་པ་ཟེར་བ་ནི་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ལས་དང་། ལས་དེའི་རྩ་བ་ཡང་ཉོན་མོངས་ལ་ཐུག་པ་ཡིན་ཙང་། ཁམས་གསུམ་གྱི་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་རྩ་བ་ནས་སྤངས་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་…རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ལས་གྲོལ་བའི་ཐར་པ་དེ་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་མཐར་ཐུག་གི་འཐོབ་བྱ་འདོད་ཡ་གི…འགོག་བདེན་དེ་རེད། སྤྱིར་འགོག་བདེན་ཟེར་ཡ་དེ་ཐར་པ་རྐྱང་པ་ལ་མི་ཟེར་བར་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་འཕགས་པའི་ལམ་གང་རུང་ཞིག་བསྒོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤང་བྱ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་ཆེ་ཆུང་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་རྩ་བ་ནས་སྤངས་ཏེ་མེད་པར་བཟོས་པའི་ཆ་གཅིག་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། འགོག་བདེན་ལ་སྤང་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་མང་པོ་འབྱེད་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད། དེ་གང་འདྲས་རེད་ཟེར་ན། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་དེ་ཚོ་ནི་སེམས་རྒྱུད་ལ་རྒྱུན་རིང་པོ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་གོམས་པ་བསྟད་ཡོད་ཙང་རིམ་པས་སྤོང་བ་མ་གཏོགས་ཚང་…མ་ལམ་སེང་དུས་གཅིག་ལ་སྤོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ཡིན་ཙང་འདོད་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དྲག་པོ་ཤུགས་ཆེན་པོ་མངོན་གསལ་ཆེ་བ་དེ་ཚོ་སྔོན་ལ་སྤངས། དེ་ནས་འབྲིང་བ་དེ་ཚོ་སྤངས། མཐར་ཆུང་ངུ་འམ་ཕྲ་མོ་ངོས་ཟིན་དཀའ་བ་སེམས་ཀྱི་གཏིང་ལ་མངོན་གསལ་མེད་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པ་དེ་ཚོ་སྒོམ་པའི་བརྩོན་འགྲུས་སྟོབས་ཆེན་པོ་རྒྱུན་རིང་བསྟེན་ནས་སྤོང་དགོས་པ་རེད། དཔེར་ན་ང་རང་ཚོའི་གོས་ལོག་ལ་བཙོག་པ་མང་པོ་རྒྱུན་རིང་པོའི་བར་ཆགས་བསྡད་ན་དེ་འཁྲུ་དུས་དང་པོ་ཆུ་ལ་སྦངས་ནས་ཡི་ཙི་སོགས་བརྒྱབས་ཏེ། ཕུར་ཕུར་ཁ་ཤས་བྱེད་དུས་ཕྱི…

ཡོགས་ཀྱི་དྲག་པ་ཆེ་བ་དེ་ཚོ་དག་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་ཡང་ཕྱུར་ཕྱུར་ཚགས་ཚགས་
གཏོད་རྒྱུས་འབྲིང་བ་དེ་ཚོ་དག་འགྲོ་བ་དང་། དེ་ནས་དྲག་པ་ཞི···དྲག་ཕྲ་མོ་གོས་
ཡོག་གི་གཏིང་ལ་བསྡད་པ་དེ་ཚོ་དག་ཡ་ལ་ཐབས་ཤེས་མང་པོའི་སྒོ་ནས་ཡུན་རིང་···
པོའི་བར་འབྱུ་དགོས་པ་ནང་བཞིན་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ཕྱང་བྱ་ཉོན་མོངས་
པའི་སྒྲིབ་པ་རྒྱང་པ་ལ་འདང་སྤོང་དཀའ་པོས་ཀྱི་དབང་གིས་མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་
སྤང་ཟེར་བ་གཉིས་དང་། མཐོང་སྤང་ལ་བདེན་བཞི་སོ་སོ་ལ་དམིགས་པའི་ཁམས་
གོང་འོག་གི་མཐོང་སྤང་བརྒྱད་དང་། སྒོམ་སྤང་ལ་འདང་ཆེན་པོ་དང་འབྲིང་དང་ཆུང་
ངུ་གསུམ་དང་དེ་རེ་རེ་ལ་འདང་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ཟེར་བ་སོགས་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུཾ་
རེ་བྱས་ཁམས་གསུམ་ས་དགུ་ལ་དགུ་རེ་དང་། དེ་འདྲས་ཟེར་བྱས་རྒྱས་པར་དབྱེ་ན་
བརྒྱད་ཅུ་རྩ་དགུ་ལ་སོགས་པ་མང་པོ་དབྱེ་རྒྱུ་ཡོད། ཕྱང་བྱ་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་
ལ་བརྩིས་ནས་དེ་ཚོ་ཕྱངས་པའི་འགོག་བདེན་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་དགུ་དང་། དེ་ཚོ་ཕྱོང་བྱེད་
ཀྱི་ཐབས་ལམ་བདེན་ཡང་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་དགུ་དབྱེ་ལུགས་སོགས་དཔེར་ན་མཛོད་···
ལས། དེ་དག་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་དགུ་འོ། གྲོལ་ལམ་ཟད་པ་རྣམས་དང་བཅས། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཚོའི་སྐོར་ཞིབ་ཕྲ་འདིར་བཀོད་ན་མང་དྲགས་
འགྲོ་བ་ཡིན་ཙང་དེ་འགོག་བདེན་གྱི་སྐོར་དེ་ཙམ་བྱས།།

བཞི་པ་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ཟེར་བ་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་གནས་པའི་
འཕགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བསླབ་པ་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ལ་ཟེར་
གྱི་ཡོད་པ་རེད། ད་ཡང་སྤྱིར་ལམ་གྱི་རིགས་སྣང་ཁ་བསླབ་པ་གསུམ་གྱི་ནང་···
བསྡུས་ཤིང་། བསླབ་པ་གསུམ་ཟེར་བ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ། ཏིང་ངེ་
འཛིན་གྱི་བསླབ་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཟེར་གྱི་རེད། དེའི་
ནང་ནས་འཁོར་བ་ལས་ཐར་བའི་ཐབས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་བདག་མེད་པ···
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་དེ་རེད། དེ་ག་རེ་རེད་ཟེར་ན།

འཁོར་བར་འཁོར་འབྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་སྔོན་དུ་བཤད་པ་ལྟར། ལས་ཉོན་གཉིས་དང་། དེའང་ལས་ཀྱི་རྩ་བ་ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་དང་། དུག་གསུམ་གྱི་རྩ་བ་འང་བདག་འཛིན་མ་རིག་པ་ལ་ཐུག་པ་ཡིན་ཙང་། བདག་འཛིན་དེ་རྩ་བ་ནས་མ་བཅད་པར་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་དང་དེ་དག་གི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ལས་དེ་ཚོ་རྩ་བ་ནས་ཕྱིང་ཐབས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། རྩ་བ་བདག་འཛིན་དེ་ཞེ་དེ་དང་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་མེད་པར་ལམ་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་འགོག་མི་ཐུབ། དཔེར་ན། མུན་པ་ནག་པོ་དངོས་སུ་འཛོམས་པ་ལ་སྣང་བ་མེད་པར་འཛོམས་མི་ཐུབ་པ་ནང་བཞིན་རེད། ད་ཡང་དཔེར་ན། མར་མེ་ལྟ་བུས་མུན་པ་སེལ་བའི་སྣེ་ནས་གཟུགས་དང་ཁ་མདོག་ལ་སོགས་པ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལ་མར་མེ་ཁོ་རང་ལྷུང་གིས་གཡོ་བ་སོགས་མ་ཡིན་པར་གསལ་པོ་དང་། བརྟན་པོ་ཞིག་དགོས་པ་ནང་བཞིན་བདག་མེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བདག་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་མུན་པ་འཛོམས་པའི་སྣེ་ནས་གང་ཟག་གི་གནས་ལུགས་……གསལ་པོར་མཐོང་བ་ལ་ཡང་རྒོད་པ་དང་རྣམ་རྟོག…ལ་སོགས་པས་མི་གཡོ་བར་སེམས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བརྟན་པོར་གནས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསླབ་པ་སྒྲུབ་དགོས། ཏིང་ངེ་འཛིན་མི་གཡོ་བ་བརྟན་པོ་ཞིག…སྒྲུབ་ལ་འང་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་མི་དགེ་བའི་ཡུལ་ལ་གཡེང་བ་སོགས་འགོག་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་གནས་དགོས་པ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ནི་བསླབ་པ་གཞན་གཉིས་ཀྱིའང་རྟེན་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་ཉི་དཔེར་ན་ས་ཆེན་པོ་འདི་སེམས་ཅན་དང་། སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྩ་དང་། ཤིང་དང་། ལོ་མ། མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པ་དང་། འཕེལ་བ་ལ་སོགས་པའི་གཞི་རྟེན་ཡིན་པ་ནང་བཞིན་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཡང་མངོན་མཐོ་དང་། ངེས་ལེགས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་དུ་

གསུངས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་འདིར་ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས
སྐྱོན་མེད་པ་ལ་གནས་པའི་སྒོ་ནས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་བསྒོམ་པ་ནི་སྔོན་དུ་བཤད་པ་ལྟར
ཀྱི་བདེན་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་འཁོར་བར་འཇུག་པ་དང་། འཁོར་བ་ལས་ལྡོག་པའི་
རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བསམ་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱེད་ཙང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྡུག་བདེན
གྱི་ཁྲོད་ཆོས་བདག་མེད་པའི་དོན་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་པའི་མཉམ
གཞག་ཡེ་ཤེས་བསྒོམ་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལ
སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་གཙོ་བོར་སྤོང་བར་བྱེད། དེ་ཡང་སྤྱིར་སྒྲིབ
པ་སྤོང་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ལ་ཐེག་པ་སོ་སོར་ལམ་ལྔར་ཕྱེས་ཏེ་བཅོ་ལྔ་གསུངས་ཡོད་པ
རེད། ལམ་ལྔ་ཟེར་བ་དེ་ནི། ཚོགས་ལམ། སྦྱོར་ལམ། མཐོང་ལམ། སྒོམ་ལམ།
མི་སློབ་ལམ་བཅས་རེད། ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་གཉིས་ནི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི
ལམ་དང་། མཐོང་ལམ་དང་། སྒོམ་ལམ། མི་སློབ་ལམ་གསུམ་པོ་དེ་འཕགས
པའི་ལམ་རེད། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་། ལམ་སྔ་མ་གཉིས་པོ་དེ་ནི་བདག་འཛིན་ལ
སོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་དངོས་སུ་སྤོང་མི་ནུས་ཀྱང་བརྒྱུད་ནས་སྤོང་བར་བྱེད་པའི
ཐབས་རེད། གང་ལགས་ཟེར་ན། ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་དེ་གཉིས་ཀྱི
སྐབས་སུ་བདེན་པ་བཞིའི་གནས་ཚུལ་མོས་པ་དང་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱི་རྟོགས
པའི་སྒོ་ནས་སྒོམ་པར་བྱེད་པ་མ་གཏོགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས
སྒོམ་མི་ནུས་པ་ཡིན་ཙང་། དེ་ཚོའི་སྐབས་བདག་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིབ
པ་གང་ཡང་རྩ་བ་ནས་དངོས་སུ་སྤོང་མི་ནུས། ལྷག་མ་མཐོང་ལམ་ལ་སོགས
པའི་འཕགས་པའི་ལམ་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས
པའི་སྒོ་ནས་རང་རང་གི་སྤང་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ས་བོན་དང་བཅས་པ་རྩ་བ་ནས
སྤོང་ནུས་པ་ཡིན་ཙང་ལམ་བདེན་ངོ་མ་འཇོག་དགོས་པ་རེད། དེ་ཡང་མཐོང
ལམ་གྱི་སྐབས་བདེན་པའི་གནས་ཚུལ་དང་པོར་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི

སྦྱོར་བས་ཀྱིས་ཁམས་གསུམ་གྱི་བསྡུས་པའི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་དང་། ཀུན་འབྱུང་
མཐོང་སྤང་། འགོག་པ་མཐོང་སྤང་། དེ་ནས་ལམ་མཐོང་སྤང་བཅས་བདེན་བཞི་
སོ་སོ་ལ་དམིགས་པའི་ཁམས་གོང་འོག་གི་མཐོང་སྤང་ཉོན་སྒྲིབ་བརྒྱད་དམ། དེ་
ལས་ཀུན་རྟགས་པར་དབྱེ་ན་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་དེ་ཚོ་གང་ག་ཐོད་གི་
ཡོད་པ་རེད། དེ་རྗེས་སྒོམ་ལམ་གྱི་སྐབས་བདེན་བཞིའི་གནས་ཚུལ་མངོན་
སུམ་དུ་རྟོགས་ཞིང་གོམས་པར་བྱེད་པའི་སྐབས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྒོམ་སྤང་
ཉོན་སྒྲིབ་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་གཅིག་ཏུ་དབྱེ་བ་དེ་ཚོ་ཡང་སྒོམ་ལམ་རིམ་པ་དགུའམ།
བརྒྱད་ཅུ་རྩ་གཅིག་གིས་རིམ་པ་བཞིན་སྤོང་བར་བྱེད། མི་སློབ་ལམ་ནི་མཐོང་
ལམ་དང་སྒོམ་ལམ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་ཁམས་གསུམ་གྱི་མཐོང་སྤང་དང་།
སྒོམ་སྤང་གིས་བསྡུས་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྤོང་ནས་ཐངས
ཏེ་ཕྱིས་དེ་ཚོ་གཏན་ནས་སྐྱེ་མི་ནུས་པར་བྱས་པའི་ལམ་དེ་ལ་མི་སློབ་ལམ···
ཟེར། དེས་ན་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་མ་ལུས་པ་བཅོམ་ཚར་བ་ཡིན་ཙང་། དེ་
ཐོབ་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་ཟེར། དེ་དུས་ཉོན་མོངས་ཟད་པ་
ཡིན་ཙང་ལས་ཡོད་ཀྱང་འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་ལེན་མི་ནུས་པ་དཔེར་ན། སྦུན་དང་
བྲལ་བའི་ནས་རྡོག་རྐམ་པོས་མྱུ་གུ་བསྐྱུར་མི་ནུས་པ་བཞིན་རེད། དེ་ཡིན་ཙང་
དེ་དུས་འཁོར་བ་ལས་གཏན་དུ་ཐར་བའི་ཐར་པ་ཐོབ་པ་ཟེར་ཡ་དེ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་
པ་རེད། ང་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐོར་ལམ་རོབ་ཙམ་ད་འདྲས་རེད།། ||

LESSON EIGHTEEN

VOCABULARY

ཐུག་པ་	to reach the source
མངོན་གསལ་	obvious
གཏིང་	depth
གོས་ལོག་	clothes, garment
དྲེག་པ་	stain
སྦངས་	to soak
ཡི་ཙི་	soap
ཕུར་ཕུར་	rub, rubbing
དག་པ་	clean, pure
ཆག་ཆག་	the kneading of clothes etc. in water
མར་མེ་	lamp
མོས་པ་	a general notion
ལྷག་མ་	remainder

EXPRESSIONS AND IDIOMS

སྤང་བྱ་	riddable; qualities to be got rid of (see note)
སེམས་རྒྱུད་	the mental continuum
ཡུན་རིང་པོ་	for a long time
དཀའ་ལོས་	how difficult
མཐོང་སྤང་	riddance or riddances by seeing; seeing riddance
སྒོམ་སྤང་	riddance or riddances by meditation; meditation riddance
མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་	the best, the superior

དུག་གསུམ་	the three poisons
གནས་ལུགས་	actual condition of existing
གཞི་རྟེན་	basis, support
ངེས་ལེགས་	the highest good; <u>summum bonum</u>
འཕགས་པའི་	superior
ལམ་ལྔ་	the five paths; the fivefold path
ཚོགས་ལམ་	the path of accumulating
སྦྱོར་ལམ་	the path of reaching or of joining to
མཐོང་ལམ་	the path of seeing or of vision
སྒོམ་ལམ་	the path of meditating or of meditation
མི་སློབ་ལམ་	the path of no further training
བརྒྱུད་ནས་	indirectly
དོན་སྤྱི་	a general mental image

NOTE:

The scheme of the subjects of the Tibetan Lecture may be seen from the following:

1:	Path of accumulation ཚོགས་ལམ།		PATHS OF AN ORDINARY INDIVIDUAL སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ལམ།
2:	Path of joining སྦྱོར་ལམ།		
3:	Path of seeing མཐོང་ལམ།	8 riddances by seeing མཐོང་སྤང་	
4:	Path of meditation སྒོམ་ལམ།	81 riddances by meditation སྒོམ་སྤང་	PATHS OF THE ARYA འཕགས་པའི་ལམ།
5:	The Path of no further training མི་སློབ་ལམ།		

Cessation, being a manifold, signifies all the various passions and nesciences which are definitely extirpated by means of the Arya path. The two former subdivisions of the path are a preparation for this. The path of accumulation commences with a devoted attention to the teaching of Buddhism and culminates in the attainment of mental stabilization (ཞི་གནས་). With the attainment of mental stabilization one commences the path of joining which is principally the practice of transcendent seeing (ལྷག་མཐོང་), which has as its object the Truths. The path of joining culminates with the direct yogic perception of the Truths, and is called the path of joining because it directly reaches or joins the Arya paths which commence with the path of seeing. These two former paths are also characterized as "the stages of adhesion through faith" (མོས་པ་སྤྱོད་པའི་ས་) because until the attainment of the path of seeing there is no direct perception of the truths. With the attainment of the path of seeing, there commences the practice of bringing about the definitiive extirpation of the passions and nesciences through recourse to meditation on the Truths. This extirpation commences with the grosser and easier to get rid of. These are called "riddances by seeing" or "seeing riddances" (མཐོང་སྤང་), and are classified as eight, two for each of the four Truths according to whether the qualities which are got rid of by seeing the Truths, belong to the lower region (ཁམས་འོག་མ་) or to the higher region (ཁམས་གོང་མ་). With the elimination of these eight, which

are further schematized into 112, there commences the practice of the extirpation of the more subtle and difficult to eradicate passions and nesciences called "riddances by meditation" or "meditation riddances" (སྒོམ་སྤང་). These are schematized as 81 from the point of view of a ninefold great-great, middle-great, and small-great up to a great-small, middle-small, and a small-small, belonging to each of the nine subdivision of the three regions (ཁམས་གསུམ་). With the extirpation of the smallest of the small belonging to the "world summit" (སྲིད་རྩེ), the highest of the four realms of the formless realm, the path of meditation if climaxed and ompleted. With the final completion of the attainment of all the seeing riddances and meditation riddances, there is obtained the final level and fruition of the path, the path of no further training.

TRANSLATION

I. Well then. What is the meaning of the so-called truth of cessation?

G. As for the truth of cessation: - here, since the action which is the cause directly producing the misery of the round and, also the root of this action, is found in the end to be the passions, the getting rid of all the passions of the three worlds from the root as well as the deliverance which frees from misery and its cause, is that truth of cessation which is desired as the ultimate attainment at the time of the middle individual. Generally speaking, "the truth of cessation", not signifying only emancipation, signifies that part which is anihilation or riddance from the root of whatsoever major or minor obscurations, attachment etc., the riddables, by recourse to meditating whatsoever Aryan path of the Hinayana or Mahayana. Therefore, the truth of cessation has many subdivisions to be made from the point of view of the riddables. The reason is that these obscurations, attachment etc., rather than being got rid of gradually cannot all be got rid of immediately at one time, since, for a long time, from beginninglessness, there has been a habituation of the mental continuum to these. Therefore, the more obvious passions of attachment etc. of great strength are got rid of earlier. Then the middling are got rid of. Finally, the small or subtle (which are) difficult to recognise, residing in an unobvious manner in the depth of the mind, must be got rid of through recourse for a long time to a strong effort of meditation. For example, it's just as when we wash clothes, if they have been having many stains for a long time, having first soaked them in water, one puts in soap, and when one does some rubbing, the larger stains on the outside come clean. Then, when one kneads and rubs, the middling become clean, and then, in order to clean those residing in the depth of the clothes, it is necessary to wash them for a long time by way of many methods. Therefore, (of) the riddables, even just the obscurations of the passions has two, called "riddance by seeing" and "riddance by meditation", and this distinction is made from the point of view of how difficult it is to get rid of them (i.e. the passion obscurations); riddance has the eight seeing riddances of the higher and lower realms, which have as their object each of the four truths; riddance by meditation also has a great, a middle, and a small, and the nine levels of the three worlds each has nine making a small, a middle, and a

great to each of these (above) designated "the great of the great" etc. When one thus divides extensively, there are many divisions to be made, an eighty-nine etc. From the point of view of the passion obscurations, the riddables are the eighty-nine fold truth of cessation which is riddance, and there is a method of dividing into eighty-nine also, the truth of the path, which is the means of effecting the riddance of these. For example, the Abhidharmakośa says, "These are eighty-nine fold, both the paths of freedom and their exhaustions."; there are many statements such as this. If one formulates these in fine detail here, since it would become too extensive, now just this is made on the truth of cessation.

The fourth (truth), the so-called truth of the path, signifies all the paths which are included in the three disciplines belonging to the Aryan individual who abides on any of the paths of the three vehicles. Again, generally speaking, every kind of path is comprehended within the three disciplines, and the so-called three disciplines are the discipline of a lawful conduct, a discipline of a mental concentration and the discipline of a wisdom. Of these, the best means of deliverance from the round of existences, is the discipline of a wisdom which perceives no-self as directly (before the eyes). The reason is, that as explained above, the cause of circuiting the round of existences, is the two, action and the passions, and the root also of that action is the passions, the three poisons, and since the nescience apprehending a self is the root also of the three poisons, this apprehending a self cannot be stopped even by another path without the wisdom which directly perceives opposing this way of apprehending. For example, it is just as in overcoming directly a formidable darkness, it cannot be overcome without an illuminating fire. Again, for example, by way of dispelling darkness, as by a lamp, in order to make clear form and color, etc., just as it is necessary for the lamp itself to be steady and clear without being moved etc., by the wind,- by way of overcoming the darkness of apprehending a self etc. by the wisdom which directly perceives the absence of a self in order to perceive clearly the actual condition of "the person", it is necessary to develop the discipline of a mental focus by which the mind remains steadily and one-pointedly on its object, without being moved by excitement and (the flux of) thought etc. Also, to produce a steady motionless mental focus, it is necessary to remain accordingly, in the discipline of a lawful conduct which prevents the movement of body, speech, and mind to non-virtuous spheres. Therefore, this lawful conduct is the basis also

both the other disciplines. Not only that, this for example, - just as this great earth is the support of the birth, and survival, and growth etc. of living creatures and non-living creatures (like) grass, trees, leaves, flowers, etc., this lawful conduct also is taught to be the support of all the virtuous qualities which are comprehended by a high condition (in the world) and the highest good. Moreover, when at this time of the middle individual, by way of remaining in a faultless superior lawful conduct, one meditates the truth of the path, one makes as the principal object of meditation the actual cause and effect of entry into the round (i.e. the first two truths) and of turning away from the round (i.e. the latter two truths) by way of the four truths, as explained above, and when among these (i.e. the four truths) one makes as the principal object of meditation, the concentrated gnosis of the Āryan, which directly understands the meaning of no-self, a specific of the truth of misery; then, one principally gets rid of the passion obscurations of holding to a self of an individual etc. Again, generally speaking, the path which gets rid of the obscurations makes five paths each for each of the (three) vehicles, and there are fifteen. The so-called five paths are the path of accumulation, the path of joining, the path of seeing, the path of meditation, and the path of no (further) training. Both the path of accumulation and the path of joining are the path of an ordinary individual, and three, the path of seeing, the path of meditation, and the path of no further training are the path of the Aryan. Therefore, the two former paths although they cannot directly get rid of the obscurations, are a method of getting rid of them indirectly. The reason is that at the time of the paths of accumulation and of joining, other than meditating the actuality of the four truths by way of conceiving them after the fashion of a general mental image and a notion, one is unable to meditate them directly; therefore, at the time of these (paths) it is impossible also directly to get rid of the obscurations of self-apprehension etc. At the time of the three Aryan paths, it is possible to get rid of, from the root, the obscurations and seeds of their own respective riddables, by understanding the absence of self as directly before the eyes; therefore, the remainder, the paths of seeing etc. must be posited as the actual truth of the path. Moreover, at the time of the path of seeing, by virtue of seeing directly for the first time the actuality of the truths, there are eight passion obscurations (which are) the seeing riddances of the higher and lower regions, *viz.*, riddances by seeing misery,

riddances by seeing the arising of all, riddances by seeing cessation, and then riddances by seeing path; - or if one further divides these extensively, there will be got rid of a whole one hundred and twelve. After this, at the time of the path of meditation, by way of doing meditation on the actuality of the four truths as already directly perceived, a division also into eighty-one passion obscurations (which are) the meditation riddances of the three regions is the nine steps of the path of meditation, and by degrees, there is a getting rid of these eighty-one. The path of no further training signifies the riddance from the root, without exception, of all the passion obscurations, inclusive of the seeing riddances and meditation riddances of the three regions, by recourse to the two, the path of seeing and the path of meditation. Since this (path of no further training) has overcome without exception the enemies of the passions, the person obtaining this is called "an enemy slayer" (Arhant). At this time, since the passions are exhausted, even though there is action, it cannot take a birth in the round, - for example - just as a barley seed deprived of moisture cannot produce a sprout. Therefore, at this time one comes to be called an obtainer of the deliverance which frees completely from the round. For the middle individual the path roughly is thus.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Eighteen.

1 བདེན་པ་བཞིའི་ནང་ནས་འགོག་བདེན་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་རེད།

2 འོ་ན་འགོག་བདེན་ཟེར་ཡ་དེ་ཟད་པ་རྒྱུད་པ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་མ་རེད་
པས།

3 འགོག་བདེན་ལ་ཕར་ཕྱིའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་མང་པོ་འབྱེད་དགོས་པའི་
རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

4 ཕྱང་ཁྱི་འདོད་ཆགས་སོགས་ཆེ་བའམ་ རགས་པ་དེ་ཚོ་སྤོང་སླ་བ་དང་།
ཆུང་བའམ་ཕྲ་བ་དེ་ཚོ་སྤོང་དཀའ་བ་ཡིན་སྟངས་གང་འདྲས་རེད།

5 འོ་ན་མཐོང་སྤང་དང་སྒོམ་སྤང་ཉོན་སྒྲིབ་དེ་ཚོ་རྒྱས་པར་དབྱེ་ན་བརྒྱད་
ཅུ་གྱ་དགུར་དབྱེ་ལུགས་ཤིག…ཡོད་པ་རེད་དམ། དེ་གང་འདྲ་རེད།

6 ཕྱང་ཁྱི་ཉོན་སྒྲིབ་དང་དེ་སྤོང་བྱེད་ལམ་བདེན་དང་། འབྲས་བུ་འགོག་
བདེན་བཅས་ལ་སོ་སོར་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་དགུར་འབྱེད་ཡ་དེ་ག་པར་
གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

7 ལམ་བདེན་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག…ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

8 མི་ཚེ་བསླབ་པ་གསུམ་པོ་དེ་ག་རེ་ག་རེ་རེད།

9 བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་དེ་བསླབ་
པ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་སྟངས་ག་རེ་རེད།

10 བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བདག་འཛིན་ལ་
སོགས་ཨུ་ན་པ་རྩ་བ་ནས་འཇོམས་པ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསླབ་པ་
བརྟན་པོ་ཞིག་དགོས་ཁྱབ་པ་རེད་པ། དེ་དགོས་ལུགས་གང་འདྲ་
ཡིན་ནམ།

11 འོ་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་དེ་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་

ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་དུ་གསུངས་ཡོད་པ་
རེད་པ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་རེད།

12 འོ་ན་སྤྱིར་ཐེག་པ་སོ་སོར་ལམ་ལྔ་རེ་གསུངས་པ་རེད་པ། ལྔ་པོ་དེ་
ག་རེ་ག་རེ་རེད།

13 ལམ་ལྔ་པོ་ད་སྣང་ག་འཕགས་ལམ་རེད་པས།

14 ཚོགས་ལམ་དང་། སྦྱོར་ལམ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བདག་འཛིན་ལ་
སོགས་པའི་སྒྲིབ་པ་གང་གི་ཡང་ས་བོན་རྩ་བ་ནས་སྤོང་མི་ནུས་པའི་
རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

15 འོ་ན་མཐོང་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་སྤང་བྱ་ག་རེ་ག་རེ་སྤོང་གི་ཡོད་པ་
རེད།

16 བདེན་པ་བཞིའི་གནས་ཚུལ་དང་པོར་མངོན་སུམ་དུ་ག་དུས་མཐོང་
གི་ཡོད་པ་རེད།

17 སྒོམ་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་སྒྲིབ་པ་སྤོང་ཡ་གང་འདྲས་ཡོད་པ་རེད།

18 ཨི་ན་མི་སློབ་ལམ་ཟེར་ཡ་དེ་གང་འདྲས་རེད།

19 འོ་ན་དགྲ་བཅོམ་པ་ཟེར་ག་རེ་རེད།

20 འཁོར་བ་ལས་གཏན་དུ་ཐར་བའི་ཐར་པ་ཐོབ་པའི་དུས་མཚམས་
དེ་གང་འདྲ་རེད།

LESSON NINETEEN

༢༧། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ལ་གཙོ་བོར་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་
ལམ་གྱི་སྐོར་གང་འདྲས་གང་འདྲས་ཡིན་ནམ།

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་དེ་ནི་ཕྱིར་ན་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་དེ་ཚོ་རེད། དེ་ཡང་མདོར་བསྡུས་
ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་དང་
སེམས་བསྐྱེད་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་
དྲུག་སོགས་ལ་བསླབ་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་འབྲས་བུ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སྐུ་གསུམ་འཐོབ་ཐངས་བཅས་གསུམ་དུ་འདུས་
ཚོག་གི་རེད། དེ་ཚོ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་མདོར་བསྡུས་ཙམ་བཤད་ན།
དེ་ཡང་ཐོན་དུ་སྐྱེས་བུ་ཆུང་དུ་དང་འབྲིང་གི་ལམ་ཉམས་སུ་བླངས་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་འཁོར་བ་དང་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ལས་དང་ཉོན་
མོངས་པ་རྩ་བ་ནས་སྤངས་ཏེ་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པ་ལྟ་བུའི་ཐར་པའི་གོ་
འཕང་ཐོབ་ཐུབ་ཀྱང་། དེ་འདྲ་བའི་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་ཚོས་ནི་འཁོར་བར་འཁོར་
བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་སངས་རྒྱས་ནང་བཞིན་
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཇི་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཤེས་
སྒྲིབ་ཟེར་ཡ་དེ་སྤངས་ཐུབ་…ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ཡིན་ཙང་ཐར་བྱེ་འགའ་
ར་ཙམ་ལས་མ་ཐངས་པ་དང་། ཤེས་བྱ་ཡང་མ་ལུས་པ་ཇི་བཞིན་
ཤེས་མ་ཐུབ་པ་ཡིན་ཙང་། དེ་ཚོ་ལ་ནི་ཐངས་རྟོགས་ཕྱོགས་རེ་བའམ་
ཉི་ཚེ་བ་ཙམ་ལས་མཐར་ཕྱིན་པ་མེད་པ་དང་། དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་
དེ་ཚོས་ནི་གཞན་དོན་[1]ཕར་བཞག་རང་དོན་ཡང་མཐར་ཕྱིན་པ་ཐོབ་ཡོད་

པ་མ་རེད། མཐར་དེ་ཚོ་ནི་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་ཞི་བའི་བདེ་བ་ལ་གཡེངས
ནས་གཞན་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཡ་དང་། དེ་བྱེད་ཡ་གི་རྒྱུ་གཞན་སེམས་ཅན
ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པར་འཇུག་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། བྱང་···
ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་དང་ཡང་བྲལ་ཙང་། སྐུ་གསུང་ཐུགས
གསུམ་གྱི་ཆོ་འཕྲུལ་མཐའ་ཡས་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས
དང་མོས་པ་དང་འཚམས་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབད
མེད་ལྷུན་···གྲུབ་ཏུ་བྱེད་ནུས་པའི་ནུས་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡང་ཐོབ
ཡོད་པ་མ་རེད།།

དེ་འདྲས་ཡིན་ཙང་རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སངས
རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་དེ་ངེས་པར་དུ་འཐོབ་དགོས་པ་རེད། དེ་འཐོབ་པ་ལ
དེའི་ཐབས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་མ་····ཞུགས་པར་འཐོབ་ཐབས་ཡོད
པ་མ་རེད། ད་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་··ཞུགས་པ་ལ་དེའི་འཇུག་སྒོ
ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་བ་དེ་རེད། དེ་གང་རེད་ཟེར་ན། བྱང་ཆུབ
ཀྱི་སེམས་དེ་ཐོབ་མེད་ན་གང་ཟག་དེ་ཕང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གང་···
འདྲས་ཆེ་འང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བ་འམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས
པའི་གྲལ་དུ་འཇོད་མི་ཐུབ་པ་རེད། ཐོས་པ་དང་། བུད་མེད། ཕྲུམ་པ
དང་། རབ་བྱུང་། ལྷ་དང་མི་སོགས་འགྲོ་བ་གང་འདྲས་ཤིག་ཡིན
ནའང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནམ་ཐོབ་པ་ན་གང་ཟག་དེ་ཐེག་པ་ཆེན
པོར་འཇོད་པ་དང་། རྒྱལ་སྲས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་ཕྱོགས
བཅུའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་བསྟོད་བསྔགས་བརྗོད་པ་ལ་སོགས
པའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་འགོ་བ་རེད། དེར་མ་ཟད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས
སྐྱེས་པ་དེ་ནས་བཟུང་སྔ་གང་ཟག་དེ་གཞིང་ལོག་པ་དང་། ལྷོ་ཆས

ཟ་བ་དང་། འགྲོ་བ་དང་། སྡོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱོད་ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི
སྐབས་སུ་འང་བསོད་ནམས་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འཕེལ་བ་དང་། སེམས་དེ
སྐྱེས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་འགྲོ་བ་ལྷ་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱག་བྱ་བའི་འོས
སུ་གྱུར་བ་དང་། དེ་ག་ནང་བཞིན་དཔེར་ན། དུས་མཐའི་མེ་ཟེར་བ···
བསྐལ་པ་མེས་འཇིག···པའི་དུས་ཀྱི་མེ་དེས་འཇིག་རྟེན་སྐད་ཅིག
ལ་སྲེག······པར་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་སེམས་དེས་ཀྱང་སྐད་ཅིག་རེ
རེ་ལ་འང་སྡིག་པ་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་ཆེན་མང་པོ་འཇོམས་ནུས་པ་ལ་སོགས
པ་ཕན་ཡོན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྡོང་པོ་བཀོད་པ་སོགས་མདོ་དང་། སྤྱོད
འཇུག་སོགས་བསྟན་བཅོས་མང་པོ་ནས་གསུངས་པ་བཞིན་རེད།།
འོ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་བ་དེ་བསྐྱེད་ཡ་གི་ཐབས་ག་རེ་ག་རེ་ཡོད
པ་རེད། མ་ག་ཞི་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་བ་དེ་རང་གང་འདྲས
ཞིག་ལ་ཟེར་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།
འོ་རེད། ད་དེ་གཉིས་སྟབས་ཅིག་ལ་ཞུས་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད
ཡ་གི་ཐབས་དེ་ལ་ལུགས་སྲོལ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད[2]། རྒྱུ་འབྲས་མན
ངག་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་སྟངས་གཅིག་དང་།
བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེའི་སྒོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་སྟངས
ཀྱི་སྲོལ་གཉིས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ནས་དང་པོ་རྒྱུ་འབྲས
མན་ངག་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་སེམས་བསྐྱེད་སྟངས་ལ་རྒྱུའི་མན་ངག་དྲུག
རིམ་བཞིན་བསྐྱེད་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ
ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཚུལ་གཉིས་བྱས་ནས་རྒྱུའི་མན་ངག་དྲུག་ཟེར་བ
དེ་ག་རེ་རེད་ཟེར་ན། མར་ཤེས། དྲིན་དྲན། དྲིན་གཟོ། ཡིད་འོང
བྱམས་པ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་བཅས་དྲུག

པོ་དེ་ལ་ཟེར་གྱི་རེད།།

དེ་ནས་འབྲས་བུ་ཕྱིར་རྒྱབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་ཡ་དེ་ནི་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་བ་ལ་མ་བཟོད་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདེ་བ་སྒྲུབ་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་སེལ་དགོས་པ་མཐོང་ནས་དེའི་དོན་དུ་རང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་འཐོབ་པར་འདོད་པའི་བློ་བཙོས་མ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་གྱི་རེད། དེ་ཡིན་ཙང་དེ་འདྲ་བའི་སེམས་སྐྱེ་བ་ལ་སེམས་ཅན་……ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་འདོད་དང་། དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ལས་འགྲོལ་བའི་ཐུར་རང་གིས་འཁྱེར་བའི་སྙིང་རྗེ་དང་། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་སྔོན་དུ་བསྐྱེད་དགོས་པ་རེད། དེ་འདྲ་བའི་ཐུར་འཁྱེར་གྱི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་པ་ལ་ཡང་སྔོན་དུ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་ཟེར་ཡ་སེམས་ཅན་རྣམས་རང་གི་སྙིང་དུ་ཀ་ཅང་……གཅེས་ཤིང་ཕངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་དེ་བསྐྱེད་དགོས་པ་རེད། དེ་གང་འདྲས་རེད་ཟེར་ན། དཔེར་ན་ནམ་རྒྱུན་ང་རང་ཚོའི་དགྲ་ཕྲུ་གུ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་དུས་དེ་ལ་མི་བཟོད་པ་འཇམ་མི་འདོད་པ་མེད་པའི་ཐོག་ལ་དཀར་སྐྱང་སྐྱང་ཕྲུ་གུ་ཡོང་བ་དགྲ་དེ་རང་གི་སྙིང་དུ་གཅེས་པའི་ཡིད་འོང་……བྱམས་པ་མེད་པའི་སྙིང་དུ་དེ་ལ་སྡང་སེམས་ཡོད་པས་ལན་བ་རེད། རང་གི་གཉེན་གྱི་ཡག་ཤོས་ཨ་མ་ཕྲུ་གུ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་དུས་རང་ཉིད་ལ་མི་བཟོད་པའི་བློ་ཡོང་ཡ་དེ་མ་དེ་རང་གི་སྙིང་དུ་གཅེས་པར……འཛིན་པའི་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་ཡོད་པས་བྱུང་བ་དང་། དེ་ཡང་སྙིང་དུ་གཅེས་པ་ཕུགས་ཆེ་ཆུང་གི་དབང་གིས་དེ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་དུས་དེའི་ཚོད་ཀྱི་མི་བཟོད་པའང་ཕུགས་ཆེ་ཆུང་དུ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ག་ནང་བཞིན་ཚོ་འདིར་དགྲ་གཉེན་གང་ཡང་མ་བྱམས་པའི……

བར་མའི་སེམས་ཅན་ཞིག་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་བ་མཐོང་དུས་ཁ་ཚད་དགའ་
བ་ཡང་མེད། ཁ་ཚང་མི་དགའ་བའང་མེད་པ་བློ་བཏང་སྙོམས་པ་ཞིག
ཡོང་ཡ་དེ་སྙིང་དུ་དེ་ལ་ཁ་ཚང་གཅེས་པ་དང་། ཁ་ཚད་མི་གཅེས་པ…
གང་ཡང་མེད་པ་ཡིན་ཙང་ཐུང་བརེད། དེ་འདྲ་བའི་ཡིད་འོང་བྱམས
པ་སྐྱབ་ཡ་གི་ཐབས་དེ་ལ་མར་ཤེས་དང་། དྲིན་དྲན། དྲིན་གཟོ་གསུམ
གསུངས་པ་རེད། དེ་གར་རེད་ཟེར་ན། རང་གི་ཚེ་འདིའི་གཞིན་གྱི…
ཚ་བ་ལྟ་བུ་ནི་ཨ་མ་ཡིན་ཙང་། ཐོག་མར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ
དམིགས་པའི་མར་ཤེས་པ་བསྒོམས་ནས་དེའི་རྗེས་མ་བྱམས་རེ་བཞིན[3]
ཚེ་འདིའི་ཨ་མས་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ནང་བཞིན་དྲིན་བྱམས་སྐྱོང་པ་དང་།
ཚེ་འདིའི་དྲིན་གཟོ་འདོད་གྱི་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་བསྒོམས་པ…
ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་བསྐྱེད་དགོས་པ་རེད།། ༎

LESSON NINETEEN

VOCABULARY

ཉེ་རིང་མེད་པར།	without partiality, impartially
ཁམས།	disposition
སྐྱེས་པ།	man (in contra-distinction to woman)
ཕྲལ།	line, row
བསྟོད་བསྔགས།	praise
གཉིད་ལོག་པ།	to sleep
དཔག་ཏུ་མེད་པ།	immeasurable, incalculable
སྡོང་པོ་བཀོད་པ།	<u>Gaṇḍa-vhyuha</u>
སྤྱོད་འཇུག	<u>Bodhicāryāvatarce</u>
བཅོས་མ། (མ་ཡིན་པ།)	(un) feigned
བར་མ།	neutral
བཏང་སྙོམས།	indifference; evenmindedness

EXPRESSIONS AND IDIOMS

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག	the six Paramitās, the six perfections
སྐུ་གསུམ།	the three bodies
ཉན་རང་	Sravaka and Pratyekabuddha
ཉོན་སྒྲིབ། (=ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ།)	passion obscurations
ཤེས་སྒྲིབ།	knowledge obscurations
ཕྱོགས་རེ་བ།	some portion or part of

ཉི་ཚེ་བ་	a small part
གཞན་དོན་	the objective(s) of others
ཕར་བཞག་	to say nothing of . . ., putting aside . . .
རང་དོན་	one's own objective(s)
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་	the mind to enlightenment
སྐུ་གསུང་ཐུགས་	(H) body, speech, and mind
རྒྱལ་སྲས་	son of the conquerors
ཕྱོགས་བཅུ་	the ten directions
རྒྱུན་མི་ཆད་པ་	without interruption, uninterruptedly
ཕྱག་བྱ་བའི་འོས་	worthy of a respectful salute
མ་གཞི་ནས་	basically
རྒྱུ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་	seven cause and effect precepts
བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེ་	sameness of oneself and others and exchange of oneself and others
མར་ཤེས་	"understanding as mother"
དྲིན་དྲན་	"mindfulness of kindness"
དྲིན་གཟོ་	"repayment of kindness"
ཡིད་འོང་བྱམས་པ་	"affectionate love"
སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་	great compassions
ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་	"a pure superior thought" or attitude"
ཁུར་འཁྱེར་	to bear the burden, to carry the responsibility
དགའ་སྐྱིད་སྤྱིད་	enjoyment, pleasure
སྡང་སེམས་	an attitude of hatred

NOTES

1. རང་དོན་ and གཞན་དོན་ - "one's own objective and the objective of others" - The attainment of one's own aim or objective refers chiefly to the perfect realization of the removal of the two obscurations (སྒྲིབ་གཉིས་), whereas the attainment of the aim or objective of the others refers to the perfection of the capacity of assisting others particularly in the attainment of their own objective as above.
2. ལུགས་སྲོལ་ཆེན་པོ་གཉིས་ - "the two major systems" - the first, the system of the seven cause and effect precepts, belongs mainly to the teaching of Maitreya-Asanga and was given its final formulation by the ācārya Atīsa. The second, the system of exchange of oneself and others, belongs mainly to Nāgārjuna and his Mādhyamika followers and was given its final formulation by the ācārya Santideva.
3. མ་བྱས་རེ་བཞིན་ "at each time of acting as mother". རེ་བཞིན་ is an elliptical expression always denoting at each (time).

TRANSLATION

I. At the time of the great individual what things are there about the path which is chiefly practised?

G. That which is practised at the time of the great individual is, generally speaking, the path of the Mahayana and its result. Again one may reduce this to three, (i.e.) the development of the mind to enlightenment (which is) the gate of entry to the Mahayana, and once this mind is developed, the way of training in the six perfections etc., a Bodhisattva's actions, and through recourse to this, the way of obtaining the three bodies, the state of a Buddha, the final result. To explain just briefly these three respectively: - Moreover, having recourse earlier to training in the path practice of the small and middle individual, one has oneself got rid of, from the root, the passions and acts which are the cause of birth in the evil transmigrations and in the round of existences, and even though it is possible to obtain a state which is free like the Arhantship of the Sravakas and Pratyekabuddhas, Arhants such as these, except for the passion obscurations which are the cause of circuiting the round of existences, are not able to get rid of the so-called knowledge obscurations which obstruct knowing all knowables just as they are. Therefore, since they do not get rid of all the riddables rather than merely some, and since they cannot know just as they are all knowables without exception, these have not, except for some portion, completed (the process of) relinquishing and understanding, and therefore, these, to say nothing of the objectives of others, have not obtained the completion of even their own objective. Not only that, once they are distracted by the felicity of their own pacification, they are deprived of the mind to enlightenment and the great compassion which proceeds impartially to all other living creatures (and which is) the cause of doing this (i.e. their own objectives) as well as doing the vast objectives of the others, and they do not obtain the perfection of the capacity which is able to accomplish spontaneously without effort the vast objectives of living creatures according to their disposition and wish by way of unlimited psychic powers of body, speech, and mind.

Therefore, it is necessary definitely to obtain the state of a Buddha who completes his own objective and (that) of the others. In order to obtain this, without entry to its method, the path of the Mahayana, there is no method of obtaining it.

Now, for entering into the path of the Mahayana, its gate of entry is the so-called "mind to enlightenment". The reason is that without the mind to enlightenment, that person, however great his virtuous qualities or riddances and of understanding, cannot fit into the line of the Bodhisattvas or of the great vehicle. A man or woman, a layman or monk, a god or a human, whatever may be his walk of life, whenever he obtains the mind to enlightenment, that person fits into the great vehicle and becomes as the object called "a Bodhisattva, a son of the conquerors" which is praised etc. by the Buddhas of the ten directions. Not only that, beginning with the development of the mind to enlightenment, that person during all his behavior of sleeping, eating food, walking, sitting etc. increases merits without interruption, and beginning with the development of the mind to enlightenment, he becomes worthy of the hommage of all men and gods. Thus, for example, - like the burning of the world in a single instant by that fire called "the fire of the ends of time" at the time of the destruction of the eons by fire, that mind is taught in sūtras like the Gandavyūha and in many sastras like the Bodhicāryāvatara to be of immeasurable benefit (like) being able to overcome many extremely powerful evils in each single instant etc.

I. Well then, what are the methods of developing this so-called "mind to enlightenment"? What basically is the mind of enlightenment itself?

G. Well, to discuss two methods together, - the method of developing the mind to enlightenment has two major systems. There are taught both a method of developing the mind to enlightenment by way of seven cause and effect precepts and a way of developing the mind to enlightenment by way of sameness and exchange of oneself and the others. Among these the first method of developing the mind by way of seven cause and effect precepts, makes both the way of developing six cause precepts and by recourse to these the way of developing the mind to enlightenment (itself as) the effect, (the seventh); if one asks then what are the six cause precepts, the six signify: understanding as mother, mindfulness of kindnesses, repayment of kindnesses, affectionate love, great compassion, and the pure superior thought. Then the so-called mind to enlightenment, (which is) the result, signifies the unfeigned attitude of wishing oneself to effect the happiness of all living creatures upon not bearing living creatures' suffering misery, and to obtain the state of a Buddha for the purpose of this, upon seeing the need to clear away the misery. Therefore, to produce a mind such as this, before the pure superior thought, it is

necessary to develop the wish that all living creatures be free from misery, and moreover, a great compassion to bear by oneself the responsibility of their being free from misery. Also, to produce a great compassion bearing a burden such as this, it is necessary to develop beforehand the so-called affectionate love which has as its object all living creatures (i.e.) the thought having the aspect of treasuring and cherishing living creatures from ones heart. The reason is that - for example - generally, when, say an enemy of ours, has misery in addition to not wishing it and not enduring it, there comes a kind of enjoyment; this (enjoyment) is elicited not only by the absence of a cherishing love which cherishes this enemy from the heart, but also by the presence of an attitude of hatred for him. At the time when misery comes to ones best friend, say ones mother, the coming to one of an attitude of not bearing this is elicited by the presence of an affectionate love which holds the mother dear from the heart, and again, by the force of greater or lesser strength of a heartfelt affection, that much there comes a greater or lesser strength of not enduring it when she comes to have suffering. Likewise, when one sees the suffering of a neutral living creature who has not been made either a friend or foe in this life, there comes an indifferent attitude neither too happy nor too unhappy; this arises since there is neither much heartfelt affection to this (creature) nor much disaffection. Now, as for the method of achieving a cherishing affection such as this, three (things) are taught: understanding as a mother, mindfulness of kindnesses, and repayment of kindnesses. Since the mother is like the principal friend in this life, upon first meditating an understanding which regards all living creatures as ones mother, afterwards it is necessary to develop an affectionate love through recourse to meditating the way in which (all living creatures) each time they served as mother, performed kindnesses just as the mother of this life has taken care of one with kindness, and (to meditating) the pure thought which wishes to repay the kindnesses of these.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Nineteen

1 སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐབས་གཙོ་བོར་ཉམས་སུ་ལེན་ཡ་གི་སྐོར་ལ་རགས་བསྡུས་བྱས་ན་གང་འདྲས་རེད།

2 འོ་ན་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་ཚོས་གཞན་དོན་ཕར་བཞག་རང་དོན་ཡང་མཐར་ཕྱིན་པ་ཐོབ་ཡོད་པ་མ་རེད་བྱས་པ་རེད་པ། དེ་གང་འདྲས་རེད།

3 བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཐེག་ཆེན་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་ཡིན་སྟངས་ག་རེ་རེད།

4 བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་གཞན་དག་ག་རེ་ཡོད་དམ།

5 འོ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཡ་གི་ཐབས་དེ་ལ་གང་འདྲས་ཡོད་པ་རེད།

6 རྒྱུ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་ཟེར་ག་རེ་རེད།

7 འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་རེད།

8 འོ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དངོས་སུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་སྙིང་རྗེ་དང་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་སྐྱེ་བ་ལ་སྔོན་དུ་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་སྒྲུབ་རྒྱུ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་སྟངས་གང་འདྲ་རེད།

9 ཡིད་འོང་བྱམས་པ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ལ་ག་ཚོད་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

10 མར་ཤེས་སོགས་གསུམ་གྱིས་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་གང་འདྲས་ཟེར་བསྐྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

LESSON TWENTY

༄༅། །འོ་ན། ཐོག་མར་མར་ཞེས་སྒོམ་དགོས་སེ་བྱས་པ་རེད་པ། སེ་
ཞི་དེ་གང་འདྲས་སེ་སྒོམ་དགོས་པ་རེད། མར་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་སྒོམ་དུས་
དང་པོར་རྣམ་འགྲེལ་སོགས་ལས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་གྱི་སྐྱེ་བ་སྔ་
ཕྱི་གྲུབ་པའི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་...
མེད་པ་ནས་འཁོར་བ་འདིར་མ་ཐོ་སྐྱིད་རྫེ[1]་ནས་དམའ་མཐར་མེད་ཀྱི་བར་
སྐྱེ་བ་བླངས་ཚུལ་བསམས་པའི་སྒོ་ནས་སྐྱེ་བ་ལ་གྲངས་མེད་པ་དང་།
ཐོག་མ་མེད་པ་ཞེས་པའི་སྒོ་ནས་འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག[2]་གི་ལུས་འདི་...
འདྲ་བ་ཞིག་...ཏུ་མ་སྐྱེས་ཟེར་ཡ་མེད་པར་སྐྱེ་བ་བླངས་ཚུལ་ལ་ངེས་པའམ་
ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་...སྐྱེད་དགོས་པ་རེད། དེ་...སྐྱེད་སོང་ན། དེ་ནས་
དཔེར་ན་ང་རང་ཚོ་མི་དང་དུད་འགྲོ་ལ་སོགས་པའི་མངལ་སྐྱེས་དང་
སྒོང་སྐྱེས་མང་ཆེ་བ་ལ་ཨ་མ་རེ་དགོས་པ་དང་། དེ་འདྲ་བའི་སྐྱེ་བ་ལ་
གྲངས་དང་ཐོག་མའི་མཐའ་མེད་པ་བཞིན་དུ་དེ་ཚོ་རེ་རེའི་ཨ་མའང་གྲངས་
དང་མཐའ་མེད་པ་དང་། དེ་འདྲས་སེ་བྱས་ནས་མཐར་སེམས་ཅན་འདི་
འདྲ་ཞིག་གིས་ངའི་ཨ་མ་བྱེད་མྱོང[3]་ཡོད་པ་མ་རེད་ཟེར་ཡ་གཅིག་ཀྱང་བསྟན་
རྒྱུ་མི་...སྐྱེད་པ་ཡིན་ཙང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གི་མ་བྱས་པ་ཤ་སྟག་
དང་། དེ་རེ་རེས་ཀྱང་རང་གི་མ་གྲངས་མེད་བྱས་པ་ཡིན་ཚམ་དུ་ཐག་
བཅད་ནས་མྱོང་བ་མ་སྐྱེས་བར་དུ་སྒོམ་དགོས་པ་རེད། དེ་ནས་གཉིས་
པ་དྲིན་དྲན་པ་དེ་རེད། དེ་གང་འདྲས་རེད་ཟེར་ན། ཕྱོན་ཏུ་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་རང་གི་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པ་ན་མ་བྱས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད།
མ་བྱས་རིམ་བཞིན་དུ་དཔེར་ན་ཚེ་འདིར་རང་གི་ཨ་མས་དྲིན་གྱིས་གང་

འདྲ་སེ་བསྐྱངས་པ་ནང་བཞིན་སེམས་ཅན་རེ་རེས་ཀྱང་དེ་འདྲ་གྲངས་
མེད་བྱས་པར་བསམས་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་
གི་ཨ་མ་བཀའ་དྲིན་ཅན་ཤ་སྟག་ཡིན་པར་བསྒོམ་དགོས་པ་རེད།
ད་ཡང་ཚེ་འདིར་རང་གི་ཨ་མས་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་སྟངས་ནི། དང་
པོར་རང་ཉིད་ཨ་མའི་ཁོག་པར་ཡོད་དུས་ཨ་མ་རང་གི་ཟ་ཡ་དང་།
འཐུང་ཡ། འགྲོ་སྟངས། སྡོད་སྟངས། ཉལ་སྟངས་སོགས་སྤྱོད་
ལམ་ཐམས་ཅད་དུ་བུ་ཕྲུ་ལ་གནོད་དོགས་པའི་སྒོན་ཐམས་ཅད་སྡོད་
གང་ཐུབ་དང་། བུ་ཕྲུ་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཟས་ཟ་བ་སོགས་སྲུང་སྐྱོབ་གང་
ཐུབ་བྱས། དེ་ནས་སྐྱེས་པའི་རྗེས་སུ་ཡང་མདོར་ན་ལུས་ཀྱི་དཀའ་ངལ། སེམས་
ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། དངོས་པོའི་འགྲོ་སོང་སོགས་གང་ལ་ཡང་འཛེམས་
པ་མེད་པར་ཨ་མ་རང་གི་སྲོག་ལས་ཀྱང་གཅེས་པར་བྱས་ནས་བུ་ཕྲུ་དེ་
ལ་ཨ་མ་རང་གི་ཤེས་ཚོད་ཐུབ་ཚོད་ཀྱིས་ཕན་བདེ་ཐམས་ཅད་བསྒྲུབས།
གནོད་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཐབས་
ཤེས་བརྒྱ་སྣང་མང་པོའི་སྒོ་ནས་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་ཚུལ་ལ་ཞིབ་ཏུ····
བསམ་···ན་ཚད་མཐའ་མེད་པ་རེད། ཨ་མས་བུ་ཕྲུར་རང་གི་སྲོག་ལས་
ཀྱང་གཅེས་པར་བསྐྱངས་སྟངས་འདི་ཐར་ཆེས་ཤིན་ཏུ་སྨིན་པ་དུད་འགྲོ་
ཚོ་ལ་འང་ང་རང་ཚོས་མཐོང་དང་མཐོང་བཞིན་པ་རེད། དཔེར་ན་བྱི་ལ་ཕྲུ་གུ་ཡོན་
ན་དང་པོར་བུ་ཕྲུའི་དོན་དུ་ཚང་བཟོ་དུས་དེའི་ཡོ་བྱད་གསོག་ཡ་ལ་ཐག་རིང་
པོར་འཚོལ་གར་ཕྱིན་ཏེ་རྩ་དང་། ཤིང་བུ་སོགས་རྐང་རེ་རེ་ནས་འཁྱེར་
ཏེ་ཕར་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ་ཉིན་ལྟར་རེ་བཞིན་བརྒྱ་ཕྲག་ལྷ་བུ་བྱེད་དགོས་པའི་
དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ག་ནང་བཞིན་སྒོ་ང་ཐུང་བ་ན་རང་ཉིད་ལྟོ་ཆས་
ཀྱང་ཟ་ལོང་མེད་པར་སྲུང་སྐྱོབ་ཉིན་མང་བྱེད་དགོས་དང་། སྐྱེས་ཚར་ནས་

ཀྱང་ཕུ་གུ་མང་པོ་གསོ་ཡ་གི་ལྟོ་ཆས་འཚོལ་ཀར་ལན་མང་འགྲོ་དགོས
པ་དང་། དཔྲ་ཐྲུང་བ་ན་ཕུ་གུར་སྐྱང་སྐྱོབ་བྱེད་ཡ་གི་དོན་དག་ལ་རང…
གིས་ཐུབ་ཚོད་ཀྱི་དཔྱ་ཡིན་ན་ཨ་ཙང་ཙང་། མི་ཐུབ་པའི་དཔྱ་ཡིན་ནའང
རང་ཉིད་བློས་བཏང་སྙིང་ཕུ་གུའི་དོན་ལ་འཐབ་འཛིངས་བྱས་ནས་རང་ཉིད
ཤི་དགོས་པ་ཡང་མང་པོ་མཐོང་དང་མཐོང་ཐུབ་ཡིན་པ་སོགས་སེམས
ཅན་རེ་རེས་ཀྱང་དེ་འདྲ་གྲངས་མེད་པ་བྱས་རྒྱུ་བསམས་ནས…
བསྒོམ་དགོས་པ་རེད།།

གསུམ་པ་དྲིན་གཟོ་བ་བཞེར་ཡ་དེ་ནི། ཕྱོན་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད
ཀྱིས་རང་ལ་བཀའ་དྲིན་ཚད་མེད་པ་བྱས་པ་དེ་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས
དྲིན་ལན་གསབ་དགོས་པར་བསམས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་དཔེར་ན…
འཇིག་རྟེན་ན་ས་མ་དྲིན་ཅན་ཞིག་གིས་རང་གི་བུ་གཅིག་ལས་མེད་པ
དེ་རང་མགོ་མ་འཚོན་བར་ཏུ་དཀའ་ལས་འགྲོ་སོང་གང་ལ་ཡང་མ་བལྟོས
པར་དྲིན་ཆེན་པོས་གསོས་ནས་རྗེས་སུ་ཨ་མ་རང་ཉིད་མིག་ལོང་ཞིང་།
ལོང་འཁྲིད་གཞན་མེད་པ་དང་། གཡང་དང་རྡིབ་དོང་སོགས་ཤིན་ཏུ་ཉེན
ཁ་ཆེན་པོར་གཟགས་ཁྲལ་བྱེད་པ་འམ་ཤིན་ཏུ་དབུལ་ཕོངས་ཉམ་ཐག
ཏུ་གྱུར་སོང་ན། དེ་དུས་བུ་དེས་རང་ལ་ནུས་པ་ཡོད་བཞིན་དུ་ཨ…
མའི་བཀའ་དྲིན་དྲན་ནས་དྲིན་གཟོ་རོགས་རམ་མ་བྱས་པར་ལྟ་བསྡད
ན། དེ་ལས་ཐབས་ཆུག་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་མ་རབས་ཆེ་བ་ཞིག
མེད་པ་ལྟ་བུར་བརྩིས་ཀྱི་རེད་པ། དེ་ག་ནང་བཞིན་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས
རང་ལ་དྲིན་ཚད་མེད་པ་བྱས་པའི་མ་རྒན་སེམས་ཅན་འདི་ཚོ་ཡང་ཆོས
ངང་ཆོས་མིན་ལོག་པར་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་མེད་པས
ལོང་ང་ལྟ་བུ་དང་། བླང་དོར་གྱི་ལམ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་མཁན

ཡོང་འཁྲིད་ལྟ་བུའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡང་མེད། དུས་རྟག་པར
ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་སོགས་ཀྱིས་སེམས་དཀྲུགས་ནས་སྡིག་པ
ནང་བཞིན་དུ་འགྱུར། སྒོ་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྤྱོད་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཁོར
བའི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོའམ་ངན་འགྲོའི་གཡང་ས་ཆེན་པོའི་ཕྱོགས་སུ་གོམ
པ་སྤོར་བཞིན་འགྲོ་བའི་གནས་ཚུལ་ཐམ་ཤག་འདི་འདྲའི་དུས་དྲན
གཞི་རོགས་རམ་ཞིག་མ་བྱས་པར་གཡུག་བཞག་ན་ཤིན་ཏུ་ཁྲེལ
མེད་པ་དང་། མ་རབས་ཅན་དུ་འགྱུར་བས་ག་ནས་འགྲིགས་ལྟམ་དུ
སྙིང་ཐག་པ་ནས་དེ་ཚོར་དྲིན་གཞི་འདོད་ཀྱི་བསམ་བློ་མ་སྐྱེས་པར་དུ
སྒོམ་དགོས་པ་རེད།།

དེ་ནས་བཞི་པ་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་ཟེར་ཡ་དེ་རེད། སྔོན་དུ་བཤད
པ་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་མར་ཤེས། དྲིན་དྲན། དྲིན་གཟོ་གསུམ་བསྒོམས
པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པར་སྙིང
ནས་སྡུག་ཅིང་ཤིན་ཏུ་གཅེས་ལ་ཕངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བསམ
པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་ལ་སྤྱིར་བྱམས་པ་ལ་འདི
འདྲ་བའི་ཡིད་འོང་གི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བྱམས་པ་དང་། སེམས
ཅན་བདེ་བ་དང་ལྡན་འདོད་ཀྱི་བྱམས་པ་གཉིས་ཡོད་རེད་དེ། ཕ
མ་འདི་མེད་པར་ཕྱི་མ་འདི་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་མ་ཟད། ཡིད་འོང་བྱམས
པ་འདི་ནི་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་ལས་འགྲོལ་འདོད་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ཆེན
པོ་དང་། བདེ་བ་དང་ལྡན་འདོད་ཀྱི་བྱམས་པ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀ་ལ
མེད་དུ་མི་རུང་བའི་དངོས་ཀྱི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་དང་། འདི་ཤུགས་ཆེ་ཆུང
གི་དབང་གིས་བྱམས་སྙིང་རྗེ་དེ་གཉིས་ཀྱང་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་དུ་འགྱུར
འགྲོ་བ་ཡིན་ཙང་། འདི་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་ལའང་མན་ངག་བསྟན

མའི་ལུགས་དང་། བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེའི་ལུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ལུགས་
མི་འདྲ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་གཉིས་བྱུང་ཞིང་། ཕྱི་མ་ལ་ཕ་མའི་སྒྲུབ་....
ལུགས་ཚང་ཡང་ཕ་མ་ལ་ཕྱི་མའི་སྒྲུབ་ལུགས་མ་ཚོད་བ་བླ་མའི་
མན་ངག་ཏུ་བྱུང་བར་ལམ་ཟིན་[4]ལས་གསུངས། གང་ལྟར་ཡིན་
འོང་བྱམས་པ་འདི་ལ་ཐབས་མང་པོ་དང་། ནན་ཏན་ཆེན་པོས་སྒོམ་
བ་འདོན་དགོས་པ་ནི་ཤ་ཚང་གི་གནད་ཆེན་པོ་རེད།། ||

LESSON TWENTY

VOCABULARY

རིགས་པ།	logical reasons
མྱོང་བ།	experience
ཆ་ན།	even
ཚང་།	nest
ཤིང་ཁྱུ།	a small piece of wood, twig
སྒོང་།	egg
དྲིན་ཅན།	kind
དཀྲུགས།	to stir up, to incite
སྨྱོན་པ།	a madman
གོམ་པ་རྒྱག	to step
ལམ་ཟིན།	notes on the Lam Rim
ཏན་དན།	effort, exertion

EXPRESSIONS AND IDIOMS

སྲིད་རྩེ།	the world summit
འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག	the six kinds of beings (i.e. men, gods, asura, hell-denizen, amimal, and preta)
མངལ་སྐྱེས།	womb-born
སྒོང་སྐྱེས།	egg-born
ཐག་བཅད།	to decide, to determine
ཁྱད་སྐྱོབ།	protection
ཤེ་ཚོད།	to the extent of one's understanding
ནུས་ཚོད།	to the extent of one's ability

ཕན་བདེ་	benefit and happiness
བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་	many hundreds and thousands
རྐང་རེ་རེ་ནས་	stick by stick, piece by piece
ཕར་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ་	to go back and forth
ཉིན་ལྟར་རེ་བཞིན་	every day, daily
ཟ་ལོང་	time or opportunity to eat
ཟོ་ཆས་	food stuff
འཐབ་འཛིངས་	fight
དྲིན་ལན་གསབ་	to repay a favor or kindness
རང་མགོ་ཐོན་	to be able to take care of oneself
ལོང་འཁྲིད་	one who leads a blind person
ཀྱབ་དོང་	mud hole
གཟགས་གྲབས་	about to fall, ready to fall
དབུལ་ཕོངས་	poor, destitute
རོགས་རམ་	aid, assistance
དེ་ལས་ཐབས་སྡུག་པ་	more miserable than that
མ་རབས་	low, disreputable or ill-mannered people
མ་རྒན་	"old mother"
སྒོ་གསུམ་	the three doors (i.e. of body, speech and mind)
གཡུག་བཞག་	to throw or cast aside, to disregard
ག་ནས་འགྲིགས་	how can it be right
མེད་དུ་མི་རུང་བ་	cannot be without, indispensible

NOTES

1. སྲིད་རྩེ "the world summit" variously called the absorption of 'neither perception nor non-perception' (འདུ་ཤེས་མེད་ འདུ་ཤེས་མེད་མིན་) is the highest of the four levels of the formless world, and the highest position attainable by means of the mundane path (འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་). See Lesson 5, Note 8.

2. འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་ "the six kinds of creatures", i.e. the creatures of the six realms of the round of existences, hell-denizens, etc.

3. མྱོང་ - མྱོང་ the verb meaning "to experience" may sometimes be used with other verbs as a kind of particle indicating past tense, i.e. when the agent of the action is an animate and not an inanimate object.

4. ལམ་རིམ་ - ལམ་རིམ་ is the title of a commentary on Tsong kha pa's <u>Lam Rim</u>. It represents an oral commentary of Pha bong kha as set down in notes by Khri bzang rinpoche, one of the tutors of the present Dalai Lama.

TRANSLATION

I. It is said that it is necessary in the beginning to meditate as mother, isn't it? So, how ought one to meditate this?

G. At the time of meditating this so-called "understanding as mother", first through recourse to the arguments which establish a past and a future birth such as are set forth in the Pramāṇavārttika etc., it is necessary to find a stable ascertainment and trust about the way of taking birth that there is no body of (any of) the six kinds of creatures of which it may be said "I was not born as such and such", (ascertaining) by way of understanding, that birth has no beginning or number via reflection on the manner in which all living creatures have from beginninglessness taken birth in this round of existences from the height of the world summit to the depths of the Avici hell. When one has obtained this (above trust), then, for instance, the majority of us, the womb-born and the egg-born, humans and gods etc., needs each a mother, and just as births such as these are without a number or a bound to their beginning, the mothers also of each of these is without a count or limit; and once one makes it thus, finally one does not find even one to show of whom it may be said, "such a creature as this has never functioned as my mother"; therefore, all living creatures have just been one's mother, and each of these also has functioned as one's mother a countless number of times; having determined in favor of this notion, it is necessary to meditate (thus) until the production of the experience. Then, the second is the mindfulness of kindness. The reason is that if one previously understands that all living creatures are one's mother, they have not merely functioned as one's mother; for instance, it is necessary to meditate that all living creatures are just one's own kind mother by way of reflection that at each time of functioning as mother, just as one has been taken care of with kindness by one's mother in this life, each living creature has also done thus at the time of functioning as one's mother. Moreover, as to the way of being taken care of with kindness by one's mother in this life: - first at the time when one is in the mother's belly, the mother to the extent of her ability avoids all faults of possible danger to her offspring in all her behavior of eating, drinking, walking, sitting, sleeping, etc., and to the extent of her ability she takes the safeguards of eating food which is beneficial to her offspring etc. Then, in brief, after birth also, the mother secures every benefit and happiness for her offspring to the extent of her knowledge, to the extent of her ability, making (her

offspring) more dear than even her own life, without being reluctant about any physical toil, or mental misery, or expense of things, etc.; through many ways, (the above) and the dispeling of all misery and harm, if one considers the way of having been taken care of by kindness, its measure is unbounded. It is just as we have seen and are seeing, that even the most dumb animals have this way of the mother's fostering (her offspring) as dearer than even her own life. For example, a bird, - first at the time of building a nest for the purposes of the offspring, in order to accumulate its material, she goes a great distance to search, and carries grass and sticks etc. piece by piece, and has the toil of having to make, say, a hundred trips back and forth every day, and similarly, when the eggs are laid, she must furnish(them) protection for many days, without opportunity to eat foodstuff herself, and also, once they have been born, she has to go many times to search for foodstuff to feed her many offspring, and when an enemy appears, for the purpose of furnishing protection to her offspring - if the enemy is of a size of which she is capable, goes without saying - but even if the enemy is of a size of which she is incapable, she will give up her own life, and as we have seen and are seeing, many who having made a fight for the purpose of their offspring have to die themselves; it is necessary to meditate, having reflected on the way in which that all living creatures have done thus (for us) countless times.

As for the third, the so-called repayment of kindness, - there is reflection that it is necessary from the heart to repay this immeasurable kindness done for us by all living creatures previously. Here, for example, in the world, once a kind mother has looked after an only son without regard for any expenses and difficult labor etc. until he can take care of himself, if later the mother herself becomes very wretched and destitute or is blind and without another leader in her blindness, and she were about to fall into a very great danger, an abyss or mire etc., if then, at this time, this son stood by watching without making assistance (and) repayment of kindness out of mindfullness of his mother's kindness, wouldn't he be counted as the most shameless scoundrel. Likewise, if one leaves, without rendering an assistance or repayment of kindness, these living creatures, an old mother who has done immeasurable favors for one, at the time when she is like blind on account of the absence of the eye of wisdom which understands well the virtuous and the non-virtuous, and when she is also without "the good friend" who is like a leader of the blind and shower without perversion of the way of cultivating

and avoidance, and when she is as crazed from a mind always incited by the passions, the three poisons etc., and by way of various evil actions through the three doors, has such a wretched situation of walking, like stepping in the direction of a great fall into the evil transmigrations or the great river of the round of existences, - (if one stood by at this time), since one would be extremely shameless and a scoundral, how would it be right? -: thinking thus, one must meditate until arousing from the heart the wish to repay the kindness of these.

Then the fourth, - this so-called affectionate love signifies a pure attitude possessed of the aspect of holding in esteem and as dear and attractive, all living creatures without partiality, through recourse to the understanding as mother, mindfullness of kindness, and repayment of kindness as were explained above. Moreover, generally, love has both a love possessed of an aspect of affection such as the above and a love which wishes living creatures to have happiness. Without the former, there is no means for the latter's coming; not only that, this affectionate love is the principal direct cause, the sine qua non, of both the great compassion which wishes living beings to be free of misery and the great love which wishes them to have happiness, and by virtue of the greater or lesser strength of this, both love and compassion come to be of a greater or lesser strength; therefore, the technique of practising this also has two specific different systems of practising this, the system of the seven precepts and the system of the sameness and exchange of oneself and the others. It is said in the Lam zin that according to the (oral) precepts of a guru, the latter has the entire practice system of the former, whereas the former does not have the entire practice system of the latter. Whatever many techniques this affectionate love may have, it is necessary to raise it to experience with a great earnestness; this is the most important point.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Twenty.

1 འོ་ན་མར་ཞིས་ཐེར་ཡ་དེ་སློམ་དྲུས་ཚིག་མར་ག་རེ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད།

2 མི་ཉི་མར་ཞིས་སྨི་བ་དེ་གང་འདྲས་ཟེ་སློམ་དགོས་པ་རེད།

3 ད་ནས་གཉིས་པ་དྲིན་དྲན་སློམ་སྐངས་ལ་གང་འདྲ་ཡོད་པ་རེད།

4 འོ་ན་དྲིན་དྲན་སློམ་དྲུས་ཚོ་འདིར་རང་ག་ཨ་མས་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་ཚུལ་ལ་སྐྱར་ནས་སློམ་དགོས་བྱས་པ་རེད་པ་ དེ་གང་འདྲས་རེད།

5 ཕ་མས་སྡུག་གུར་དྲིན་གྱིས་སྐྱོང་སྐངས་འདི་དྲུད་འགྲོ་ཀྱི་སྐྱི་བུ་ལ་མཆོན་ན་གང་འདྲ་རེད།

6 འོ་ན་དྲན་གཟི་སློམ་ལུགས་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ།

7 ཨ་ན་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་དང་བྱམས་པ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

8 འོ་ན་ཡིད་འོང་བྱམས་པ་སྒྲུབ་སྐངས་དེ་ལ་ལུགས་སྤྱིལ་ཁྱད་པར་ཅན་གཉིས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད་པ་དེ་གཉིས་ག་རེ་རེད།

LESSON TWENTY-ONE

༄༅། །དེ་ནས་ཞུ་པ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཟེར་ཡ་དེ་རེད། དེ་ནི་བྱམས་པ་
མགོན་པོས། དེ་ཡི་རྩ་བ་སྙིང་རྗེར་འདོད། ཅེས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་ཐེག
པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རྩ་བར་གསུངས་པ་དང་། དཔེར་ན་ཟད་ཟླ་བ་གྲགས
པས་ཀྱང་། དབུ་མ་འཇུག་པའི་ཐོག་མར་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས
སོགས་ལ་དངོས་སུ་བསྟོད་ཕྱག་མ་གནང་བར་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ
བསྟོད་ཕྱག་གནང་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། སྙིང་རྗེ་དེ་ཉིད་ཐེག
པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལོ་ཏོག་ཕུན་སུམ···
ཚོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གལ་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན
གྱིས་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། འོ་ན་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་སངས
རྒྱས་ཀྱི་ལོ་ཏོག་ཕུན་ཚོགས་སྐྱེ་བ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གལ
ཆེ་སྟངས་གང་འདྲ་རེད་ཟེར་ན། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་དང་པོ་ཐེག་པ་ཆེན
པོའི་ལམ་གྱི་འཇུག་སྒོ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྩ
བ་ཡིན་ཚང་། ཐོག་མར་གལ་ཆེ་བ་ས་བོན་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ནས་བྱང་
ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ་ཐེག་ཆེན་ལམ་ལ་ཞུགས་ནས་ཀྱང་སྙིང་རྗེ
ཆེན་པོའི་དབང་གིས་གཞན་དོན་དུ་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སོགས་པའི
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ཚད་མེད་པ་ལ་རིམ་གྱིས་གོང་འཕེལ
དུ་སློབ་དགོས་པ་ཡིན་ཚང་བར་དུ་གལ་ཆེ་བ་ཆུ་ལུད་ལྟ་བུ་དང་། དེ
ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས
ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་ནས་ཀྱང་སྙིང་རྗེ་མེད་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མི···
མཛད་ཚང་། སྙིང་རྗེའི་དབང་གིས་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་མ་སྟོང་བར

ཏུ་འཕྲིན་ལས་མཐའ་ཡས་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་
དོན་མཛད་བཞིན་བཞུགས་པ་ཡིན་ཙོད། མཐའ་མར་གལ་ཆེ་བ་འབྲས
བུ་སྨིན་པ་དང་འདྲ་བ་བཅས་རེ་བ་ཚོམ་དུ་འདུ་རེད།།
དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ལ་དམིགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་ལས
གྲོལ་ན་དགའ་བ་དང་། གྲོལ་ན་ཅི་མ་རུང་བསམ་པ་ལྟ་བུའི་སྙིང
རྗེ་དང་། དེ་དག་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་བདེ་བ་དང་ལྡན་ན
ཅི་མ་རུང་བསམ་པ་ཚོམ་གྱི་བྱམས་པ་ནི་ཞེན་རང་སོགས་ལ་འང་ཡོད
པ་ཡིན་ཙང་། དེ་ཚོམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྙིང་རྗེ
ཆེན་པོ་ཟེར་ཡ་དེ་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ
བར་བྱེད་བསམས་པའི་སྐྱོབ་འདོད་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ཤུགས་ཅན་ཞིག···
དགོས་པ་རེད། དེ་ཡང་སྔར་སྐྱེས་བུ་ཆུང་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་བཤད
པ་ལྟར་འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་ཡང་ལེགས
པར་བསམས་པ་དང་། མར་ཤེས་ནས་ཡིད་འོང་བྱམས་པའི་བར་ལ···
སེམས་ཡག་པོ་ཞིག···སྐྱེདས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས
ཅད་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པར་དཔེར་ན་ཤིན་ཏུ་གཅེས་པའི་མ་བུ་གཅིག
པས་རང་གི་བུ་རྫབ་དོང་དུ་ལྷུང་བ་མཐོང་དུས་སྙིང་ཐག་པ་ནས་དེ
ལས་འགྲོལ་འདོད་ཀྱི་བློ་བཅོས་མ་མིན་པ་ལྷུང་བ་ལྟར་བཞིན་སེམས
ཅན་རྣམས་འཁོར་བའི་རྫབ་དོང་ཆེན་པོར་ལྷུང་བའི་སྡུག་བསྔལ
གྱིས་མནར་བར་མཐོང་བ་མ་བཟོད་རྣམས་ཉེ་རིང་མེད་པར་སྙིང་ཐག
པ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟ་བུའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་འགྲོལ
བར་འདོད་པའི་བློ་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རང་ཤུགས་ཀྱིས་སྐྱེ
དུས··· སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ངོ་མ་དེ་སྐྱེས་པ་རེད། དེ་སྐྱེས་པ་ན་སེམས

ཅན་བདེ་བ་དང་འཕྲང་འདོད་ཀྱི་བྱམས་པ་ཆེན་པོ་འང་དེ་དང་ལྷུས་
མཉམ་དུ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་སྐྱེ་གི་ཡོད་པ་རེད།།
དེ་ནས་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ནི་མདོར་ན། སྙིང་རྗེ་དང་བྱམས་པ་
གཉིས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་དབང་ཆེ་རུ་སོང་སྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་སྡུག
བསྔལ་སེལ་བ་དང་བདེ་བ་སྒྲུབ་པ་དུ་ཡང་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་
པར་ང་རང་གཅིག་པུས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་འདུག་སྙམ་དུ་དེའི་ཁུར་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་འཁྱེར་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་རྣམ་དག
ཅིག་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།།
དེ་ནས་བརྒྱུད་པ་འབྲས་བུ་སེམས་བསྐྱེད[1]་ནི། དེ་འདྲས་སེ་བྱས་ནི་སྙིང་
ཐག་པ་ནས་གཞན་དོན་ཁུར་དུ་འཁྱེར་བའི་ལྷག་བསམ་དེ་སྐྱེས་པ་
ན། ད་ཡང་ད་སྔའི་གནས་སྐབས་སུ་རང་ཡང་སེམས་ཅན་གཞན་ལྟར་
འཁོར་བའི་ནང་དུ་ཡོད་སྟེ་སེམས་ཅན་ཚང་མ་ཕར་བཞག་སེམས་
ཅན་གཅིག་གི་ཡང་དོན་དག་མཐར་ཕྱིན་པ་བྱེད་པའི་ནུས་པ་རང་ལ་
མེད་པར་མཐོང་ནས། ད་དེ་ནུས་པ་ཞིག་མི་ཡོད། ཡོད་ན་དེ་འདྲ་ཞིག
འཐོབ་ཨེ་ནུས་སྙམ་དུ་སྟེ་དུས་རྗེས་ན་དེ་ནི་སྒྲིབ་གཉིས་ལ་སོགས་པའི་
སྐྱོན་མ་ལུས་པ་སྤངས། མཁྱེན་བརྩེ་ནུས་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་
ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞི་ན་ལ་ཡོད་པ་མ་ཟད
དེ་ཐོབ་ནུས་པ་དང་། ཐོབ་དགོས་པར་མཐོང་ནས་རང་ཉིད་སེམས
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་མྱུར་དུ་འཐོབ་པར
བྱའོ་སྙམ་པའི་སེམས་དེ་ལ་རྩོལ་མེད་ཀྱི་སྐྱོང་བ་ཐོན་དུས་རྫོན་
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དངོས་གནས་དྲང་གནས་དེ་ཐོབ་པ་དང་། ཐེག
པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཐོག་མར་ཞུགས་པ་རེད། ད་དེ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་

རྒྱུ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་མའི་ལུགས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེད་
སྦྱངས་ཀྱི་རིམ་པ་མདོར་བསྡུས་དེ་ཙམ་བྱས། འདིའི་མཚམས་སུ་
བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེའི་སྒོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱོང་སྦྱངས
ཀྱི་རིམ་པ་ནི་ཡང་གནད་འགག་ཞིག་ཏུ་ཆེ་བས་ཞི་བ་ལྷའི་སྤྱོད་···
འཇུག་དང་། བློ་སྦྱོང་ཁག་གི་མན་ངག་དང་། ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་···
སོགས་ནས་གསུངས་པ་འགའ་ཞིག་བསྡུས་ནས་ཏུད་ཟུར་བཀོད་
དགོས་པ་འདྲ་ཞིག·····འདུག་སྐྱེ་མ་ད་དྲགས་སོགས་པས་འདེར་མི་བཤད་
ཅེད། ཤེས་འདོད་ན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མན་ངག་དང་གོང་གི་
གཞུང་དེ་ཚོ་སོགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་ཡག་པོ་བྱས་ནས་ཤེས་དགོས།།
འོ་ན་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་སློབ་ཚུལ་གང་འདྲ་རེད།
བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་རྒྱལ་སྲས[2]ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་དངོས་སུ་
མ་བསླབ་ན་གཞན་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ས་ར་སྐྱེལ་བས་ཐབས་ཡོད་པ་
མ་རེད། དཔེར་ན་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་འོ་རྣམ་དུ་ཐག་བཅད་པའི་
སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་ལ་དངོས་སུ་མ་ཞུགས་ན་དེར་
སླེབས་མི་ཐུབ་པ་ནང་བཞིན་རེད། དེ་ཡིན་ཙང་སེམས་བསྐྱེད་སྤྱོད་
པ་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱ་བས་དངོས་སུ་མ་ཞེན་པ·····དེ་ལ་སྨོན་པ་སེམས་
བསྐྱེད་དང་། སྤྱོད་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱ་བས་དངོས་སུ་ཞེན་པ་དེ་ལ་
འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ཚད་མེད་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཚོ་ཚང་མ་བསྡུས་
ན་གཙོ་བོར་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཉམས་ལེན་དུ་བསྡུས་འགྲོ་གི་ཡོད་
པ་རེད། ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཉམས་ལེན་ཟེར་ཡ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་སྦྱིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས།

བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་བཅས་
ཀྱི་ཉམས་ལེན་དྲུག་པོ་དེ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ 3
དེ་བསྡུས་ན་ཆོས་སྐུ་དང་། གཟུགས་སྐུ་གཉིས་སུ་བསྡུས། དེ་ག་ནང་
བཞིན་དེ་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ཡང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་
གཉིས་སུ་བསྡུས་པ་རེད། དེ་གང་འདྲ་རེད་ཟེར་ན། གཙོ་བོར་གཟུགས་
སྐུ་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ལ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་དང་། གཙོ་བོར་
ཆོས་སྐུ་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་
ཡིན་ཙང་སྦྱིན་སོགས་ཕར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ 4
དང་། དྲུག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་དེ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་[4]བྱས། ཚོགས་
གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་དུ་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་པ་རེད།།

དེ་འདྲ་བའི་སྦྱིན་སོགས་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་སོ་སོར་བཤད་རྒྱུ་མདོར་
བསྡུས་ཙམ་བྱས་ན། དང་པོ་སྦྱིན་པ་ལ་རང་གི་ཡོ་བྱད་ལ་སོགས་པ་
གཞན་ལ་གཏོང་འདོད་པའི་སེམས་པ་དེ་སྦྱིན་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། དེ་
ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད་པས། དང་པོ་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་ཟེར་བ་ནི།
དཔེར་ན། རྒྱུ་ནོར་ཟས་ཁམ་གང་ཙམ་གཞན་ལ་སྦྱིན་པ་ནས་ཆེ་བ་རང་
གི་ལུས་སྲོག་དགེ་རྩ་ཏར་བཅས་པ་གཏོང་[5]བའི་བར་དང་། གཉིས་པ་
ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ནི། གཞན་ལ་ཕན་སེམས་ཀྱིས་ཆོས་ཞ་ན་ཚིགས་
སུ་བཅད་པ་གཅིག་ཡན་ཆད་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་རེད། གསུམ་པ་མི་འཇིགས་
པ་སྐྱབས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ཟེར་བ་ནི། སེམས་ཅན་མིར་བསྲེག་པ་དང་།
ཆུར་ཁྱེར་བ་སོགས་ལས་སྐྱོབ་པ་དང་། སེམས་ཅན་བཙོན་རར་
ཆུད་པ་ལས་འདོན་པ་སོགས་གཞན་འཇིགས་པ་དང་། ཉམ་ང་བ་
གང་ཡང་རུང་བ་ལས་སྐྱོབ་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ཡང་སྦྱིན་…

པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་གོ་དོན་ནི། གཏོང་སེམས་སྦྱངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྙིང་
རྗེ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དབང་གིས་རང་ལ་དབང་བའི་ལུས་སྲོག་
ལོངས་སྤྱོད། དུས་གསུམ་གྱི་དགེ་རྩ་དང་བཅས་པ་གཞན་ལ་གཏོང་
བ་ལ་སེར་སྣ་དང་ཕངས་སེམས་སོགས་གང་ཡང་མེད་པར་སྙིང་
ཐག་པ་ནས་གཏོང་ཕོད་པའི་བསམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ལ་ཟེར་བ་མ་
གཏོགས་སྦྱིན་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་དོན་དངོས་པོ་བཏང་སྟེ་འཇིག་རྟེན་
ན་དབུལ་ཕོངས་ཚང་མ་མེད་པར་བཟོས་པ་ལ་ཟེར་བ་མ་རེད། ག་
རེ་རེད་ཟེར་ན། དཔེར་ན་དེང་སང་གི་ཧྲུལ་སྐུ་སེམས་ཅན་དབུལ་ཕོངས་
མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་དེ་སྔར་གྱི་སངས་རྒྱས་དེ་ཚོ་སྦྱིན་པ་མཐར་མ་ཕྱིན་པར་
མི་འགྱུར་བ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས། གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་དབུལ་
པོར་བས། ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཡོད།།
དེ་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ལ་འང་གསུམ་ཡོད་པས། དང་པོ་ཉེས་
སྤྱོད་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཟེར་བ་ནི། མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་གི་ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་། སོ་ཐར། བྱང་སེམས། གསང་སྔགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་གསུམ་
སོ་སོའི་བཅས་མཚམས་དང་མི་འགལ་བར་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྲུང་བ་
དེ་ཚོ་རེད། གཉིས་པ་དགེ་བ་ཆོས་སྡུད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཟེར་བ་མདོར་
ན་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིན་དྲུག་གི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་
པ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་དགེ་བའི་ཆོས་ལ་སློབ་པ་ཐམས་ཅད་དང་།
གསུམ་པ་སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཟེར་བ་ནི། གཞན་རྒྱུད་
སྨིན་བྱེད་བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་དང་། བྱང་ས་ལས་གསུངས་པའི་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བཅུ་གཅིག་ལ་སོགས་པ་སྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་ལ་
བརྩོན་པ་དེ་ཚོར་ཟེར་གྱི་རེད། ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་ལས་སྡོམ་པའི་

ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ནི་གཞན་གཉིས་ཀྱི་འང་རྟེན་ཡིན་ཞིང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དེའི་
ངོ་བོ་གཞན་ལ་གནོད་པ་གཞི་དང་བཅས་པ་སྤོང་བའི་སེམས་པ་གཙོ་
བོ་ཡིན་ཚོད། སྙིང་རྗེ་དང་བྱང་སེམས་ཀྱི་དབང་གིས་སྲོག་གཅོད་ལ་
སོགས་པ་གཞན་ལ་གནོད་པ་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ལས་རང་གི་སེམས་
ཕྱིར་ལོག་པའི་སྤོང་སེམས་དེ་གོང་འཕེལ་དུ་གྱུར་ནས་དེ་ཉིད་མཐར་
ཕྱིན་དུས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་གྱི་དེ་རྫོགས་
པ་ཕྱིར་ལ་ཏུ་སེམས་ཅན་རེ་རེ་ནས་གནོད་འཚོ་མེད་པའི་སར་བསྐྱལ་
ཏེ་སེམས་ཅན་སུ་ལའང་གསོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་མེད་
པར་བཟོས་པ་ལྟ་བུ་ལ་རག་ལས་པ་མིན་པ་ཡང་། སྔར་བྱོན་པའི་
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་མཐར་ཕྱིན་ཚུལ་ལ་དཔག་
ནས་ཤེས་ནུས་པ་རེད། ད་ཚུལ་ཁྲིམས་མདོར་བསྡུས་དེ་ཙམ་བྱས་
ནས། གསུམ་པ་བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་གྱི་ཉམས་ལེན་འབྱེད་སྐབས་
ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས། ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་སྡིག་པ་མེད། བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་
དཀའ་ཐུབ་མེད། ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་བཟོད་པའི་
ལེགས་ཕྱོགས་ཞེ་སྡང་དམ་ཁོང་ཁྲོའི་ཉེས་དམིགས་དང་། བཟོད་པའི་
ཕན་ཡོན་མཐའ་ཡས་པ་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ལས་གསུངས་པ་དེ་
ཚོ་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་ཐབས་ཤེས་མང་པོ་དང་། ནན་ཏན་ཆེན་པོས་བཟོད་
པ་སྒོམ་དགོས་པ་རེད། དེ་ཡང་ཁོང་ཁྲོའི་ཉེས་དམིགས་ཕྱོགས་གཅིག་
ཙམ་བརྗོད་ན། དཔེར་ན་ང་རང་ཚོ་བྱང་སེམས་མིན་པ་གཅིག་གིས་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཅིག་ལ་ཁོང་ཁྲོ་སྐད་ཅིག་གཅིག་སྐྱེས་
ན་ཡང་དེས་སྔར་བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པའི་དགེ་རྩ་འཇོམས་
པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་རེད། བཟོད་པ་དེ་ལ་འང་གསུམ་གསུངས་

པས་དང་པོ་གནོད་བྱེད་ལ་ཇི་མི་སྙམ་པའི་བཟོད་པ་ཟེར་ཡང་དེ་སྒོམ་ཐབས་ནི།
གཞན་གྱིས་རང་ལ་གནོད་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་ཚུལ་གནོད་བྱེད་དེ་ལ···
སྔར་ཁྲོ་བའི་ཉེས་དམིགས་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ལ་ཁྲོ་མི་རིགས་
པའི་རྒྱུ་མཚན། དཔེར་ན་དགྲས་རང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཁོ་རང་ལ་རང་
དབང་ཡོད་ནས་བྱེད་པ་དང་། རང་དབང་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་
པས་སེམས་དཀྲུགས་ཏེ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པ་ན། ཁོ་
ལ་རང་དབང་གཏན་ནས་མེད་པར་ལས་ཉོན་དྲག་པོས་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་
ཡིན་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཤེས་ན་དེ་ལ་ཁྲོ་བ་ཤིན་ཏུ་ནས་མི་རིགས་
པ་དཔེར་ན། གདོན་ནམ་ནད་ཀྱིས་སྨྱོས་པའི་མི་ཞིག་གིས་གཉེན་ཕྱོགས་
སོགས་ཁོ་རང་ལ་རོགས་རམ་བྱས་མཁན་ཚོར་ཡང་གནོད་པ་བྱེད་འདོད་
ཅིང་། མཚོན་བརྡེག་པ་སོགས་བྱས་ཀྱང་གཉེན་གྲོགས་སོགས་ཀྱིས་དེ་ལ་
ཁྲོ་མི་རིགས་པར་དུང་སྙིང་རྗེ་བསྐྱེད་ནས་དེ་ལ་ཕན་ཕྱོགས་བྱེད་དགོས་
པ་བཞིན་དུ་གཞན་གྱིས་རང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་ཚུལ་ཀྱང་། ཁོ་ཞེ་སྡང་ལ···
སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པས་བཟི···ནས་དེ་འདྲ་བྱེད་པ་མ་གཏོགས་
ཁོ་རང་ལ་རང་དབང་གཏན་ནས་མེད་པ་དང་། ཁོ་རང་གི་རང་བཞིན་དེ་འདྲ་
མ་ཡིན་པ་སོགས་བསམས་ནས་དེ་ལ་སྙིང་རྗེ་དང་བཟོད་པ་ལྷག་པར་དུ་
བསྐྱེད་ནས་སྒོམ་དགོས་པ་རེད། དེ་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་
ཤ་ཚང་རྒྱས་པོ་སྤྱོད་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་སོགས་ལས་གསུངས་པ་བཞིན་
བསླབས་ནས་བསྒོམ་དགོས།། ||

LESSON TWENTY-ONE

VOCABULARY

ཇི་སྲིད་ (བར་)	until	སྡོམ་	to restrain
འཕྲིན་ལས་ (ཞ)	deeds, actions	བྱང་ས་	Bodhisathvābhūmi
ལྷུང་བ་	to fall	གནོད་ཚེ་	harm, injury
འབྱིང་	to sink down	དཔག་	to infer, to know by inference
ཞི་བ་ལྷ་	Śantideva	གདོན་	evil spirit, demon
གྲོང་ཁྱེར་	city	སྨྱོས་	to become out of control (like drunk, insane, etc.)
ཟང་ཟིང་	material stuff	བཟི་	to be drunk
བཙོན་ར་	jail, prison	རྣམ་གྲངས་	many different varieties of; synonym
ཉམ་དབ་	destitution, weakness		
སེར་སྣ་	stinginess, miserliness		

EXPRESSIONS AND IDIOMS

བསྟོད་ཕྱག་	praise and salutation
ཐོག་མ་མཐའ་བར་	the beginning, the middle, and the end
གོང་འཕེལ་	to rise higher; to be elevated
ཆུ་ལུད་	water and manure
མ་སྟོང་བར་	until empty or void

ཅི་མ་རུང་ + (ན་)	how good it would be if . . .
ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་སུ་	at this time
ཨེ་ཡོད་	is there?
མཁྱེན་བརྩེ་ནུས་གསུམ་	knowledge, compassion, and power
དངོས་གནས་ངང་གནས་	honest to goodness
འདིའི་མཚམས་སུ་	at this point
བློ་སྦྱོང་	manual of systems of mental discipline
སྨོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་	the mind of wishing
འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་	the mind of entry
གཟུགས་སྐུ་	Nirmana-kaya, magical-creation body
ཆོས་སྐུ་	Dharmakaya, dharma-nature body
བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་	accumulation of merits
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་	accumulation of gnoses
ཟས་ཁམ་གང་	a morsel of food
རང་ལ་དབང་	to belong to one
ཕངས་ (སེམས་)	parsimony
གཏོང་ཕོད་པ་	to be able to give
བཅས་མཚམས་	the prescribed limits, the limits of the rules
ལྡོག་ཕྱོགས་	the opposite, the reverse
ཁི་(མི་)སྙམ་པ་	(not) to even the balance, (i.e. [not] to repay in kind)
མཚོན་བརྡེག་	to strike with a weapon

NOTES

1. སེམས་བསྐྱེད་ = བྱང་ཆུབ་སེམས་

2. རྒྱལ་སྲས་ "a son of a conqueror" is a common epithet of a Bodhisattva.

3. སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ "the body of a Buddha". Here, the word སྐུ་ "body" connotes rather the totality of an aggregation, e.g. the body of his compositions, rather than extension. ཆོས་སྐུ་ the dharma body or non-corporeal body refers to the manifold of cessation achieved by a Buddha as well as the manifold of the gnostic knowledge which he attains. གཟུགས་སྐུ་ the corporeal body signifies the aggregation of corporeal perfections exhibited by a Buddha's physical body as well as the perfection of the physical resources and amenities, like the Buddha field, etc., which a perfect Buddha attains. The corporeal body is further subdivided into ལོངས་སྐུ་ the enjoyment body or smbhogakāya and སྤྲུལ་སྐུ་ the magical creation body or nirmanakāya. The former arises at the time of enlightenment in the Akaniṣṭra, the highest of the divisions of the fourth dhyana (བསམ་གཏན་བཞི་པ་) where it is said to be accessible to Bodhisattvas on the ten stages (ས་བཅུ་) and where it enjoys the use of perfect resources. The later is a myriad of magically created bodies many of which were produced before enlightenment while practising the higher of the ten Bodhisattva levels (ས་བཅུ་). Thus, by way of example, <u>Amiteyus</u> is the name of the sambhogakaya of a Buddha as he appears in the Akaniṣṭra, whereas

Amitabha is the name of the nirmanakaya of the same Buddha as he appears in the pure land of Sukhavati.

Also, the ཆོས་སྐུ་ is often called རང་དོན་གྱི་སྐུ་, and the གཟུགས་སྐུ་ is often called གཞན་དོན་གྱི་སྐུ་ . These are discussed briefly in Lesson 22.

4. བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ "the accumulations of merits and of gnoses". The basis for making this distinction is the ཆོས་སྐུ་ and གཟུགས་སྐུ་ of a Buddha of which the accumulation of merits and the accumulation of gnoses are the causes respectively.

5. དགེ་རྩ་ . . .གཏོང་ "giving the roots of merits" refers to a cardinal Mahayana practice of turning over of dedicating the merits acquired through one's development of virtues to the enlightenment of all living creatures. This dedication of merits is called བསྔོ་བ་ or ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་.

TRANSLATION

Then, the fifth is the so-called "great compassion". Here the Natha Maitreya says that this great compassion is the root of the path of the great vehicle, "Great compassion is accepted as its root.", not only that, it is just as it is also the reason for Candrakirti's needing to pay homage to great compassion in the introduction of the Madhyamikāvatara without paying hommage directly to the Buddhas and Bodhisattvas on account of great compassion's being of great importance in the beginning, the middle, and the end for the production of the desirable harvest of Buddhahood, the fruit of the great vehicle. The reason, then, why great compassion is of great importance in the beginning, in the production of the desirable harvest of Buddhahood, is that it is of importance at the beginning as a seed, inasmuch as, this great compassion is the root of producing directly the mind to enlightenment, the gate of entry first to the path of the great vehicle. Then it is of importance in the middle as water and manure, inasmuch as, even having produced the mind to enlightenment and entered into the great vehicle, one must, by the force of great compassion, practise to increase by degrees, the actions of a Bodhisattva, the six perfections etc., for the benefit of others. Then, thirdly, it is of importance at the end as a mature fruit, inasmuch as, even having obtained the fruition, the condition of a Buddha, one would not perform benefits to living creatures, if compassion were absent, and one remains continuously doing immeasurable benefits for living creatures by way of limitless deeds until the round of existence is empty (of living creatures); just roughly, it is thus.

Moreover, having countless living creatues as their object, even the Sravakas and Pratyekabuddhas have a compassion which thinks "It is a joy if these were free of misery," and "how would it not be fitting if they were free?" as well as a love which only thinks "How would it not be fitting if these had the happiness of a high condition (in the world) and of the highest good?"; therefore, as merely this is insufficient, this so-called "great compassion" of the great vehicle requires a powerful compassion which wishes for their deliverance with the thought, "I must free all living creatures from misery." Moreover, it is the development of the real great compassion, when, through recourse to reflection on the general and specific miseries of the round of existences, as explained above in the chapter on the small and the middle individual, and to the cultivation of a good attitude from understanding as mother

up to an affectionate love, there arises by its own power, from the heart to all living creatures without partiality, a nonartificial attitude of wishing, without partiality, all living creatures to be free of such misery, upon beholding living creatures afflicted with the misery of falling into the immense mire of the round of existences, as, for instance, a very affectionate mother of a single son has a nonartificial attitude of wishing from the heart that he be free from it, upon seeing her only son fallen into a mire. When this is produced, there is produced by its own force together with it also a great love wishing living creatures to meet with happiness.

Then, the seventh, the result, the mind to enlightenment: - (The above) having been thus done, when there is developed the attitude which from the heart assumes the burden of benefit to others, again, at this time, upon seeing that one is unable to effect the completion of the benefits of even a single person, to say nothing of all living creatures, and, at the time of searching, with the thought of whether there is one who is able, of whether, if there is, one can himself obtain such himself, - there is only a Buddha, who has without any exception, got rid of the faults of the two obscurations etc. and who has fully realized the virtuous qualities of wisdom, compassion, and power, etc; not only that, upon seeing that this is obtainable and ought to be obtained, at the time when there arises the effortless experiencing of an attitude which thinks "I must quickly obtain the condition of a Buddha for the sake of all living creatures.", one has obtained the honest to goodness mind to enlightenment and has entered at the beginning the path of the great vehicle. Now, this up through the above, makes merely roughly and in brief, the steps of the technique of developing the mind to enlightenment, (the technique) of the system of the seven cause and effect precepts. Since at this point, the steps of the technique of developing the mind to enlightenment by way of the sameness and exchange of oneself and the others, is a point of very great importance, it seems that there ought to be explained briefly some few (points) from the Bodhicaryāvatara of Santideva, the instructions of the different systems of mental training, and the small and great Lam rims etc., because of fear of too much (size), it will not be explained here, and if one wishes to know this, one may know from doing a good study of the above books or from the instruction of a geshe.

I. Well, once the mind to enlightenment is developed, what is the way of training in the action?

G. Once the mind to enlightenment is produced, if one does not actually train in the actions of a son of the conqueror, there is no way of arriving at the Buddha level for the sake of others. For example, it is just as, even though one has produced the mind which is decided, "I shall go to the city.", if one does not actually commence the action of going, one cannot arrive there. Therefore, having the mind to enlightenment without actually performing the practice of (a bodhisattva's) deeds, is called the mind of wishing for enlightenment, whereas having the mind to enlightenment with the actual performance of deeds, is called the mind of entry to enlightenment. Generally speaking, although a Bodhisattva's deeds are without a measurement, if all of these are gathered together, they may be included principally in the practice of the six perfections. These so-called six perfections are the six practices motivated by the mind to enlightenment; the practices of charity, of lawful conduct, of manly effort, of meditative concentration, and of wisdom. Moreover, if one brings together their fruit, the Buddha body, it is included in two, the perfected non-corporeal body and the corporeal body. Likewise, the causes of these also are included in two, the accumulations of merits and of gnoses. The reason is, that, the causes of the attainment principally of the corporeal body are called the accumulation of merits, and the causes of the attainment of the perfected non-corporeal body are called the accumulation of gnoses. Therefore, the first five perfections, charity etc., make up the accumulation of merits, and the sixth perfection, wisdom, makes up the accumulation of gnoses, and it is necessary to practise the union of both accumulations.

To state merely briefly the way of training in these six perfections, charity etc.: -The first, charity, -the actual nature of charity is the attitude of wishing to give to others one's possessions etc., and since, if one distinguishes, it has three subdistinctions, the first, called the giving of material stuff, is, for example, (anything) from the small giving to another of a morsel of food up to the greater giving of one's life, along with the merits (acquired by the giving), and the second, the giving of the doctrine, is, say, with the thought of benefiting, to teach another the doctrine from a single sloka on up. The third, called 'the giving of the asylum of being free of fear', is saving a living creature from burning in fire, drowning in water, etc. or saving another from any fear or wretched condition (like) taking out a living creature from a prison

which he has happened into, etc. Moreover, as for the meaning of the perfection of giving, -other than signifying through recourse to training in an attitude of generosity, the giving to another of one's life, material stuff, roots of virtues of the three times, (etc.) out of compassion and the mind to enlightenment, (or) the perfection of the attitude which can give from the heart without any stinginess or parsimony etc., the meaning of the perfection of giving is not the abolishment of all poor in the world through the giving of things. The reason is, that, it is just as, even though there are many poor in the world, the former Buddhas did not perform the perfection of giving. Also, it is stated at length in the Bodhicaryāvatara, "If by abolishing poor creatures ....etc.".

Then, as the perfection of lawful conduct has also three, -the first, called the lawful conduct which restrains evil actions, is the observing accordingly without transgressing their prescribed limits, the lawful conduct which avoids the 10 non-virtues and the lawful conduct of the three vows (i.e.) of individual deliverance, of a Boddhisattva, and of the Mantrayana. The second, the lawful conduct which gathers together the virtuous qualities, is all the Bodhisattva's training in the virtuous qualities, the six perfections etc. which mature the mental continuum of oneself and others. The third, called the lawful conduct which performs benefits for living creatures, signifies the efforts to do the practice of maturing the mental continuum of others, (like) the four things which collect (disciples) and the eleven objectives of living creatures which are set forth in the Bodhisattvabhūmi. etc. Among the three, this lawful conduct of restraint, is the foundation of the other two also, and since the nature of this lawful conduct is principally an attitude of avoiding injury to another, along with its basis, once one increases this attitude of avoiding, by which one's mind is turned away from injury to others and its causes, killing etc. by the force of compassion and the mind to enlightenment, when this (attitude) is fully achieved, the perfection of lawful conduct is fully achieved; however, the perfection of this is not the bringing of living creatures one by one externally to a place of no injury, and likewise, it (s perfection) is not dependent upon anihilating the miseries, of being killed etc., of every living creature; this can be known through drawing the conclusion from the manner in which the Buddhas of the past have perfected lawful conduct.

Now, lawful conduct having been made just briefly, -the way of practising the third, the perfection of patience: -by way of understanding the statements in the scriptures and commentaries on the unlimited benefits of patience and the evil effects of anger or hatred, its contrareity, like the statement in the Bodhicaryāvatara, "There is no evil like hatred, no austerity like patience.", one must meditate patience by many methods and with great application. Moreover, to state just a single part of the evil effects of anger, - for instance, it is taught that if we non-Bodhisattvas produce a single instant of anger toward a Bodhisattva, we destroy by that the roots of virtue accumulated over a thousand eons. As this patience also is taught to be threefold, - the way of meditating the first, called the patience of not getting even with a doer of an injury: - is (meditating upon) the reasons why anger towards him is improper: for example, if one considers whether an enemy does the performance of an injury to oneself, having personal control, or whether, without any personal control, his mind is incited by karma and the passions, one will understand that he is enjoined to act by strong karma and passion, without his having any personal control at all, and when one understands this, anger towards him is very improper, -for instance - a man who is crazed by an evil spirit or a disease, wishes to do injury even to his helpers, his friends and relatives etc., and even though he strikes them with a weapon etc. the friends, relatives etc. then produce compassion, as anger is unsuitable, and must help him; just so, also, when another does an injury to oneself, upon reflecting that his nature is not such, and that other than being intoxicated by the passions of hatred etc., he is completely without personal control etc., it is necessary to meditate producing particularly patience and compassion. This and the others one ought to meditate upon, studying the wide variety of reasons as set forth in the Bodhicaryāvatara and the Lam rim etc.

EXERCISES

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Twenty-one.

1 སྤྱིར་བཏགས་པས་དབུ་མ་འཇུག་པའི་ཚིག་མར་སངས་རྒྱས་དང་
བྱང་སེམས་སོགས་ལ་བསྟོད་ཕྱག་མ་གནང་བར་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་
ལ་བསྟོད་ཕྱག་གནང་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ག་རེ་ཡིན་ནམ།

2 འོ་ན་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལོ་ཏོག་ཕུན་ཚོགས་སྨི་
བ་ལ་ཞིག་མར་གལ་ཆེ་བ་ས་བོན་ལྟ་བུ་ཡིན་སྟངས་གང་འདྲ་
རེད།

3 འོ་ན་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་བར་དུ་གལ་ཆེ་བ་ཆུ་ལུད་དང་འདྲ་སྟངས་
ག་རེ་རེད།

4 ད་ག་ནང་བཞིན་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་མཐའ་མར་གལ་ཆེ་ལུགས་
གང་འདྲས་རེད།

5 འོ་ན་སྙིང་རྗེ་དང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པ་
ར་ཡོད་པ་རེད།

6 འོ་ན་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ངོ་མ་དགང་འདྲ་ཞིག་ནི་དུས་ལ་སྐྱེ་བ་
རེད།

7 བདེ་བ་དང་འཕྲད་འདོད་ཀྱི་བྱམས་པ་ཆེན་པོ་དེ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་
པོའི་རྗེས་སུ་སྐྱེ་གི་ཡོད་པ་རེད་པས།

8 འོ་ན་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ཞེར་ཡ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ཟེར་
གྱི་ཡོད་པ་རེད།

9 འཕྲལ་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དངོས་གནས་དེ་ཐོབ་པའི་
རྟགས་མཚམས་ག་རེ་རེད།

10 འོ་ན་སྨོན་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་

གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ག་རེ་རེད།

11 ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་ནང་ནས་སྦྱིན་པ་དེ་ལ་གང་དང་གང་ཡོད་པ་
རེད།

12 སྦྱིན་པ་མཐར་ཕྱིན་ཟེར་བ་དེ་འཇིག་རྟེན་ན་དབུལ་ཕོངས་ཚང་
མ་མེད་པར་བཟོ་བ་ལ་ཟེད་ཀྱི་རེད་དམ།

13 ཨོ་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་ཡོད་པ་རེད་པ། དེ་ཚོའི་ཁྱད་པར་
གང་འདྲ་རེད།

14 ཨོ་ན་བཟོད་པའི་ཟློག་ཕྱོགས་ཁོང་ཁྲོའི་ཞལ་དམིགས་ལ་ག་
རེ་ལྟ་བུ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

15 ཨོ་ན་གནོད་བྱེད་ལ་ཇི་མི་སྙམ་པའི་བཟོད་པ་ཟེར་བ་དེ་སྒོམ་
སྟངས་གང་འདྲ་རེད།

LESSON TWENTY-TWO

༄༅། །གཉིས་པ་སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན་གྱི་བཟོད་པ་ཟེར་བ་སྒོམ་ཚུལ་ནི།
རང་ལ་གནོད་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་བ་ན་དེ་ལ་མི་བཟོད་པའམ་མི་དགའ་བ
བྱས་པས་ཕན་རྒྱུ་མེད་པའི་ཐོག་ལ་སེམས་ཁྲལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་འཕེལ་བའི་
སྒོ་ནས་གནོད་པའི་ཚུལ་བསམས་པ་དང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས། གསོད་པའི་
མི་ཞིག་ལག་བཅད་དེ། གལ་ཏེ་ཐར་ན་ཅིས་མ་ལེགས། གལ་ཏེ་མི་ཡི་སྡུག
བསྔལ་གྱིས། དམྱལ་བ་བྲལ་ན་ཅིས་མ་ལེགས། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའི་ཕན
ཡོན་དང་། རྒྱུ་མཚན་མཐའ་ཡས་པའི་སྒོ་ནས་སྙིང་སྟོབས་བསྐྱེད་དེ་སྡུག་བསྔལ
དང་གནོད་པ་དེ་དག་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་སྒོམ་དགོས།།
གསུམ་པ་ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པ་ནི། ལས་འབྲས། དཀོན་མཆོག
བདེན་པ་སོགས་ལ་སེམས་པའི་སྒོ་ནས་དེ་དག་ལ་མི་སྐྲག་པའི་བཟོད་པ
སྒོམ་པ་དང་། ལྷག་པར་དུའང་གནོད་བྱེད་དང་། གནོད་ཡུལ། ཇི་ལྟར་གནོད
པའི་ཚུལ་སོགས་གཟུགས་བརྙན་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་གནས
ཚུལ་བསམས་ནས་བཟོད་པ་ལྷག་པར་དུ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། མདོར་ན
བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཟེར་ཡ་དེ་ཡང་། ནང་གི་དགྲ་རང
རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲོ་བ་སོགས་འགོག་པའི་སེམས་ཀྱི་གོམས་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་དེ
ཡིན་གྱི། ཕྱི་རོལ་ཏུ་རང་ལ་གནོད་པ་བྱས་པ་དང་། བྱེད་དུ་དོགས་པ་ལ
སོགས་པའི་སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་པ་དེ་ཚོ་རེ་རེ་ནས་དངོས་སུ་བཅོམ
པ་ལ་བལྟོས་པ་ནི་མ་ཡིན། གང་ཡིན་ཟེར་ན། དེ་འདྲ་མི་ནུས་ཤིང་། རང་གི
སེམས་གཅིག་པུ་དེ་བཏུལ་ན་དགྲ་ཐམས་ཅད་བཅོམ་པ་དང་འདྲ་བ་རེད།
དེ་ནི་དཔེར་ན་རྐང་པ་ལ་ཚེར་མ་སོགས་ཀྱི་གནོད་པ་བཟློག་པའི་དོན་དུས

ཆ་ཐམས་ཅད་དུ་ཀོ་བ་གཡོག་མི་ཐུབ་ཀྱང་རང་གི་རྐང་མཐིལ་ཙམ་ལ་ཀོ་བ་གཡོག
ན་ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་ལ་ཀོ་བ་གཡོགས་པ་དང་འདྲ་བ་ཆ་བཞིན་ཡིན་པ་སྤྱོད་འཇུག
སོགས་ལས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར་རེད། བཞི་པ་བརྩོན་འགྲུས་ཕྱིན་པ་ནི།
དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བའི་སེམས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་བརྩོན་འགྲུས་དེའི་མི་མཐུན
ཕྱོགས་ལེ་ལོ་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་སོ་སོའི་གཉེན་པོར་བརྩོན་འགྲུས་རྣམས་སུ
ལེན་ཚུལ་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས། ལེ་ལོ་གསུམ་གྱི་དང
པོ་བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་ཟེར་བ་ནི། དཔེར་ན་ཚོང་དང་། ཞིང་ལས[1]། ཆད་དང་སྣང
མེད་ཀྱི་གཏམ[1]་ལ་སོགས་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ངན་པ[1]་དང་མི་དགེ་བའི་བྱ་བ[1]་ལ
ཞེན་ཆེད་ཆགས་ནས་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་མི་འདོད་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། འདི་ནི་དགེ
བའི་བྱ་བ་ལ་ཐོག་མར་འཇུག་པའི་གེགས་རེད། དེའི་གཉེན་པོར་འཁོར་བའི་བྱ་བ་ལ
སྙིང་པོ་མེད་པ་དང་། དེ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུར་བསམས་ནས་དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བའི་བརྩོན
འགྲུས་བསྐྱེད་དགོས། གཉིས་པ་སྙོམ་ལུག···པའི་ལེ་ལོ་ཟེར་བ་ནི། དགེ་བའི་བྱ་བ
ལ་འཇུག་འདོད་ཀྱང་སང་ཉི། གནངས་ཉི་ཟླ་མ་དུ་ཕྱི་བཤོལ་གྱི་ངང་རིམ་འགྱངས་སུ་གཏོང
བའི་ལེ་ལོ་ཞིག···ལ་ཟེར། དེའི་གཉེན་པོར་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དང་ནམ་འཆི་ངེས་མེད
སོགས་བསྒོམས་ནས་དགེ་བ་ལ་ལམ་སེང་འཇུག་པའི་བརྩོན་འགྲུས་སྒོམ་དགོས། གསུམ
པ་བདག་ཉིད་ལ་བརྙས་པའི་ལེ་ལོ་ཟེར་བ་ནི། དཔེར་ན་ང་ནི་རིགས་པ་རྟུལ་བ་དང་། སྙིང
སྟོབས་ལ་སོགས་ཆུང་ཞིང་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པ་དང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ···
རྣམས་སུ་ལེན་པ་སོགས་ནི་ཧ་ཅང་དཀའ་བས་ང་ལྟ་བུས་དེ་འདྲ་ག་ལ་ཐུབ་བསམས་ནས
པ་ལྟ་བུ་རང་ཉིད་ལ་བརྙས་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཞུམ་པའི་ལེ་ལོ་གཅིག་རེད། དེའི་གཉེན
པོར་སྤྱོད་འཇུག་ལས། བདག་ལྟ་རིགས་ཀྱི་མིར་སྐྱེས་ལ། ཞེས་སོགས་ལྟར། རང་ཉིད
ཀྱི་རྟེན་བཟང་པོ་སྔོན་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་ལུས་དང་
འདྲ་བའི་མིའི་ལུས་ཐོབ་ཅིང་། ཡག་ཉེས་ལ་སོགས་པ་ལ་དཔྱོད་པའི

བློའི་མཐུ་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པའི་རང་གི་ཡོན་ཏན་རྣམས་བསམས་ནས།
ངས་ཀྱང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་མི་ཐོབ་པ་ག་ལ
ཡོད་སྙམ་དུ་སེམས་གཟེངས་བསྟོད་དེ་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་དགོས།
དེ་བཞིན་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་སོགས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་དང་། སྒོམ
ཚུལ་སོགས་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཙམ་མདོར་བསྡུས་བྱས། དེ་ནས་ལྔ
པ་བསམ་གཏན་ལ་སློབ་ཚུལ་ཡང་དེའི་ངོ་བོ་ཞི་གནས་སྒོམ་སྣངས
སོགས་སྔོན་དུ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ནང་གི་སྒོམ་པའི་སྐབས་སུ
རོབ་ཙམ་བྱུང་ཚར་བ་ཡིན་ཙང་དེས་འགྲིགས་པ་བྱས།།
དྲུག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ལ་སློབ་སྟངས་ནི། སྤྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི
ངོ་བོ་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་བློ་ཞིག་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལ་ཡང་སྤྱིར་ཤེས་རབ
ལ་ཡང་འཇིག་རྟེན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་སོགས
དབྱེ་བ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཚོ་སྣང་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། གང་ཟག་དང་ཆོས
ཀྱི་གནས་ལུགས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ལ་ཉམས
ལེན་བྱེད་ཡ་དེ་རེད། དེ་ག་རེ་རེད་ཟེར་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་སོགས
པའི་ཐབས་ལ་གོམས་པར་བྱས་ཀྱང་། གནས་ལུགས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི
ཤེས་རབ་མེད་ན་སྲིད་རྩ་གཅོད་མི་ནུས་པ་དང་། བྱ་གཤོག་པ་ཡ་གཅིག
གིས་ནམ་མཁའ་ལ་འཕུར་མི་ནུས་པ་བཞིན་དུ་ཐབས་ཤེས་ཡ་བྲལ་གྱིས
སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྲོད་མི་ནུས་པས་ཐབས་ཤེས་ཟུང་འབྲེལ་དུ་ཉམས
སུ་ལེན་དགོས། མདོ་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་། ཤེས་རབ་མེད་ན་མིག་མེད་ཕ
རོལ་ཕྱིན་ལྔ་མེད། དམིགས་བུ་མེད་པས་བྱང་ཆུབ་རེག་པར་ནུས་མ་ཡིན།
ཞེས་ཕར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྔ་ཡོད་ཀྱང་གནས་ལུགས་མཐོང་བའི་ཤེས་རབ
དེ་མེད་ན་ལོང་བ་རྐང་ལྡན་ལྟ་བུ་དང་། ཤེས་རབ་ཡོད་ཀྱང་ཕར་ཕྱིན་དང

པོ་ལྷ་མེད་ན་ཞ་བོ་མིག་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་གང་གིས་ཀྱང་བྱང་
ཆུབ་ཏུ་རེག་མི་ནུས་པར་གསུངས་པ་ཡིན་ཚོད། ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ག་ནང་འདྲིལ་
དུ་ཉམས་ལེན་མཐར་ཕྱིན་པ་བྱེད་དགོས་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཚོད་རྒྱལ་…
སྲས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སའི་སྦྱིན་སོགས་ཕར་ཕྱིན་རེ་རེའི་ནང་དུའང་
དྲུག་དྲུག་ཚང་བར་བསྡུས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པར་གསུངས། དེ་ཡི་དཔེར་
ན་སྦྱིན་པའི་སྦྱིན་པ་ནས་སྦྱིན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་
ལའང་རིགས་འགྲེ་…དགོས་པ་རེད། དེ་འདྲ་བའི་གནས་ལུགས་སྟོང་པ་
ཉིད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་
བས་དང་པོར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་བསྐྱེད་མི་ནུས་ཤིང་། དེ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་
པར་སྟོན་པ་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་དགོས། དེ་ཡང་གནས་ལུགས་ཕྱིན་ཅི་
མ་ལོག་པར་འགྲེལ་བར་སངས་རྒྱས་རང་གིས་དངོས་སུ་ལུང་བསྟན་པའི་
འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་དགོངས་པ་ལུང་དང་རིགས་
པའི་རྣམ་གྲངས་ཧ་ཅང་མང་པོའི་སྒོ་ནས་འགྲེལ་བའི་དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་
དྲུག་ལ་སོགས་པ་མཛད། ཁོང་གི་རྗེས་འབྲང་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་དང་། ཞི་
བ་འཚོ་ཡབ་སྲས་དང་བཅས་པས་དབུ་མའི་དོན་རང་རྒྱུད[2]་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཤད།
སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་དང་། ཟླ་བ་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་དབུ་མའི་དགོངས་
པ་ཐལ་འགྱུར[2]་བའི་ཚུལ་དུ་བཤད་པ་སོགས་དགོངས་པ་ལེན་ཚུལ་ཁག།
བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གང་འཚམས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་…
རིགས་དུས་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ནི་གོང་གི་མཁས་
པ་དེ་ཚོ་སོ་སོའི་གཞུང་ལུགས་ཚད་མ་ལ་གསན་བསམ་སྒོམ་པ་ཕྲ་
ཞིབ་ཚད་པ་གནང་ནས་མཐར་གནས་ལུགས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་…
རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་ཐུགས་ལ་འཁྲུངས། ལྟ་བའི་སྐོར་ལས་བརྩམས་

པའི་གསུང་གི་སྙིང་པོ་རྩ་ཤེས་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་དང་། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་
འགྲེལ་པ། རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དང་། དྲང་བ་དང་ངེས་པའི་
དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོ་སོགས་བརྩམས་ས་གནང་
མཛད། དེའི་མཇུག་ཏུ་འཛམ་གླིང་མཁས་པའི་རྒྱན་གྱུར་འདི་རྣམས་
ཀྱིས། ཞེས་པ་ནས། ཀླུ་སྒྲུབ་ལུགས་བཟང་གཙོ་བོར་མི་འཛིན་ནམ། ཞེས་གནས་
ལུགས་ཀྱི་དོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགོངས་པ་སངས་རྒྱས་སྐྱོངས་དང་། ཟླ་བ་
གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་བཤད་པའི་ཞལ་འབྱུང་བའི་ལུགས་དེ་ཉིད་དྲི་མ་
མེད་པ་དང་། ལྟ་བ་མཐར་ཐུག་པར་གཟིགས་པས་དེ་ལ་བརྟེན་དགོས་པར་
གསུངས། དེ་འདྲ་ཡིན་ཚོད་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདིར་ཡང་གནས་ལུགས་ཟབ་
མོ་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་ལ་དོགས་གཅོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཕྲན་བུ་ཞུ་འདོད་ཡོད་
ཀྱང་འདི་ནི་ཟབ་ཅིང་ཕྲ་བ་ཡིན་ཚོད་ང་ཚོད་ཉུང་ཉུང་ཞིག་··གིས་ནི་གོ་
མི་བདེ་ན་མིན་ཐུབ་ན་འདེར་མ་ང་དྲགས་འགྲོ་བས། ཐུས་ཚོད་ཡན་པོ་[3]གཅིག་
ལ་མ་གཏོགས་ད་རེས་ཚར་བ་མི་འདུག་པས་གནས་སྐབས་གཞག་གི་
ཡིན། ད་ཡན་ཆད་ཀྱིས་སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྤྱོད་པ་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སློབ་ཚུལ་
མདོར་བསྡུས་ཤིག་ཞུས་ཚར་བའི་ཁུལ་ཡིན།།
དེ་ནས་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་འཐོབ་སྐབས་མདོར་བསྡུས་ཙམ་
ནི། མདོ་ལུགས་[4]ལ་སངས་རྒྱས་པ་ལ་བསྐལ་ཆེན་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་
ཚོགས་བསགས་དགོས་ཚོད། དེ་འདྲ་བའི་སྤྱོད་པ་ཕྱིན་དྲུག་ལ་བསླབས་
པའི་སྒོ་ནས་བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་ལམ་ཚོགས་ལམ་དང་། སྦྱོར་ལམ་ཐར་
བ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གྲངས་མེད་དང་པོའི་ཚོགས་བསགས། བྱང་སེམས་
འཕགས་པའི་ས་དེ་ལ་བཅུ་[5]ཡོད་པས། ས་དང་པོ་བདུན་གྱི་རིང་ལ་གྲངས་
མེད་གཉིས་པའི་ཚོགས་བསགས། མཐའ་མ་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་གྲངས···

གྲངས་མེད་གསུམ་པའི་ཚོགས་བསགས་ནས། མཐར་ཞིང་དག་པ་འོག་མིན
སྟུག་པོ་བཀོད་པ་ཟེར་བ་དེར་ས་བཅུ་པའི་རྒྱུན་གྱི་མཐའམ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ
སེམས་དཔའ་དེས་སྤངས་རྟོགས་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་།
གཟུགས་སྐུ་མཚན་བཟང་པོ་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་དང་། དཔེ་བྱད་བརྒྱད་ཅུས
སྤྲས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་ཐོབ་པ་ན། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཁོང་གི
སྤྲུལ་པ་མང་པོ་ཞིང་ཁམས་གཞན་དུ་ཡོད་པ་དེ་ཚོའང་སྤྲུལ་སྐུའི་ངོ་བོར
སངས་རྒྱས་པའི་སྒོ་ནས་སྐུ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་ཐོབ་འགྲོ་བ་རེད། དེ་ནས
ཇུད་འཁོར་བ་མ་སྟོང་གི་བར་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་མཐའ་ཡས
པའི་སྒོ་ནས་དུས་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་འབད་མེད་ལྷུན་...
...གྲུབ་ཏུ་མཛད་པར་འགྱུར་བ་བཅས་མདོ་ལུགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་
འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་འཐོབ་སྟངས་རོབ་ཙམ་དེ་འདྲ་རེད།།
ཡིན་ནའང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐབས་ཀྱི་ཁྱད་པ་ཡོད་པའི་སྐབས་འདི་ལ
མདོ་ཐབས་གཉིས་ཀ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ལམ་ངེས་འབྱུང་དང་། གནས
ལུགས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ
སོགས་པའི་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་དེ་ཚོ་ལ་སྦྱངས་པའི་འོག་ཏུ་ནི། མྱུར་དུ
སངས་རྒྱས་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་བླ་མེད་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི
ལམ་ལ་ངེས་པར་དུ་ཞུགས་ཐུབ་པ་བྱེད་རྒྱུ་ནི་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ག་རེ
རེད་ཟེར་ན་ལམ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐལ་པ་མང་པོ་འགོར་མི་དགོས
པར་སྙིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཐུབ་པའི་ཐབས
ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་ཐུན་མོང་ལམ་སྦྱང་ཟིན་དུ་སོང
དེ་ནས་ཐབས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ལས་དབང
བླངས་ནས་རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱས། དབང་གི་དུས་སུ་ཁས་བླངས...

པའི་དམ་ཚིག་དང་སྡོམ་པ་དེ་ཚོ་མིག་དང་འདྲ་བར་བསྲུང་དགོས་པ་···
རེད། ཐུན་མོང་ལམ་སྦྱངས་སྔོན་དུ་མ་སོང་བ་དང་། སོང་ཡང་སྐུ་
བཞིའི་ས་བོན་ཐེབས་ངེས་ཀྱི་དབང་རྣམ་པར་དག་པ་མ་ཐོབ་པ་དང་།
དེ་ཐོབ་ཀྱང་གསང་སྔགས་ཀྱི་དམ་ཚིག་དང་སྡོམ་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་
མི་སྲུང་······བདེ་ཚོ་ལ་ནི་སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་ལམ་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པ་ཤིན་ཏུ་སྦྱར་བའི་ཟབ་ཁྱད་དེ་ཚོ་ཡོང་རྒྱུ་ཞར་བཞག དམ་སྡོམ་དང་
འགལ་བའི་དབང་གིས་བསྐལ་པ་མང་པོར་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་
མྱོང་དགོས་སུ་འགྱུར་བ་སོགས་ཉེན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡོད་པར་རྒྱུད་ལས་གསུངས་
ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི····ཁེ་ཉེན་གཉིས་ཀ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དེང་སང་གི···
གནམ་གྲུ་གཏོང་ཡ་ལ་དཔེ་སྦྱར་ན་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཙང་
དེ་འདྲ་བའི་དམ་སྡོམ་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་གནས་པའི་སྒོ་ནས་སྔགས་ཀྱི་
ལམ་ཟབ་མོ་བསྐྱེད་རིམ་དང་། རྫོགས་རིམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་གཉིས་རིམ་
བཞིན་ཉམས་སུ་བླངས་ན་ཟུང་འཇུག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་མྱུར་
དུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་བཅས་སྔགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་མདོར་བསྡུས་ས་བཅད་
མ་སྐོང་ཙམ་ཞིག་ཞུས་པ་ལགས་སོ།། ||

LESSON TWENTY-TWO

VOCABULARY

སེམས་ཁྲལ་ worry, solicitude

སེམས་པ་ to think

གཟུགས་བརྙན་ mirror-reflection, reflected image

ཚེར་མ་ thorn

བཟློག་པ་ to avoid, to get away from

ཀོ་བ་ leather, skin

གཡོག་ to cover up, to put on

སྤྲོ་བ་ to delight in, to take pleasure in

ཞེན་ to like; to hold mentally

ཚོང་ selling, trade, barter

ཞིང་ལས་ agriculture, field work

བརྙན་ to get, to take

ཕྱི་བཤོལ་ to put off, to postpone

འགྱངས་ to be late

བརྙས་པ་ to depreciate, to downgrade

རྨུལ་པོ་ dull, weak, feeble

ཞུམ་པ་ to discourage, to depress

གོ་ཆ་ armor

(རབ་ཏུ་རྣམ་པར་) འབྱེད་ to distinguish

སྟོང་པ་ཉིད་ emptiness, voidness, <u>sunyatā</u>

ཡ་གཅིག་ one of a pair

ནམ་མཁའ་ sky, space

གཤོག་པ་ wing

འཕུར་ to fly

ཡ་བྲལ་ without one of a pair

མདོ་སྡུད་པ་ P.N. of a sūtra

དམིགས་བུ་ one who leads a blind person

ཉུང་ཉུང་ a little

ཡན་པ་ other

སྤྲུལ་པ་ magical creation

ཅིག་ཆར་ simultaneously, suddenly, all at once

རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ Vajrayāna

འགོར་ — to take or require time

དམ་ཚིག་ — the precept of the tantric vow

གནམ་གྲུ་ — airplane

EXPRESSIONS AND IDIOMS

ཁས་ལེན་ (ཁས་སུ་ལེན་) — to accept or take voluntarily

ངེས་ཤེས་ — understanding

རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ — empty or devoid of self, an existent nature

རྐང་མཐིལ་ — the sole of the foot

སྒྱིད་ལུག་ — procrastination

ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ — the Prajnāparamita sūtra

ཡབ་སྲས་ — (H) father and son (i.e. master-disciple)

རང་རྒྱུད་ — Svatāntrika (mādhymika)

ཐལ་འགྱུར་བ་ — prasāngika (mādhymika)

སྙིགས་དུས་ — degenerate time

གཞུང་ལུགས་ — the scriptures and the doctrinal systems

ཕུ་ཐག་ཆོད་པ་ — to determine the extent (as of a river, cave, etc.), to fathom the depth

ཚོ་ཞེས་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་ — Title of a book

དབུ་མ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ་ — Title of a book

རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་	Title of a book
དྲང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་ རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོ་	Title of a book
མཁས་པའི་རྒྱན་	adornments of scholars
ད་རེས་	at this time
ས་བཅུ་པ་	the ten levels
ཞིང་དག་པ་	the pure land
འོག་མིན་སྟུག་པོ་བཀོད་	akaniṣṭra ghaṇa vyūtha
རྒྱུན་གྱི་མཐའ་མ་	the end of the continuation(of the ten levels)
མདོ་ལུགས་	the system of the sutra
ཚེ་ཐུང་	short life
མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཞིག	one possessing the qualities of . . .
ཕན་ཉེན	benefits and dangers
ཟུང་འཇུག	entry to the union (i.e. of the two kayas)
ས་བཅད་མ་སྨོས་ཙམ་	not completely without a place of mention

NOTES

1. ཚོང་དང་ཞིང་ལས་ "trade and agriculture" are covered by མི་དགེ་བའི་བྱ་བ་ non-virtuous action, whereas ཆང་དང་བུད་མེད་ཀྱི་གཏམ་ "beer and talk about women" is covered by བྱ་བ་ངན་ "bad action", as well.

2. རང་རྒྱུད་ ཐལ་འགྱུར་ "Svatantrika and Prasangika" are the two systems of explaining the meaning of the Madhyamika. The word, Svatantrika, "independent", refers to the independent syllogism used by the followers of the Svatantrika Madhyamika as a method of logical proof and understood by them based upon an inferential mark or reason inherently or intrinsically endowed with a certain nature. The word, Prasangika, "reductio ad absurdum" refers to the <u>reductio ad absurdum</u> argument favored by the followers of the Prasangika Madhyamika and viewed by them as a sufficient method of demonstrating their point. The actual point of issue between them is quite important and far reaching as what is at stake is the maintenance of the determinancy of a right cognition in the face of the denial of any self-existent nature whatsoever. It might be added that both sides succeed in maintaing the determinancy of a right cognition; however, it is possible that the Svatantrikas accept more than is necessary in order to do it.

3. ཡན་པ་ = གཞན་པ་ .

4. མདོ་ལུགས་ "The system of the sutras". The two great systems of the Mahayana are usually seen as the Paramitayana and the

Vajrayana, often called མདོ་ལུགས་ , the system of the sutras, and སྔགས་ལུགས་ , the system of the tantras, respectively.

5. བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཕགས་པའི་ས་བཅུ་ - "the ten levels of an Arya Bodhisattva." The ten stages (ས་བཅུ་) are coextensive with the Mahayana paths of seeing and of meditation (མཐོང་ལམ་ and སྒོམ་ལམ་) where in addition to effecting all the passion eliminations as described briefly in Lesson 18, the practicer also accomplishes the six (and ten) perfections (ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་) and the removal of the knowledge obscurations (ཤེས་སྒྲིབ་). The first of the ten stages is the Mahayana path of vision, and the remaining nine are the path of meditation and correspond to the nine levels of the Mahayana path of meditation.

TRANSLATION

The way of meditating the second, called the patience of willingly accepting misery, when one has a misery or injury, it is necessary to accept willingly these miseries and hurts and to produce courage by way of considering the way in which one is hurt, by increasing the misery of solicitude in addition to its being no cause of benefit if one is impatient and unhappy with these (and to produce courage etc.) by way of the unlimited reasons and benefits (of patience) such as stated in the Bodhicaryāvatara, "If a man to be killed has a hand cut off, why isn't it good? If by human miseries one is not in hell, why isn't it good?".

The third, the patience of ascertaining (the nature of) dharma, - this is to meditate the patience which in considering the effect of karma, the Three Jewels, the Truths, etc. is not terrified with these, and also, in particular, to cultivate a particular patience through considering how the doer of injury, the object of injury, and the way of the injuring are empty of a self existent nature like reflections. This so-called fulfilling of the perfection of patience also is to perfect meditating the attitude which checks the inner enemy, the anger etc. in one's own mental continuum, but it does not depend upon actually overcoming one by one the unlimited living creatures etc. who are doers and possible doers of harm to oneself externally. The reason is, that, such a thing is impossible and if one controls one's own single mind, it is like overcoming all these enemies. Here, for example, - although one cannot cover with leather every region of the earth for the sake of averting the injury of thorns etc. to one's feet, it is extensively taught in the Bodhicaryāvatara etc. that if one covers just the soles of one's feet with leather, it is like covering with leather the whole surface of the earth.

The fourth, called manly effort, -signifies an attitude which delights in virtue, and again, it is necessary to practise according to the way in which the practising of manly effort as the antidote of each of three lazinesses, (which are) the opposite sides of manly effort, is widely taught. The first of the three lazinesses, called the laziness of addiction to bad acts, signifies not wishing to undertake virtuous action out of being addicted to and desirous of the nonvirtuous actions and the evil actions of the world,

selling and agriculture (etc.), and beer (-drinking) and talk about women etc. (respectively). This is a hinderance to undertaking virtuous action at the beginning. As the antidote to this, it is necessary to have recourse to the manly effort which takes pleasure in virtue through reflecting on the action of the round as without a core and as the cause of misery. The second, called the laziness of procrastination, is the laziness which makes gradually more distant while putting off to later with the thought of "tomorrow" or "the day after tomorrow", even though one wishes to undertake a virtuous action. As the antidote to this, it is necessary to meditate the manly effort which undertakes the virtuous immediately through meditating the impermanence of death and uncertainty as to the time of dying. The third, called the laziness of self-depreciation, is the laziness which depresses the spirit by way of downgrading oneself with the thought, for instance, "I am of a dull intellect and of small courage etc. since it is extremely difficult, how can someone like me practise the acts of a Bodhisattva and obtain Buddhahood?". As the antidote of this, as expressed in the Bodhicaryāvatara, "One like me who am born in the human race . . . . etc.", it is necessary to arouse manly effort and to raise the spirits with the thought "How can I not obtain enlightenment?" once one considers one's virtuous qualities of having the power of mind to investigate the good and the evil etc. and to have obtained one's good body, a human body, such as the body obtained by the former Buddhas. Although there are likewise many ways of meditating (this effort) etc., the threefold subdivisions of the manly effort, (which is) the armor, etc., just this is made in brief. Then, since the method of practising the fifth, meditative trance, also the way of meditating (mental) stabilization, which (is) its nature, has already appeared roughly in the chapter on meditation among learning, reflection, and meditation, this suffices.

As for the way of practising the sixth, the perfection of wisdom, -generally speaking, the nature of wisdom signifies the cognition which discriminates existents, and here also, although there are many subdistinctions, mundane wisdom, transmundane wisdom etc., the principal of all of these is the practise of the perfection of wisdom which cognises emptiness, the actual condition of the individuality and of existents. The reason is, that, even though one meditates the techniques of the mind to enlightenment etc., if there is no wisdom which cognises emptiness, the actual condition (of things), it is impossible to cut off the root

of the round of existences; and just as a bird with a single wing is unable to fly in the sky, technique without wisdom cannot go to the level of a Buddha; therefore, it is necessary to practise technique coupled with wisdom. Likewise, it is said in the <u>Mahāyāna saṁgraha</u>, "If there is no wisdom the five perfections are blind; because they are without a leader they cannot reach enlightenment."; even though the first five perfections are like a blind man with feet; and even though wisdom is present, if the first five perfections are not present, it is like a cripple with eyes, and since it is taught that it is impossible to reach enlightenment by only whichever (one) of the two, it is necessary to perfect the practice of the six perfections in union. Therefore, it is taught that a Bodhissatva, a son of the conquerer, practises through comprehending all six in each perfection, giving etc., individually. Here for instance, there is a giving of giving up to a wisdom of giving, and similarly, the scheme is carried out for the others also. Now, the production of the wisdom which cognizes without error (as the actual condition) of things, such an actual condition (as) emptiness, -since it is difficult, at first, it is not possible to produce it by one's own power, and it is necessary to follow one who teaches this without error. Moreover, the Arya Nagarjuna, of whom the Buddha actually prophecied that he would explain without error the actual condition of things, composed the six works of the Madhyamika etc., which explain by way of various reasons and (citations from) scriptures, the thought of the Prajnaparamita sutras. There are quite a few different ways of explanation and acceptance of his thought; explanation of the thought of the Madhyamika as a Prasangika system (as) by Buddhapalita, Candrakirti, etc.; explanation of the meaning of the Madhyamika as a Svatantrika system (as) by his disciples, Bhavaviveka, Santaraksita, (the) master and (his) disciple (Kamalasila). Nonetheless, the great Tsong kha pa, the scholar-adept of this degenerate time, having by learning, reflection, and meditation fathomed the depth of the systems of each of the above masters, developed finally the view which comprehends without error the real condition (of things), he composed <u>Rtsa shes rnam bshad chen mo</u>, <u>Dbus (ma la 'jug pa'i 'grel pa</u>, <u>Drang ba dang nges pa'i don rnam par 'byed pa'i legs bshad snying po</u>, etc., the essence of his teaching which is based upon that view. At the end of that (last) from "Those who are the ornamaents among the scholars of Jambudvipa . . ." to "Who would not hold the good system of Nagarjuna as the chief?", since he views as immaculate and the final view the system of the Prasangika by which Buddhapalita, Candrakirti, etc. explain the meaning of his system, the thought of Nagarjuna, he says, that one must have recourse to this. Therefore, although I wish through recourse to this to explain a little the way of resolving uncertainty about emptiness, the profound real condition (of things), since this is deep and

subtle, it is not easy (to explain) by very little; on the other hand, because it would become too much here, since except for another time it could not be finished now, I put it aside temporarily. From this, through the above, I pretend to have explained in brief from the development of the mind to enlightenment through the practice of the six perfections. Then, just briefly, the way of obtaining the condition of a Buddha, the result:- as in the system of the sutras in order to be enlightened, it is necessary to amass the accumulations (of merits and gnoses) for three 'non count eons', by way of practising the six perfections such as the above, one amasses the accumulations of the first 'non count eon' during the period of both the so-called path of accumulation and the path of reaching, the paths of a Bodhisattva who is an ordinary individual; inasmuch as, the levels of a Bodhisattva, who is an Arya, are ten, one amasses the accumulations of the second 'non count eon' during the first seven levels; once one has amassed the accumulations of the third 'non count eon' during the last three (levels), finally in the pure land called Akanistra ghana vyuha the Bodhisattva, who is abiding on the final (moment) of the continuum of the tenth level, obtains the non-corporeal body, the gnosis which perfects the understanding and riddances, and the body of perfect requisites, the corporeal body which is adorned with the thirty two auspicious marks and the eighty minor marks; then at the same time, the many magically created bodies which are in other fields and regions are enlightened as the magical creation body, by way of which, one comes to obtain simultaneously the three bodies. From then on, as long as the round of existences is not empty, one accomplishes spontaneously without effort continuously, the objectives of living creatures by way of unlimited deeds of body, speech and mind; such briefly is the way of obtaining Buddhahood from the point of view of the system of the sutras.

Nonetheless, while the teaching of the Mantrayana of the great vehicle exists, it is certainly of great importance to be able to enter into the path of the Vajrayana, the highest and unsurpassable technique of quickly obtaining Buddhahood, after practising the shared paths of renunciation, the wisdom which comprehends emptiness, the real condition (of things), and the mind to enlightenment, etc., paths which are indispensible to both the sutras and the tantras. The reason is that having recourse to this path is a special method for being able to become a Buddha even in one short lifetime of this degenerate age, without it being necessary to require the time of many eons. Also, the practice of the shared path comes beforehand; then one ripens oneself through taking initiation from one who has the character of a master of the Mantrayana. It is necessary to keep the different vows and special precepts taken at the time of initiation. Those for whom training in the shared path has not come beforehand, or even it has come beforehand, who have

not obtained the pure power which deposits definitely the seed of the four bodies, or even they have obtained this, but do not preserve accordingly the vow and special precepts of the tantra, these push far away the special, profound, and extremely rapid qualities of the tantra which are not shared, (i.e. by the sutras). It is said in the tantras that there are greater dangers, coming to experience the miseries of those gone to the evil destinies for many eons, etc. If for an example of both the greater benefits and danger, one takes flying in the modern airplane, it is appropriate. Therefore, when by way of abiding accordingly with the vow and special precepts such as these, one practises successively both the yoga of developing stage and of the perfecting stage, one will obtain rapidly the position of a Buddha, the union (of the two bodies); such at least so as not to be empty of an outline is mentioned about the tantra.

A. Answer in Tibetan the following questions on Lesson Twenty-two.

1 འོ་ན་སྒྲུག་བརྡལ་ནང་ལེན་གྱི་བཤད་པ་དང་ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་
ཀྱི་བཟོད་པ་སྒོམ་སྣངས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་གང་འདྲ་ཡོད་པ་
རེད།

2 བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ལེ་ལོ་གསུམ་...... ཡོད་པ་རེད་
པ། དེ་ཚོ་ག་རེ་ག་རེ་རེད།

3 སྤྱིར་ཤེས་རབ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་དམ།

4 འོ་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ནང་ནས་གང་ཞག་དང་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་
སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ག་རེ་རེད།

5 ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་མེད་ན་ཕར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྔ་ཡོད་ཀྱང་དེ་མིག་
མེད་པ་དང་འདྲ་བར་ག་པར་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

6 འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་
བའི་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ག་རེ་ག་རེ་བརྩམས་ཡོད་པ་རེད།

7 འོ་ན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ཚོས་དབུ་མའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་
སྟངས་ལ་མི་འདྲ་བ་གང་འདྲ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

8 འོ་ན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་གཙོ་ཆེ་བ་གང་
འདྲ་བརྩམས་ཡོད་པ་རེད།

9 འོ་ན་མདོ་ལུགས་ལ་བསྐལ་ཆེན་གྲངས་མེད་གསུམ་གྱི་ཚོགས་
བསགས་དགོས་བྱུས་པ་རེད་པ། དེ་ཚོ་ལམ་གང་དང་གང་
གི་སྐབས་སུ་གསོག་གི་ཡོད་པ་རེད།

10 མདོ་ལུགས་ལ་སྐུ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་ཐོབ་སྟངས་གང་འདྲས་

རེད།

11 སྔགས་ལུགས་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ལམ་ལ་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ལམ་དང་
མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།

GLOSSARY

ཀ་

ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལ་	Kamalasila	དཀའ་ཐུབ་	ascetic practice, austerity
ཀརྨ་བཀའ་བརྒྱུད་	P.N. of a sect	དཀའ་བོས་	how difficult?
ཀུ་མ་ར་	Kumara	དཀར་པོ་	white
ཀུན་	all, every	དཀོན་མཆོག་གསུམ་	Three Jewels, Triratna
ཀུན་འབྱུང་	"the arising of all", i.e. the cause of misery, the 2nd of the 4 noble truths	དཀོན་པོ་	rare
		དཀྲུག་	to stir up, to incite
ཀུན་རྫོབ་	phenomenal, conventional, phenomenally true or real	དཀྲུགས་ཤིང་	irritation, inflamation (i.e. between two persons)
		དཀྲུགས་	p. of དཀྲུག
ཀུན་ནས་སློང་	to motivate	བཀག་	p. of འགོག
ཀུན་སློང་	motivation	བཀའ་	speech, utterance; Buddhist scripture (Hon.)
ཀོ་བ་	leather, skin	བཀའ་དགོངས་	expressed wishes, order (H
ཀོང་ཇོ་	P.N. of a person	བཀའ་རྒྱ་མ་	secret instructions
...ཀྱི་གྲངས་གཅིག	one of the . . .	བཀའ་བརྒྱུད་	P.N. of a sect
ཀྱེ་རྡུད་ཟེར་བ་	<u>hahava</u>	བཀའ་གདམས་	P.N. of a sect
ཀྱོག་ཀྱོག་	crooked	བཀའ་དྲི་གནང་	to ask, to inquire (Hon.)
ཀླུ་སྒྲུབ་	Nagarjuna	བཀའ་དྲིན་	kindness, favor, service
ཀླུ་མེས་	P.N. of a person	བཀའ་བབས་	"precept transmissions" (see note Lesson 7)
ཀློག་	to read	བཀའ་རམ་ (འཛིན་པ་)	one of highest classes in the monastic educational system
དཀྱིལ་འཁོར་	<u>mandala</u>		
དཀྱིལ་ལ་	in the middle of (prep. with gen.)	བཀུག་	p. of འགུགས་
དཀའ་	difficult	བཀུར་སྟི་	homage, service
དཀའ་ངལ་	difficulties, pains, problems	བཀོད་	p. of འགོད་

བཀྲག་མདངས་ radiance, brilliance (i.e. of complexion)

བཀྲུ་ fut. of འཁྲུད་

བཀྲུས་ p. of འཁྲུད་

བཀྲོངས་ p. of འཁྲོངས་

བཀླག་ fut. of ཀློག

བཀླགས་ p. of ཀློག་

རྐང་ basically, primarily

རྐང་མཐིལ་ the sole of the foot

རྐང་པ་ foot, leg

རྐང་རེ་རེ་ནས་ stick by stick, piece by piece (if the pieces are of a long, thin stick shape)

རྐང་ལག་ limbs, hands and feet

རྐན་ palate

རྐུ་བ་ to steal

རྐུན་པོ་ thief, robber

རྐུན་མ་ stealth, stealing; robber

རྐྱང་རྐྱང་ just, only

རྐྱེན་ cause, condition

རྐྱེན་བྱེད་ to cause

རྐྱོང་ to extend, to stretch out

ལྐུགས་པ་ stupid, dull; mute

སྐ་བ་དཔལ་ལ་རྩེགས་ P.N. of a person

སྐད་ voice, speech; language

སྐད་གྲགས་ famous

སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་ very famous

སྐད་ཅིག་ instant; moment

སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་གིས་ in every single instant

སྐད་ཅིག་མ་ momentariness

སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ནས་ in every instant

སྐད་ཅོར་ loud noise, noisiness

སྐད་ཆ་ conversation, speech

སྐད་ཆ་བཤད་ to tell, to report, to talk

སྐད་གཏོང་ to call; to invite

སྐད་ཡིག་ language, letter

སྐད་གསར་དུ་བཅད་ to institute new language (as for translation etc.)

སྐབས་ time, occasion; chapter

སྐབས་སུ་ at the time of, during

སྐབས་གསུམ་པ་ "the three occasions", name of a class of gods of the desire region

སྐམ་པོ་ dry

སྐལ་ལྡན་ fortunate one (see note Lesson 7)

སྐལ་བ་ share, portion, allotment

སྐུ་ body (Hon.)

སྐུ་མཆེད་ relative (excluding parents) (Hon.)

སྐུ་བརྙན་ image, icon (Hon.)

སྐུ་ཐང་ thankha (Hon.)

སྐུ་དུས་ time (i.e. of a person) (H)

སྐུ་མདུན་ནས་ from (i.e. of a person) (H)

སྐུ་འདྲ་ likeness, image (Hon.)

སྐུ་ཕྲེང་ string of lives (Hon.)

སྐུ་ཚབ་	representative, representation of (Hon.)
སྐུ་ཚབ་མཛད་	to represent (Hon.)
སྐུ་གསུང་ཐུགས་	body, speech and mind (Hon.)
སྐུ་གསུམ་	the three bodies
སྐུར་ (སྐུར་)	to send
སྐུལ་བ་	to encourage; to goad, to spur on
སྐོ་	to appoint; to nominate
སྐོམ་	to thirst
སྐོར་	to go around; to make the rounds of; to turn around
སྐོར་ལ་	concerning, on, about
སྐྱབས་	refuge
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་	to go to for refuge, to take refuge in
སྐྱིད་སྡུག་	society, membership; wealth, wealth and poverty
སྐྱིད་པོ་	comfort, ease
སྐྱེ་(བ་)	to be born, to originate
སྐྱེ་བ་	birth, production
སྐྱེད་	to produce, to bring into being
སྐྱེལ་	to take to, to conduct to
སྐྱེས་	p. of སྐྱེ་
སྐྱེས་པ་	man (in contra-distinction to woman)
སྐྱེས་བུ་	person, individual, creature
སྐྱེས་རབས་	<u>Jataka</u>
སྐྱེ་ས་	birthplace
སྐྱོ་	to be depressed
སྐྱོ་པོ་	poor
སྐྱོང་	to lengthen
སྐྱོན་	defect, fault; objection, criticism
སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་	to express criticism of
སྐྱོན་དུས་	at the time of putting, etc. (see Lesson 1, note 6) (Hon.)
སྐྱོབ་	to protect from, to save from
སྐྱོར་དཔོན་	lead reciter
སྐྲ་	hair (i.e. of head)
སྐྲ་སྡོང་	strand of hair
སྐྲག་	to be afraid
བསྐང་	fut. of སྐང་
བསྐངས་	p. of སྐང་
བསྐྱང་	fut. of སྐྱོང་
བསྐྱངས་	p. of སྐྱོང་
བསྐལ་པ་	an eon, a <u>kalpa</u>
བསྐུར་	fut. and p. of སྐུར་
བསྐུལ་	fut. and p. of སྐུལ་
བསྐུལ་གྲོགས་བྱེད་	to help by urging on
བསྐུལ་མ་	an exhortation
བསྐོ་	fut. of སྐོ་
བསྐོར་	fut. and p. of སྐོར་

བསྐོས་	p. of སྐོ
བསྐྱང་	fut. of སྐྱོང་
བསྐྱང་འཚལ་	please do (Hon.)
བསྐྱངས་	p. of སྐྱོང་
བསྐྱབ་	fut. of སྐྱོབ་
བསྐྱབས་	p. of སྐྱོབ་
བསྐྱར་ (ཡང་བསྐྱར)	again
བསྐྱར་སྦྱོང་	review, practice again
བསྐྱལ་	fut. and p. of སྐྱེལ་
བསྐྱེད་	fut. and p. of སྐྱེད་
བསྐྱེད་རྫོགས་	the developing and perfecting stages
བསྐྱེད་རིམ་	the developing stage
བསྐྱེད་རིམ་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་	title of a book
བསྐྱེད་རིམ་པ་	one who practices the developing stages

ཁ་

ཁ་སྐོང་	v. to complete the number n. an addition
ཁ་ཁུ་སིམ་པོ་	quiet
ཁ་མདོག་	color
ཁ་འདོན་	recitation
ཁ་འདོན་འདོན་	to recite
ཁ་ཟས་	food
ཁ་ཤས་	few
ཁ་གསལ་ལ་པོ་	clear (refers only to discourse)
ཁག་	part, division
ཁང་པ་	house
ཁང་ཚན་	regional division within a monastic college (see Lesson 1, note 3)
ཁམས་	region; sphere; element; disposition
ཁམས་གོང་མ་	the higher realms or regions (i.e. the form region and formless region of the Buddhist cosmos)
ཁམས་གསུམ་	the three regions (of the Buddhist cosmos)
(verb +) ཁར་	just before. . .
ཁར་ཐུག་	straight
ཁལ་	a loose bulk measure of @ 30 lbs.
ཁས་ལེན་	acceptance, admission
ཁུ་སྟོན་བརྩོན་འགྲུས་གཡུང་དྲུང་	P.N. of a person
ཁུར་	burden, responsibility
	p. of འཁུར་
ཁུར་འཁྱེར་	to bear the burden, to carry the responsibility
ཁུལ་	area
ཁུལ་བྱེད་	to pretend

ཁེ་ཉེན་	benefits and dangers
ཁེངས་	to be inflated, to be puffed up
ཁོ་ན་	only
ཁོ་རང་	he
ཁོག་པ་	stomach; hollow of the trunk or torso
ཁོང་	he or she (Hon.)
ཁོང་ཁྲོ་	anger
ཁོངས་གཏོགས་	a part of, belonging to
ཁོངས་སུ་	as belonging to, as part of
ཁྱད་ཆོས་	particular quality or property
ཁྱད་པར་	particular; difference, distinction
ཁྱད་པར་ཅན་	special, particular
ཁྱད་པར་མེད་པ་	without distinction or difference
ཁྱད་དུ་གསོད་	to depreciate
ཁྱབ་	to pervade, to encompass
ཁྱབ་འཇུག་	Visnu
ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་	all-pervasive conditionedness
ཁྱི་	dog
ཁྱི་ཕྲུག་	puppy
ཁྱིམ་པ་	laymen, laity
ཁྱུང་པོ་	P.N. of a person and a place
ཁྱེད་རང་	you (Hon.)
ཁྱེར་	p. of འཁྱེར་
ཁྱོ་ཁ་	husband
ཁྱོད་	you
ཁྱོལ་	p. of འཁྱོལ་
ཁྲག་	blood
ཁྲི་	ten thousand; throne
ཁྲི་བཙུན་	P.N. of a person
ཁྲི་རལ་	P.N. of a person
ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་	P.N. of a person
ཁྲིད་	to lead; to explain, to teach
ཁྲེལ་མེད་པ་	shameless
ཁྲོ་གཉེར་	scowling or frowning
མཁན་ཆེན་	great preceptor
མཁན་པོ་	<u>upadyaya</u>, preceptor; abbot
མཁན་སློབ་ཆོས་	the <u>upadyaya</u>, the <u>acarya</u> and the pious king
མཁས་གྲུབ་	accomplished scholar
མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་	P.N. of a person
མཁས་པ་	skilled, expert; scholar
མཁས་པའི་རྒྱན་	the adornments of scholars
མཁྱེན་	to know, to understand (H)
མཁྱེན་བརྩེ་ནུས་གསུམ་	knowledge, compassion, and power
འཁུར་	to bear, to carry
འཁོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་པོ་	P.N. of a person

འཁོར་	v. to take one turn (i.e. turn comes around); to revolve, circuit, cycle n. court, retinue, following
འཁོར་ལོ་	wheel
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་	Cakravartin
འཁོར་བ་	samsara, the round of existence(s)
འཁོལ་	to be boiled
འཁྱུག་ཙམ་	short time
འཁྱེར་	to carry, to bear
འཁྱོལ་	to carry; to arrive, to reach
འཁྲིད་	n. instruction, explanation v. fut. of ཁྲིད་
འཁྲིད་དཔོན་	lead teacher
འཁྲུགས་འཛིངས་	war; conflict
འཁྲུད་	to wash
འཁྲུངས་	to be born (Hon.)
འཁྲུངས་ས་	birthplace (Hon.)

ག་

ག་གི་	which
ག་དུས་	when
ག་འདྲ་	how, what
ག་ནས་འགྲིགས་	how can it be right?
ག་ཡར་	where
ག་ཚོད་	how many, how much
ག་ཡ་དྷ་ར་	Gayadhara (P.N.)
ག་རེ་	what
ག་རེ་རེད་ཟེར་ན་	the reason is that . . .
ག་རེ་ཡིན་ཡང་	whatever it is, whatever it may be
ག་ལེར་	slowly
ག་ས་ག་ནས་	from all over, from everywhere
ག་ས་ག་ལ་	here, there and everywhere
གང་ཟེ་	whatsoever
གང་ཟེར་	however, whatever
གང་སྟབས་བདེ་བ་	whichever way is convenient
གང་འདྲ་	how
གང་འདྲ་ཞིག་	what kind of (person or thing)
···གང་འདྲས་ཤིག་ མ་རྗེས་སྤྱོད་	whatever one makes . . .
(འདྲ་) གང་འདྲས་ས་	how
གང་འདོད་འདོད་དུ་	whatever one wishes
གང་བྱུང་མ་བྱུང་	haphazardly
གང་མིན་ཚོད་	without measure; extreme
གང་འཚམས་	quite many, quite long, quite much

གང་ཟག་	person
གང་ཡང་	any
གང་ཡོད་	whatever you have, whatever is possible to you
གང་རག་བརྙེད་པ་	what one happens to have
གང་ལེགས་	fairly well
གང་ལེགས་བྱེད་	to do as well as one can
གད་མོ་	laugh, laughter
གར་ལོག་	P.N. of a place
གལ་ཆེ་བ་	of greater importance
གལ་ཆེན་པོ་	of great importance
གལ་སྲིད་	if
ཀུག་	bent
གུས་པ་	respect
གུས་བཀུར་	respect and service, homage
གེགས་	obstacle, hinderance, impediment
གོ་	to understand, to comprehend, to know about
གོ་ཆ་	armor
གོ་དོན་	meaning; the meaning to be understood
གོ་ལྡོག་	to reverse (positions)
གོ་གནས་	position, rank
གོ་འཕང་	position, station

གོ་བ་ཆགས་པ་	to have understanding of
གོ་རིམ་	sequence, order
གོ་ས་	position, rank
གོང་	before (prep. with gen.) above
གོང་མ་	higher, former
གོང་འཕེལ་བ་	to rise higher, to be elevated, to progress
གོང་འཕེལ་ལ་ཏུ་ གཏོང་	to make progress, to make to progress
གོམ་པ་རྒྱག་	to step; to walk
གོམས་པ་	to be accustomed to; to be acclimatized to
གོས་	clothes
གོས་ཁུག་པ་ (འགོས་) ལྷས་བཙས་	P.N. of person
གོས་ལོག་	clothes, garment
གྱུར་	to be at (other than one's ordinary place)
གྱིས་	do!
གྱོན་	to wear
གྲ་སྒྲིག་	preparation
གྲྭ་ཆས་	monk's clothes
གྲྭ་པ་	monk
གྲྭ་པ་གནང་	to become a monk (Hon.)
གྲྭ་པ་བྱེད་	to become a monk
གྲྭ་ཚང་	monastic college (see Lesson 1, note 3)
གྲྭ་ས་	monastic center (see Lesson 1, note 2)
གྲྭ་སར་སྒྲིག་ལ་ཞུགས་	to enroll at the monastic center

གྲགས་ཆེ་བ་	more famous, better known
གྲགས་པ་	fame
གྲང་མོ་	cold
གྲངས་	count, reckoning, number
གྲངས་ཀ་	numeration, enumeration
གྲངས་མེད་པ་	incalculatable
གྲངས་ཚད་	number count, numerical measurement, numerical limit
གྲངས་སུ་འགྲོ་	to come into the reckoning of
གྲངས་སུ་འཆུད་	to be counted as, to be one of the....
གྲབས་	preparation
གྲལ་	line, row
གྲི་	knife
གྲིབ་	p. of འགྲིབ་
གྲིབ་མ་	shadow
གྲུབ་	p. of འགྲུབ་
གྲུབ་མཐའ་	tenet
གྲུབ་པ་	accomplishment
གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་ (གྲུབ་ཐོབ་)	Siddha, adept
གྲོགས་	friend
གྲོགས་པོ་	friend (male)
གྲོགས་མོ་	friend (female)
གྲོང་ཁྱེར་	city
གྲོངས་	to die
གྲོད་ཁོག་	belly, stomach
གྲོལ་	to be free, to be released
གྲོལ་བ་	emancipation, deliverance, freedom
གླང་དར་མ་	P.N. of a person
གླང་པོ་ཆེ་	elephant
གླིང་	continent
གླིང་གསེབ་	one of the four grades of geshe; same as
གླུར་	p. of འགླུར་
གླེགས་བམ་	book
གླེན་པ་	foolish, stupid
གློ་བ་	lung
དགག་	fut. of འགོག་
དགག་བཞག་སྤོང་གསུམ་	refutation (of the position of others), establishment (of one's own position), and responce (to criticism of one's own position)
དགའ་ལྡན་	P.N. of a monastery; Tusita Heaven
དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་	occupier of the throne at Dga' ldan (see Lesson 3 note)
དགའ་ལྡན་ཆོས་འཁོར་	P.N. of a monastery
དགའ་	to like, to be pleased, to please
དགའ་སྣང་སྣང་	enjoyment, pleasure
དགུ་	nine
དགུག	fut. of འགུགས་
དགུང་ལོ་	age (Hon.)
དགུན་ཀ་	winter

དགུན་ཆོས།	winter session
དགེ་རྒན།	teacher
དགེ་བསྙེན།	upasaka
དགེ་འདུན།	sangha, assembly of monks
དགེ་འདུན་གྲུབ།	P.N. of a person
དགེ་འདུན་པ།	a member of the sangha, a bikhsu
དགེ་བ།	virtue
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན།	kalyanamitra, "the good friend" of the Prajnaparamita sutras, geshe
དགེ་སྦྱོང་།	sramana
དགེ་ལུགས།	P.N. of a sect
དགེ་བཤེས།	geshe, an academic title, (see དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན།)
དགེ་སློང་།	bikhsu (see Lesson I note 9)
དགོངས་འཚལ།	consent, permission
དགོངས་འགྲེལ།	commentary
དགོངས་པ།	to think (Hon.) thought; actual thought (Hon.)
དགོངས་པ་གནང་།	to give permission (Hon.)
དགོངས་པ་རབ་གསལ།	P.N. of a person
དགོད།	fut. of འགོད
དགོན་པ།	monastery
དགོས།	to be necessary, to have to, to need to
དགོས་རྒྱུ།	need, necessity
དགོས་པ།	purpose, aim
དགོས་མེད་དུ།	without purpose; without need
དགྲ།	enemy
དགྲ་བཅོམ་པ།	arhant, "enemy slayer"
དགྲོང	fut. of འགྲོངས།
བགྲོད།	to go
མགོ།	head
མགོ་འཁོར།	the head is spinning, going around in circles; to be rapt or completely caught up in
མགོ་གནོན།	suppress, to push down the head of
མགོའི་ཚད།	a head's weight
འགན།	responsibility
འགའ་ཞིག	some
འགའ་ཤས།	several, some
འགལ།	to contravene; to contradict; to oppose
འགལ་རྐྱེན།	inamicable condition, hostile
འགུགས།	to bend, to force
འགོ།	beginning, front
འགོ་འཛུགས།	to begin
འགོག	to stop, to cease
འགོག་པའི་བདེན་པ།	the truth of cessation
འགོག་ལམ།	cessation and path
འགོད།	to arrange, to order, to formulate
འགོར།	to take or require time
འགྱངས།	to delay, to be late

འགྱུར་ལྡོག་བྱེད་	to be changed, to be turned
འགྱུར	to be changed, to be transformed, to become, to turn into
འགྲན་བསྡུར	competition
འགྲན་ཟླ་(མེད་པ)	(in)comparable
འགྲམ་དུ་	at
འགྲིག	to be right, to be suitable, to be proper
འགྲིབ་	to be diminished
འགྲུབ་	to be accomplished, to be finished; to exist, to be existant (i.e. demonstrably by logical proof)
འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས	effective action
འགྲེལ་པ་བཞི་ སྒྲགས་	title of a book
འགྲེལ་པ་	commentary
འགྲེལ་བཤད་	subcommentary
འགྲོ་	to go
འགྲོ་འཆག་	to walk
འགྲོ་སྒྲིགས་	arrangement, order, sequence
འགྲོ་དོན་	benefit to living creature; purpose of going
འགྲོ་བ་	creature, being
འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་	the six kinds of beings (i.e. men, gods, asuras, hell-denizens, animals, ans preta)

འགྲོ་རྩིས་	to plan to go
འགྲོ་འོང་	coming and going; traffic
འགྲོ་ས་	place to go to, destination
འགྲོ་སོང་	expence, cost
འགྲོངས་	to kill (Hon.)
རྒ་བ་	to age (i.e. as of a living creature, not a thing)
རྒན་པ་	older, elder
རྒས་པ་	p. of རྒ་
རྒོད་པ་	excitement, stimulation; frivolity; wildness
རྒྱ་གར་	India
རྒྱ་གར་བ་	an Indian
རྒྱ་ཆེ་ཆུང་	size, stature
རྒྱ་ཆེ་	wide
རྒྱ་ཆེར་	widely, extensive
རྒྱ་ཆེན་པོ་	extensive, wide, vast
རྒྱ་ནག་	China
རྒྱ་བོད་	India and Tibet
རྒྱ་བརྩོན་འགྲུས་སེང་གེ་	P.N. of a person
རྒྱག་	to put, to shoot, to hit
རྒྱང་	distance
རྒྱབ་	behind
རྒྱལ་པོ་	king
རྒྱལ་ཁབ་	kingdom, principality
རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་	P.N. of a person
རྒྱལ་ཚབ་	epithet of a person, regent
རྒྱལ་རབས་	royal lineage

རྒྱལ་ས་	kingdom
རྒྱལ་སྲས་	son of the conquerors; prince
རྒྱལ་སྲིད་	kingship, monarchy
རྒྱས་	to be extended
རྒྱུ་	cause, reason; property
	to move, to be moved
རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་	the result which is in conformity with the cause
རྒྱུ་དང་རྐྱེན་	causes and conditions
རྒྱུ་དང་ཅ་ལག་	riches
རྒྱུ་བ་	motion
རྒྱུ་འབྲས་	cause and effect, causality
རྒྱུ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་	seven cause and effect precepts
རྒྱུ་མཚན་	the reason
རྒྱུ་མཚན་དུ་	on account of
རྒྱུགས་	examination
	to run
རྒྱུགས་སྤྲོད་	to take an examination
རྒྱུགས་འབུལ་	to take an examination (Hon.)
རྒྱུགས་ལེན་	to give an examination
རྒྱུད་	<u>tantra</u>; mental continuum, person
རྒྱུད་སྐད་	"<u>tantra</u> sound" (a deep resonant vocal production)

རྒྱུད་བསྐུལ་	incite, arouse
རྒྱུད་སྟོད་	the Upper Tantra College
རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་ཉམས་ལེན་ལ་འགེལ་	to put into practice in one's mental continuum
རྒྱུད་པ་	a person in one of the two tantra colleges
རྒྱུད་པའི་དགེ་བསྐོས་	monitor of the tantra college
རྒྱུད་པའི་ཆོས་ཐོག་	tantra session
རྒྱུད་པའི་ཆོས་ལུགས་	the sgstem of the tantra
རྒྱུད་སྨད་	the Lower Tantra College
རྒྱུད་སྨད་གྲྭ་ཚང་	the Lower Tantra College
རྒྱུན་	continuation; contimuum
རྒྱུན་གྱི་མཐའ་མ་	the end of the continuatien
རྒྱུན་མཐུད་	to contimue
རྒྱུན་དུ་	usually, generally; continuously
རྒྱུན་ཟིན་	generally; usually; continuously
རྒྱུན་མི་ཆད་པར་	without interruption, uninterruptedly
རྒྱུན་རིང་ཐུང་སྣ་ཚོགས་	a varying length of time
རྒྱུན་རིང་པོ་	for a long time
རྒྱུན་རིང་ལོས་	how long a duration?
སྒང་ཁ་	everything, all
སྒལ་ཚིགས་	backbone
སྒོ་	door, gate
སྒོང་	egg
སྒོ་ནས་	by way of; <u>via</u>
སྒོ་གསུམ་	the three doors (i.e. of body, speech and mind)

སྒོ་མང་	P.N. of a monastic college
སྒོང་ང་སྐྱེས་	egg-born
སྒོམ་པ་	to meditate
སྒོམ་ཁང་	meditation hut
སྒོམ་གྱི་རིགས་	kind of meditation
སྒོམ་རྒྱབ་	to do meditation
སྒོམ་གྲྭ་	hermit
སྒོམ་ཆེན་པ་	a great yogin
སྒོམ་ཆེན་པ་བྱེད་	to be a great yogin
སྒོམ་སྤང་	riddance or riddances by meditation; meditation riddance
སྒོམ་ལམ་	the path of meditating or of meditation
སྒོམ་རིམ་	<u>Bhavanakrana</u>
སྒྱིད་ལུག་	procrastination
སྒྱུ་མ་	magical illusion
སྒྱུ་ལུས་	illusory body
སྒྱུར་	to change; to translate
སྒྱེ་མོ་	sack, bag
སྒྲ་	sound, word; grammar
སྒྲ་ཇི་བཞིན་དུ་	literally
སྒྲིག་ལམ་	regimen; rules
སྒྲིག་ཞུགས་བྱེད་	to enroll, to enter the regimen of
སྒྲིབ་(པ་)	to obscure
སྒྲིབ་གཉིས་	the two obscurations

སྒྲིབ་པ་	obscuration
སྒྲུབ་	to achieve, to effect; to practice; to prove
སྒྲོ་འདོགས་	to hypostatize, to superimpose
སྒྲོག་	chain, fetters
སྒྲོན་མེ་	lamp
སྒྲོལ་	to set free; to transport
སྒྲོལ་མ་	Tara
སྒྲོས་	manner, way
བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་	many hundreds and thousands
བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུ་	150
བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་	112
བརྒྱ་ཕྲག་	century, a hundred
བརྒྱ་བྱིན་	Indra
བརྒྱད་	eight
བརྒྱད་ཅུ་	eighty
བརྒྱད་ཅུ་རྩ་དགུ་	eighty-nine
བརྒྱབ་	fut. of རྒྱག་
བརྒྱབས་	p. of རྒྱག་
བརྒྱུད་	lineage
བརྒྱུད་ནས་	indirectly
བརྒྱུད་པ་	to be transmitted from one to another
བསྒོམ་	fut. of སྒོམ་
བསྒོམས་	p. of སྒོམ་
བསྒྱུར་	p. of སྒྱུར་
བསྒྱུར་བཅོས་	retranslation
བསྒྲལ་	p. of སྒྲོལ་
བསྒྲིབ་	fut. of སྒྲིབ་

བསྒྲིབས་	p. of སྒྲིབ་
བསྒྲུབ་	fut. of སྒྲུབ་
བསྒྲུབས་	p. of སྒྲུག་

ང་

ང་རྒྱལ་	conceit, egotism
ང་རང་ཚོ་	we
ང་ལས་ནུ་	Mandhata
ངག་	voice, speech
ངག་ལྐུགས་པ་	a mute
ངག་འཁྱལ་	nonsensical speech
...ངང་ནས་	while . . . is present, in the presence of . . ., during . . .
...ངང་གནས་	to remain continuously in . . ., to remian throughout . . .
ངན་པ་	bad, wicked, evil
ངན་འགྲོ་	those who go to an evil destiny or transmigration; an evil destiny or transmigration
ངན་སོང་	those who have gone to an evil destiny or transmigration; an evil destiny or transmigration
ངས་གོ་ཡ་ལ་	as I heard
ངུ་འབོད་	<u>Raurava</u>
ངུ་འབོད་ཆེན་པོ་	<u>Maharaurava</u>

ངེས་	to ascertain, to know
ངེས་འབྱུང་	renunciation
ངེས་ལེགས་	the highest good; <u>summum</u> <u>bonum</u>
ངེས་ཤེས་	ascertainment
ངེས་སེམས་	understanding
ངོ་བོ་	nature, character
ངོ་མ་	actual; real
ངོ་ཤེས་	to be acquainted with
ངོམས་པ་	satisfaction
ངོར་བ་	P.N. of a person, epithet
ངོས་སྦྱོར་	to place together
ངོས་འཛིན་	to identify; to recognise
དངུལ་	silver; money
དངོས་	actual, real
དངོས་གནས་ལ་	in fact, actually
དངོས་གནས་དང་གནས་	honest to goodness
དངོས་པོ་	article, thing; an actual existent (see note Lesson 5)
དངོས་གཞི་	the actual, actuality
དངོས་སུ་	explicitly; directly; truly

མངག་	to commission, to delegate
མངགས་	p. of མངག་
མངའ་བདག་	lord, master; landlord
མངའ་རིས་	P.N. of a place
མངལ་	womb, uterus
མངལ་སྐྱེས་	womb-born
མངོན་མཁྱེན་	supernormal knowledge
མངོན་འགྱུར་	the actualized, the present actually (in contradistinction to potentially)
མངོན་རྟོགས་རྒྱན་	Abhisamahalankara
མངོན་མཐོ་	a high condition (in the world)
མངོན་དུ་བྱ་	to see, to perceive; to obtain
མངོན་པ་	Abhidharma
མངོན་དགའ་	to take delight or pleasure in
མངོན་ཤེས་	paranormal cognition, clairvoyance
མངོན་སུམ་	direct perception
མངོན་སུམ་དུ་	directly perceived, as before one's eyes
མངོན་གསལ་བ་	obvious
རྔོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་	P.N. of a person
ལྔ་	five
ལྔ་བརྒྱ་	five hundred
ལྔ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་	5500
སྔ་བོ་	early, former
སྔ་དར་	earlier propagation or spread
སྔ་ཕྱི་	former-later, past-future
སྔ་མ་སྔ་མ་	each former
སྔ་མོ་	past times; previously
སྔགས་	mantrum
སྔགས་པ་	a practicer of the tantra; thaumaturge
སྔར་	formerly
སྔོན་ཀྱི་	previously, formerly; first
སྔོན་འགྲོ་	forerunner, introduction; introductory, preparatory
སྔོན་མ་	former, previous; previously

ཅ

ཅ་ལག་	things, stuff
ཅན་	having, possessed of, endowed with
ཅི་མ་རུང་	how good it would be if . . .
ཅི་རིགས་	whatever kind of, anykind of
ཅི་ཡང་	any
ཅིག་	a, an

ཅིག་ཅར་དུ་	simultaneously, suddenly, all at once
ཅིང་	and
ཅུང་ཟད་	a little
ཅེས་	thus; " "
ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་	P.N. of a person
གཅད་	fut. of གཅོད་
གཅན་གཟན་	a dangerous carnivorous animal
གཅིག་	one
གཅིག་གིས་གཅིག་ཟའི་....	. . . of one's eating another
གཅིག་པུ་	single, unitary
གཅེས་པོ་	dear, cherished; valuable
གཅོད་	to cut, to cut off
བཅད་	p. of གཅོད་
བཅས་མཚམས་	the prescribed limits, the limits of the rules
བཅིང་	fut. of འཆིང་
བཅིངས་	p. of འཆིང་
བཅུ་	ten
བཅུ་གཅིག་	eleven
བཅུ་དྲུག་	sixteen
བཅུག་	p. of འཇུག་
བཅོ་བརྒྱད་	eighteen
བཅོ་ལྔ་	fifteen
བཅོམ་	past of འཇོམས་
བཅོམ་ལྡན་འདས་	the Blessed One, <u>Bhagavan</u>
བཅོས་མ་(མ་ཡིན་པ་)	(un)feigned, (un)artificial
ལྕགས་	iron
ལྕགས་ཀྱུས་	to goad
ལྕི་བ་	heavier
ལྕི་ཡང་	heavy-light; weight
ལྕེ་	tongue

ཆ་

ཆ་	part; pair
ཆ་མེད་	partless
ཆ་ཚང་	completion, entirely
ཆ་ལུགས་	style or custom of dress
ཆ་ཤས་	part
ཆག་མེད་	without a break
ཆགས་	to exist; to become; to have; to desire, to be attached to
ཆགས་ཆགས་	to make a slopping sound (as by kneading or hitting in water)
ཆགས་པ་	desire, attachment to

ཆང་	beer
ཆད་	to break in half, to snap; to stop (as. of raining)
ཆད་ལྟ་	a nihilistic view
ཆད་པ་	punishment
ཆུ་	water
ཆུ་བུར་ཅན་	Arbuda
ཆུ་བུར་བརྡོལ་བ་	Nirarbuda
ཆུ་བོ་ཆེ་	a great river
ཆུ་མིག་ལྷུང་	P.N. of a place
ཆུ་རྫིང་	pool
ཆུང་ངུ་	small, little
ཆུ་ལྷུད་	water and manure
ཆུང་ཆུང་	little, small
ཆུང་བ་	younger person; smaller (comparative. of)
ཆུང་འབྲིང་ཆེ་	rudimentary, intermediate, and superior; small, large, middle etc.
ཆུང་མ་	wife
ཆུང་རྒག་	minor, small stuff
ཆེ་ཁག་	larger section
ཆེ་ཆུང་	size; higher (or) lower, greater (or) smaller
ཆེ་ཆུང་འཚམས་པ་ (པོ་)	of a suitable size; of just the right size
ཆེ་བ་	major, larger (comparative of (ཆེ)
ཆེ་འབྲིང་ཆུང་	great, middle, small
ཆེ་མོ་	great
ཆེ་ལོས་	how big?
ཆེ་ཤོས་	largest, biggest
ཆེད་	purpose
ཆེད་མངགས་	for the purpose of, for the sake of
ཆེད་མངགས་ཀྱིས་	especially, expressly; purposely, on purpose; specially
ཆེན་པོ་	great, large
ཆེས་ཆེར་	greatly, widely
ཆེས་ལྷག་པ་	very much, extremely
ཆོ་ག་	ritual, rite
ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན་	way of performance of a ritual (rituals) (Hon.)
ཆོ་འཕྲུལ་	power of magical creator, paranormal psychi power
ཆོ་འཕྲུལ་འགྲན་	to compete in the power of magical creation
ཆོག་	to allow, to permit
ཆོག་ཤེས་	satisfaction
ཆོད་	to be parted; to be separated; to be resolved
ཆོས་	religion, teaching, doctrine; quality, phenomenon, thing; entity
ཆོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་	P.N. of a person
ཆོས་སྐུ་	dharmakaya, perfect incorporeal body
ཆོས་གྲགས་ (ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་)	Dharmakirti

ཆོས་རྒྱལ་	pious king, dharmaraja
ཆོས་རྗེ་	dharma-master, master of religion
ཆོས་ཐོག་	session (see note Lesson 2)
ཆོས་དྲུག་	"Six Teachings" (of Naropa)
ཆོས་ཕྱོགས་	on the religious side; on the side of virtue
ཆོས་ལུགས་	denominational or doctrinal system, sect
ཆོས་སྲིད་	the religious and secular, religious and politics
མཆི་	to go
མཆིམས་པུ་	P.N. of locale
མཆིས་	p. of མཆི་
མཆུ་ཏོ་	lips
མཆོག་ཏུ་	superior, excellent
མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་	the best, the superior
མཆོང་	to jump
མཆོངས་	p. of མཆོང་
མཆོད་	to worship; to make an offering
མཆོད་བརྗོད་	worship
མཆོད་རྟེན་	stupa
མཆོད་པའི་གནས་	object of worship
མཆོད་སྦྱིན་	ceremonial offering, religious offering
འཆའ་	to chew
འཆར་	to rise
འཆི་ལྟས་	signs of death, death omens
འཆི་འཕོ་	to die; to transmigrate
འཆི་བ་	death
འཆིང་	to tie, to bind

ཇ་

ཇག་པ་	bandit
ཇི་སྙེད་པ་	as many as (i.e. conventionally true) (see note Lesson 8)
ཇི་ལྟ་བ་	as it is (i.e. ultimately true) (see note Lesson 8)
ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་	exactly, as it is
ཇི་(མི་)རྩིས་	(not) to give it any consideration, (not) to pay heed
ཇི་ཙམ་	how much?
ཇི་བཞིན་	exact, actual, as is
ཇི་སྲིད་	until
ཇོ་ནང་པ་	P.N. of a sect

ཇོ་བོ་	lord
ཇོ་བོ་རྗེ་	an epithet of Atisa
མཇལ་	to meet, to see
མཇལ་འཕྲད་གནང་	to meet (Hon.)
མཇུག་	end
མཇུག་ལ་	after (prep. with gen.)
འཇབ་	to hide oneself, to sneak
འཇབས་	p. of འཇབ་
འཇིག་	to destroy, to break; to be destroyed
འཇིག་ལྟ་	view to the impermanent
འཇིག་རྟེན་	world
འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་	future life
འཇིགས་	to be afraid
འཇིགས་བྱེད་	Yamantaka
འཇུག་	to allow; to enjoin; to put in; to enter, to initiate
འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་	the mind of entry
འཇུག་རིམ་	steps of entry
འཇོག་	to put, to fix; to arrange, to order; to establish
འཇོག་སྒོམ་	fixative meditation
འཇོམས་	to destroy; to conquer, to overcome

རྗེ་(བ་)	<u>v.</u> to change
རྗེ་	<u>n.</u> lord, king
རྗེ་འབངས་	king and subjects
རྗེ་བཙུན་	venerable, reverend
རྗེས་འཇུག་	following, follower
རྗེས་མ་	next
རྗེས་མ་རྗེས་མ་	each latter
རྗེས་མའི་རྗེས་མ་	the one after the next
རྗེས་སུ་	afterward
རྗེས་སུ་འབྲང་བ་	<u>v.</u> to follow; to follow according to
རྗེས་འབྲངས་	<u>n.</u> follower
རྗོད་	to say, to speak, to utter
ལྗགས་	tongue (Hon.)
ལྗགས་རྩོམ་གནང་	to compose, to write (Hon.)
ལྗང་ཁུ་	green
ལྗོངས་	P.N. of a place
ལྗིད་པོ་	heavy
ལྗིད་རིག་རིག་	heavy sluggish
བརྗེ་	fut. of རྗེ་
བརྗེས་	p. of རྗེ་
བརྗོད་	p. and fut. of རྗོད་
བརྗོད་དོན་	subject, topic
བརྗོད་དོན་སྙིང་པོ་	central subjects

ཉ

ཉ།	fish
ཉན།	to listen
ཉན་ཐོས།	<u>sravaka</u>, a disciple
ཉན་རང་	<u>Sravaka</u> and <u>Pratyekabuddha</u>
ཉམ་ང་བ།	destitution, wretchedness
ཉམ་ཐག	degenerate; wretched, miserable
ཉམས། ཉམས་(པ་)	<u>n.</u> experience <u>v.</u> to deteriorate, to lower, to degenerate
ཉམས་མགུར།	songs of experience
ཉམས་མྱོང་།	experience
ཉམས་སུ་ལེན།	to experience; to practice
ཉར།	to keep
ཉལ།	to sleep; to lie down
ཉི་མ།	sun; day
ཉི་ཚེ་བ།	<u>pradesika</u>; a small part
ཉི་ཤུ	twenty
ཉིང་མཚམས་སྦྱོར།	to take rebirth, to continue on (i.e. after death)
ཉིད།	(ref.) self, it
ཉིན་མོ།	day
ཉིན་རྟར།	everyday, daily
ཉིན་ལྟར་རེ་ རྟ རེ་ཉིན།	everyday, daily

ཉུང་ཉུང་	a little, few
ཉུང་བ།	scarcer, fewer
ཉེ་འཁོར།	<u>utsada</u>
ཉེ་འཁོར་ལ།	around, in the environs of (prep. with gen.)
ཉེ་འགྲམ།	close to, near
ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས།	the cognate passions
ཉེ་རིང་	partiality; distance
ཉེ་རིང་མེད་པར།	impartially, without partiality
ཉེན་ཁ།	danger
ཉེར་ལྔ	twenty-five
ཉེར་བདུན་པ།	twenty-seventh
ཉེས་སྐྱོན།	harm, injury
ཉེས་པ།	evil; fault, objection
ཉེས་དམིགས།	disadvantages, bad effects
ཉོ་མཁན།	a buyer
ཉོན་སྒྲིབ།	passion obscurations
ཉོན་མོངས་པ།	passions (see note Lesson 4)
གཉིད།	sleep; sleepiness, drowsiness
གཉིད་ལམ།	dream
གཉིད་ལོག་པ།	to sleep
གཉིས།	two
གཉེན།	friend
གཉེན་པོ།	antidote

གཉེར་མ་	wrinkle
མཉན་	p. and fut. of ཉན་
མཉམ་པ་	equal, even
མཉམ་པར་བཞག་(པ་)	v. to be absorbed in meditative concentration n. meditative absorption, meditative trance
མཉམ་མེད་	incomparable
མཉམ་དུ་	together; together with
རྙིང་བ་	to be or become old, to age (i.e. only of things not persons)
རྙིང་པ་	old (i.e. of things)
རྙིང་མ་པ་	P.N. of a sect
རྙེད་	to acquire, to get; to find, to discover.
རྙེད་པར་དཀའ་	difficult to find
རྙོག་ཁ་	difficulty, complication
སྙན་གྲགས་	fame
སྙན་སེང་ཞུ་	to report
སྙམ་	thought
སྙམ་དུ་	with the thought, i.e. ". . . . . . ."
སྙིགས་དུས་	degenerate time(s)
སྙིང་	heart
སྙིང་རྗེ་	compassion
སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་	great compassion
སྙིང་ཐག་པ་ནས་	from the very heart
སྙིང་པོ་	essence, pith; center
སྙེན་གཡོག་	nurse (Hon.)
བརྙས་འདོགས་	to claim, to allege
བརྙས་	to depreciate, to downgrade
བརྙིང་	fut. of རྙིང་
བརྙིངས་	p. of རྙིང་
བརྙེས་	to acquire, to get, to obtain
བསྙེན་གནས་	the one day vow
བསྙེན་རྫོགས་	full vow (i.e. of a biksu)

ཏ

ཏན་ཏིག་ཤེལ་གྱི་ཡང་དགོན་	P.N. of a monastery
ཏིང་ངེ་འཛིན་	samadhi; meditative concentration; mental focus
ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་	Samadhiraja-sutra
ཏིལ་	sesamum
ཏི་ལོ་པ་	Tilopa
ཏོག་ཙམ་	a little, slightly
གཏང་	fut. of གཏོང་
གཏན་ནས་	entirely
གཏན་མེད་	nothingness, nothing
གཏམ་	reputation, fame; speech

གཏི་མུག	ignorance
གཏིང	depth
གཏུབ	fut. of འཐུབ
གཏེར	treasure; treasury
གཏོང	to send; to release
གཏོང་རྒྱུའི་དགེ་བཤེས	a geshe who is to be a . . . (i.e. of such a class)
གཏོང་ཕོད་པ	to be able to give
གཏོད	to set up, to open up, to establish
བཏགས	p. of འདོགས
བཏང	p. of གཏོང
བཏང་སྙོམས	indifference, even-mindedness
བཏབ	p. of འདེབས
བཏུང	fut. of འཐུང
བཏུངས	p. of འཐུང
བཏུབས	p. of འཐུབ
བཏུལ	p. of འདུལ
བཏོན	p. of འདོན
རྟ་དབྱངས	chant, hymn; <u>Asvaghosa</u> (P.N.)
རྟག་ཏུ	always
རྟག་པ	permanent
རྟག་པར	always
རྟགས	mark, sign, trace; logical reason
རྟགས་འཇུག	title of a grammatical work
རྟུལ་བ	duller, weaker, more feeble

རྟེན	<u>n.</u> object of worship <u>v.</u> to depend on, to have recourse to
རྟེན་སྐལ	an object of worship belonging to one's share (of the family estate)
རྟོག	to think; to conceive
རྟོག་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར	the yoga of no idea-constriction
རྟོགས	to know; to understand
ལྟ་(བ)	to see, to look at
ལྟ་རྟོགས	scrutiny
ལྟ་ཐུག་བྱེད	to see, to meet
ལྟ་སྤྱོད	theory and practice
ལྟ་བ	view, theory
ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞི	the four seals signifying a Buddhist theory
ལྟ་བུ	like, as
ལྟར	according
ལྟར་སྣང	simulated, counterfeit; fallacious
ལྟུང	to fall
ལྟེ་བ	main, principal; center, navel
ལྟེ་བའི་འགྲམ	at the navel
ལྟོ	food
ལྟོ་གོས་གཏམ	food, clothes, and reputation
ལྟོ་ཆས	food stuff
ལྟོགས	to be hungry
སྟག་ལུང་པ	P.N. of a sect
སྟངས	procedure, manner, wasy

སྟན་	seat; abode
སྟེང་དུ་	upon; in addition to. (prep. with gen.)
སྟེན་	to get, to take
སྟེར་	to give
སྟོང་པ་ཉིད་	emptiness, voidness, sunyata
སྟོད་	upper (i.e. upper part of body); Western Tibet
སྟོན་	to show; to teach
སྟོན་ཁ་	autumn
སྟོན་པ་	teacher
སྟོབས་	power, force
བརྟག་	fut. of རྟོག་
བརྟག་དཔྱད་	examination, investigation
བརྟགས་	p. of རྟོག་
བརྟན་པོ་	firm, stable
བརྟུལ་ཞུགས་	religious discipline.
བརྟེན་	p. of རྟེན་
བརྟེན་ནས་	through recourse to ...
བརྟོད་ཕུར་	a pole for tethering
བསྟུ་	fut. of སྟུ་
བསྟུས་	p. of སྟུ་
བསྟེས་	depending upon
བསྟན་	fut. and p. of སྟོན་
བསྟན་འགྲོ་	doctrine and living creatures
བསྟན་བཅོས་	commentary, sastra
བསྟི་གནས་	source; (fig.) a central place, hub
བསྟུན་	to accord with; to be in conformity with
བསྟེན་	fut. and p. of སྟེན་
བསྟོད་བསྔགས་	praise
བསྟོད་	to praise, to eulogise
བསྟོད་ཕྱག་	praise and salutation
བསྟོར་བཤིག་གཏོང་	to destory

ཐ

ཐ་དད་	different
ཐ་ན་	even
ཐ་མ་	least, last
ཐག་པ་	rope
ཐག་གཅོད་	to decide; to determine; to put an end to
ཐག་རིང་	long distance
ཐང་ཀ་	painted scroll
ཐབས་	method, means
ཐབས་སྡུག་པོ་	destitute; miserable, wretched
ཐབས་འཚོལ་བྱེད་	to try to find
ཐམས་ཅད་	all

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ	all-knowledge, omniscience
ཐར	to be free, to be released
ཐར་པ	release, freedom, emancipation, deliverance
ཐལ་འགྱུར་བ	Prasangika (Madhyamika)
ཐིག	line; outline
ཐིག་ལེ	semen; dot
ཐུག	to reach the source or further limit; to meet, to touch
ཐུགས	mind (Hon.)
ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར	unable to bear (Hon.)
ཐུགས་ཁུར	responsibility (Hon.)
ཐུགས་གལ་ཆེན་པོ	of great importance (Hon.)
ཐུགས་འགན	responsibility (Hon.)
ཐུགས་ཉམས་སུ་བཞེས	to practice (Hon.)
ཐུགས་འཕྲོགས	to be attracted (Hon)
ཐུགས་ཀློ་ཁེངས	to be fully satisfied (Hon.)
ཐུགས་ཁེངས་པ	to be satisfied (Hon.)
ཐུགས་བརྩེ	compassion (Hon.)
ཐུགས་སྲས	disciple, son of one's thought
ཐུགས་བསམ	thought (Hon.)
ཐུང་ཐུང	short
ཐུན་མོང	common, shared
ཐུན་མོང་མ་ཡིན	exclusive; not common, not shared
ཐུབ	to be able
ཐུབ་པ	sage, <u>muni</u>
ཐེ་ཚོམ	uncertainty (i.e. between two alternatives); dilemma
ཐེག	to go
ཐེག་པ	vehicle
ཐེག་པ་ཆེན་པོ	Mahayana
ཐེག་དམན	Hinayana
ཐེག་པ་གསུམ	the three vehicles
ཐེངས	occasion, time
ཐོ་བ	hammer
ཐོག་ཏུ་བབས	to descend on one, to happen to one
ཐོག་མཐའ་བར	the beginning, the middle and the end
ཐོག་ནས	about, concerning
ཐོག་མ	the first, beginning
ཐོག་མར་འཛུད	to initiate, to introduce
ཐོག་ལ	in addition to (prep. with gen.)
ཐོགས་པ	obstacle, impediment
ཐོགས་པ་མེད་པ	without obstacle, unobstructed
ཐོན	to finish; to leave, to come out
ཐོན་སྐྱེད	progress, development
ཐོན་མི་སཾ་བྷོ་ཊ	P. N. of a person
ཐོབ	to obtaine, to get, to acquire
ཐོས	to hear; to study, to learn

མཐའ་	end, limit, boundary
མཐའ་དག	all, every
མཐའ་གཅིག་ཏུ་	definitely; pointedly, specifically
མཐའ་ཡས་	unlimited; illimitable
མཐར་	finally, at the end
མཐར་ཐུག	ultimate, final; <u>n.</u> the final end
མཐར་ཕྱིན་པ་	gone to the end, perfect
མཐར་མ་འཁྱོལ་ ཕྱིན་བར་	until reaching the end
མཐིང་ནག་	<u>Kala-sutra</u>
མཐུ་	power, force
མཐུད་	to be joined; to be connected
མཐུན་རྐྱེན་	amicable conditions
མཐུན་པ་	in accord with, conformable to, consistent with
མཐེ་བོང་	thumb
མཐོ་པོ་	high
མཐོ་ཤོས་	highest
མཐོང་	to see, to perceive
མཐོང་ཆོས་	the present
མཐོང་སྤང་	riddance or riddances by seeing; seeing-riddance
མཐོང་ལམ་	the path of seeing or of vision
མཐོན་པོ་	high, tall
འཐབ་རྩོད་	quarrel and dispute
འཐབ་འཛིངས་	fight
འཐུང་	to drink
འཐུབ་	to cut into pieces
འཐུས་	to be right, to be O.K.; to be approved
འཐེན་འཁྱེར་	contention
འཐོབ་	fut. of ཐོབ་
འཐོམ་	to be confused, to be bewildered
འཐོམས་	p. of འཐོམ་

ད

ད་	now
ད་ལྟ་	now, the present
ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་སུ་	at this time
ད་དུང་	still
ད་རེས་	at this time
དག་	clean, pure
དག་བྱེད་	correction, purification
དགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་	P.N. of a subsect
དགས་པོ་ལྷ་རྗེ་	P.N. of a person
དང་	and, or
དང་གཉིས་	first and second

དང་བཅས་	and, along with (see Lesson 1, note 8)
དང་བསྟུན་ནས་	according to, relying upon
དང་ལྡན་པ་	having, possessed of, endowed with
དང་པོ་	first
དང་པོར་	at first, as first
དང་འགྲེ་ལ་བཞི་ འཁུན་བསྐྱེར་	competition in
དང་སྦྲགས་	along with
ངང་ལེན་	to accept or take on voluntarily
དད་གུས་	religious veneration. faith and respect
དད་པ་	faith
དམ་བཅའ་	disputation; thesis; promise
དམ་པོ་	firm, stable; holy
དམ་པོར་	firmly
དམ་ཚིག་	the precepts of the tantric vow
དར་	to be spread
དར་ཁྱབ་གནང་	to spread, to propagate (Hon.)
དར་རྒྱས་	widespread
དར་མ་རིན་ཆེན་	P.N. of aperson
དར་ཡུག་	ribbon, bolt of cloth
དལ་འབྱོར་	wealth and leisure
དུ་མ་	many
དུག་གསུམ་	the three poisons
དུད་འགྲོ་	brute, animal
དུས་	time
དུས་ཀུན་དུ་	all the time, always
དུས་ཆེན་	holiday, celebration, festival
དུས་མ་ཡིན་པ་	an inappropriate time
དུས་ཚོད་	time
དུས་བཟང་	religious holiday, holy season
དེ་	that
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་	reality
དེ་ག་ནང་བཞིན་	similarly; likewise
དེ་གས་འཐུས་	to count as fulfilling the requirement
དེ་རྗེས་	afterwards
དེ་ཉིད་	oneself, itself
དེ་ལྟ་བུ་	thus; so; such as this
དེ་ཕེག་ནས་	in addition to this
དེ་དག་	those
དེ་འདྲས་ཀྱིས་ རྐྱེན་བྱས་	on account of that
དེ་འདྲས་ཤིག་	such a
དེ་འདྲས་སོང་ཚོད་ (འདྲ་)	therefore, consequently
དེ་ནས་	then
དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་	taking it from that point; beginning from that; since then
དེ་བས་ཀྱང་	even more so
དེ་འབྲེལ་	along with that
དེ་མིན་	otherwise, except that ...
དེ་ཙམ་	so much

དེ་མཚུངས་	similarly
དེ་ཚོ་	those
དེ་བཞིན་	like that; in the same way
དེ་ཡང་	moreover
དེ་ཡིན་ཙང་	therefore
དེ་ལས་ཐབས་སྡུག་པ་	more miserable than that
དེའི་རིང་ལ་	during that time
དེང་སང་	present time, nowadays
དེབ་	book
དེས་མ་ཚད་	not only that
དོ་པོ་	load
དོག་པོ་	narrow, tight
དོགས་པ་	doubt, uncertainty
དོགས་པ་ཆོད་	to resolve uncertainty
དོན་	meaning; object; objective, purpose
དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་	the actual or real meaning
དོན་དག་ཡང་སྙིང་	essentially
དོན་དུ་	for the benefit of
དོན་དུ་གཉེར་	to strive for, to aim at; to aspire to.
དོན་དུ་གཉེར་བྱ་	aim, object of striving
དོན་དམ་པ་	ultimately; an ultimately true or real
དོན་ལ་	for the sake of (prep. with gen.)

དོན་སྤྱི་	a general mental image
དྲག་	to recover
དྲག་པོ་	severe; fierce; frightful, formidable
དྲགས་	too much
དྲང་	fut. of འདྲེན་
དྲང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོ་	title of a book
དྲངས་	p. of འདྲེན་
དྲན་པ་	attentiveness; mindfullness; recollection
དྲན་གསོ་	commemoration
དྲི་མ་	smell
དྲི་མ་མེད་པ་	pure, stainless, undefiled
དྲིན་ཅན་	kind
དྲིན་དྲན་	"mindfullness of kindness"
དྲིན་གཟོ་	"repayment of kindness"
དྲིན་ལན་གསབ་	to repay a favor or kindness
དྲུག་	six
དྲུག་ཅུ་	sixty
དྲུང་དུ་	at, in front of
དྲུང་ཡིག་	secretary
དྲེག་པ་	dirt, stain
དྲོད་	heat, warmth
གདགས་	fut. of འདོགས་

གདངས་	**v.** to open (i.e. of the eyes, mouth, etc.) **n.** foreign accent; tone
གདན་འདྲེན་	invitation (Hon.)
གདན་འདྲེན་ཞུ་	to invite (Hon.)
གདན་ས་	monastic center, (same meaning as , see Lesson 1, note 2)
གདན་ས་ཕན་ཚུན་ནས་	from any one of the monastic centers
གདབ་	fut. of འདེབས་
གདམས་	fut. and P. of འདོམས་
གདམས་ངག་	instruction, precepts
གདམས་པ་	instruction
གདུང་བརྒྱུད་ཁོངས་	having partilineal descent from
གདུལ་	fut. of འདུལ་
གདུལ་བྱ་	one to be trained or to bring himself under control <u>via</u> the Buddhist <u>dharma</u>
གདེང་	competence
གདོན་	**v.** fut. of འདོན་ **n.** evil spirit, demon
བདག་	self, I; atman
བདག་པོ་	master, owner
བདག་པོའི་འབྲས་བུ་	the controling result
བདག་མེད་	without a self, non-self, <u>anatman</u>
བདག་འཛིན་	the apprehension of a self
བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེ་	sameness of oneself and others and exchange of oneself and others
བདུན་	seven
བདུན་ཅུ་	seventy
བདུན་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་	seven thousand and seven hundred
བདེ་སྐྱིད་	happiness and comfort
བདེ་འགྲོ་	those who go to a fortunate destiny or transmigration; a fortunate transmigration
བདེ་མཆོག་	Sambhara
བདེ་བ་	<u>adj.</u> happy; easy <u>n.</u> happiness, felicity, ease
བདེན་པ་བཞི་	the Four Truths
མདའ་	arrow
མདའ་བརྒྱབ་	to shoot an arrow
མདུན་	in front of, before
མདོ་	<u>sutra</u>
མདོ་སྡུད་པ་	title of a <u>sutra</u>
མདོ་སྡེ་རྒྱན་	<u>sutralamkara</u>
མདོ་སྡེ་པ་	Sautrantika
མདོ་སྡེ་སྐད་སོང་ཕྱུག་རྒྱ་པ་	title of a <u>sutra</u>
མདོ་ཕྱོགས་	on the <u>sutra</u> side (in contradisctinction to the <u>tantra</u> side)
མདོ་སྨད་	P.N. of a place
མདོ་རྩ་བ་	<u>"Agamamula"</u>
མདོ་ལུགས་	the system of the <u>sutra</u>

མདོག་	cast, appearance; color
མདོག་མདོག་བྱེད་	to pretend; to indicate by a gesture or sign
མདོར་བསྡུས་	briefly, in brief
འདའ་	to go beyond; to transcend
འདས་	p. of འདའ་
འདི་	this
འདི་འདྲས་ (འདྲ་)	such as this; such a . . .
འདི་འདྲས་འདི་འདྲས་	such and such
འདིའི་མཚམས་སུ་	at this point
འདུ་བ་	to be collected; to be included; to be abridged; to be comprehended
འདུ་བྱེད་	(act of) conditioning; something which. is conditioned
འདུ་འཛོམས་	a gathering together; collection
འདུ་ཤེས་	perception, thought,. mental formation (as a discrimination. or a singling out)
འདུག་	to be; "auxiliary verb"
འདུག་ས་ཡོད་	That's how it is. It's like that.
འདུག་ས་རེད་	It's like that.
འདུལ་	to tame; to train, to discipline, to subdue
འདུལ་ཁྲིམས་	the rules of the Vinaya
འདུལ་བ་	<u>Vinaya</u>
འདུས་	p. of འདུ་
འདུས་བྱས་	caused; conditioned
འདུས་ཚོགས་	assemblage
འདེབས་	to found, to establish; to sow
འདོགས་	to hang; to put a name
འདོད་	to desire, to wish for; to accept, to admit
འདོད་ཁམས་	the desire region <u>kamadhatu</u> (of the threefold Buddhist cosmos)
འདོད་ཆགས་	attachment
འདོད་པ་	wish, desire; admission, acceptance
འདོད་པ་ནང་བཞིན་	as one wishes
འདོད་པའི་ལྷ་	a god of the desire region
འདོན་	to take out, to recite; to exit, to come forth
འདོམས་(པ་)	to instruct
འདྲ་པོ་	similar, like
འདྲ་མི་འདྲ་	different, disparate; different kinds of
འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་	different kinds, variety
འདྲེ་	<u>v.</u> to mix up, to confuse <u>n.</u> demon
འདྲེན་	to draw out, to elicit; to derive
འདྲེས་	p. of འདྲེ་
རྡུང་	to beat, to strike

རྡུམ་པ་ maimed, limbless

རྡུལ་ dust

རྡུལ་ཚོན་ colored stone dust

རྡོ་ stone

རྡོ་རྗེ་སྐྱིལ་ཀྲུང་ lotus posture; padmasana

རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ Vajrayana

རྡར་ to rub

ལྡང་ to arise, to stand

ལྡན་པ་ having, possessed of.

ལྡབ་ double

ལྡེ་མིག་ key

ལྡོག་ to reverse, to turn back or away

ལྡོག་ཕྱོགས་ the opposite, the reverse

སྡང་སེམས་ an attitude of hatred, hostility

སྡིག་པ་ evil, vice

སྡུག་བསྔལ་ suffering, misery, pain; ill

སྡུག་པ་ pleasant, attractive

སྡུག་པོ་ bad, evil; miserable

སྡུད་ to collect; to abridge, to summarize, to epitomize; to contain in, to comprehend

སྡེ་ subclass, subsection, subgroup

སྡེ་བདུན་ the seven treatises (on logic by Dharmakirti)

སྡེ་སྣོད་ Tripitika, "the three baskets"

སྡོང་པོ་བཀོད་པ་ Ganda-vhyuha (name of a sutra)

སྡོད་ to stay, dwell; to posture

སྡོམ་ to restrain

སྡོམ་པ་ vow

དྷརྨ་ཀིརྟི་ Dharmakirti

དྷརྨ་པཱ་ལ་ Dharmapala

བརྡར་ p. of རྡར་

བརྡང་ fut. of ལྡང་

བརྡངས་ p. of ལྡང་

བསྡད་ fut. and p. of

བསྡམ་ fut. of སྡོམ་

བསྡམས་ p. of སྡོམ་

བསྡུ་ fut. of སྡུད་

བསྡུས་ p. of སྡུད་

བསྡུས་གྲྭ་ name for a class of elementary textbooks on logic

བསྡུས་འཇོམས་ Samghata

ན

ན་བ་	to be ill
ན་ཚ་	pain
ན་ཟུག་	pain
ན་རོ་པ་	Naropa
ན་ལནྡ་	Nalanda
ནག་པོ་	black
ནག་ཚོ་ལོ་ཙཱ་བ་	epithet of a person
ནང་གི་རྣལ་འབྱོར་	inner yoga
ནང་འགལ་	contradiction
ནང་དུ་	within (prep.)
ནང་ནས་	from, among
ནང་པ་	Buddhist
ནང་ཚན་	within
ནང་བཞིན་	like, similar to
ནང་ལ་	in, within (prep. with gen.)
ནང་གསེས་	within
ནད་	diease, sickness
ནད་པ་	sick man, patient
ནད་གཡོག་	nurse, nursing
ནན་ཏན་	intensity, effort, exertion
ནམ་	when
ནམ་མཁའ་	sky, space
ནམ་རྒྱུན་	generally, usually
ནམ་རྒྱུན་ཟེར་སྲོལ་	as is commonly said
ནས་	barely

ནུབ་(པ་)	**v.** to disappear
ནུབ་	**n.** west
ནུས་(པ་)	to be able
ནུས་པ་	ability, capacity, power; potential, potentiality
ནུས་ཚོད་	to the extent of one's ability
ནོར་(བ་)	**v.** to be mistaken
ནོར་	**n.** wealth
ནོར་འཁྲུལ་	error
ནོར་འཁྲུལ་ཅན་དུ་འགྱུར་	to be deluded or mistaken
གནང་སྒོ་	things which one has to do (Hon.)
གནང་སྲོལ་	way or system of doing (Hon.)
གནངས་	day after tomorrow
གནད་	pith, essential, point
གནད་འགག་	salient features, key points
གནད་དོན་	essence, pith
གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་	a quite important point
གནམ་གྲུ་	airplane
གནས་(པ་)	**v.** to remain, to stay
གནས་	**n.** object; place
གནས་སྐབས་	temporarily, for the time being
གནས་ཆ་	steadiness
གནས་བརྟན་	sthavira, elder
གནས་མ་བུ་པ་	Vatsiputriya

གནས་ཚང་	inn
གནས་ཚུལ་	conditions, situation, news
གནས་ལུགས་	actual condition of existing
གནོད་	to injure; to be injured
གནོད་དོགས་	a possible danger
གནོད་པ་	harm, injury
གནོད་པ་སྐྱེལ་	to do harm
གནོད་འཚེ་	harm, injury
གནོད་སེམས་	the wish to injure
གནོན་	to press down, to oppress
མནན་	fut. and p. of གནོན་
མནའ་མ་	daughter-in-law
མནར་	to suffer
མནར་མེད་	<u>avici</u> hell
མནལ་	dream (Hon.)
རྣག་ཁྲག་	pus and blood
རྣམ་གྲངས་	many different varieties of; synonym
རྣམ་འགྲེལ་	<u>Pramanavarttika</u>
རྣམ་རྟོག་	thought, ideation, idea-construction
རྣམ་ཐར་	exemplary biography, story of a model life
རྣམ་དག་	pure, purified
རྣམ་དག་མཆོད་རྟེན་	name of a kind of <u>stupa</u>
རྣམ་སྣང་	Vairocana
རྣམ་པ་	aspect
རྣམ་པར་འཇོམས་	to conquer
རྣམ་པར་སྣང་མཛད་	Vairocana
རྣམ་པར་གཡེང་བ་	to be distracted
རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་	the result of maturation
རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་	title of a book
རྣལ་འབྱོར་	<u>yoga</u>; meditation
སྣ་	nose
སྣ་ཚོགས་	various
སྣང་	to lighten; to appear, to seem
སྣང་བ་	appearance; light
སྣུབ་	to destroy
སྣེ་མོ་	end
སྣོམ་	to smell (Pl.) to take up, to carry (Hon.)
བརྣབ་སེམས་	couvetousness
བསྣམ་	fut. of སྣོམ་
བསྣམས་	p. of སྣོམ་
བསྣུབ་	fut. of སྣུབ་
བསྣུབས་	p. of སྣུབ་

པ་

པ་ཕ་ father

པཎྜི་ཏ་ pandit

པཱ་ལ་རྣམ་གསུམ the three "palas"

པགས་པ་ skin

པང་ lap

པད་མ་འབྱུང་གནས་ the lotus born (epithet of Padmasambhava)

པདྨ་ལྟར་གས་པ་ padma (hell)

པདྨ་ལྟར་ཆེར་གས་པ་ mahapadma (hell)

པཎ་ཆེན་ great pandit; Panchen Lama

པུ་གུ་ (ཕྲུག་གུ་) child

དཔག་ fut. of དཔོག་

དཔག་ཏུ་མེད་པ་ immeasurable, incalculable

དཔགས་ p. of དཔོག་

དཔའ་བོ་ hero; Asvaghosa (P.N.)

དཔལ་གྱི་དོ་རྗེ་ P. N. of a person

དཔལ་ལྡན་ཆོས་སྐྱོང་ Sri Dharmapala (P.N)

དཔུང་པ་ shoulder

དཔེ་ model, example

དཔེ་ཆ་ book

དཔེ་དོན་སྦྱོར་ to relate the meaning and the example

དཔེར་ན་ for example

དཔེ་བྱད་ example; sign, mark

དཔེ་བྱད་བརྒྱད་ཅུ eighty minor marks (of the Buddha)

དཔེ་བྱེད་ to model on

དཔོག་ to infere, to know by inference

དཔྱད་ fut. and p. of

དཔྱད་སྒོམ་ analytic meditation

དཔྱད་གསུམ་ threefold scrutiny and examination

དཔྱོད་ to examine, investigate

སྤང་ fut. of སྤོང་

སྤང་བྱ་ a riddable; qualities to be got rid of (see note Lesson 18)

སྤང་བླང་གི་བྱ་བ་ the action of developing and avoiding

སྤངས་ p. of སྤོང་

སྤངས་པའི་ཡོན་ཏན་ qualities of riddance, riddance qualities

སྤུ་ hair

སྤེལ་ to further; to increase, to develop

སྤེལ་ལུགས་ way of increasing

སྤོང་ to relinguish; to abandon; to get rid of, to avoid

སྤྱན་འདྲེན་ invitation (Hon.)

སྤྱན་རས་གཟིགས་ Avalokitesvara

སྤྱི་ན་ generally speaking, in general

སྤྱི་གཙུག་ crown of the head

སྤྱི་ལོ་ western year, year of the western calendar

སྤྱིར་	in general, generally, generally speaking
སྤྱིར་བཏང་	in general
སྤྱོད་འཇུག་	<u>Bodhicaryavatarce</u>
སྤྱོད་པ་	practice; conduct
སྤྱོད་ལམ་	activity; conduct
སྤྲང་པོ་	beggar
སྤྱད་	fut. and p. of སྤྱོད་
སྤྲིན་པ་	cloud
སྤྲུལ་པ་	magical creation
སྤྲོ་	to radiate (as the sun radiates rays); to delight in, to take pleasure in
སྤྲོས་	p. of སྤྲོ་
སྤྲོད་	to offer, to give

པ་

པ་	father
པ་མ་	parents
པ་རོལ་	the other side
པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་	the Six Paramitas, the six perfections
ཕག་པ་	pig
ཕངས་པ་	esteemable, valuable
ཕངས་སེམས་	parsimony
ཕན་	to help, to assist
ཕན་གྲོགས་	auxiliary, helper
ཕན་ཆད་	from . . .. on (time expression)
ཕན་ཡོགས་	benefit
ཕན་བདེ་	benefit and happiness
ཕན་འདོགས་	to help, to assist
ཕན་ཚུན་	back and forth, mutually; each of the
ཕན་ཡོན་	benefit, advantage
ཕབ་	p. of འབེབས་
ཕར་འགྲོ་ཚུར་འགྲོ་	to go back and forth
ཕར་ཕྱིན་	<u>prajna</u> <u>paramita,</u> the perfection of wisdom
ཕར་ཚུར་	back and forth
ཕར་བཞག་	far from . . ., putting aside . . ., not even to mention . . .
ཕལ་ཆེར་	mostly, almost, for the most part
ཕུ་ཐག་ཆོད་པ་	to determine the extent of (as of a river, cave, etc.), to fathom the depth of
ཕུང་པོ་	<u>skandha</u>; (mind-body) aggregate
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་	excellent, admirable, desirable
ཕྱུར་	p. of འཕྱུར་

ཕྱུར་ཕྱུར་བྱེད་	to rub
ཕེབས་	to go (Hon.), to come
ཕེབས་བསྐྱོད་གནང་	to plan to go or to come (Hon.)
ཕོག་	to be hit
ཕྱག་	hand (Hon.)
ཕྱག་རྒྱ་	seal; mudra
ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་	Mahamudra (a tantric system), P.N. of a sect
ཕྱག་མཆོད་	worship
ཕྱག་ཏུ་འབྱོར་	to receive (Hon.)
ཕྱག་དཔེ་	book (Hon.)
ཕྱག་བྱ་བའི་འོས་	worthy of a respectful salute
ཕྱག་འཚལ་	to salute, to bow down
ཕྱག་མཛོད་	bursar
ཕྱག་བཞེས་	to take in hand, to practice (Hon.)
ཕྱག་ལས་	work (Hon.)
ཕྱག་ལེན་	performance (Hon.)
ཕྱག་སྲོལ་	system (Hon.)
ཕྱི་དར་	later propagation
ཕྱི་ནང་	Buddhist and non-Buddhist, inner and outer
ཕྱི་མ་	future, latter, later future life
ཕྱི་རོལ་	the outside
ཕྱི་རོལ་པ་	on the outside, outer; non-Buddhist
ཕྱི་ལོགས་	outer, outside
ཕྱི་བཀྲོལ་	procrastination, putting off
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་	unperverted, unmistaken, unerroneous
ཕྱིན་ཆད་	since, as long as; later, future
ཕྱིན་	p. of འགྲོ
ཕྱིར་འདོན་	to send out, to expell, to exile
ཕྱིར་	for the sake of
ཕྱིར་འབུད་	expulsion
ཕྱིར་ལོག་	return
ཕྱིས་སུ་	later
ཕྱེ་བ་	fut. of འབྱེད
ཕྱེད་	half
ཕྱེད་ཀ་	one-half
ཕྱོགས་	direction, side
ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ ཕྱོགས་གཉིས་ནས་	on one hand . . . on the other hand
ཕྱོགས་གླང་	Dignaga
ཕྱོགས་བཅུ་	the ten directions
ཕྱོགས་ཞེན་	biased
ཕྱོགས་རེ་བ་	some portion or part of
ཕྲ་བ་	fine, subtle
ཕྲ་མ་	slander
ཕྲ་མོ་	very fine, subtle, tenuous
ཕྲ་ཞིང་ཕྲ་བ་	most detailed; finest
ཕྲ་རུ་	smaller
ཕྲག་དོག་	envy

ཕྲན་བུ་	a little
ཕྲུ་གུ་	child
ཕྲེང་བ་	garland; rosary
འཕགས་པ་	arya; noble
འཕགས་པའི་གང་ཟག་	aryan individual
འཕགས་པ་ལྷ་	Aryadeva
འཕང་	fut. of འཕེན་
འཕངས་	p. of འཕེན་
འཕུར་	to fly
འཕེན་	to throw, to hurl
འཕེན་བྱེད་	shooter, thrower; hurler
འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་	percipitative action
འཕེལ་བ་	to grow, to increase
འཕོ་(བ་)	to transfer; to transmigrate
འཕོས་	p. of འཕོ་
འཕྲད་	to meet; to encounter
འཕྲིན་ལས་	deeds, actions (Hon.)
འཕྲོག་	to steal, to take by force
འཕྲོགས་	p. of འཕྲོག་
འཕྲོད་	to be suitable, to be fit; to be received

བ་

བག་ཆགས་	inherent tendency; habit formation; propensity
བང་བ་	storage bin
བང་མཛོད་	treasury
བར་གཅོད་	interruption
བར་	(from) . . . up to
བར་མ་	neutral; the middle one
བར་ལ་	up to, until (prep. with gen.); between
བར་དུ་	in the middle of, between (prep.) up to; until
བལ་ཡུལ་	Nepal
བི་ཀྲ་མ་ལ་ཤཱི་ལ་	Vikramasila (P.N.)
བི་མ་ལ་མི་ཏྲ་	Vimalamitra (P.N.)
བི་རཱུ་པ་	Virupa (P.N.)
བུ་	son, boy
བུ་ཕྲུག་	child, offspring
བུ་མོ་	girl
བུ་ལུགས་པ་	P.N. of a sect
བུད་མེད་	woman
བུམ་པ་	jar, pot
བཻ་རོ་ཙ་ན་	P.N. of a person
བེད་སྤྱོད་	to use, to employ
བོད་	Tibet

བོན་གྱི་ཆོས་	the Bon religion
བོས་	p. of འབོད་
བྱ་	bird
བྱ་བ་	action
བྱ་བྲལ་	without action, inactivity
བྱང་	north
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་	the mind to enlightenment
བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ་	Bodhipatha-pradipa
བྱང་ཆུབ་འོད་	P.N. of a person
བྱང་རྩེ་	P.N. of a monastic college
བྱང་ས་	Bodhisattvabhumi
བྱང་སེམས་	bodhisattva
བྱམས་པ་	love
བྱམས་པ་མགོན་པོ་	the Natha Maitreya
བྱམས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་	The Twenty Works Pertaining to Maitreya
བྱམས་པོ་	love, affection
བྱམས་པོ་བྱས་བརྡོད་	to fondle affectionately, to carress
བྱས་	made
བྱས་པ་རེད་པ་	It is said, isn't it? It is done, isn't it?
བྱས་ཚོད་	therefore
བྱས་ཡོད་དུས་	when this had occured
བྱིང་	to sink down
བྱིང་བ་	lethargy, torpor

བྱིངས་	the most, the general, the common
བྱུང་	p. of འབྱུང་
བྱེ་བྲག་	a specific, a particular
བྱེ་བྲག་ཏུ་	in particular
བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་	Vaibhasika
བྱེད་ཁྲལ་	false, pretended
བྱེད་སྒོ་	things which one must do
བྱེད་པ་	to do, perform, act
བྱེད་སྲོལ་	way or system of doing
བྱིན་	p. of འབྱིན་
བྲག་	crag
བྲལ་བ་	without, devoid of
བྲིས་	p. of འབྲི་
བྲེགས་	p. of འབྲེག་
བྲེ་	to raise; to rise
བྲོས་	p. of འབྲོས་
བླ་ཆེན་ (བླ་མ་ཆེན་པོ་)	great lama
བླ་ན་མེད་པ་	incomparable, unsurpassable
བླ་མ་	guru
བླ་མ་དབུ་མཛད་	lead lama
བླང་	fut. of ལེན་
བླང་དོར་	cultivation avoidance
བླང་བྱ་	qualities to be cultivated
བླངས་	p. of ལེན་
བླུ་	to ransom

བླུས།	p. of བླུ།	དབུ་མ།	Madhyamika
བློ་སྦྱོང་།	manuals or systems of mental discipline	དབུ་མ་འཇུག་པ།	<u>Madhyamakavatara</u>
		དབུ་མ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་པ།	Title of a book
བློ་ཐོག་ནས།	from memory		
བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན།	P.N. of a person	དབུ་མེད།	unheaded (letters)
བློ་ལ་ཟིན།	to memorize	དབུལ་པོངས།	poor, destitute
བློན་པོ།	minister	དབུས།	middle; center; Central Tibet
བློར་འཛིན།	to memorize		
		དབེན་པ།	solitary
བློས་གཏོང་།	to give up, to renounce, to sacrifice	དབུས་མཐའ།	<u>Madhyanta-vibhaga</u>
		དབོན་པོ་རི།	P.N. of a mountaind
དབང་།	power, force		
		དབྱར་ཀ།	summer
དབང་གིས།	by virtue of, by power of	དབྱར་གནས།	<u>varsika</u>; summer retreat (see note Lesson 3)
དབང་སྒྱུར་བ་པོ།	one who controls or dominates		
		དབྱར་གནས་ཞལ་བཞེས།	acceptance of the precepts for the summer retreat (Hon.)
དབང་ཆ།	power		
དབང་ཐང་།	power		
		དབྱིབས།	shape
དབང་དུ་བྱས།	from the point of view of	དབྱིག་གཉེན།	Vasubandhu
དབང་པོ།	organ	དབྱེ།	p. of འབྱེད།
དབང་ཤེས།	sense consciousness	དབྱེ་བ།	subdivision, classification
དབབ།	fut. of འབེབས།		
		དབྱེར་མེད།	inseparable
དབུ།	head (Hon.); beginning, starting point	འབད་མེད།	effortlessly, without effort
དབུ་སྐྲ།	hair of the head (Hon.)	འབད་བརྩོན།	effort
		འབུར།	protrusion
དབུ་འཁྲིད།	leader	འབུལ།	to assign; to offer (Hon.)
དབུ་ཅན།	headed (letters)		
དབུ་གནས།	rank, position	འབེབས།	to descend, to come down, to be brought down
དབུ་ཕུད།	tuft of hair (Hon.)		

འབོད་	to call, to invite
འབྱུང་	to arise, to occur; to be
འབྱུང་ཁུངས་	origin, source
འབྱུང་བཞི་	the four elements
འབྱེད་	to divide, to distinguish; to initiate, to start
འབྱོན་	to come
འབྱོར་	to reach, to obtain
འབྱོར་པ་	wealth
འབྲས་སྤུངས་	P.N. of a monastery
འབྲས་བུ་	fruit; result, effect
འབྲི་	to write; to draw; to delineate
འབྲི་གུང་པ་	P.N. of a sect
འབྲིང་	middle, intermediate.
འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་	P.N. of a sect
འབྲེག་	to cut; to shave
འབྲེལ་བ་	pertaining to, related to, in connection with, relevant to
འབྲོག་མི་ལོ་ཙཱ་བ་	epithet of a person
འབྲོམ་སྟོན་པ་	epithet of a person
འབྲོས་	to flee, to escape
རྦད་	completely

སྦ་	fut. of སྦེད་
སྦང་	fut. of སྦོང་
སྦངས་	p. of སྦོང་
སྦར་	p. of སྦོར་
སྦས་	p. of སྦེད་
སྦས་རྟག་ཇོ་	P.N. of a person
སྦུག་	cavity, hollow
སྦེ/སྦེད་	to hide, to bury
སྦོང་	to soak
སྦར་	to ignite; to illuminate; to flash, to blaze
སྦྱང་	fut. of སྦྱོང་
སྦྱངས་	p. of སྦྱོང་
སྦྱར་	fut. and p. of སྦྱོར་
སྦྱིན་པ་གཏོང་	to give, to donate
སྦྱིན་	to give
སྦྱིན་པ་	giving, donation, charity
སྦྱོང་	to practice
སྦྱོང་བརྡར་	practice
སྦྱོར་	to join
སྦྱོར་བ་	action; preparation
སྦྱོར་ལམ་	the path of reaching, or of joining to
སྦྲུམ་པ་	pregnancy

མ་

མ་འཁོར་བར་	until one's turn comes
མ་ག་དྷ་	Magadha
མ་རྙིང་	"old mother"
མ་གཏོགས་	except
མ་སྟོང་བར་	until, empty or void
...མ་ཐག་	immediately
མ་མཐར་	at least, at the lower extremity
མ་ཐོན་གོང་	before finishing
མ་བྱིན་པ་ལེན་ པ་	stealing
མ་ཚར་བར་ལ་	until completing
མ་གཞི་	basic
མ་གཞི་ནས་	basically
མ་ཟད་	not only . . . (see note Lesson 3)
མ་འོངས་པ་	the future
མ་རབས་	low, disreputable or ill-mannered people
མ་རིག་པ་	nascence
མ་ལུས་པ་	without exception
མང་པོ་	many
མང་ཙམ་	quite a few
མན་ངག་	instructions, precepts
མར་	butter
མར་པ་	epithet of a person
མར་མེ་	butter lamp
མར་ཤེས་	"understanding as mother"
མི་	man, men, people
མི་ཁྱིམ་	family
མི་དགེ་བཅུ་	the ten nonvirtues
མི་ཆོག་པའི་ཁྲིམ་ རེད་	ought not; is not supposed to
མི་རྟག་པ་	impermanent
མི་ཐོག་	generations
མི་འདྲ་བ་	different
མི་གཙང་བ་	uncleanliness
མི་ཚང་	family
མི་ཚད་མ་	life-sized
མི་ཚན་	smallest regional subdivision within a monastic college (see Lesson 1, note 3)
མི་ལ་རས་པ་	P.N. or epithet of a person
མི་ལུས་	a human; human body
མིའི་ལུས་རྟེན་	the body of a human (i.e. a human life)
མི་སློབ་ལམ་	the path of no further training
མིག་	eye
མིག་ལོང་བ་	blind man
མིང་	name, terminology
མིང་བཏགས་རག་	to obtain the name or title of geshe
མིང་བཏགས་	<u>v.</u> to name, to designate by a name <u>n.</u> name, title

མིད་པ་	throat
མུ་	edge, end
མུ་སྟེགས་	non Buddhist, Tirthika
མུ་མཐུད་	to continue, to take up where one leaves off
མུན་པ་	darkness
མེ་	fire
མེ་ལྔ་	"the five ", i.e. a form of austerity in Brahmanism
མེ་ཏོག	flower
མཻ་ཏྲི་པ་	Maitripa
མེ་མདའ་	gun
མེ་རོ་	ember
མེའི་རོབས་	firepit, pit of fire
མེད་དུ་མི་རུང་བ་	cannot do without, indispensible
མེད་པ་	not; not to be, absent, non-existent
མེད་པར་བཟོ་བ་	to make <u>nil</u>; to eradicate
མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་	the three king parents (i.e. of the spread of Buddhism in Tibet)
མོས་པ་	esteem, liking; a general notion
མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་	<u>nirvana</u>
མྱུ་གུ་	sprout

མྱུར་དུ་	quickly
མྱོང་བ་	experience
དམའ་བོ་	low
དམའ་ཆགས་	to lower, to depress
དམར་པོ་	epithet of a person; red
དམར་སྟུ་ཀྱུ་	P.N. of a person
དམིགས་རྟེན་	meditative support, meditative object
དམིགས་པ་	object of perception, object of conception, object of meditation
དམིགས་བུ་	one who leads a blind person
དམིགས་ཡུལ་	object of meditation object of awareness
དམིགས་བསལ་	special, particular
དམྱལ་བ་པ་	denizens of hell
རྨི་ལམ་	dream
རྨུགས་པ་	darkness
རྨོངས་པ་	ignorance
སྨད་	P.N. of a monastic college; lower part; Eastern Tibet
སྨན་	medicine
སྨན་བཅོས་བྱེད་	to treat (medically); to cure
སྨིན་པ་	to ripen, to mature
སྨོན་པ་སེམས་	the mind of wishing
བསྔོད་ སྨོན་ལམ་	prayer; P.N. of a festival

སྨྱོ་	to become out of control (like drunk, insane, etc.
སྨྱོན་པ་	a madman

སྨྱོས་	p. of སྨྱོ་
སྨྲ་	to say, to advocate
སྨྲས་	p. of སྨྲ་

ཙ་

ཙམ་	just, only, mere
ཙམ་པོ་བ་	a mere . . .
ཙོང་ཁ་པ་	P.N. of a person
གཙང་	Tsang (P.N. of a province)
གཙང་རབ་གསལ་	P.N. of a person
གཙུག་རྒྱན་	crown ornament
གཙུག་ལག་ཁང་	temple
གཙེ་	fut. of འཚེ་
གཙེས་	p. of འཚེ་
གཙོ་ཆེར་	greatly, widely
གཙོ་བོ་	n. leading principle adj. chief, principal
གཙོ་བོར་	principally
བཙལ་	p. of འཚོལ་
བཙིར་	p. of འཚིར་
བཙུགས་	p. of འཛུགས་
བཙུན་པ་	adj. venerable n. monk
བཙུན་མོ་	queen
བཙུམས་	p. of གཙུམས་
བཙོ་	fut. of འཚོད་

བཙོག་	fut. of འཚོག་
བཙོན་པ་	prisoner
བཙོན་ཁང་	jail, prison
བཙོན་ར་	jail, prison
བཙོན་ལ་འཇུག་	to put in jail
བཙོས་	p. of འཚོད་
རྩ་	bein
རྩ་རྒྱུད་	root tantra; mulatantra
རྩ་ནས་	from (i.e. of a person) (Pl.)
རྩ་བ་	root; root text
རྩ་བ་ཆེན་པོ་	very precious, of great value
རྩ་བ་ནས་	from the root
རྩ་བ་ནས་གྲོལ་	free at the root
རྩ་བའི་དབྱེ་བ་	principal division or classification
རྩ་རླུང་ཐིག་ལེ་	veins, breath, and semen
རྩ་ཤེས་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་	title of a book
རྩྭ་	grass

རྩད་གཅོད་	investigation, searching out, searching for
རྩི་(བ་)	v. to count, reckon; enumerate
རྩི་	n. luster
རྩིང་སྤྱོད་	coarse behavior
རྩེ་(བ)	v. fut. of རྩེད་
རྩེ་	n. summit, peak
རྩེ་གཅིག་ཏུ་	one-pointedly
རྩེ་མོ་	peak, tip
རྩེད་	to play, to sport
རྩེས་	p. of རྩེད་
རྩོད་	to dispute, to debate, to discuss
རྩོད་ལན་	debate, disputation
རྩོམ་(པ་)	v. to compose, to write
རྩོམ་	n. composition
རྩོམ་པ་པོ་	composer, writer
རྩོལ་བ་	effort
བརྩམ་	fut. of རྩོམ་
བརྩམས་	p. of རྩོམ་
བརྩི་	fut. of རྩི་
བརྩིས་	p. of རྩི་
བརྩིས་པ་ཞེར་གནང་	to check the recitation (Hon.)
བརྩེ་བ་	compassion
བརྩོན་འགྲུས་	manly effort
བརྩོན་པ་	effort

ཚ་

ཚ་པོ་	hot
ཚ་བ་	Tapana (hell); fever
ཚང་	nest
ཚང་བ་	to be complete
ཚང་མ་	all, complete
ཚངས་པ་	Brahma
ཚད་	measurement
ཚད་མ་	epistomology, logic, <u>pramana</u>
ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་	<u>Pramanasamuccaya</u>
ཚབ་ཏུ་	instead of (prep.)
ཚར་(བ་)	to finish
ཚིག་	word
ཚིག་དོན་	subject, topic
ཚིག་རྩུབ་	harsh speech
ཚུགས་	to be begun
ཚུར་	back from
ཚུལ་	way, manner
ཚུལ་ཁྲིམས་	a lawful conduct, ethics

ཚུལ་མིན	inappropriate, unaccording, improper
ཚུལ་བཞིན་དུ	according to the custom, correctly, accordingly, properly
ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ	to fix (or place) the thought correctly
ཚེ་སྔོན	first part of life, earlier life
ཚེ་ཐུང	short life
ཚེ་འདིར	in this life; in the present life
ཚེ་ཕྱི་མ	the second part of life, latter life
ཚེ་སྨད(ལ)	(in) later life
ཚེ་ཚད	measure of life, life span
ཚེ་རབས	a life
ཚེ་རིང་པོ	a long life
ཚེ་ར་མ	thorn
ཚེས	date (i.e. day of the month)
ཚེས་འགོ	at the early part (of the month)
ཚེས་གཅིག་ཉིན	on the first day of the month
ཚོགས་པ	assembly; gathering; accumulation
ཚོགས་རམ་པ	one of the four grades of geshe
ཚོགས་ལམ	the path of accumulating
ཚོགས་མཆོད	name of a religious festival
ཚོང	selling, trade, barter

ཚོར(བ)	to feel
ཚོར་བ	feeling
མཚན	sign, mark (Pl.); name (Hon.)
མཚན་གྲགས	famous (Hon.)
མཚན་ཉིད	philosophy; definition; character
...མཚན་ཉིད་ལྡན་པ་ཞིག	one possessing the qualities of . . .
མཚན་སྙན	reknown, reputation
མཚན་བཏགས	name title (Hon.)
མཚན་བཏགས་གནང	to do one's geshe (Hon.)
མཚན་ལྟས	dream omen, dream revelation (Hon.)
མཚན་བཟང་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས	thirty-two major marks (of the Buddha)
མཚམས	demarcation, partition (temporal or spacial)
མཚམས་པ	one who is set off (i.e. a recluse)
མཚམས་མཚམས	sometimes
མཚམས་གཡོག	the helper or attendant of a recluse
མཚུངས་པ	to be like, to resemble
མཚོ་ཞག	P.N. of a regional division within monastic college
མཚོན་པ	to show; to exemplify; to illustrate
མཚོན་ཆ	weapon
མཚོན་རྟེན	symbol; representation
མཚོན་རྡེག	to strike with a weapon

མཚོན་ན་	for example
འཚམས་པོ་	suitable
འཚིར་	to squeeze
འཚུད་	to enter; to go into; to be put into.
འཚེ་	to harm, to injure
འཚེར་སྣང་	dislike; uneasiness
འཚོ་	to be restored, to recover; to tend
འཚོ་བ་	livelihood; necessities of life
འཚོག་	to beat
འཚོགས་	to assemble, to gather together, to congregate
འཚོད་	to boil; to cook
འཚོལ་	to seek, to search for

ཛ་

ཛི་ན་མི་ཏྲ་	Jinamitra (P.N.)
མཛད་	to do, make (Hon.); to compose
མཛད་སྒོ་	things which one has to do; celebration (Hon.)
མཛད་འཕྲིན་	action, act, deed (Hon.)
མཛུབ་གུ་ (མཛུབ་མོ་)	finger
མཛེས་	beautiful
མཛོད་	<u>Abhidharmakosa</u>; treasury
འཛགས་	to fall
འཛད་	to be finished, to be ended, to be exhausted, to be consumed
འཛམ་བུ་གླིང་	Jambudvipa, this world continents
འཛིན་	to hold, grasp, apprehend
འཛིན་གྲྭ་	class
འཛུགས་	to establish, to institute; to stick into
འཛུམས་	to close (eyes, mouth etc.)
འཛུལ་(བ་)	to enter
འཛེག་	to climb
འཛེགས་	p. of འཛེག་
འཛེམ་	reluctance
འཛེམ་(པ་)	to be careful about, to be reluctant about (i.e. a difficulty)
འཛེམས་	p. of འཛེམ་
འཛོམ་	to gather together, to come together
འཛོམས་	p. of འཛོམ་
ཛབ་དོང་	mire, mud hole

རྫས་ substance

རྫིང་ pool

རྫུ་འཕྲུལ་ supernormal psychic power

རྫུན་ lie, lying

རྫོགས་ཆེན་པ་ P.N. of a sect

རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་ complementary action

རྫོགས་རིམ་ perfecting stage

རྫོགས་རིམ་པ་ practioneer or the developing stages (see note Lesson 3)

རྫོད་པ་ epithet

ཞ

ཞ་བོ་ cripple

ཞག་ a day and a night, twenty-four hours

ཞང་ཞུང་ P.N. of a place

ཞང་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ P.N. of a person

ཞན་པ་ the worse (i.e. of a better and a worse)

ཞབས་ foot (Hon.)

ཞབས་ཕྱི་ servant; service (Hon.)

ཞལ་ mouth; face (Hon.)

ཞལ་གྲངས་ number, numerical count (Hon.)

ཞལ་འདོན་ recitation (Hon.)

ཞལ་བཞུགས་དུས་ in the lifetime of (highly Hon.)

ཞལ་ཆེམས་ bequest, will (Hon.)

ཞལ་བཞེས་གནང་ to accept; to admit (Hon.)

ཞི་གནས་ (mental) stabilization, <u>samatha</u>

ཞི་བ་ pacification

ཞི་བ་མཆོག་ highest peace

ཞི་བ་འཚོ་ Santaraksita (P.N.)

ཞི་བ་ལྷ་ Santideva (P.N.)

ཞི་བྱེད་པ་ P.N. of a sect

ཞིག་ one; someone; something; a, an

ཞིང་དག་པ་ the pure land

ཞིང་ལས་ agriculture, field work

ཞིབ་ to be ground into fine pieces

ཞིབ་རྒྱས་ in detail

ཞིབ་ཕྲ་ in fine or great detail

ཞིམ་པོ་ savory, delicious

ཞུ་(བ་) to call, to say, to name, to ask, to tell (Hon.)

ཞུགས་ to enter (Hon.)

ཞུམ་(པ་) to discourage, to depress

ཞུས་	p. of ཞུ་
ཞེ་དྲག་	very
ཞེ་སྡང་	hatred
ཞེས་	thus; ". . . ."
ཞེན་	to like; to hold mentally
ཞོག་	P.N. of a place
གཞག་	fut. of འཇོག་
གཞན་	other
གཞན་དོན་	the objective(s) or purpose or benefit of others
གཞན་སྡེ་	the other schools (i.e. the non Buddhist schools)
གཞར་	to shave
གཞི་	base, basis, object
གཞི་རྟེན་	basis, support
གཞི་ནས་	from the base, from the bottom, from the rudiments
གཞིག་	fut. of འཇིག་
གཞིར་བཞག་	to take as the basis, to base on
གཞིས་	native place; place of permanent residence
གཞུ་	bow
གཞུག་	fut. of འཇུག་
གཞུང་	book; government; length (in contradistinction to width)
གཞུང་ལུགས་	the scripture and the doctrinal systems
གཞོན་པ་	young
གཞོམས་	p. of འཇོམས་
བཞག་	p. of འཇོག་
བཞར་	p. of གཞར་
བཞི་	four
བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་	forty-one
བཞིན་དུ་	like (adv.)
བཞུ་མར་	lamp
བཞུགས་	to stay (Hon.)
བཞུགས་ཁྲི་	throne (Hon.)
བཞུགས་གནས་	dwelling place (Hon.)
བཞུགས་ས་	living quarters (Hon.)
བཞེས་	to take (Hon.)
བཞེད་སྲོལ་	custom; system (Hon.)
བཞེངས་	to make, to construct; to wake up (Hon.)

ཟ

ཟ་	**to eat**
ཟ་མ་ཏོག་བཀོད་པའི་མདོ་	**title of a sutra**
ཟ་ཡོང་	**time or opportunity to eat**
ཟག་བཅས་	**defiled**
ཟག་པ་	**defilement**
ཟང་ཟིང་	**<u>n.</u> material stuff** **<u>adj.</u> messy**
ཟད་	**p. of** འཛད་
ཟབ་ཆོས་	**the profound doctrine**
ཟབ་མོ་	**profound, deep; powerful**
ཟས་	**food**
ཟས་ཁམ་གང་	**morsel of food**
ཟིན་	**to have; to hold; to apprehend; to finish, to end**
...ཟིན་སྟབས་	**since having already . . .**
ཟུང་འཇུག་	**entry to the union (i.e. of the two <u>kayas</u>)**
ཟུང་འབྲེལ་	**union, forming, coupling**
ཟུར་	**corner**
ཟུར་དུ་	**separately**
ཟུར་ཙམ་ཞུ་བ་	**merely to touch upon the surface (of the matter) (Lit. to state the corners)**
ཟེར་	**to say, to call**
ཟོས་	**p. of** ཟ་
ཟླ་གྲོགས་	**companion**

ཟླ་བ་	**moon; month**
ཟླ་བ་གྲགས་པ་	**Candrakirti**
ཟློག་	**to avoid, to get away from**
གཟགས་	**fut. of** འཛེགས་
གཟགས་གྲབས་	**about to fall, ready to fall**
གཟབ་གཟབ་	**careful**
གཟིགས་	**to see, to watch; to buy (Hon.)**
གཟིགས་མཁན་	**a spectator, an onlooker; a buyer (Hon.)**
གཟུགས་	**fut. of** འཛུགས་
གཟུགས་སྐུ་	**<u>nirmana-kaya</u>, magical-creation body**
གཟུགས་ཁམས་	**the form region, <u>rupadhatu</u> (of the threefold Buddhist cosmos)**
གཟུགས་བརྙན་	**mirror-reflection; reflected image**
གཟུགས་པོ་	**physical body (i.e. of a living creature)**
གཟུགས་པོའི་བབས་	**physical condition**
གཟུགས་མེད་ཁམས་	**the formless region, <u>arupadhatu</u> (of the threefold Buddhist universe)**
གཟུང་	**fut. of** འཛིན་
གཟུམ་	**fut. of** འཛུམས་
གཟེངས་བསྟོད་	**to raise, to heighten, to cheer up, to uplift**
གཟེམ་	**fut. of** འཛེམ་
བཟགས་	**p. of** འཛེགས་

བཟང་ངན་ worth, value

བཟང་པོ་ good

བཟའ་ fut. of ཟ་

བཟི་ to be drunk

བཟུང་ p. of འཛིན་

བཟོ་ to make, to invent, to fabricate

བཟོ་ལྟ་བུ་ resembling, like

བཟོད་(པ་) *v.* to tolerate, to be patient with, to bear

བཟོད་པ་ patience

བཟོད་བཟླག་(མེད་པ་) (un)bearable

བཟོས་ p. of བཟོ་

བཟློག་ fut. of ཟློག་

བཟློགས་ p. of ཟློག་

འ་

འང་ also

ཨུར་དུ་ Urdu

འོ་ན་ well!; well then!

འོག་ under, beneath; after

འོག་མ་ lower

འོག་མིན་སྟུག་པོ་བཀོད་པ་ akanistra ghana vyutra

འོད་གསལ་ the clear light

འོན་ཀྱང་ however, but

འོན་པ་ deaf

ཡ་

ཡ་གཅིག་ one of a pair

ཡ་བྲལ་ without one of a pair

ཡ་མཚན་ wonder, miracle; surprise

ཡ་མཚན་པོ་ strange, peculiar, eccentric

ཡག་གི་རེད་ It is better.

ཡག་ཉེས་ good (or) bad; quality

ཡག་པོ་ good

ཡག་པོ་ཞིག་ well

ཡང་ also; even

ཡང་བསྐྱར་ again

ཡང་དག་དོན།	a true object, an ultimately real object; the ultimately real
ཡང་དག་པ།	perfect, right; real
ཡང་བ།	lighter
ཡང་ཡང་།	again and again
ཡང་གསོས།	Sanjiva (hell)
ཡན།	upwards from . . . on
ཡན་ཆད།	from . . . on; from . . . up
ཡན་པ།	other
ཡན་ལག	part; limb; specific.
ཡབ་སྲས།	father and son (I.e. master-disciple) (Hon.)
ཡར།	up
ཡར་རྒྱས།	extension; progress, improvement
ཡར་རིམ་པས་འཕེལ།	to rise gradually; to rise through the cursus honorum
ཡི་གེ།	letter; alphabet
ཡི་དྭགས།	pretas
ཡི་ཟེ།	soap
ཡིག་ཆ།	textbook; file (see note Lesson 2)
ཡིད།	mind
ཡིད་ཆེས།	to trust in; to have confidence in
ཡིད་བརྟན།	confidence, trust
ཡིད་དུ་འོང་བ།	desirable, attractive

ཡིད་ཕམ།	to be depressed
ཡིད་སྨྱོན་པ།	a madman
ཡིད་ཚིམས།	to be satisfied
ཡིད་འོང་བྱམས་པ།	"affectionate love"
ཡིད་ལ་བྱེད་པ།	to fix the thought, to place the thought
ཡིད་ཤེས།	mental consciousness
ཡིན།	to be; "aux. verb"
ཡིན་ནའང་།	but, nonetheless
... ཡིན་ཚོད་ལོ་ག།	whatever . . . there are
ཡུན།	period of time, length of time
ཡུན་ཐུང་ཐུང་།	brief, for a short while
ཡུན་རིང་པོ།	a long time
ཡུལ།	country, area; object; cognitum
ཡེ་ཤེས།	gnosis
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས།	accumulation of gnoses
ཡེ་ཤེས་འོད།	P.N. of a person
ཡེ་ར་བ།	P.N. of a place
ཡོ་བྱད།	things, belongings
ཡོང་།	to come
ཡོང་མིན།	to come or not
ཡོངས་རྫོགས།	complete, finished
ཡོངས་སུ་བསྡུས་པ།	to abridge; to bring together
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ།	to be finished, to be perfected, to be consummated

ཡོངས་སུ་ཚང་བ་	to be completed, to be fulfilled	གཡས་	right
ཡོད་པ་	to be	གཡུག་བཞག་	to throw or cast aside, to disregard
ཡོད་པ་འདྲ་	it seems, probably	གཡེང་བ་	to be distracted
ཡོད་མེད་	whether or not	གཡེངས་	p. of གཡེང་
ཡོད་ཚོད་	whatever exists	གཡོ་དགེ་རྒྱུང་	P.N. of a person
ཡོད་ལུགས་	story, news	གཡོ་(བ)	v. to move, to be moved
ཡོན་ཏན་	good qualities, virtues; qualities	གཡོ་བ་	adj. mobile; n. motion
ཡོན་ཏན་འོད་	Gunaprabha (P.N.)	གཡོག་	to cover up, to put on
ཡོན་བདག་	donor, supporter, patron	གཡོག་པོ་	servant; attendant
ཡོར་	to sway	གཡོག་ཕྲན་	servant
གཡང་ས་	precipice; abyss, chasm	གཡོགས་	p. of གཡོག་
		གཡོན་	left

ར་

ར་ཏྣ་ར་ཀྵི་ཏ	Ratnaraksita (P.N.)	རང་དགར་	according to one's own inclination
ར་ཏྣ་ཨཱ་ཀ་ར	Ratnakara (P.N.)	རང་མགོ་ཐོན་	to be able, to take care of oneself
རག་(ས་)	to get, to obtain	རང་འགྲེལ་	autocommentary
རག་	brass	རང་རྒྱུད་	Svatantrika (Madhyamika)
རགས་པ་	rough; gross	རང་ཉིད་	oneself
རགས་རིམ་	roughly	རང་དོན་	one's own objective, purpose, benefit
རང་	self (reflexive and intensive pn.)	རང་སྡེ་	our own schools (i.e. the Buddhist schools)
རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་	existent as an independent substantive		

རང་བབས་སུ་	according to its (their) natural condition; as is natural	རིགས་ལམ་	way of reason, logic
རང་དབང་	independence	རིང་ཐུང་	duration, length (of time)
རང་བཞིན་	self-existent nature	རིང་ལ་	during (prep. with gen.), while, for a period of
རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་	empty or devoid of self-existent nature	རིན་ཆེན་བཟང་པོ་	P.N. of a person
རང་ལ་དབང་བ་	to belong to one	རིན་ཐང་	price
རབ་ཏུ་	very	རིན་པོ་ཆེ་	Rinpoche, a title of respect (see Lesson 1, note 1); precious (as as word)
རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་	to distinguish	རིམ་གྱིས་	gradually, by steps, by degrees
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་	a monk or nun	རིམ་པ་	step, stage, degree
རལ་པ་	long hair; something torn or ripped	རིམ་པ་བཞིན་དུ་	progressively, in sequence; gradually
རབ་ཚ་	Mahatapana (hell)	རིམ་བཞིན་	progressively in sequence; gradually
རི་	mountain, hill	རུང་(བ་)	to be fitting, to be suitable
རི་བོ་དགའ་ལྡན་	P.N. of a place	རུས་གོང་	(anatomical)bone,
རི་བོ་དགེ་ལུགས་	P.N. of a Tibetan religious sect	རུས་པ་	bone
རི་རབ་	Mt. Sumeru, the cosmic mountain	རེ་གཉིས་	a couple; a few
རིགས་	kind, type, class	རེ་བལྟོས་	expectation; reliance upon
རིགས་འགྲེ་བྱེད་	to make comparable, to compare	རེ་བལྟོས་འཆའ་	to rely upon
རིགས་པ་	logical reasons; reasoning	རེ་བལྟོས་གཏད་	to rely on, to expect
རིགས་ཚོགས་དྲུག་	The Six Logical Works (of Nagarjuna)	རེ་མོས་	turn, alteration
རིགས་འདྲ་རྒྱུན་གཅིག་	to break off the continuum of the seemingly identical object	རེ་མོས་ཀྱིས་	in turn, by turn
རིགས་རམ་	one of the four grades of geshe	རེ་རེ་	each
		རེག་(པ་)	to touch
		རེད་	is "aux. verb"

རེས་འགའ་ — some; sometimes

རོགས་རམ་ — aid, assistance

རོབ་ཙམ་ — roughly

རོལ་དབྱངས་པ་ — musician

རླན་ — moisture

རླུང་ — wind, air; vital air

ལ་

ལ་ཁ་ — just before, on the point of; n. the apex of a mountain pass

ལག་རྗེས་ — hand print; foot print (of animals)

ལག་རྡུམ་ — mutilated arms or hands or fingers

ལག་པ་ — hand

ལགས་ — yes; also an honorific enclitic used principally with proper names.

ལན་ — answer, response; message

ལན་མང་པོ་ — often; many times

ལན་གྲངས་ — number of times

ལན་ཚ་ — Lantsha

ལབ་ — to say, to state

ལམ་ — path, road, way

ལམ་ཁ་ — road, highway

ལམ་གྱི་བདེན་པ་ — the truth of path

ལམ་ལྔ་ — the five paths; the fivefold path

ལམ་འབྲས་ — Title of a book

ལམ་རིམ་ — Title of a book

ལམ་ཟིན་ — notes on the _Lam Rim_

ལམ་སང་ — immediately, at once

ལམ་སྲོལ་ — system; custom

ལས་ — work; act, action, deed; _karma_; ritual action

ལས་ཀ་ — work

ལས་འགན་ — responsibility for the activites or functions

...ལས་ཕྱིར་འགྲོས་ — to go away from

ལས་རོགས་ — assistant

ལུག་ — sheep

ལུགས་ — way, manner; system

ལུགས་འཛིན་ — follower

ལུགས་སྲོལ་ — system, custom

ལུང་ — scripture; text-transmission; handle

ལུང་དང་རིགས་པ་ — scripture and reason

ལུང་བསྟན་ — prophecy

ལུང་པ་ — area, region

ལུང་མ་བསྟན་ — neutral; indeterminate

ལུང་ཞུ་ — to receive a text-transmission

ལུང་བཞི་	Caturagama
ལུང་རིགས་	scripture and reason
ལུས་	body
ལུས་རྟེན་	body
ལུས་སྦོམ་ཆེ་བ་	great bodily size
ལུས་པོ་	body
ལུས་ཚད་	size of body
ལུས་སྲོག་	life
ལུས་སྲོག་ལ་གནོད་པ་	injury to life and limb
ལེ་ལོ་	laziness
ལེགས་ལྡན་འབྱེད་	Bhavaviveka (P.N.)
ལེགས་ཉེས་	quality; good and evil
ལེགས་ཉེས་ལ་བརྟེན་ནས་	depending upon the quality of
ལེགས་པར་	well
ལེན་	to take
ལོ་	year
ལོ་གྲངས་	number of years
ལོ་རྒྱུས་	history; res gestae
ལོ་གཅིག་འགྲོ་དུས་	at the end of one year, with the passage of a year
ལོ་ཆུང་	younger or junior translator
ལོ་ཆུང་ཆུང་སྐབས་	at a young age
ལོ་ཆུང་ཆུང་ནས་	from an early age
ལོ་ཆེན་	elder or senior translator (if in contradistinction to a younger or junior); great translator
ལོ་ཏོག་	crops; harvest
ལོ་ལྟར་	yearly, annually
ལོ་པཎ་ཆེན་པོ་	a lotsawa and a great pandit
ལོ་མ་	leaf
ལོ་ཙཱ་བ་	lotsawa; translator
ལོག་ལྟ་	wrong view
ལོག་པ་	wrong, perverse
ལོག་རྩིས་	to plan to return
ལོག་གཡེམ་	sexual misconduct
ལོང་འཁྲིད་	one who leads a blind person
ལོང་བ་	blind
ལོངས་སྤྱོད་	material resource; necessities and amenities

ཤ་

ཤ་	flesh, meat
ཤཱ་ཀྱ་སུ་	Shakyasu (P.N.)
ཤཱ་ཀྱ་མུ་ནེ་	Sakyamuni
ཤ་སྟག	just, merely, only
ཤཱ་རིའི་བུ་	Sariputara
ཤངས་	P. N. of a place; nose (Hon.)
ཤམ་ཐབས་སྔོན་པོ	epithet
ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད	P.N. of a subsect
ཤར	fut. and p. of n. east, eastern
ཤར་པ་	eastern
ཤས་ཆེན་པོ་	a very great . . .
ཤི་	to die
ཤི་ལ་ཁད་	near to dying
ཤཱི་ལ་མཉྫུ་	Silamanju (P.N.)
ཤིག་	a, an
ཤིང་	tree
ཤིང་བུ་	twig, a small piece of wood
ཤིན་ཏུ་	estremely, very
ཤིན་ཏུ་ནས་	very, extremely
ཤིན་སྦྱངས་	suppleness (as for work); dexterity
ཤུགས་	power, force, strength
ཤེར་ཕྱིན	Prajnaparamita
ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་	<u>The Prajanaparamita sutra</u>

ཤེས་སྒྲིབ་	knowledge obscurations
ཤེས་(པ)	to know, to understand; to cognize
ཤེས་བྱ་	object of cognition; a knowable
ཤེས་བཞིན་	introspective awareness
ཤེས་ཚོད་	to the extent of one's understanding
ཤེས་རབ་	understanding, wisdom
བཤེས་གཉེན་	"the good friend", <u>kalyanamitra</u>, geshe
ཤེས་རབ་སེང་གེ་	P. N. of a person
ཤོར	to lose
གཤོག་པ་	wing
ཤོང་བ་	to be able to contain; to fit
བཤད	fut. and p. of འཆད་
བཤད་སྒྲུབ་	exposition and practice
བཤད་ལུང་གནང་	to transmit and explain a text (Hon.)
བཤིག་	p. of འཇིག་
བཤེར་	to check, to check over

ས་

ས་	place; ground; earth
ས་སྐྱ་པ་	P.N. of a sect
ས་ཚད་མ་སྤྱོད་ཚོམ་	not completely without a place of mention
ས་བཅུ་པ་	the ten levels
ས་ཆ་	area, territory, land
ས་ཆུ་	earth and water; environment
ས་ཆུ་མ་འཕྲོད་	unsuitable surrounding or environment
ས་ཆེན་གོང་མ་ (ལྔ་)	the great former Sakyapas
ས་ནས་	from . . . (i.e. of a person)
ས་བོན་	seed
ས་ཞིང་	field
སང་ཉིན་	tomorrow
སངས་རྒྱས་	Buddha
སངས་རྒྱས་པ་	Buddhist
སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་	Buddhapalita (P.N.)
སད་	frost
སད་མི་བདུན་	the seven probationers
སུ་གང་	whoever
སུབ་	to close up, to stop up; to erase
སུས་	by whom
སུག་ཧེར་	the extremities (i.e. hands and feet)
སུམ་ཅུ་པ་	title of a grammatical work; thirty
སུམ་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་	three thousand three hundred
སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་	Serwa, 'Bras dpung, and Dga' ldan
སེ་ར་	P.N. of a monastery
སེ་ར་བྱེས་	P.N. of a monastic college belonging to Serwa
སེམས་	mind
སེམས་(པ་)	to think
སེམས་བསྐྱེད་ (=བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་)	the mind to enlightenment
སེམས་ཁྲལ་	worry, solicitude
སེམས་རྒྱུད་	the mental continuum
སེམས་ཅན་	living creature(s), sentient being(s)
སེམས་གནས་	mental fixation (i.e. on an object)
སེམས་པའི་ལས་	mental action
སེམས་ཙམ་པ་	Cittamatra, "mind-only" school
སེར་སྣ་	stinginess, miserliness
སེར་པོ་	yellow
སེར་བ་	hail
སེལ་	to clear away; to remove
སོ་	tooth
སོ་གཉིས་	thirty-two

སོ་ཐམ་ཐམ་	Atata (hell)
སོ་ཐར་ = སོ་སོ་ཐར་པ་	pratimohsa; individual emancipation
སོ་ཐར་གྱི་མདོ་	Pratimoksasutra
སོ་པ་	spy
སོ་བདུན་	thirty-seven
སོ་སོ་	individual, each
སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་	ordinary individual (in contradistinction to an aryan individual)
སོགས་	etc.
སོང་བ་	gone
སྲས་མོ་	daughter; girl (Hon.)
སྲིད་རྩེ་	the world summit
སྲུང་སྐྱོབ་	protection
སྲུང་	to protect; to safeguard; to observe
སྲེག་	to burn
སྲོག་	life
སྲོག་གཅོད་	killing
སྲོག་ཆགས་	living creatures
སྲོང་	to straighten
སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་	P.N. of a person
སྲོལ་	system
སླ་བ་	easy
སླད་དུ་	for the sake of
སླར་ཡང་	again
སླེབ་	to arrive, to reach
སློང་	to wake up, to arouse; to beg
སློབ་	to train, to study
སློབ་གྲྭ་	school
སློབ་བརྒྱུད་	discipleship-lineage
སློབ་གཉེར་	studies
སློབ་གཉེར་བྱེད་	to study
སློབ་དཔོན་	master, master teacher, acarya
སློབ་སྦྱོང་	studies
སློབ་སྦྱོང་བྱེད་	to study
སློབ་མ་	disciple, pupil
གསང་སྔགས་	mantra, tantra
གསང་སྟོན་	secret preceptor
གསང་བདེ་འཇིགས་གསུམ་	Guhyasamaja, Sambhara, and Yamantaka
གསད་	fut. of གསོད་
གསན་	to hear, to listen (Hon.)
གསན་སྦྱོང་	listening (i.e. learning) and practice (Hon.)
གསན་སྦྱོང་གནང་	to learn and practice (Hon.)
གསར་དུ་	newly
གསར་མ་	new
གསལ་པོ་	clear
གསལ་བར་	clearly
གསུང་	to say (Hon.)

གསུང་གྲོས་	talk, conversation (Hon.)
གསུང་ཆོས་གནང་	to give religious instruction, to teach religion (Hon)
གསུང་བཤད་གནང་	to lecture on, to give explanation
གསུངས་	p. of གསུང་
གསུམ་	three
གསུམ་ཀ་	all three
གསེར་	gold
གསེར་མཁན་	gold expert
གསོ་	to recover, to take care of, nourish, feed
གསོ་སྦྱོང་	<u>posada</u>; <u>gso sbyong</u> (see note Lesson 3)
གསོག་	to accumulate
གསོད་	to murder, to kill
གསོན་པ་	life
གསོལ་སྨན་	medicine (Hon.)
གསོས་	p. of གསོ་
བསག་	fut. of གསོག་
བསགས་	p. of གསོག་
བསད་	p. of གསོད་
བསམ་	fut. of སེམས་
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་	inconceivable, unthinkable
བསམ་གཏན་	meditative trance, meditative absorption
བསམ་པ་	thought, attitude
བསམ་པའི་ལས་	deliberative action
བསམ་བློ་	thought
བསམ་བློ་བཏང་ཚད་	whatever one thinks about
བསམ་སྦྱོར་ངན་པ་	evil thought and action
བསམ་ཡས་	P.N. of a monastery
བསམས་	p. of སེམས་
བསལ་	p. of སེལ་
བསྲུབ་	fut. of སྲུབ་
བསྲུབས་	p. of སྲུབ་
བསོད་ནམས་	merit
བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་	accumulation of merits
བསྲང་	fut. of སྲོང་
བསྲངས་	p. of སྲོང་
བསྲུང་	fut. of སྲུང་
བསྲུང་བྱ་རྣམས་	precepts which are kept; observances
བསྲུངས་	p. of སྲུང་
བསྲེག་	fut. of སྲེག་
བསྲེགས་	p. of སྲེག་
བསྲེས་སྙད་	alloy; impurity
བསླང་	fut. of སློང་
བསླངས་	p. of སློང་
བསླབ་	fut. of སློབ་
བསླབ་པ་གསུམ་	the three disciplines
བསླབས་	p. of སློབ་
བསླེབ་	fut. of སླེབ་
བསླེབས་	p. of སླེབ་

ལ་

ལ་ཅང་	very
ལ་མ་གོ་བ་	(not) to know, (not) to understand
ལ་ལམ་	almost
ལ་ལས་པ་	to be astonished at
ལར་གདོང་	P.N.
ལྷུམ་པོ་	whole; globular
ལྷ་	god, diety; <u>deva</u>, divinity; the divine
ལྷ་ཁང་	chapel, temple
ལྷ་གནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་	the heaven of the thirty-three
ལྷ་ལུང་	P.N. of a place
ལྷ་ཆོས་བདུན་ལྡན་	having the sevenfold <u>bka' gtams</u> doctrine and dieties
ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཙན་	P.N. of a person
ལྷ་བྲིས་པ་	icon painter
ལྷ་བླ་མ་	"Divine Guru", Guru King
ལྷ་མ་ཡིན་	<u>asura</u>, antigods, titans
ལྷ་བཟོ་བ་	image maker
ལྷ་རམས་པ་	one of the four grades of geshe
ལྷ་ས་	Lhasa (P.N.)
ལྷག	excess
ལྷག་མཐོང་	transcendental vision; <u>vipasyana</u>
ལྷག་པ་	superior; in excess of; wind
ལྷག་པའི་....	superior . . .
ལྷག་པར་དུ་	in particular
ལྷག་མ་	remainder
ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་	"pure superior thought" or "attitude"
ལྷད་	impurity
ལྷན་རྒྱས་	together (H)
ལྷན་ཅིག་	together with
ལྷན་དུ་	together (H)
ལྷུང་(བ)	to fall
ལྷུན་གྲུབ་	spontaneous
ལྷོད་དུ་	loose (ly)

ཨ་

ཨ་ཅང་ཅང་	of course, indeed
ཨ་མཆོག་	ear
ཨ་ཆུ་ཟེར་བ་	Huhuva (hell)
ཨ་ཏི་ཤ་	Atisa (P.N.)
ཨ་ནི་	well then
ཨ་ཕྱི་	old woman, grandmother

ཨ་མ་	mother	ཨཱ་ཙ་རྱ་	<u>acarya</u>
ཨང་	number	ཨུཏྤལ་ལྟར་གས་པ་	Utpala (hell)
ཨང་རིམ་	numerical order (i.e. 1st, 2nd, 3rd etc.)	ཨེ་ཡོད་	is there?
		ཨེམ་ཆི་	doctor

List of frequent verbs of three and four roots

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
དཀྲི་	དཀྲི་	དཀྲིས་	དཀྲིས་	བསྐམ་	སྐེམ་	བསྐམས་	སྐོམས་
(to wrap)				(to dry)			
དཀྲུག་	དཀྲུག་	དཀྲུགས་	དཀྲུགས་	བསྐུ་	སྐུ་	བསྐུས་	སྐུས་
(to stir up)				(to smear on)			
བཀུར་	འཁུར་	བཀུརད་	ཁུརད་	བསྐུང་	སྐུང་	བསྐུངས་	སྐུངས་
(to respect)				(to hide)			
བཀྲི་	འཁྲིད་	བཀྲིས་	ཁྲིད་	བསྐུམ་	སྐུམ་	བསྐུམས་	སྐུམས་
(to lead)				(to retract)			
བཀྲུ་	འཁྲུད་	བཀྲུས་	ཁྲུས་	བསྐུར་	སྐུར་	བསྐུརད་	སྐུརད་
(to wash)				(to send)			
བཀླག་	ཀློག་	བཀླགས་	ཀློགས་	བསྐུལ་	སྐུལ་	བསྐུལད་	སྐུལད་
(to read)				(to goad)			
བརྐུ་	རྐུ་	བརྐུས་	རྐུས་	བསྐོ་	སྐོ་	བསྐོས་	སྐོས་
(to steal)				(to appoint)			
བརྐོ་	རྐོ་	བརྐོས་	རྐོས་	བསྐོང་	སྐོང་	བསྐོངས་	སྐོངས་
(to dig out)				(to call together)			
བརྐྱང་	རྐྱོང་	བརྐྱངས་	རྐྱོངས་	བསྐོར་	སྐོར་	བསྐོརད་	སྐོརད་
(to stretch out)				(to surround)			
སྐྱེ་	སྐྱེ་	སྐྱེས་		བསྐོལ་	སྐོལ་	བསྐོལད་	སྐོལད་
(to be born)				(to boil)			
བསྐང་	སྐོང་	བསྐངས་	སྐོངས་	བསྐྱང་	སྐྱོང་	བསྐྱངས་	སྐྱོངས་
(to fill up)				(to take care of)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བསྐྱབ་	སྐྱོབ་	བསྐྱབས་	སྐྱོབས་	འཁྱེར་	འཁྱེར་	ཁྱེརད་	ཁྱེར་
(to protect from)				(to take)			
བསྐྱར་	སྐྱོར་	བསྐྱརད་	སྐྱོརད་	འཁྱོང་	འཁྱོང་	འཁྱོངས་	འཁྱོངས་
(to repeat)				(to be carried out)			
བསྐྱུང་	སྐྱུང་	བསྐྱུངས་	སྐྱུངས་	འཁྱོལ་	འཁྱོལ་	ཁྱོལད་	ཁྱོལད་
(to reduce)				(to arrive at)			
བསྐྱུར་	སྐྱུར་	བསྐྱུརད་	སྐྱུརད་	ཁྲོ་	ཁྲོ་	ཁྲོས་	ཁྲོས་
(to give up)				(to be angry)			
བསྐྱེད་	སྐྱེད་	བསྐྱེད་	སྐྱེད་	འཁྲིད་	ཁྲིད་	ཁྲིད་	ཁྲིད་
(to produce)				(to lead)			
བསྐྱེལ་	སྐྱེལ་	བསྐྱེལད་	སྐྱེལད་	གླ་	གླ་	གླས་	གློས་
(to take to)				(to hire)			
བསྐྱོད་	སྐྱོད་	བསྐྱོད་	སྐྱོད་	དགག་	འགོག་	བཀག་	ཁོག་
(to move)				(to stop)			
བསྐྱོན་	སྐྱོན་	བསྐྱོནད་	སྐྱོནད་	དགང་	འགེངས་	བཀང་	ཁོངས་
(to put on)				(to fill up)			
བསྐྲད་	སྐྲོད་	བསྐྲད་	སྐྲོད་	དགབ་	འགེབས་	བཀབ་	ཁོབ་
(to banish)				(to cover)			
འཁུར་	འཁུར་	ཁུརད་	ཁུར་	དགར་	དགར་	བཀར་	དགརད་
(to carry)				(to single out)			
འཁྱམ་	འཁྱམ་	འཁྱམས་	འཁྱམས་	དགལ་	འགེལ་	བཀལ་	ཁོལད་
(to wander around)				(to load on)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
དགུག་	འགུགས་	བཀུག་	ཁུག་	བགྲང་	འདྲེན་	བགྲངས་	དྲོངས་
(to bend)				(to count)			
དགུམ་	དགུམས་	བཀུམས་	ཁུམ་	བརྒལ་	རྒལ་	བརྒལ་	རྒལད་
(to kill)				(to cross)			
དགོག་	དགོག་	བཀོག་	བཀོག་	བརྒྱང་	རྒྱངས་	བརྒྱངས་	རྒྱོངས་
(to pull out)				(to fill)			
དགོད་	འགོད་	བཀོད་	ཁོད་	བརྒྱབ་	རྒྱག་	བརྒྱབས་	རྒྱོབས་
(to arrange)				(to hit)			
དགྲམ་	འགྲེམས་	བཀྲམ་	ཁྲོམས་	བརྒྱུག་	རྒྱུག་	བརྒྱུགས་	རྒྱུགས་
(to spread)				(to run)			
དགྲོང་	འགྲོངས་	བཀྲོངས་	ཁྲོངས་	བསྒུག་	སྒུག་	བསྒུགས་	སྒུགས་
(to kill)				(to wait)			
དགྲོལ་	དགྲོལ་	བཀྲོལ་	ཁྲོལད་	བསྒུལ་	སྒུལ་	བསྒུལད་	སྒུལད་
(to unfetter)				(to move)			
བགད་	དགོད་	བགད་	དགོད་	བསྒོམ་	སྒོམ་	བསྒོམས་	སྒོམས་
(to laugh)				(to meditate)			
བགོ་	བགོད་	བགོས་	བགོས་	བསྒྱུར་	སྒྱུར་	བསྒྱུརད་	སྒྱུརད་
(to divide)				(to change)			
བགྱང་	འགྱངས་	འགྱངས་	འགྱངས་	བསྒྲག་	སྒྲོག་	བསྒྲགས་	སྒྲོགས་
(to postpone)				(to declare)			
བགྱི་	བགྱིད་	བགྱིས་	གྱིས་	བསྒྲལ་	སྒྲོལ་	བསྒྲལད་	སྒྲོལད་
(to do)				(to remove from)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
གཅད།	གཅོད།	བཅད།	ཆོད།	འཛབ	འཛབ་	འཛབས་	འཛོབས་
(to cut)				(to hide oneself)			
གཅུ་	གཅུ་	བཅུས་	ཆུས་	འཛུ་	འཛུ་	འཛུས་	འཛུས་
(to twist)				(to grab)			
གཅུན་	འཆུན་	བཅུན་	ཆུན་	བརྗེ་	རྗེ་	བརྗེས་	རྗེས་
(to tame)				(to exchange)			
བཅང་	འཆང་	བཅངས་	ཆོངས་	བརྗོད་	རྗོད་	བརྗོད་	རྗོད་
(to hold)				(to say)			
བཅའ་	འཆའ་	བཅས་	ཆོས་	ཉལ་	ཉལ་	ཉལད་	ཉོལ་
(to chew)				(to lie down)			
བཅིང་	འཆིང་	བཅིངས་	ཆིངས་	ཉོ་	ཉོ་	ཉོས་	ཉོས་
(to tie up)				(to buy)			
བཅུ་	འཆུ་	བཅུས་	ཆུས་	མཉན་	ཉན་	མཉནད་	ཉོན་
(to turn around)				(to listen)			
བཅོ་	འཆོས་	བཅོས་	ཆོས་	བརྙིང་	རྙིང་	བརྙིངས་	རྙིངས་
(to make)				(to age) "used only of things and not living creatures"			
བཅོལ་	འཆོལ་	བཅོལད་	ཆོལད་	བརྙོག་	རྙོག་	བརྙོགས་	རྙོགས་
(to ask to take care of)				(to be muddy)			
མཆི་	མཆི་	མཆིས་	མཆིས་	བསྙབ་	སྙོབ་	བསྙབས་	སྙོབས་
(to go)				(to reach out)			
མཆོང་	མཆོང་	མཆོངས་	མཆོངས་	བསྙམ་	སྙོམ་	བསྙམས་	སྙོམས་
(to jump)				(to level)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	
བསྒྲིག་	སྒྲིག་	བསྒྲིགས་	སྒྲིགས་	(to arrange)
བསྒྲིབ་	སྒྲིབ་	བསྒྲིབས་	སྒྲིབས་	(to obscure)
བསྒྲིམ་	སྒྲིམ་	བསྒྲིམས་	སྒྲིམས་	(to tighten by turning)
བསྒྲིལ་	སྒྲིལ་	བསྒྲིལད་	སྒྲིལད་	(to roll)
བསྒྲུག་	སྒྲུག་	བསྒྲུགས་	སྒྲུགས་	(to pick up)
བསྒྲུབ་	སྒྲུབ་	བསྒྲུབས་	སྒྲུབས་	(to acquire)
འགོ་	འགོ་	འགོས་		(to be smeared)
འགྱུར་	འགྱུར་	གྱུརད་	གྱུརད་	(to be changed)
འགྱེ་	འགྱེ་	གྱེས་	གྱེས་	(to separate)
འགྲང་	འགྲང་	འགྲངས་		(to be filled)
འགྲིག་	འགྲིག་	འགྲིགས་		(to be alright)
འགྲིབ་	འགྲིབ་	གྲིབ་	འགྲིབ་	(to be diminished)
འགྲུབ་	འགྲུབ་	གྲུབ་	འགྲུབ་	(to be accomplished)
འགྲོ་	འགྲོ་	ཕྱིན་	ཆུགས་	(to go)
ངུ་	ངུ་	ངུས་	ངུས་	(to cry)
མངག་	མངག་	མངགས་	མངགས་	(to order)
བརྔ་	རྔ་	བརྔས་	རྔོས་	(to reap)
བརྔུབ་	རྔུབ་	བརྔུབས་	རྔུབས་	(to such in)
བརྔོད་	རྔོད་	བརྔོས་	རྔོས་	(to fry)
བསྔོ་	སྔོ་	བསྔོས་	སྔོས་	(to dedicate)
བརྔོག་	རྔོག་	བརྔོགས་	རྔོགས་	(to rummage through)
གཅག་	གཅོག་	བཅགས་	ཆོག་	(to break)

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བསྙལ་	སྙོལ་	བསྙལད་	སྙོལད་	གཏུབ་	འཐུབ་	བཏུབས་	ཐུབས་
(to lay down)				(to cut)			
བསྙིལ་	སྙིལ་	བསྙིལད་	སྙིལད་	གཏུམ་	འཐུམས་	གཏུམས་	ཐུམས་
(to topple over [a heap])				(to wrap)			
བསྙུང་	སྙུང་	བསྙུངས་	སྙུངས་	གཏོད་	གཏོད་	བཏོད་	གཏོད་
(to be sick)				(to establish)			
བསྙེ་	སྙེ་	བསྙེས་	སྙེས་	བཏག་	འཐག་	བཏགས་	འཐོགས་
(to lean against)				(to weave; to ground)			
བསྙེག་	སྙེག་	བསྙེགས་	སྙེགས་	བཏུ་	འཐུ་	བཏུས་	ཐུས་
(to follow behind)				(to gather together [the scattered])			
བསྙེམ་	སྙེམ་	བསྙེམས་	སྙེམས་	བཏུང་	འཐུང་	བཏུངས་	ཐུངས་
(to be proud)				(to drink)			
བསྙོན་	སྙོན་	བསྙོནད་	སྙོནད་	བཏུད་	འདུད་	བཏུད་	འདུད་
(to accuse falsely)				(to salute respectfully)			
བསྙོར་	སྙོར་	བསྙོརད་	སྙོརད་	བརྟག་	རྟོག་	བརྟགས་	རྟོག་
(to squash)				(to investigate)			
གཏང་	གཏོང་	བཏང་	ཐོངས་	བརྟན་	རྟོན་	བརྟན་	རྟོནད་
(to send)				(to trust)			
གཏད་	གཏོད་	གཏད་	གཏོད་	བརྟེན་	རྟེན་	བརྟེནད་	རྟེནད་
(to hand)				(to be dependent upon)			
གཏུག་	གཏུག་	གཏུབར	གཏུགས	བརྟོལ་	རྟོལ་	བརྟོལད་	རྟོལད་
(to meet)				(to perfprate)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བལྟ་	ལྟ་	བལྟས་	ལྟོས་	དྲང་	འདྲེན་	དྲངས་	དྲོངས་
(to look)				(to draw out)			
བལྟབ་	ལྟེབ་	བལྟབས་	ལྟེབས་	གདགས་	འདོགས་	བཏགས་	ཐོགས་
(to fold)				(to hang)			
བསྟན་	སྟོན་	བསྟནད་	སྟོནད་	གདང་	གདང་	གདངས་	གདོངས་
(to show)				(to open)			
བསྟིམ་	སྟིམ་	བསྟིམས་	སྟིམས་	གདབ་	འདེབས་	བཏབ་	ཐོབ་
(to make disolve into)				(to sow)			
བསྟུད་	སྟུད་	བསྟུད་	སྟུད་	གདམ་	འདེམས་	བདམས་	འདེམས་
(to make continuous)				(to choose)			
བསྟེན་	སྟེན་	བསྟེནད་	སྟེནད་	གདམས་	འདོམས་	གདམས་	འདོམས་
(to have recourse to)				(to instruct)			
འཐམ་	འཐམ་	འཐམས་	འཐམས་	གདིང་	འདིངས་	བཏིང་	ཐིངས་
(to embrace)				(to spread out a cover; to plan)			
འཐོན་	ཐོན་	ཐོན་	ཐོནད་	གདུལ་	འདུལ་	བཏུལ་	ཐུལ་
(to depart to or from)				(to subdue)			
འཐོབ་	ཐོབ་	ཐོབ་		གདེག་	འདེགས་	བཏེགས་	ཐེག་
(to obtain)				(to lift up)			
འཐོམ་	འཐོམ་	འཐོམས་		གདོན་	འདོན་	བཏོན་	ཐོན་
(to be confused)				(to take out)			
དོར་	འདོར་	དོར་	དོརད་	བདའ་	འདེད་	བདས་	དེད་
(to abandon)				(to chase)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བརྡབ་	རྡེབ་	བརྡབས་	རྡོབས་	འདུ་	འདུ་	འདུས་	
(to slap down; to clap)				(to be gathered together)			
བརྡར་	རྡོར་	བརྡརད་	རྡོརད་	འདྲི་	འདྲི་	དྲིས་	དྲིས་
(to rub)				(to ask)			
བརྡུང་	རྡུང་	བརྡུངས་	རྡུངས་	འདྲུ་	འདྲུ་	དྲུས་	དྲུས་
(to beat)				(to dig)			
བསྡད་	སྡོད་	བསྡད་	སྡོད་	འདྲུད་	འདྲུད་	དྲུད་	དྲུད་
(to stay)				(to drag)			
བསྡམ་	སྡོམ་	བསྡམས་	སྡོམས་	འདྲེ་	འདྲེ་	འདྲེས་	
(to restrain)				(to mingle)			
བསྡུ་	སྡུད་	བསྡུས་	སྡུས་	མནན་	གནོན་	མནན་	
(to gather together)				(to press down)			
བསྡུམ་	སྡུམ་	བསྡུམས་	སྡུམས་	བསྣན་	སྣོན་	བསྣནད་	སྣོནད་
(to reconcile)				(to add)			
བསྡུར་	སྡུར་	བསྡུརད་	སྡུརད་	བསྣམ་	སྣོམ་	བསྣམས་	སྣོམས་
(to total)				(to smell)			
བསྡོམ་	སྡོམ་	བསྡོམས་	སྡོམས་	བསྣར་	སྣོར་	བསྣརད་	སྣོརད་
(to compare)				(to prolong; to elongate)			
འདག་	དག་	དག་		བསྣུན་	སྣུན་	བསྣུནད་	སྣུནད་
(to be pure)				(to hit)			
འདའ་	འདའ་	འདས་		བསྣུབ་	སྣུབ་	བསྣུབས་	སྣུབས་
(to pass beyond)				(to eradicate)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
དཔག་	དཔོག་	དཔགས་	དཔོགས་	འཕམ་	འཕམ་	ཕམ་	
(to infer)				(to be defeated)			
དཔྱད་	དཔྱོད་	དཔྱད་	དཔྱོད་	འཕུང་	འཕུང་	ཕུང་	ཕུང་
(to examine)				(to meet with misfortune)			
སྤང་	སྤོང་	སྤངས་	སྤོངས་	འཕུར་	འཕུར་	ཕུར་	ཕུར་
(to get rid of)				(to fly)			
སྤར་	སྤོར་	སྤརད་	སྤོརད་	འཕོ་	འཕོ་	འཕོས་	འཕོས་
(to light; to increase)				(to be transfered)			
སྤུང་	སྤུང་	སྤུངས་	སྤུངས་	འཕྱག་	འཕྱག་	འཕྱགས་	ཕྱོགས་
(to pile up)				(to sweep)			
སྤོ་	སྤོ་	སྤོས་	སྤོས་	འཕྱར་	འཕྱར་	ཕྱར་	ཕྱོརད་
(to remove)				(to hold up in the air)			
སྤྱད་	སྤྱོད་	སྤྱད་	སྤྱོད་	འཕྲད་	འཕྲད་	ཕྲད་	ཕྲོད་
(to use)				(to be met)			
སྤྲད་	སྤྲོད་	སྤྲད་	སྤྲོད་	འཕྲོ་	འཕྲོ་	འཕྲོས་	འཕྲོས་
(to hand)				(to be radiated)			
སྤྲུག་	སྤྲུག་	སྤྲུགས་	སྤྲུགས་	བྱ་	བྱེད་	བྱས་	བྱོས་
(to shake)				(to do)			
སྤྲོ་	སྤྲོ་	སྤྲོས་	སྤྲོས་	བྱུག་	འབྱུག་	བྱུགས་	བྱུགས་
(to radiate)				(to smear)			
འཕང་	འཕེན་	འཕངས་	འཕེནད་	བླང་	ལེན་	བླངས་	ལོངས་
(to shoot; to throw)				(to take)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བླུ་	བླུ་	བླུས་	བླུས་	དབྱེ་	འབྱེད་	ཕྱེ་	ཕྱེས་
(to ransom)				(to divide)			
བླུག།	བླུག།	བླུགས་	བླུགས་	དབྲལ་	འབྲལ་	ཕྲལ་	ཕྲོལ།
(to pour)				(to tear)			
སྦ་	སྦེད་	སྦས་	སྦོས་	དབྲི་	འབྲི་	ཕྲི་	ཕྲིས་
(to hide)				(to reduce)			
སྦང་	སྦོང་	སྦངས་	སྦོངས་	དབྲོག།	འཕྲོག།	འཕྲོགས་	ཕྲོགས་
(to soak)				(to seize)			
སྦྱང་	སྦྱོང་	སྦྱངས་	སྦྱོངས་	འབབ་	འབབ་	བབས་	འབོབས་
(to practise)				(to descend)			
སྦྱིན་	སྦྱིན་	བྱིན།	བྱིན།	འབུད་	འབུད་	ཕུད་	ཕུད་
(to give)				(to expel)			
དབབ་	འབེབས་	ཕབ་	ཕོབ་	འབོད་	འབོད་	བོས་	བོས་
(to make descend)				(to call)			
དབུལ་	འབུལ་	ཕུལ་	ཕུལ།	འབྱུང་	འབྱུང་	བྱུང་	
(to offer)				(to arise)			
དབྱི་	འབྱིད་	ཕྱིས་	ཕྱིས་	འབྱོན་	འབྱོན་	བྱོན་	བྱོན།
(to erase)				(to come)			
དབྱུག།	དབྱུག།	དབྱུགས་	དབྱུགས་	འབྱོལ་	འབྱོལ་	བྱོལ་	བྱོལ་
(to throw)				(to avoid)			
དབྱུང་	འབྱིན་	ཕྱུང་	ཕྱུང	འབྲང་	འབྲང་	འབྲངས་	འབྲོངས་
(to take out)				(to follow)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	
འབྲལ་	འབྲལ་	བྲལ་		(to separate from)
འབྲི་	འབྲི་	བྲིས་	བྲིས་	(to write)
འབྲེག་	འབྲེག་	བྲེགས་	བྲེགས་	(to cut)
འབྲོས་	འབྲོས་	བྲོས་	བྲོས་	(to flee)
མྱང་	མྱོང་	མྱངས་	མྱོངས་	(to experience)
རྨི་	རྨི་	རྨིས་	རྨིས་	(to dream)
རྨོ་	རྨོད་	རྨོས་	རྨོས་	(to plow)
སྨད་	སྨོད་	སྨད་	སྨོད་	(to abase)
སྨྱོ་	སྨྱོ་	སྨྱོས་		(to be mad)
སྨྲ་	སྨྲ་	སྨྲས་	སྨྲོས་	(to say)
རྩེ་	རྩེད་	རྩེས་	རྩེས་	(to play)

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	
གཙེ་	འཚེ་	གཙེས་	གཙེས་	(to harm)
བཙག་	འཚག་	བཙགས་	ཚོགས་	(to strain)
བཙལ་	འཚལ་	བཙལ་	འཚོལ་	(to bow down)
བཙལ་	འཚོལ་	བཙལད་	ཚོལད་	(to search)
བཙིར་	འཚིར་	བཙིར་	ཚིརད་	(to squeeze)
བཙོ་	འཚོད་	བཙོས་	ཚོད་	(to boil)
བཙོག་	འཚོག་	བཙོགས་	ཚོག་	(to beat)
བཙོང་	འཚོང་	བཙོངས་	ཚོངས་	(to sell)
བརྩད་	རྩོད་	བརྩད་	རྩོད་	(to debate)
བརྩམ་	རྩོམ་	བརྩམས་	རྩོམས་	(to compose)
བརྩི་	རྩི་	བརྩིས་	རྩིས་	(to count)

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བརྩིག་	རྩིག་	བརྩིགས་	རྩིགས་	འཛིང་	འཛིང་	འཛིངས་	འཛིངས་
(to build)				(to tangle)			
བརྩེག་	རྩེག་	བརྩེགས་	རྩེགས་	འཛེག་	འཛེག་	འཛེགས་	འཛེགས་
(to stack)				(to climb)			
བརྩེམ་	འཚེམ་	བརྩེམས་	ཚེམས་	འཛོམ་	འཛོམ་	འཛོམས་	འཛོམས་
(to sew)				(to come together)			
བསྩལ་	སྩོལ་	བསྩལད་	སྩོལད་	ཞུ་	ཞུ་	ཞུས་	ཞུས་
(to bestow)				(to tell)			
ཚིམ་	ཚིམ་	ཚིམས་	ཚིམས་	གཞག་	འཇོག་	བཞག་	ཞོག་
(to be satisfied)				(to put)			
བརྫང་	རྫོང་	བརྫངས་	རྫོངས་	གཞར་	གཞར་	བཞར་	བཞོརད་
(to send of a person)				(to shave)			
བརྫི་	རྫི་	བརྫིས་	རྫིས་	གཞལ་	འཇལ་	བཅལ་	འཇོལ་
(to squeeze down)				(to measure)			
བརྫུ་	རྫུ་	བརྫུས་	རྫུས་	གཞིག་	འཇིག་	བཤིག་	ཤིགས་
(to disguise)				(to destroy)			
བརྫེ་	རྫེ་	བརྫེས་	རྫེས་	གཞིབ་	འཇིབ་	བཞིབས་	ཞིབ་
(to pull up [as a curtain])				(to suck)			
བརྫོག་	རྫོག་	བརྫོགས་	རྫོག་	གཞུ་	གཞུ་	གཞུས་	གཞུས་
(to crush)				(to hit)			
འཛད་	འཛད་	ཟད་		གཞུག་	འཇུག་	བཅུག་	ཆུག་
(to be finished)				(to make enter)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
གཞོམས་	འཇོམས་	བཅོམ་	ཆོམ་	བཟའ་	ཟ་	བཟས་	ཟོ་
(to conquer)				(to eat)			
བཞུ་	བཞུ་	བཞུས་	བཞུས་	བཟོ་	བཟོ་	བཟོས་	བཟོས་
(to melt)				(to make)			
བཞོ་	འཇོ་	བཞོས་	བཞོས་	བཟླ་	ཟློ་	བཟླས་	ཟློས་
(to milk)				(to recite)			
བཞོན་	ཞོན་	ཞོནད་	ཞོནད་	བཟློག་	ཟློག་	བཟློགས་	ཟློག་
(to ride)				(to reverse)			
གཟགས་	འཛགས་	བཟགས་	གཟགས་	གཡར་	གཡོར་	གཡརད་	གཡོརད་
(to fall)				(to lend; to borrow)			
གཟུགས་	འཛུགས་	བཙུགས་	ཚུགས་	གཡུག་	གཡུག་	གཡུགས་	གཡུག་
(to pierce)				(to swing)			
གཟུང་	འཛིན་	བཟུང་	ཟུངས་	གཡེང་	གཡེང་	གཡེངས་	གཡེངས་
(to hold)				(to be distracted)			
གཟུད་	འཚུད་	བཙུད་	ཚུད་	གཡོ་	གཡོ་	གཡོས་	གཡོས་
(to put in)				(to move)			
གཟུམ་	འཛུམས་	བཙུམས་	ཚུམས་	གཡོག་	གཡོག་	གཡོགས་	གཡོགས་
(to close)				(to cover)			
གཟེད་	འཛེད་	བཟེད་	འཛེད་	བརླབ་	རློབ་	བརླབས་	རློབས་
(to extend as a bowl for receiving)				(to inspire)			
གཟེམ་	འཛེམ་	འཛེམས་	འཛེམས་	ལང་	ལང་	ལངས་	ལོངས་
(to abstain)				(to wake up)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
ལབ་	ལབ་	ལབ་	ལོབ་
(to say)			
ཤར་	འཆར་	ཤར་	
(to rise as the sun)			
ཤི་	འཆི་	ཤི་	
(to die)			
ཤོར་	འཆོར་	ཤོར་	
(to lose)			
གཤགས་	གཤོག་	བཤགས་	གཤོགས་
(to split)			
གཤོ་	གཤོ་	གཤོས་	གཤོས་
(to throw water)			
བཤང་	གཤང་	བཤངས་	ཤོངས་
(to undam)			
བཤད་	འཆད་	བཤད་	ཤོད་
(to explain)			
བཤམ་	གཤོམ་	བཤམས་	ཤོམས་
(to prepare)			
བཤུ་	བཤུ་	བཤུས་	ཤུས་
(to peel off)			
བཤུག་	བཤུག་	བཤུགས་	བཤུགས་
(to hand)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བཀྲུམ་	བཀྲུམ་	བཀྲུམས་	བཀྲུམས་
(to weep)			
བཤེར་	བཤེར་	བཤེརད་	བཤེརད་
(to check)			
གསད་	གསོད་	བསད་	སོད་
(to kill)			
གསུང་	གསུང་	གསུངས་	གསུངས་
(to say)			
གསོ་	གསོ་	གསོས་	གསོས་
(to heal; to nourish)			
བསག་	གསོག་	བསགས་	སོག་
(to accumalate)			
བསང་	བསང་	བསངས་	བསངས་
(to clear away)			
བསབ་	གསོབ་	བསབས་	གསོབ་
(to repay)			
བསམ་	སེམས་	བསམས་	སོམས་
(to think)			
བསལ་	སེལ་	བསལད་	སེལད་
(to dispel)			
བསུ་	བསུ་	བསུས་	བསུས་
(to welcome)			

Fut.	Pres.	Pf.	Imp.	Fut.	Pres.	Pf.	Imp.
བསུན་	སུན་	བསུན་	སུན་	བསྲེ་	སྲེ་	བསྲེས་	སྲེས་
(to annoy)				(to mix)			
བསུབ་	སུབ་	བསུབས་	སུབས་	བསྲེག་	སྲེག་	བསྲེགས་	སྲེགས་
(to erase)				(to burn)			
བསྲང་	སྲོང་	བསྲངས་	སྲོངས་	བསླང་	སློང་	བསླངས་	སློངས་
(to straighten)				(to arouse)			
བསྲན་	སྲན་	བསྲན་	སྲོནད་	བསླད་	སློད་	བསླད་	སློད་
(to persevere in)				(to influence for bad)			
བསྲིང་	སྲིང་	བསྲིངས་	སྲིངས་	བསླབ་	སློབ་	བསླབས་	སློབས་
(to make longer or more distant from)				(to teach; to learn)			
བསྲུང་	སྲུང་	བསྲུངས་	སྲུངས་	བསླུ་	སླུ་	བསླུས་	སླུས་
(to protect)				(to betray)			
བསྲུབ་	སྲུབ་	བསྲུབས་	སྲུབས་	བསླེབ་	སླེབ་	བསླེབས་	
(to churn)				(to arrive)			
བསྲོ་	སྲོ་	བསྲོས་	སྲོས་	བསློག་	སློག་	བསློགས་	སློགས་
(to bask)				(to return)			

TB2.001.

Sopa, Geshe Lhundup

LECTURES ON TIBETAN RELIGIOUS CULTURE
Part II

TB2.001.

University of Wisconsin-Madison
Laboratories for Recorded Instruction